

SVATÝ DOMINIK

SV. DOMINIK,

zakladatel řádu bratří Kazatelů * 1170, † 1221

F r. F i l i p K o n e č n ý

S V A T Ý D O M I N I K

z a k l a d a t e l

ř á d u k a z a t e l s k é h o

,

1 9 2 1

VYDAL LADISLAV KUNCÍŘ V PRAZE IX., 394

NIHIL OBSTAT

Fr. Sadoc Werberger O. Praed.

libr. censor

Fr. Ignatius M. Hykede O. Praed.

libr. censor

IMPRIMATUR

Pragae ad S. Aegidium Abbatem

die 30. Aprilis 1921

Fr. Venceslaus M. Bubeník O. Praed.

Prior provincialis

NIHIL OBSTAT

Pragae, die 30. Aprilis 1921

P. Albertus M. Škrabal O. Praed.

censor

IMPRIMATUR

Pragae, die 30. Aprilis 1921

Dr. Antonius Podlaha

episcopus Paphiensis

vicarius generalis

M Í S T O P Ř E D M L U V Y

Letošního roku (1921) slaví řád kazatelský vzácnou jubilejní památku. Před 700 lety — dne 6. srpna 1221 — zemřel jeho zakladatel, sv. Dominik. Na všeobecném sjezdu řádovém, konaném loňského roku (1920) ve španělském klášteře dominikánském v městě Corias, doporučeno,* aby Bratři řádu kazatelského vhodným způsobem oslavili letos vzácné jubileum blažené smrti velikého světce, šířice známost a úctu k němu a jeho řádu.

Podepsanému dán byl pokyn, aby složil obšírný životopis sv. Dominika, z něhož by náš národ poznal velikého světce a jeho řád. Po dosti obtížných studiích přikročil jsem k dílu, jež zde čtenáři podávám. Mou snahou nebylo napsati přísné dílo vědecké, nýbrž lidové, ale tak, aby i vzdělaný čtenář našel v něm opravdové poučení, vybrané z nejlepších pramenů, kteréž o sv. Dominiku máme. V té příčině upozorňuji zvláště na poznámky, kterými osvětluji, co v textu podávám.

Přítomný můj životopis o sv. Dominiku není prvním dílem v naší mateřštině o zakladateli řádu kazatelského. Roku 1892 vydali někdejší naši řádoví kněží A. Lubojacký a J. Vláčil překlad spisu P. Lacordairova „sv. Dominik, zakladatel řádu kazatelského a původce pobožnosti růžencové“, k němuž P. Albert Strnad, bývalý novicmistr řádu našeho v Olomouci, připojil obšírnou zprávu „O zázraku sv. Dominika v Soriáně r. 1870.“ Poněvadž životopis sv. Dominika v Holešově vydaný úplně jest rozebrán a poněvadž stále poptávky po něm se dějí, rozhodli jsme se znova vydati o sv. Dominiku spis, jenž by po stránce slovesné a

* Viz „Acta Capituli Glis Deff. s. Ord. Praed. Caurii celebrat. Anno 1920. Pag. 21. No. 19. (Romae 1920).

věcně lépe vyhovoval než předešlý. Nepíší díla úplně nového. Základem spisu přítomného je též dílo Lacordairovo, namnoze však jinak zpracované, než vyšlo r. 1892. Některé hlavy jsou úplně nové, některé doplněné, všechny pečlivě upravené. Dp. P. Albert Škrabal, redaktor „Růže Dominikánské“, obstaral četné obrázky, jež názorně ukazují, o čem v knize se mluví. Spis Lacordairův vzal jsem proto základem díla přítomného, poněvadž Lacordairův půdorys, smím-li se tak vyjádřiti, je společný všem životopisům sv. Dominika, jak nám jej nejstarší i nejnovější autoři předvádějí. Rozdíly mezi nimi jsou, ale ne veliké. Noví spisovatelé mají více podrobností a dějepisné přesnosti, než staří. Věcně jsou všichni za jedno a nového nepodávají mnoho.

P. Lacordairovi pokládá se za chybu, že nebyl historicky dosti přesným a že mnoho psal „o vojnách a poměrech tehdejších“, čímž prý *světec* Dominik utrpěl újmu a *hrdina* Dominik nabyl vrchu. Nechci o tom pronášeti odmítavého úsudku. Upozorňuji však na okolnosti, za kterých P. Lacordaire psal. Bylo to v době, kdy veliký řečník připravoval návrat řádu kazatelského do Francie, kde byli tehdy Dominikáni téměř úplně potlačeni (v první polovici minulého století) P. Lacordaire vycítil správně, že obnova řádu kazatelského ve Francii (a také jinde) potřebuje *hrdiny*, jemuž by se svět podívoval a potom (právě proto) také si ho jako *světce* zamiloval. Tento plán úplně se P. Lacordairovi podařil. Životopis sv. Dominika, v němž veliký konferencier nakreslil obraz *hrdiny*, připravil cestu, po níž *svatý* Dominik a jeho řád kazatelský do Francie se vrátil a z Francie přičiněním Bratří v celém světě ožil.

Že sv. Dominik *byl skutečným hrdinou*, mnohem větším hrdinou než se myslívá a o něm i v církevních spisech psává, nabyl jsem přesvědčení studiemi pramenů, kteréž o jeho neobyčejně obtížných a skvělých pracích apoštol-

ských zprávy hodnověrně podávají. Uvažme, za jakých krajně nepříznivých poměrů — lépe snad říci, za jak nebezpečného rozvratu — společenských a církevních náš světec pracoval a nesmrtelné dílo zbudoval! Nemyslím pouze na založení řádu kazatelského; myslím na záchranu a obnovu křesťanství mezi zuřivými bludaři, kteří prostředky vojenskými, náboženskými disputacemi, lidumilnými ústavy, školstvím a zdánlivě přísným životem mravním veliké části jižní Francie a severní Italie církvi odcizili a na sebe strhli. Proti nepříteli tak nebezpečnému bylo třeba odpůrce náboženského, jenž by duchovní a mravní převahou, čili svojí vzdělaností a ctností, zamítaje násilné prostředky světské moudrosti a moci, vítězně odrážel útoky bludařské, získáváje zbloudilé křesťanské pravdě. To činil a provedl sv. Dominik. Nedbaje obtížných prací, nebezpečných bojův a víceletých malých výsledkův a maje štít úplně a ve všem všudy čistý, tak si vedl mezi svedenými, že největší odpůrcové jeho viděli v něm muže božího, obraceli se k víře jím hlásané a stali se docela obhájci církve, proti níž dříve zuřili. Myslím dále na smutný stav církve, zvláště značné části jejího duchovenstva, o němž psal Innocenc III., že je pouze „nájemníkem“ domu božího. Odpadlíčtí kněží, mezi nimiž byli také vysocí (bývalí) církevní hodnostáři (na př. biskup Berengar a kanovník Vilém Niewerský), ztěžovali hádkami s misionáři a štvanicemi lidu proti nim velice práci Dominikovu. Svedený lid nevěděl pomalu komu a čemu věřit. Z té příčiny odpadal od víry vůbec nebo stával se fanatikem proticírkevním do té míry, že katoličtí kněží nebyli před ním jisti ani ctí ani životem. Innocenc III. psal o tom francouzskému králi, běduje, že svedenci jsou horší Saracénův, a že přestali býti vůbec křesťany. S takovými lidmi a za tak rozvráceného života duchovenského obnovil sv. Dominik „tvářnost země“ čili církve v jižní Francii. Ani

v Římě nebylo vše v pořádku. Ve spise tomto najde čtenář, co se sv. Dominik po vůli papežově napracoval, aby svěťácké jeptišky, po městě roztroušeně žijící a svými příbuznými chráněné, zreformoval a opravdovému klášternímu životu získal. V paláci papežském obnovil světec mezi služebnictvem církevního ducha, byv za to od papeže jmenován „mistrem apoštolského paláce“. Bylo-li i pod takovými svícny tma, a bylo-li sv. Dominiku na takových místech takměř celý život namáhavě pracovati, než katolické víře pomohl k vítězství, kdo mu upře vpravdě hrdinské mysli a neobyčejného ducha? Papežové jistě věděli, proč ho nazvali „světlem církve“ a mužem „ducha v pravdě apoštolského“. Netvrdíme, že Dominik sám změnil „tvář země“. Víme a s radostí vyznáváme, že papežové, kteří za Dominikových časů církvi vládli, byli vzornými pastýři, a že vedle nich stáli vzorní biskupové, vzorní klášterníci a vzorní různí kněží. Innocenc III., Honorius III. a Řehoř IX. zůstanou vždy ozdobami papežského trůnu, jako biskup Diego, Fulko, arcibiskup Berengar Narbonský atd.; opatové Arnold, klášterníci Petr Castelnau a Rudolf budou vždy ozdobami duchovního stavu. Víme to a rádi přiznáváme, že vykonali mnoho dobrého pro záchranu víry, ano, že Dominik jejich pomocí dodělal se neobyčejných výsledků, ale upozorňujeme, že právě oni to byli, kteří sv. Dominika největší důvěrou a chválami zahrnuli, vidouce v něm Bohem daného neobyčejného muže, jenž stal se „evangelii tuba... Christi lucerna“, evangelia zvucným nástrojem... Kristovou svítilnou, zkrátka druhým předchůdcem Páně (Brev. ord. Praed. in festo s. Dominici, lectio VI.)

Považovali jsme záhodným zdůrazniti *hrdinství* sv. Dominika, nechťice nikterak seslabovati jeho *svatosti*, k níž s úctou a touhou i důvěrou největší pohlížíme. Slova našeho breviáře: „*Pie Pater Dominice* = zbožný čili svatý

otče Dominiku“ a „*Sanctissimus Pater Dominicus* = přesvatý náš otec Dominik“, jsou nám nejmilejším a nejsladším oslovením předraženého řádového Zakladatele. Chtěli jsme jen upozorniti na vzácnou, snad nedosti oceněnou jeho jednu přednost — na hrdinství. *Dante* také jmenuje sv. Dominika hrdinou víry. „*Della fede cristiana il forte atleta*.“ *V breviáři dominikánském začíná hymna jistě slovy: „*Novus athleta Domini collaudetur Dominicus* = Nový hrdina Páně, chválen budiž Dominik.“ Komu líbí se Dominikova svatost — a jak by se nelíbila! — a kdo si přeje, aby tato vzácná jeho vlastnost probleskovala ze životopisu jeho a oslňujíc vábila k následování, ať drží se jí a miluje Dominika pro ni. Pěknou knížku o neobyčejné svatosti Dominikově vydal — snad, aby P. Lacordaira doplnil? — P. Rousset, francouzský dominikán, již zpracoval německy P. Scherer (r. 1899 vyšla u Herdera ve Frýburce) a jež má nápis: „Svatý Dominik.“ Než vyjde česky, použijte „*Patnáctiúterkové pobožnosti k sv. Dominiku*“, kterou (ve 4. vydání) dostanete ve všech dominikánských klášteřích, a v níž *svatost* čili zářný příklad ctnosti Dominikových krátce vyloženy máte.

O sv. Dominiku máme opravdu již málem celou samostatnou literaturu. Prvý, jenž o něm psal, byl *blahosl. Jordán Saský*, jenž byl bezprostředním jeho nástupcem v úřadě velmistrovském. Spis *Jordánův* — dlouho jen jako rukopis šířený — byl hotov před svatořečením sv. Dominika. Má nápis: „*De principiis Ordinis Praedicatorum*.“ Doslovně otištěn je Bollandisty v „*Acta Sanctorum*, 4 Augusti.“ Nejnověji r. 1891 vydal jej samostatně P. Joachim Berthier, Ord. Praed. ve Frýburce Švýcarském, pod názvem: „*Opera beati Jordani de Saxonia ad res Ord. Praed. spectantia*.“ P. Jordán znal osobně velmi dobře sv.

* *Paradiso* XII, 56.

Dominika mnoho let. Věděl tudíž bezprostředně z vlastní zkušenosti mnoho, co psal. Jiné věci, jichž svědkem nebyl, dostal od Bratří, kteří to zažili a P. Jordánovi k sepsání jeho díla zaslali.

O přenesení ostatků sv. Dominika jedná „*Littera encyclica*“, vydaná r. 1233 a otištěná u Bollandistů. Důležitým je též psané svědectví úřední dvojí komise, která z nařízení papežského v Bologni a Toulousu r. 1233 zkoumala činy a ctnosti Dominikovy. Bollandisté ji otiskli. *P. Humbert de Romanis*, ctěný v našem řádě od nepaměti jako „*venerabilis* = ctihodný“, vydal „*Chronica Ord. Praed.*“ (1202—1254). Psal to v době, kdy byl (pátým) velmistrem řádovým. P. Mamachi otiskl to v „*Annales Ord. Praed. I.*“ (v Římě 1756) a také P. Berthier (v Římě 1888). Velice důležitým příspěvkem životopisu sv. Dominika je „*Relatio super vita s. Dominici*“, který diktovala bl. sestra *Cecilia* sestře Angelice. Sestra Cecílie znala od 17. svého roku sv. Dominika. Diktát učinila, když jí bylo asi 80 let. P. Mamachi jej uveřejnil v „*Annal. Ord. Praed.*“ *Fr. Gerard de Frachet* Ord. Praed. vydal „*Vitae Fratrum Ord. Praed. et cronica Ordinis ab anno 1203—1254.*“ Býval provinciálem ve Francii a psal na rozkaz generální řádové kapituly Pařížské z roku 1256 a na popud V. Humberta de Romanis. V roce 1896 vydal tento spis P. Bened. Reichert v Lovani.

Nejúplnějším a věcně nejdokonalejším všech starých životopisů o sv. Dominiku je spis P. Dětricha z Apoldy „*Vita s. Dominici*“, který byl sepsán na rozkaz sedmého řádového velmistra P. Munia Zamorry r. 1288. Tento spis stal se hlavním pramenem všech životopisů pozdějších. Bollandisté otiskli jej celý a přičinili četné, mnohdy velmi cenné poznámky kritické, čímž věci dobře posloužili. Kritika jejich (in *Comentario praevio*) je mnohdy více negativní než pozitivní, t. j. ukazují, co asi není pravdivého, vyslovují, že to neb

ono je pochybno neb i docela chybné, ale neukazují vždy, jak to jistě bylo. Než i za tu práci zasluhují plného uznání, neboť mnoho legendárního bylo právě pro tuto kritiku ze životopisu sv. Dominika vypuštěno, neb jen jako pravdě podobné v něm zůstalo. Kritické poznámky Bollandistů způsobily také, že z naší strany pilně se pátralo a že mnohá věc sporná byla vysvětlena. Je pravda, že někdy se zašlo v polemikách trochu daleko, ale celkem možno říci, že se jimi dobré věci prospělo. Velikolepá díla P. Mamachiho a P. Echarda dávají o tom nepopíratelné svědectví.

Ve 14. století napsal mnoho cenného o sv. Dominiku francouzský dominikán *P. Bernard Gui*, jenž je vůbec prvním kritickým spisovatelem o našem světci, i když dnes všechny jeho názory vědecky neobstojí. *P. Petr Calo* vydal „Vita s. Dominici“ (r. 1314), použiv k tomu spisu *P. Štěpána Salanhaca* „De quatuor rebus, quibus Deus honoravit Ord. Praed.“

V 15. stol. vystupuje *P. Alanus de Rupe* Ord. Praed., jenž sestavil „Životopis sv. Dominika“, jak prý mu jej v privátních zjeveních učinila bl. Panna Maria. V kapitole „Dominik a sv. růženec“ zmiňuje se o P. Alanovi a jeho legendě. Důležitým, i když ne ve všem všudy spolehlivým, je spis *P. Malwendy* Ord. Praed. „Annales Ord. Praed.“, vydaný v Neapoli r. 1627, jakož i jemu podobný spis *P. Fontany* „Monumenta s. Ord. Praed.“ etc. Nade všechny vyniká a trvalou cenu historicko-literární má kritický spis „Scriptores s. Ord. Praed.“, dva svazky, vydaný v Paříži r. 1719 od *P. Quétyfa* a *P. Echarda* Ord. Praed., v němž sneseno a vědecky probráno velmi mnoho o životě sv. Dominika a jeho nejlepších duchovních synů — spisovatelů, jichž díla se uvádějí. *P. Mamachi* vydal objemný svazek „Annales Ord. Praed. Romae 1756. Bohužel, jen jeden svazek, v němž zevrubně jedná o sv. Dominiku a jeho řádě po stránce hi-

storicko-literární, uváděje mnohé omyly (i Bollandistů) na pravou míru. Dílo je učené, vědecky cenné, ale v polemice velmi ostré. *P. Masetti* Ord. Praed. vydal „*Monumenta et antiquitates Ord. Praed. ab. anno 1216—1348.*“ V Římě 1864.

Na pramenech těchto povstala nová díla o sv. Dominiku a jeho řádě. *P. Lacordaire* vydal „*Vie de saint Dominique*“ v Paříži 1840. Jeho dílo přeloženo do různých řečí, i také do češtiny (r. 1892). *P. Danzas* psal „*Etudes sur les temps primitifs de l'ordre des Frères Prêcheurs*“. Poitiers 1877 čtyři svazky. Anglická dominikánka, s. *Theodosia Drane*, vydala „*Dějiny sv. Dominika*“. Spis přeložen do němčiny. Čte se lehce a předvádí hlavně svatého Dominika, čímž se liší od *P. Lacordaire*. *P. J. Guiranduv* „*Saint Dominique, 1170—1221*“, dožil se již 6 vydání (Paříž 1909). Snaží se býti hodně kritickým. Minulého roku vydal *P. Rings* německý životopis „*Der hl. Dominicus, sein Leben und seine Ideale*.“ Dülmen in W. Spis tento čte se velmi lehce a působí roztomile. Auktor snesl vše, co mohl ze starých i nových spisů, přihlíží k literární a historické kritice, neupřisluhuje. Píše s láskou o velikém světci, neúnavném odpůrci bludův a statečném obhájci katolické církve.

Mnohé z uvedených spisů najde v tomto díle čtenář často jmenovány a na některých místech, zvláště v poznámkách, uvidí i úryvky z nich. Stalo se tak proto, že jsme chtěli podat, co o sv. Dominiku nejlepší znalci píší. Na některých místech nebylo lze vyhnouti se sporům. Uvedli jsme, co správným považujeme, nechtíce nikde býti osobními a neomylnými. Co zde o různých divech, zázracích, viděních atd. uvádíme, o nichž církevní úřad dosud se nevyslovil, uvádíme jako historicko-literární věci, jež každý dle své znalosti může posuzovati. Netřeba tudíž ani zdůrazňovati, že výnosům papežským (Urbana VIII.) plně se zde podrobujeme.

Jediné, ale za to vroucí přání máme. Kéž spis tento přispěje, aby u nás sv. Dominik a jeho dílo ve známost přišli, a kéž čtenáři ze spisu tohoto hodně duchovního povzbuzení nabерou, aby zbožně žili, za příkladem apoštolského Dominika církev katolickou milovali, nauky její dobře si osvojili, jich hájili a Římu až do posledního dechu věrni byli.

Za sv. Dominikem k církvi a s církví ke Kristu.

V Čes. Budějovicích v lednu 1921.

RODIŠTĚ A PŮVOD SV. DOMINIKA

Sv. Dominik, zakladatel řádu kazatelského čili dominikánského, narodil se roku 1170¹ ve španělském městečku Kalaroze čili Kalerueze. Osada tato leží nedalekobývalého biskupského sídla Osmy ve Staré Kastilii u řeky Duera. Má podnes starobylou zámeckou věž, na níž v kameni vytesán znak hraběcí rodiny Guzmanské. Každoročně o svátku sv. Dominika (4. srpna) konává se tam zvláštní slavnost ku počtě našeho světce za účasti všeho obyvatelstva z celého okolí.²

Ačkoli původ i rodu nejvznešenějšího nemá v životě svatých zvláštního významu, dotýká se pouze časné stránky jich života, neváhám zde alespoň něco povědět o původu našeho světce, aby se dobře ocenila pozdější jeho veliká dobrovolná chudoba, pokora, neúmorná práce tělesná i duševní, kdy, zenechav skutečně ve světě mnoho, vlastně všechno, následoval Pána v neustálém strádání a vysilující apoštolské práci. V „Letopisech řádových“ uvádí P. Mamachi³ mnohé doklady o prastarém šlechtickém původu sv. Dominika. Jeho otec, Felix hrabě Guzman, pocházel od Bermunda II., druhdy krále Leonského ve Španělech a měl blízké příbuzné v knížecím rodě Kastilském a na královském dvoře Portugalském. Manželka Felixova slula doña Johanna. Pocházela z král. rodu Navarského a byla dcerou Garcia IV. z Azy a jeho manželky Sanchy Bermundezony de Trastamare. Někteří berou v pochybnost královský původ hrabat Guzmanův, ale prastarého šlechtického rodu upříti jim nemohou.

Vzácnějším a nade všechnu pochybnost dějepisně zajištěným jest duchovní šlechtictví rodiny Guzmanské a to mělo jistě velice blahodárný vliv na celý život Dominikův.

Jeho rodiče a celá jich rodina byli světci, takže se říkalo: Dům Guzmanův podobá se více zbožnému klášteru, nežli šlechtickému sídlu. Otec Dominikův, hrahě Felix, byl pá-nem rozšafným a velmi zbožným, staraje se pečlivě o vzorné vychování dítek, kterými manželství jeho s Johannou z Azy bylo požehnáno. Matka Dominikova byla od církve za pa-peže Lva XII. vyhlášena blahoslavenou.⁴ Podobné cti do-stalo se jejímu druhorozenému synu Mannesovi, o němž zde bude častěji řeč, poněvadž byl spolupracovníkem Do-minikovým v řádě jím založeném. Antonín, nejstarší bratr Dominikův, nebyl církví úředně vyhlášen za svatého, ale žil opravdu svatě. Stal se světským knězem a ač pro velké vlohy, vzorný život a rodový vznešený původ mohl dojiti vysokých úradů a vzácných hodností, volil sloužiti Bohu v pokoře. Otcovský podíl rozdal chudým a odebral se do nemocnice, kdež i život dokonal v ponížené a obětavé službě nemocných. Nejmladším synem manželů Guzmano-vých byl Dominik, napotomní veliký světec, apoštol a za-kladatel řádu, z něhož dle doznání církevního vyšlo ne-sčetné množství vzorů svatosti a učenosti.⁵

Ó jak milou jest nám vzpomínka tělesných svatých před-kův a bratří Dominikových ! Kéž modlitby jejich svolávají na nás duchovní syny a dcery sv. Dominika, na všechny jeho ctitele a také i na čtenáře této knihy, hojnost božího požehnání, abychom i my po životě časném radovali se s nimi v životě věčném ! V duchu našem ozývají se radostná slova andělova k Tobiášovi (VII. 5—7): „A když mnoho dobrého vypravoval o něm, řekl anděl k Raguelovi : „To-biáš, na kterého se ptáš, jestiž *otec tohoto* . . . Tedy sko-čil Raguel, a s pláčem políbil ho a pláče na hrdle jeho řekl: „Požehnání budiž tobě, synu můj, *neboť dobrého a výbor-ného [muže synem jsi.*“ Z rodiny Svatých pocházel náš drahý duchovní otec sv. Dominik, jenž založil řád čili ro-

dinu svatých, to jest takových, kteří buď již svatými jsou
nebo svatými státi se mají a také se stanou, budou-li žiti po-
dle řehole a řádových předpisů dominikánských. Ó kéž se
v tom očekávání náš duchovní otec, sv. Dominik, v nás
svých dětech nezklame !

Vyplň otče, co jsi slíbil,
když sbor bratří nad tebou kvílil,
v žití tvého poslední hodině,
a pomáhej v nebi drahé své rodině !

(Dle IX. respons. in festo s. P. Dominici.)

NAROZENÍ DOMINIKOVO A JEHO

KŘEST

Poutní místo Silos leží v horách Leonských. Před dávnými časy žil tam sv. Dominik, opat benediktinský, na jehož hrobě udály se podivuhodné zázraky a četná vyslyšení zbožných modliteb. Silos je vzdálen od Kaleruegy několik hodin k severu. Jednoho dne r. 1170 putovala do Silos k sv. opatu divotvůrci vznešená paní z Kaleruegy, zabraná v tiché modlitbě. Na tváři bylo viděti, že je skoro až zádušná. Byla to doña Johanna z Azy, která jedné z předchozích nocí měla podivný sen, jenž ji velice polekal. Zdálo se jí, že dítě, které pod srdcem nosí, podobá se psičku, držícímu v tlamě hořící pochodeň, kterou celý svět zapálil. Nevědouc, co by to znamenalo, odebrala se do Silos na hrob sv. opata Dominika prosit za osvětlení a pomoc. Dostalo se jí obojího v plné míře. Neboť, když ještě na modlitbách trvala, zjevil se jí sv. opat a potěšil ji, sděliv, že dítě, jež šťastně porodí, bude slavným kazatelem slova Božího, vynikne učeností a svatostí, apoštolskou horlivostí a velikými ctnostmi, že zachrání velmi mnohé zbloudilé duše, veda je kázáním a příkladem k životu zbožnému, ba že četné přiláká k službě boží v klášteře.⁶ Pozdější život velikého syna jejího vysvětlil sen její a potvrdil výklad svatého opata dokonale. Jako je pes věrným strážcem domu pána svého, tak stal se sv. Dominik věrným strážcem domu Božího čili církve Páně, háje katolického učení proti bludařům, z nichž přes 100.000 obrátil a s Bohem smířil. Také práva a majetek církevní (hlavně v jižní Francii), kacíři zabraný, nalezl v Dominikovi neunavného obhájce. Hořící pochodeň v tlamě psičkově označovala plamennou

výmluvnost světce, jenž pravdou přesvědčoval posluchače a rozhňoval k boji proti hříchu, nevěře a bludům, uče je ctnostnému životu. Tak to vykládá již bl. Jordán Saský, nástupce Dominikův, ve vrchní správě řádové⁷ a tak to má i breviář, v němž se doslovně dí: Kterýmžto snem označovalo se, že září svatosti a učení jeho (Dominika) lidé ku křesťanské zbožnosti nadchnuti budou.⁸

Na výsost potěšená vzdala vřelé díky šťastná matka dobrotvému nebi a ubírala se radostně domů, plesajíc v duši a zpívajíc s Pannou Marií: „Hospodin shlédł na ponížení dívky své; veliké věci učinil mi, jenž mocný jest, a jehož jméno svaté jest.“ Jistě nechybíme, přidáme-li, že předmětem obzvláštní lásky a prosby její od té chvíle stalo se dítě, jehož narození očekávala a na něž požehnání s hůry svolávala slovy: Kéž přijme ho Pán za služebníka, rozpamatovav se milosrdenství svého. (Sv. Lukáš I. 46—55) Když se domů vrátila, dala po krátkém čase život třetímu dítěti, našemu světci, jehož též z vděčnosti ku světci Siloskému Dominikem nazvala. Dominik! Jak významné jméno! „Dominicus“ znamená v češtině tolik, jako „Hospodinův“. „Nebyl Hospodinem“, řekl v slavnostním kázání r. 1881 Dr. Karel Wisnar (biskup) v Olomouci v kostele dominikánském, „ale byl Hospodinovým, nebyl Pánem, ale byl Páně = Non erat Dominus, sed erat Dominicus“. Opravdu! Náš světec byl celý a cele služebníkem Božím, pravým Dominikem. Církev, přihlížejíc k velikému apoštolskému světci našemu, praví o něm, že jméno, které na křtu dostal po sv. opatu ze Silos, učinil slavnějším, než je byl přijal⁹ a zdůrazňuje, že byl vpravdě apoštolského srdce, sloupem víry, evangelia hlásným nástrojem, okem světa, Kristovou lucernou, druhým předchůdcem Páně a velikým hospodářem duší, jehož mnohé za takové přednosti zdobí v nebi koruny.¹⁰

Jako při narození sv. Jana Křtitele plesaly hory Judské, tak radostí ozýval se dům hraběte Felixu Guzmanu, když na svět přišel třetí potomek rodiny. Šťastní rodiče, děkujte Bohu za takový klenot! A děkovali, nezapomínajíce,

co podivuhodného předcházelo narození synovo. V čase nejbližším zanesli novorozenátko pokřtít, aby Duch sv., očistiv duši jeho od hříchu dědičného a posvětiv ho za syna a dědice království nebeského, vyléval na ně pramen milosti svých. Když dítě křtili, přihodila se podivuhodná věc. Vznešená paní,¹¹ která dítěti na křtu za kmotru stála, spatřila, když kněz lil vodu na hlavu dítěte, že se mu třpytí na čele zářící hvězda. Událost tato, o níž se již zmiňuje

nejstarší životopisec Dominikův, bl. Jordán, nápadně se shoduje s tím, co nám o světci a jeho vzezření zaznamenala jeho duchovní dcera bl. sestra Cecilie, která sv. Dominika osobně dobře znala, často ho viděla a s ním v Římě mluvivala. Píše, že „z čela jeho a z meziobrví očního paprskovité vycházelo světlo, které všecky kolem něho bázni a úctou naplňovalo.“ Není proto divným, že, jako při narození sv. Jana Křtitele lidé se tázali: „Kým medle toto dítě bude, neboť ruka Páně byla s ním“ (sv. Lukáš 1. 66.), tak i při narození toho vyvolence božského rodiče, příbuzní a známí v něm něco neobyčejného tušili. Jejich předtuchy přibýlo, když, jak vypravuje Dětrich z Apoldy,¹² nejlepší životopisec Dominikův, jednoho dne, kdy Dominik v kolébce odpočíval, přiletěl roj včel a poletoval kolem úst jeho, jako by předohlašoval, že z úst těch vylétati budou v době příhodné sladká slova moudrosti a pravdy Boží, což se i skutečně vyplnilo, když Dominik stal se apoštolem, jehož výmluvnosti nemohli odolati zatvrzelí hříšníci a bludaři. Vyvolil-li Bůh někoho k nějakému úřadu, připravuje si ho včas a v nejdokonalejší míře, aby záměry boží splnil. Tak stalo se také s Dominikem. Dominik měl býti v rukou Božích zvláštním nástrojem vyvoleným na záchranu církve Páně a jejího neporušeného učení; proto si ho Bůh už záhy od nejútlejšího věku připravoval a ho velikými, mimořádnými dary přirozenými i nadpřirozenými takorba zahrnoval.

Křtitelnice, z níž byl náš světec pokřtěn, zachovává se¹³ v Madridě. Jest z bílého mramoru. Z Kaleruegy byla přenesena na rozkaz Filipa III., španělského krále, v r. 1605, do Valladolidu, kdež právě za velmistra řádového P. Jeronýma Xaviera konal se všeobecný řádový sjezd, jehož jako čestný člen zúčastnil se i španělský král, jenž 28. května, v předvečer svatodušní, dal pokřtiti svého nejstaršího syna

z téže křtitelnice, ze které kdysi byl křtěn sv. Dominik. Královský princ dostal na křtu jméno Filip Dominik, čímž měla býti označena zvláštní úcta, ze které se těšil sv. Dominik na dvoře královském. Aby ukázal král Filip III., jak si váží řádu dominikánského, zúčastnil se docela i učené disputace filosoficko-theologické, která za podobných příležitostí vřadě našem závazně se koná a v níž některý učený člen řádu vykládá a obhajuje to neb ono učení sv. Tomáše Akvinského, odpovídaje námitkám, které proti tomu jiní dominikáni neb pozvaní hosté činívají. Z Valladolidu byla křtitelnice Dominikova přenesena do Madridu a umístěna v kostele dominikánském, aby z ní královští princové španělští byli pokřtěni.

Zářící pochodeň a jasná hvězda, jež jako zvěstující znamení čili symboly budoucí činnosti a svatosti hned v počátcích pozemského života byly Dominiku s nebes dány, mají jistě zvláštní význam. Kristus Pán praví (sv. Lukáš XII, 49): „Oheň přišel jsem pustit na zem a co chci (jedině), než aby se vznítil.“ To jest: oheň čili světlo víry, jež Kristus na svět přinesl, mělo a má proniknouti celý svět, aby lidé v jeho jasu (dle předpisů víry) žili. Této touze Páně znamenitě vyhověl sv. Dominik, když, stav se knězem-misionářem a zakladatelem kazatelského řádu, rozšiřoval osobně a svými druhy podnes rozšiřuje pravdu boží, jak ji Kristus a sv. apoštolé kázali a jak ji církev katolická podnes neporušeně a neomylně učí. Co práce, modlitby a obětí přinesl sv. Dominik, aby Kristus „hlásán byl všemu stvoření!“ Po vůli boží má Kristovo světlo víry a oheň Jeho lásky vyřázeť ze srdcí všech Jeho vyznavačů. „Tak svěť světlo vaše před lidmi — praví Pán — ať vidí skutky vaše dobré a oslaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“ (Sv. Matouš X, 16.) Od nejútlejšího mládí, v něžném dětství, jak z hlavy následující se dovídáme, svítil sv. Dominik tímto světlem Kristo-

vým, že možno na něho obrátiti slova Písma řkouceho: „Ale spravedlivých stezka (jest) jako skvoucí světlo, jež vychází a roste až do dne dokonalého.“ (Příslaví IV, 18.) Kolik lidí pozorovalo světlý život Dominikův, jenž jim ukazoval ctnostnou cestu k nebi a roznítil v nich touhu obětovati se Pánu v klášteře, kdež by „v spravedlnosti a svatosti“ sloužili Jemu po všechny dny své?“ (sv. Lukáš I, 75) stavše se takto světlem na osvícení jiných po bohulibém životě prahnoucích? Všichni duchovní synové a všechny duchovní dcery řádu kazatelského a všichni jimi k Bohu vedení křesťané ať proto nadšeně a vděčně volají: „Neboť viděli jsme *hvězdu jeho*“, šli jsme za ní hledat Spasitele, a nalezše, radujeme se radostí velikou velmi. (Sv. Matouš II, 10—12.) Za Dominikem ke Kristu!

J E H O D Ě T S T V Í

O nejútlejším věku, hlavně co se dalo s omilostněným dítětem po křtu svatém, zachovali nám kronikáři velmi málo. Bezpochyby proto, že zbožní rodiče Dominikovi úzkostlivě opatrovali drahé dítě a tajili pokud mohli vše, co ztajiti mohli. Svatá matka „ukládala v srdci svém“, co zvláštního snad na sv. dítěti spatřovala a zač v tichosti Bohu děkovala. Jak něžně a křesťansky vzorně Dominik byl vychováván, možno poznati ze zpráv, jež o něm, když mu bylo asi 6 neb 7 let, jsou zaznamenány. P. Lacordaire o tom píše:¹⁴ Ještě dítětem jsa opouštěval lože, které se mu příliš měkkým zdálo a kladl něžné údy své na tvrdou zemi. Zvyk ten věrně světec zachovával po celý život. V témž věku dětském navštěvoval po příkladě rodičů rád chrám Páně, na jevo tam dáváje velikou zbožnost. Prvá léta prožil v domě otcovském, kdež v útlé srdce chlapečkovo mocně působil vzorný příklad velezbožné matky, ctnostného otce a vůbec všech členů rodiny Guzmanské. Zde položen základ veliké svatosti jeho. Ovoce takového vychování ukázalo se později vzácným způsobem. Zvláště diviti se dlužno hluboké, klidné myšli, kterou v pozdějším rušném životě Dominikově vždy a všude spatřujeme. Pokud jeho vnitřní život nám znám jest, nenalézáme u něho nikdy prudkých bouří, kterými duch lidský cestu k nebi si mocně dělává. Naopak zdá se, že nic nezdržovalo vzrůstu jeho pro nebe. I tenkrát, když slyšíme v životě jeho o bojích a všelijakých trampotách, vidíme Dominika podivuhodně klidného, pevného, jenž vítězí více mírností než bojem násilným nad okolím zlým.

Mluvě o dětství Dominikově a o jeho sebezáporu, když z postýlky v noci odcházel a na tvrdou zemi se kladl, poznamenává vhodně P. Rings, že budoucí hlasatel kajícího

již nyní na sobě zkoušel, co později jiným radil. Mluvě o výchově matčině, podotýká též autor velmi vtipně, že v jejím domě a za jejího vedení měl Dominik vysokou školu ctnosti, jaké velmi potřeboval, maje se státi vychovatelem apoštolských světců, a jaké později nenašel v žádném městě, kde vědy světské a duchovní studoval.¹⁵ Jak vzácnou a zodpovědnosti plnou jest výchova, kterou křesťanská matka dítěti dává, než je do školy posílá. Jaká vděčnost za to má pláti v srdci dítěte, jestliže se v domě otcovském pečlivé výchovy dostalo, jestliže matka výchova vzornou školou pozdějšího života byla! Jeden z našich kněží-misionářů řekl mi: „Naše matka tak ctnostně před námi žila a tak nás vzorně vychovávala, že když jsem povyrostl a na studiích byl, považoval jsem nemožným, aby moje matka nějak se prohřešila.“ Jak odměnil Bůh v nebi matku sv. Dominika za to, že Mu takového služebníka vychovala? Neměli bychom se k ní o pomoc utíkat, kteří sami sebe neb i jiné pro nebe vychováváme?

Dojemným jest, co nám o nejútlejším mládí sv. Dominika vypravuje Bohem neobyčejně omilostněná služebnice, ctihodná Marie Escobarová, které kdysi dopřáno od Pána viděti v duchu krásu sv. dítěte Dominika. Zprávu o tom zachoval nám z úst jejích P. Ludvík Ponte S. J., znamenitý znalec života duchovního. Jednoho dne — tak píše — cítila ctihodná služebnice boží v duši velikou opuštěnost pro stálé těžké pokušení ďábelské, jestliže vystavena byla. Najednou ukázal se jí božský Spasitel, chtěje ji potěšit. Při tom vedl za ruku asi dvouleté překrásné dítě. Dítě bylo tak milé a skvostně oděné, že pohled na ně činil ji tak nevýslovně šťastnou, že nemohla od něho odvrátiti oči. Nevěděla, *kdo* to jest. Pán pravil: „Věz, že dítě, jež za ruku vedu, jest Dominik a že tak vyhlízel v nejútlejším dětství. Ukázal jsem ti ho maličkého, abys poznala, jak veliká byla

svatost a čistota jeho duše od útlého věku, a jak důvodně jsem si ho oblíbil a právem po všechen čas jako zvláště vyvoleného chránil.“ V tomto okamžiku, vypravuje ctihodná služebnice boží, poznala jsem ze zvláštního omilostnění s hůry, neobyčejnou svatost a čistotu tohoto dítěte. Poznala jsem, že toto omilostněné dítě již v nejútlejším věku milostí Boží posilováno, bylo schopno velikých nadpřirozených skutků a zásluh. Když jsem později v noci na modlitbách před Pánem byla, zpozorovala jsem v duchu blahoslavenou Pannu Marii, která, nevýslovně krásná a velebná, vedla za ruku totéž dítě, které mi před tím ukázal Pán, ozdobené skvostnou korunou na hlavě a náhrdelníkem ze vzácných drahokamů. Panna Maria mi řekla: „Podívej se, jak milé, jak krásné a jak svaté je toto dítě.“ Poté dotekla se jeho náhrdelníku, položila mu ruku na hlavičku a nechala se celovati od miláčka svého.“ P. Ludvík Ponte, kněz Tovaryšstva Ježíšova, poznamenává správně, že v tomto privátním zjevení máme znázorněný duchovní život sv. patriarchy Dominika v jeho nejútlejším věku. Od počátku života byl Dominik předmětem zvláštní lásky Spasitele a Jeho přesvaté Matky, a tím způsobem byl záhy a plně připraven, aby se stal „světlem církve, učitelem pravdy, růží trpělivosti, slonovou kostí čistoty“, jak o něm každodenně zpíváme po *Salve Regina* (Zdrávas Královno). Zdaž nemá tedy pravdy sv. Tomáš Akvinský, nejvěrnější duchovní syn Dominikův, když v „*Bohovědecké Summě*“ píše,¹⁶ že, „které Bůh k něčemu velikému vyvolil, tak je připravuje, aby byli schopnými toho, k čemu je vyvolil.“ Sv. Dominika vyvolil Bůh za apoštola pravdy, za učitele ctnosti, za obhájce církve, za vítězného vůdce nad bludaři; proto milostí svou připravoval si ho již od dětství a chránil a vedl ho celý život na cestách ctností, předoznačiv to vše jasnou září a hvězdou na čele Dominikově při křtu, jakož i hořící pochodní, kte-

rou ve snách před Dominikovým narozením spatřila blahoslavená matka jeho v tlamě psíčka, jenž symbolicky předobrazoval budoucí ostrážitost a působení jejího očekávaného syna v církvi.

DOMINIK NA ŠKOLÁCH

Když bylo pacholíčkovi asi 6 let dali ho rodiče na vychování a vyučování bratru Johanninu, jenž byl arciknězem v Gumiel-Izanu. Osada ta leží několik kilometrů severně od Kaleruegy a byla památnou rodině Guzmanově tím, že se tam pochovávali zemřelí členové její. Této doby byl tam správcem kostela bratr matky sv. Dominika. Vyznamenával se ctnostným životem, byl učeným a milým. Dle P. Malvendy pobyl sv. Dominik u strýce v Gumiel Izanu od roku 1176—1184 nebo též (dle jiných) o něco déle, totiž od 7—16 roku.¹⁷ Všichni kronikáři vychvalují Dominikovy vlohy, pilnost, jemné způsoby, vzorné mravy, jež projevoval po celou dobu svého pobytu u strýce. Bollandisté (loc. cit. n. 158) přidávají, že Dominik byl ke strýci poslán v 7. roce věku svého, aby se učil „počátkům vědy a zbožnosti.“ Dnes řekli bychom, aby tam navštěvoval obecné školy a po nich, aby privátně studoval školy střední čili gymnasium. P. Lacordaire (loc. cit. str. 5) popisuje život Dominikův u strýce takto: „Zde rostl světec náš sloužce strýci při oltáři, zde navštěvoval rád kostely vukolní, zde učil se kněžským modlitbám, zde zpíval zbožné kostelní-církevní hymny, zde posluhoval při mši sv., a zúčastnil se církevních slavností, zkrátka sloužil zde Bohu jako druhdy Samuel ve chrámě, „jenž přisluhoval Hospodinu před Heli“ (I. Král. 3, 1.). Životopisci zvláště ještě připomínají, kterak Dominik vážně a uctivě počínal si před nejsv. velebnou Svátostí a jak rád čistíval a krášlil oltáře. Dosti často dlíval sv. žáček i u hrobů drahých předků rozjímaje, jak všecka sláva světská podobá se polní trávě, která dnes je a zítra není, a jak nejvyšší moudrost života obsažena je ve slovech Šalomounových: „Marnost nad marnost a všechno je marnost“, vyjímaje službu

boží. Proto také chápal sv. pacholík slova božského Mistra: „Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu vzal?“ P. Dětrich z Apoldy charakterisuje Dominikova léta u strýce v Gumiel Izanu následovně: „Nic dětského nebylo viděti na něm. Naopak zdálo se, že v jeho hrudi bije srdce dospělého muže. Z jemných rysů jeho spanilé tváře vyzírala vznešená důstojnost a vážná oduševnělost, krášlená andělskou nevinností a opravdovou zbožností.“ Jaké pokroky činil nadaný a pilný žák nevíme, ale sotva chybíme, řekneme-li, že byly značné, neboť kde poji se nadání s pilností, tam bývají výsledky nejlepší, zvláště dostává-li se jim tak dobrého učitele, jakým byl arcikněz v Gumiel Izanu.

Jak šťastnými byli rodiče Dominikovi, kdykoli miláčka svého spatřili a jeho vývoj tělesný, duševní a nábožensko-mravní na očích měli. Každý nový prospěch Dominikův naplňoval je sladkou radostí, neboť viděli, že syn milený přibližuje se ideálu, k němuž ho Bůh předurčil a jež jim podivuhodným způsobem už před narozením Dominikovým byl zjevil. Zvláště matka Dominikova dívala se s velikou pýchou a slastnou předtuchou na kvetoucího synáčka, pevně věříc, že si ho Bůh vyvolil k velikým věcem v království svém na zemi i v nebi. Proto nebude asi nemístno, uvedeme-li zde slova (I. kn. král. 1. 27.) Anny, matky Samuelovy v ústa Johanny, matky Dominikovy: „Za toto pachole modlila jsem se a dal mi Hospodin žádost mou, za kterou jsem ho žádala. Protož i já oddala jsem ho Hospodinu, po všechny dny v nichž bude oddán Hospodinu.“ A modlila se Anna a řekla: (2 hl. verš 1.) „Zplesalo srdce mé v Hospodinu a povýšen jest roh můj (síla moje) v Bohu mém. Rozšířila se ústa má nad nepřáteli mími, neboť jsem se rozveselila v spasení tvém.“

Když bylo Dominikovi asi 16 let, poslán jest na vyšší

studia do Palencie, kdež té doby byla proslavená škola.¹⁸ Z bl. Jordána Saského dovídáme se, že první 4 léta věnoval Dominik v Palencii „svobodným uměním“ čili filosofii a s ní tehdy spojeným vědám; potom že 4 léta oddal se theologii s tak velikým zápalem, že téměř celé noci u knih proseděl a velikých vědomostí z nich nabyt. Jsa ještě mlád vytržen byl z tichého domova a uvržen byl do víru světa, jehož úskalí a svodů neznal. Jak snadno připravila by jiného mladíka podobná změna o pokoj a čistotu duše. Dominik zůstal si ve světě důsledným a nezměnil názorů, kterých v domě otcově a u strýce nabyt. Po všecka léta studií v Palencii vyznamenával se neochvějnou pilností, andělskou nevinností, hlubokou zbožností, kráčeje ruče vpřed na cestě dokonalosti. Smyslné rozkoše a radovánky nelákaly ctnostného mládence toužícího po věcech nebeských. Vědy světské byly mu milé, ale nedostačovaly mysli hloubavé, prahnoucí po nejvyšší Pravdě. Proto nejraději studoval pilně posvátnou vědu bohosloveckou. Jsa přesvědčen, že vědu svatých pochopí, až uvede v područí ducha smyslné tělo, cvičil se v tuhém umrtvování těla a smyslných žádostí jeho. Tak na příklad ustanovil si hned na začátku studií, že nebude pít vína, nápoje to v krajinách těch dosti obyčejného. Předsevzetí tomu zůstal věren po celé studie, které trvaly 8—12 let, poněvadž po studiích filosoficko-theologických ještě několik let tamstudoval a přednášel, mají-li totiž pravdu, kdož tvrdí, že světec až do r. 1198 v Palencii na školách trávil. Přísný způsob života zachovával světec tak silně, že po vysvěcení na kněžství dal mu biskup rozkaz, aby se k vůli zdraví mírnil v postech a více si stravy dopřál. Přísné posty v řádě Dominikově zdají se mítí původ v někdejší oblibě světcově v umrtvování těla bděním a postem. Již v mládí tedy následoval Dominik Pána, jenž, než začal veřejně působiti, puzen jsa

od Ducha sv. odebral se na poušť na čtyřicet dní. „A nic nejedl v těch dnech.“ (Sv. Lukáš IV. 1—2.) Že sv. Dominik svým řeholním bratřím a sestrám přísné posty a časté modlitby stanovami řádovými naporučil, stalo se též za příkladem Páně, jenž, když apoštolé si stěžovali, že nemohli vyhnati kdysi zlého ducha ze člověka nemocného, řekl jim: „Tento druh ďábla nevymítá se ničím jiným, leč modlitbou a postem.“ (Mat. XVII. 20.)

Život svatých nebývá bez blahodárného působení v celém jejich okolí. Mnohdy podléhají vlivu tomu zrovna takoví lidé, kteří se zdají míti neb i mají docela jiný životní názor než světci a nechtějí o podobném životě slyšeti. Láci Dominikovi také pocítili „moc a sílu, která z něho vycházela.“ Nejen zbožní spolužáci, ale i lehkomyšní byli k němu vábení jeho ctností, uznávající, že je všecy daleko předčí neúhonnými mravy, pilností, nadáním a šlechtetností. Nikdo s ním nemluvil, tak zdůrazňují letopiscové, aby necítil, že se má polepšiti. „Podivuhodným byl pohled na tohoto zvláštního mladíka“, píše Dětrich z Apoldy. „Věkem byl jinochem, rozvážností zkušeným starcem, učeností mudrcem. Radovánek se vzdaloval, po vzdělání a ctnosti toužil. Aby jich rychle a hojně nabyl, přidržoval se věrně učení a života církevního, opovrhuje svůdným světem. Posvátné ticho svatostánkové nejvíce vábívalo k sobě jemné srdce Dominikovo. Všechn čas, který mu zbýval po studiích, věnoval modlitbě, docházeje rád do chrámu a koře se svátostnému Spasiteli. Tento zvyk zachoval si po celý život. Nemohl-li mezi dnem pro apoštolské práce misionářské zajíti si do kostela, odebral se tam v noci, uctívaje nejsvětější Svátost a blahoslavenou Rodičku Boží. Mnohdy trávil celé noci před svatostánkem. Sv. Dominik je z nejpilnějších a nejstarších nočních adoratorů čili ctitelů velebné Svátosti, jako zase největší Dominikův duchovní syn,

sv. Tomáš Akvinský, jest největším pěvcem o eucharistickém Kristu. Modliteb Tomášových o nejsvětější Svátosti užívá církev při posvátné bohoslužbě, prosíc, děkujíc a chválíc svátostného Pána slovy dominikánskými. (Sv. To-

máš Akv.) Zde možno opravdu říci : „Jaký otec (Dominik), takový syn (Tomáš).“ Velikou lásku a zbožnost studenta Dominika odměnil Bůh tím, že mu dal ducha moudrosti a vědy v takové míře, že světec všecko snadno a dobře chápal, co se učil, vnikaje hluboko i do záhad nejtěžších. Takovým způsobem stal se jedním „z nejučenějších své doby“, tvrdí Bollandisté.

Než život Dominikův na školách v Palencii skončíme, zmíníme se o dvou událostech, které se mu tam přihodily, a v letopisech zaznamenány jsou. Škoda, že podrobností o životě sv. mladíka nemáme více! Ale takový jest obyčej svatých — skrývají se před lidmi, aby skutkové jejich byli zjevní pouze Otci, jenž v nebesích jest. Je toho tedy málo, co víme z tohoto času o Dominikovi, ale stačí, abychom poznali jeho zlaté, lidumilné a šlechtné srdce. Za hladu, který tenkrát Španělsko hubil, ozýval se pláč a nárek hladových i na ulicích Palencijských. Dominik, jsa rodu bohatého, neměl nouze, ale viděl ji na jiných. Co tedy učiniti? Především podporoval chudé penězi, aby si opatřili nejnutnější stravu. Když se z peněz vydal, dával ubohým své šaty, prádlo a nakonec, když i to bylo pryč, prodal knihy, z nichž se učil, a výtěžek rozdál chudým.¹⁹ Abychom tento vzácný skutek náležitě ocenili, považme, že tehdy byly knihy a rukopisy velice drahé. Kdo ví, zdaž si světec vlastní rukou některé neopsal? Jakou by to mělo dnes pro nás cenu, kdybychom něco rukopisného po sv. Dominiku měli! Jeden ze spolužáků jeho, když viděl, co se s knihami stalo, domlouval Dominikovi, že jich neměl prodávati. „Z čeho budeš nyní studovati?“, tázal se spolužák. Světec odpověděl: „Chtěl bys, abych se pergameny nasycoval, zatím co lidé umírají hladem?“ První vzácná a zajištěná slova, — píše P. Dětrich z Apoldy —, která z úst Dominikových známe. A jak jsou sladká a milá! . . . Pověst o šlechtném činu Dominikově roznesla se městem a způsobila potěšitelný obrat ve smýšlení mnohých. Profesori a žáci, s nimiž se náš panic stýkal, následovali příkladu jeho a pomáhali hojnými almužnami hladovícímu lidu. Jindy opět potkal Dominik ženu hořce plačící nad tím, že jí mohamedánští Maurové odvlékli do zajetí jediného syna. Pán, u něhož syn její v zajetí jest, prý by ho propustil, kdyby dala

výkupné. To státi se nemůže, poněvadž peněz nemá, jsouc úplně chudá. Dominik, vida hoře její, soucitem byl hnut a poněvadž také v tu chvíli neměl peněz, řekl jí, aby ho buď prodala a za stržené peníze syna z otroctví vykoupila, nebo aby ho k majiteli dovedla a výměnou za syna v otroctví nabídla. Hrdinské toto rozhodnutí svatého lidumila nevěšlo ve skutek, neboť pán, jehož otrokem byl syn vdovin, když se od ní dověděl, kdo Dominik je a co pro osvobození jejího syna učiniti hodlá, tak velice byl šlechetným příkladem Dominikovým dojat, že syna vdovina zadarmo na svobodu pustil a křesťanem se stal, vyznávaje: „Víra, jež tak heroické vyznavače má a tolik lásky bliženské v sobě chová, je božská a jistojistě pravá.“

Duchaplný P. Lacoadaire, přihlížeje k událostem, jež jsme právě uvedli ze studentského života Dominikova v Palencii, poznamenal: „Cestujeme-li nějakou krajinou na podzim, spatřujeme na stromech tu a tam nějaké ovoce, jež po sklizni na stromě zbylo. Hlubavý pozorovatel pozná však i z nepatrných zbytků těch, jaké má před sebou stromy.“ Tak jest i v životě sv. Dominika. Prozřetelnost boží zachovala nám ze života jeho tu a tam nějakou událost, výrok, příklad, abychom, bedlivě je uváživše, poznali, jakým mužem a jak vzácným světcem Dominik byl. V obou případech uvedených jeví se tolik šlechetnosti a láskyplné lidumilnosti v Dominikově jednání, že možno z nich určitě souditi na celý jeho život a prohlásiti: „Větší milování nemá žádný nad to, kdo by život položil za přátele své.“ (Jan XV. 13.) Náš světec nedal krvavě život svůj za přátele, ale *chtěl* ho dáti. Dobrá vůle je někdy za dobrý skutek. Svatý Dominik dobře pochopil otázku evangelia: (Sv. Matouš XXII. 36—40) „Mistře, které jest největší přikázání?“, jakož i odpověď: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši mysli.“

Druhé pak jest podobné jemu: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těchto dvou přikázáních záleží veškerý zákon i proroci.“ Jinými, ale neméně důraznými slovy vyjadřuje tutéž myšlenku miláček Dominikův, sv. apoštol Pavel, když napsal (I. Kor. XIII. 1—3): „Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými a neměl bych lásky, byl bych jako měď zvučící aneb zvonec znějící. A kdybych měl proroctví a znal všecka tajemství a veškerou vědu, a kdybych měl všecku víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. A kdybych rozdal za pokrmu chudých veškeren statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic by mi to neprospělo.“ Proto osvědčoval týž apoštol lásku věřícím v ten způsob, že *chtěl* za ně býti obětí zápalnou. Dominik osvědčil lásku bliženskou, že chtěl za bližního jíti v otroctví. „Po tom poznají lidé, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým“, praví Pán. „Přikázání to není nové“, vykládal sv. Jan (II. 1, 5—6), „ale které jsme měli od počátku, abychom milovali jedni druhé.“ Proto asi zamiloval si apoštolský Dominik v pozdějším životě serafínského sv. Františka Assiského, poněvadž viděl, že František je pln lásky k Bohu a k bližnímu. Svaté duše poznávají se. Láska hledá a nalézá lásku!

DOMINIK KNĚZEM A ŘEHOLNÍM KANOVNÍKEM

Jak se světec vědecky na kněžství připravoval, jsme slyšeli. Jak se duchovně čili nábožensky k úřadu tomu měl, těžko povědět, protože bohonadšeného nitra neotvíral před jinými, ale spíše v tichosti, aby nebyl pozorován, posvěcoval se, jak nejlépe dovedl. K tomu pobádalo ho, co tajuplného o budoucím životě svém byl uslyšel z úst své o-milostněné matky, jejíž nejpilnější snahou bylo, působiti v nadějného syna, aby se stal hodným záměrů Božích. Co modliteb, postů a kajicných skutků vykonal světec v této přípravné době, ví jedině Bůh, který milostí svou uzpůsoboval ho k velikým věcem v církvi svaté. Té doby nebyla kázeň církevní v duchovenstvu nejlepší. Je sice pravda, že již Řehoř VII. a po něm Alexandr III. a později Innocenc, III. mnoho dobrého v církevním životě způsobili, ale pořád ještě třeba bylo reforem čili oprav a obnovy v životě duchovním. Bůh vzbuzoval v tom čase různé nadšené horlivce pro čest a slávu svou, kteří se snažili předpisy církevní o kázni mezi duchovenstvem mocně zaváděti v mezích působení svého. Mezi těmito muži sluší uvésti Martina z Bazan, biskupa v Osmě, jenž pohnul kanovníky sídelního chrámu svého, že přijali reformu přísnou, stavše se kanovníky řeholními, kteří vedli život společný jako v klášteře, konajíce horlivě službu chrámovou ve smyslu řeholních předpisů, které přijali. To stalo se okolo r. 1194. Jich představeným čili převorem byl Don Diego de Azevedo, muž, jehož jméno dominikáni vždy s úctou vyslovovati budou, neboť on to byl, jenž našeho světce záměrům svým získal, jeho společníkem a vůdcem se stal až do chvíle, kdy

Dominik poznal určitě, jaké úmysly a plány má s ním Pro-
zřetelnost Boží. U P. Mamachiho dočítáme se,²¹ že Don
Diego de Azevedo (čili Didak Azevedo) byl prvním pře-
vorem reformovaných kanovníků v Osmě a po úmrtí bis-

kupa Martina de Bazan stal se jeho nástupcem na stolci
biskupském r. 1198. Sv. Dominik vstoupil prý do kapituly
r. 1194, snad ještě ani nejsa knězem, nýbrž jen nadějným
„mladíkem“, který po roce zkušebním přijal kněžství a za
krátko zvolen od kanovníků jich druhým představeným
čili podpřevorem. Volbou tou ukázali kanovníci, jak velice
si váží nejmladšího člena svého a jak o něm smýšlejí. Škoda,
že žádný z nich nezaznamenal, jak a čím tehdy Dominik

vynikal. Uvážíme-li však, že kanovníci byli muži, kteří dobrovolně přijali na sebe přísnou reformu, hledající čest Boží a církve vedle spásy své nesmrtelné duše, nechybíme, řekneme-li, že k volbě Dominika podpřevorem kapitulním vedly je nejlepší úmysly a přesvědčení, že nejmladší kapitulár je z nich důstojnosti té nejhodnější.

Devět roků trávil Dominik v Osmě. Poslední čtyři léta pilně kázával mimo město po vůkolí, což mu zjednálo v diecési dobré jméno a uznání. Mnozí zatvrzelí hříšníci obrátili se kázáním a příkladem Dominikovým. Vážnosti v kapitole získával Dominik víc a více a lásky i důvěry lidu požíval veliké, tvrdí P. Fontana (op. cit. str. 2) Blahoslavený Jordán Saský zanechal nám krásný obraz sv. Dominika z té doby. Mezi spolubratry vynikal Dominik, tak tvrdí bl. Jordán, jako jasně hořící pochodeň mezi světélky. Svatostí mezi nimi první, pokorou poslední, vydechoval ze sebe vůni života, která občerstvovala jiné, podobajíc se vůni kadidla za letního dne. Měl-li volno, díval světec dlouho ve dne v noci v kostele na modlitbách a Bůh dopřával mu milosti, že uměl plakati nad hříšníky a prositi za zkormoucené. Uvažuje o jejich bídě duchovní, vyléval hojné slzy a lkal útrpným srdcem, aby se napravilo neštěstí, do něhož upadli. Již tehdy míval ve zvyku, že i celou noc v kostele na modlitbách trávil a samotén svátostnému Pánu se kořival. Stávalo se nejednou, že nárek světcův a hlasité kvílení, které proti jeho vůli z úst mu vycházelo, bylo venku slyšeti. Zvláště horlivě modlival se Dominik, aby mu dal Bůh dar lásky, neboť byl přesvědčen, že nebude pravým žákem Kristovým, neobětuje-li se zcela spáse nesmrtelných duší a nebude-li tímto způsobem následovati příkladu božského Spasitele, který dobrovolně a úplně obětoval se za spásu světa.

Vedle modlitby hleděl si Dominik v tomto čase bedlivě

studia bohovědeckého a asketického. Spisovatelé zaznamenali nám, že světec studoval pilně „Listy sv. Pavla“ a přemítal o „Rozmluvách Kassiánových“, rozeznáváje v nich zrna od plev, čili pravdu od bludů, které se tu a tam do Kassiána vloudily. Poněvadž kanovníci v Osmě zreformováni byli dle řehole sv. Augustina, vzdělával se sv. Dominik také pilně v knihách tohoto velikého církevního učitele. P. Rings (op. cit. str. 68—70) uvádí, že se Dominikovi nejvíce zamlouval sv. Augustin učeností, pravdymilovností, pokorou a horlivostí o spásu duší. Spisy svými přitahuje sv. Augustin srdce lidská mocně k ohnisku lásky boží — k nejsv. Srdci, jež je „střediskem všech svatých srdcí.“ Jak asi liboval si náš světec, že, odloučiv se od světa, žil v tichém zátíší zbožné kapitoly řeholních kanovníků, kteří bohubilý život učinili hlavním předmětem pozemské snahy své. S předmětem své lásky, s Pánem Ježíšem, byl nyní Dominik tak něžně spojen, přebýváje pod jednou střechou se Spasitelem, skrytým pod způsoby chleba ve svato-stánku. „Můj milý je můj a já jsem jeho“, mohl Dominik volati, a „kdo mne oddělí od lásky Kristovy?“ mohl se nadějně sama sebe tázati. Se žalmistou mohl jásavě zpívat: „Byť se postavili proti mně vojenští stanové, nebude se báti srdce mé. Kdyby se zdvihla proti mně i válka, já přece jen doufám. Jedné věci žádal jsem sobě od Hospodina, též vyhledávati budu, abych přebýval v domě Hospodinovu po všechny dny života svého, abych směl okoušeti libost Hospodinovu a dumati v chrámě Jeho.“ (Žalm 27. 3—4.) Takové štěstí připravil světec také svým duchovním synům a dcerám, založiv řád kazatelský, v němž by bydleli pod střechou Páně, pečující o spásu svou a bližních. „Ó jak dobré jest a jak útechy plné, když přebývají bratři v jednotě (Žalm 133, 1). Aj, nyní dobrořečte Hospodinu všichni služebníci Hospodinovi, kteří stojíte v domě Hospodi-

nově, v síních Boha našeho.“ (Žalm 134, 1.) Aj, vstávejte radostně, „do domu Hospodinova půjdeme“, t. j. do kláštera, kde Pánu Bohu podle řehole a stanov řádu sv. Dominika sloužiti chceme. „Potvrď, o Pane, co jsi v nás učinil“, když jsi nás do řehole byl povolal a opatruj i těch, které jsi ve světě nechal. Kéž stanou se tak věrnými služebníky Tvými, jakými byli křesťané, které druhdy Tvůj služebník Dominik ve světě učíval, z nichž „Voj Ježíše Krista“ a později „Třetí řád“ si vychoval!

NA CESTĚ DO DÁNSKA JIŽNÍ

FRANCIÍ

Bůh vodívá zvláštními cestami vyvolené k jich životnímu cíli. Často nepatrná událost přivádí je tam, kde je Bůh míti chce, malá příhoda rozšíří v nich jasné poznání, že to a ono jest jejich životní úlohou. Tak stalo se i našemu Dominikovi. Král španělský Alfons VIII. požádal biskupa Diega z Azeveda, aby se odebral do Dánska vyhledat na tamnějším dvoře královském nevěstu španělskému princí Ferdinandovi. Biskup Diego (Didak) vybral si za průvodčího na dalekou cestu, kterou pěšky nebo vozmonal, zasloužilého podpřevora své kapitoly. Tak se dostal Dominik do jižní Francie, kudy cestovali s Don Diegem ze Španěl do Dánska a kde poznali bludaře Albigenké, mezi nimiž Prozřetelnost vykázala Dominikovi, dosud nic o tom netušícímu, jeho životní úkol, obracet totíž bludaře a hříšníky k Bohu a na pravou víru pomocí řádu Kazatelského, který pro spásu duší po sobě zůstaviti měl. „Ó hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho!“ (Sv. Pavel k Řím. XI. 33.)

Tázeme-li se, ve kterém roce nastoupili biskup Diego s podpřevorem Dominikem cestu do Dánska a kdy přišli do jižní Francie, odpovídají staří spisovatelé, že se tak stalo asi roku 1203 (P. Mamachi op. cit. 125) nebo nejpozději r. 1205 (P. Fontana str. 3. a P. Ečhard). Když procházeli jižní Francií — píše P. Lacordaire str. 11. — s hrůzou viděli, kterak po jižních krajinách francouzských zhubné bludy Albigenké rozšířeny jsou. Okamžitě nebylo možno ani biskupu Diegovi ani průvodčímu jeho Dominiko-

vi začítí misionářskou činnost v krajinách bludařských. Oba horliví sluhové boží byli tím bolestně dojati, ale zatím pomoci zbloudilým nemohli. V Toulousu seznali, že majitel domu u něhož přenocovali, je náruživě oddán bludům albigenským. Než šli spat, dal se Dominik do hovoru s vášnivým bludařem. Celou noc ztrávili v disputaci, až k ránu zasvitlo světlo pravé víry v duši nešťastníkově, jenž veřejně bludů se odřekl a do církve katolické přijat byl. Nevýslovně Bohu za milost tu děkuje, pocítil Dominik v duši touhu věnovati se záchráně nesmrtelných duší. „To bylo poprvé“, píše P. Bernard Quidonis, „kdy v duši Dominikově kmitla myšlenka o apoštolátu mezi bludaři.“ Jasného poznání a úplného rozhodnutí v té době o své celoživotní působnosti Dominik ještě neměl, ale jakýsi počátek tady byl. Veliká díla boží nepovstávají zde na světě najednou, nýbrž zpravidla ponenáhlu, až byla pracně připravena těmi, které Bůh k tomu určil. Potvrzení pravdy této spatříme i na Dominikovi.

Než pokročíme o životě jeho, vyložíme, kdo byli Albigenští a co chtěli, aby se vědělo, s kým a proč Dominik do boje se pustil. Liberální dějepis líčivá bludaře a proticírkevní štváče hodně nevinnými a ctnostnými, strkaje takměř všecku vinu na katolickou církev a její sluhy. Při tom zamlčují se nebezpečné bludy a rejdy bludařské, neb aspoň hodně se zmenšují po případě i omlouvají a na katolicích ukazuje se všecko do černa, jako by byli samá neřest, nevzdělanost, ukrutnost a chyba. Se zvláštní zálibou počínají si tak nespravedlivě svobodomyšlní odpůrcové církve, když jde o Albigenké, kteří prý byli pokojní a pobožní lidé přísných mravů, proti nimž zkažená církev středověká postupovala krutě a nespravedlivě. Pravda zní o všem jinak. Neupíráme, že tehdejší poměry byly v církvi namnoze ubohé, zdůrazňujeme však, že v církvi žili také

vzácní mužové — o papežích Řehoři VII., Alexandru III. a Innocenci III. byla již řeč — kteří o nápravu horlivě pracovali a mnoho dobrého způsobili. Jméno jediného svatého Bernarda označuje i v této době velikolepou obrodnou činnost v církvi. Sv. Bernard nebyl sám. Vedle něho a s ním pracovali mnozí na opravě tehdejšího společenského a církevního života.

Albigenští sektáři docela nebyli tak nevinoucí a mravní, jak se na venek rádi ukazovali. Odporné bludy náboženské, mravní a společenské měly v nich zaryté přívržence, otráasající tehdejší řádem právním, církevním i politickým, že konečně církev proti Albigenským naukově i se zbraní v rukou vystoupila. Státní moc francouzská, aby učinila přítrž stálým rebeliím a nepokojům, do nichž se mísili jako spojenci Albigenských zahraniční velmožové (na př. král Petr Aragonský), válečně povstala proti bludařům v jižní Francii, vidouc, že jiným způsobem nelze učiniti přítrž stálým bojům a nepokojům v těch krajinách. Hlavním sídlem bludařů bylo město Albi, odkudž se jim i jména „Albigenští“ dostalo. Z nábožensky ztřeštěných a politicky i sociálně nebezpečných nauk albigenských vysvítá, že jejich přívrženci byli „vlky v rouše beránčím“ a že církev i stát, když to nešlo s bludaři po dobrém a když nepomáhalo slovo, výklad, prosby a hrozby, musily přikročiti k násilí, v němž bludaři, když několikrát zdánlivě se byli poddali a polepšení slíbili, znova a znova daného slova nedrželi a se zbraní v rukou se bouřili, katolíky sužovali, papežské vyslance vraždili, katolíkům i králi francouzskému válku vypovídali, celou zemi bouřili a pustošili. „Jestliže za takových okolností“ — píše *Alois Hlavinka*²² — „přiházely se v krvavých srážkách Albigenských s křižáky všelijaké žalostné ukrutnosti, sotva bude s podivem. Albigenským jako poraženým běželo o hrdlo, jako vítězům

dovolovala jim morálka všeliké ukrutnosti (na katolicích). Křížáci viděli v Albigenkých netvory a byli podněcováni jejich ukrutenstvím.“

Týž spisovatel uvádí o Albigenském učení a morálce (op. cit. str. 237): „Uznávali dvojí bytost věčnou, dobrou a zlou, neuznávali základních článků křesťanských, složili si výstřední morálku, ve které si vyhradili páchatí výstřední neřesti.“ Pohrdali lidským tělem a považovali stejným, bylo-li dítě zplozeno manželsky neb nemanželsky, čímž otrásali spořádaným životem rodinným a ponechávali zvůli vášním smyslným (píše P. Rings str. 81). Místo křtu zavedli „potěchu“ čili „consolamentum“, která prý zbavuje člověka všelikého hříchu i když ho nelituje a nenapraví. Kdo přijal „potěchu“ a zase zhřešil, musil se znovu očistit „potěchou“, proto mnozí nechtěli se dáti „potěšit“ až na smrtelné posteli. Jiní, aby nepozbyli „potěchy“, dobrovolně ubírali se do „Endury“, to jest umořili v sobě život hladem, jedem neb přesekáváním žil. Považovali tedy sebevraždu vzácným činem a tím ohrožovali život, největší to časný statek. O Kristu učili, že byl světelným duchem, který vzal na sebe jen zdánlivé tělo a také jen zdánlivě umřel. Hlavním učním Kristovým je prý „prýč od těla“. Proto trýznili se bludaři krutými posty a vedli na venek přísný život. Majetek, peníze atd., poněvadž „samá hmota“, zavrhovali (a při tom církev okrádali) a vlastnictví zakazovali. Vejce a mléko nemají se požívat. Půst čtyřicetidenní třikrát v roce má se zachovávat. Války nemají se vésti (ale proti katolikům válčili!). V církvi římské vše prý je mam a klam. Krista počala a porodila Jeho matka uchem atd. Kněží jsou lháři a zloději. Lépe býti ve chlévě než v kostele. V Albi, hlavním sídle svém — píše Hlavinka str. 237 — „žili jako zdivočelá sběr loupežnická, drancovali venkov i města, bořili chrámy, prznili ženy a dívky a vraž-

dili, kdekoho popadli, nechtěl-li se k nim dáti.“ Papež Innocenc III., jenž měl o Albigenských dobré zprávy a věděl, co páchají i jak jsou nebezpeční, napsal (Ep. i. XI. ep. 28) králi francouzskému, že „Albigenští jsou horší nežli Saraceni.“

Vraťme se k Dominikovi ! Když v Dánsku dobře pořídili, vrátili se biskup Diego s Dominikem do Španěl, podat králi radostnou zprávu. Král, poděkovav jim, ustanovil dobu, kdy mají do Dánska se vydat pro princeznu nevěstu. V ustanoveném čase šel Dominik opět s biskupem Diegem (Didakem) na sever. Než tam došli, dověděli se, že nevěsta umřela. Biskup, zpraviv o tom rychle krále Španělského, rozhodl se, že se společníky nastoupí pout do Říma, což se ke konci r. 1204 stalo (Mamachi str. 135).

PRVNÍ CESTA DOMINIKOVA DO

ŘÍMA

Smrtí princezny, k vůli jejímuž sňatku s králevičem Španělským Don Diego a Dominik již po druhé²³ na cestu do Dánska se vydali, skončeno další vyjednávání a oba naši královští vyslanci cítili, že jsou nyní volní. Jsouce mimo vlast, umínili si, že použijí dané příležitosti a zajdou do Itálie navštívit Řím.²⁴ Nejeden důvod vedl je k rozhodnutí tomu. Biskup Diego vřele si dávno přál, aby s dovolením papežovým směl se zřici biskupství v Osmě a počíti misionářskou činnost mezi Kumány a Tatary, kteří stádce Kristovo v Uhrách a pohraničních zemích krutě sužovali. Útrapy katolické církve, které Diego s Dominikem na cestách Evropou pozorovali, roznítily v Diegovi ještě více touhu, aby se úplně a výhradně věnoval potřebám celého křesťanstva a ne jen jeho části v diecési Osmenské. Tehdejší povážlivý stav církevní žádal apoštolských mužů. Hordy divokých národů pohanských napadaly národy křesťanské a napájely půdu krví mučnickou. Místo aby křesťané se polepšili a spojili se, měli mezi sebou boje a vedli život namnoze nevázaný, nábožensky neuvědomělý. Zhoubné bludařství kazilo jejich mravy i víru. Mezi duchovenstvem bylo také „pod svícnem mnoho tmy.“ Za takových okolností řádili Albigenští v jižní Francii téměř bez odporu a rozšiřovali se měrou povážlivou. Mezi jejich vůdci byli i někteří odpadlíci kněží a církevní hodnostáři. Mocní páni světské přidávali se k nim také, jednak že mohli takměř bez výčitek hověti životu rozmařilému, majíce v theorii i v praxi albigenké ochotné schvalovatele, jednak že směli hrabivou rukou zabíratí církvi majetek pod pláštěm náboženské

očisty. Ký div, že horliví sluhové boží, biskup Diego a podpřevor Dominik, byli zjevy těmi hluboce zarmoucení a toužili pomoci. Jako věrní kněží katolické církve pojali myšlenku putovat do Říma, střediska katolického, a tam na hrobech knížat apoštolských a u náměstka Kristova na zemi, u papeže si postěžovat, o radu poprosit a se potěšit. Tehdy byl na stolci Petrově Innocenc III., jeden z největších papežů, kteří kdy sv. Stolicí zdobili. Hned, jak nastoupil na trůn papežský, vyložil veřejně, jaký má program: „Našeho úřadu jest“ — pravil v prvním veřejném okružním listě „vzpružiti víru a nábožnost v církvi Boží a tam, kde už je, úsilovně jí hájiti, zvelebiti. Kéž zkvétá křesťanství za naší vlády, kéž rozmáhají se klášterní ústavy. Ani smrt neodpudí nás, abychom nedbali spravedlnosti; vímeť, že povinnost máme, býti ke všem spravedlivými. Žádná náklonnost nezaujme nás proti komukoliv a neodvrátí nás od cesty práva. Jsme postaveni nad národy ně pro zásluhy své, ale že jsme ve službě boží.“

K tomuto muži odebrali se od hrobů knížat apoštolských Don Diego a Dominik. Otevřeně a pravdivě vyličili papeži, jak smutný je stav církve v jižní Francii a jak třeba pracovati tam i jinde úsilovně na záchraně nesmrtelných duší. Biskup Diego vyslovil papeži přání, aby se směl vzdáti biskupství osmenského a jíti na misie mezi Kumány. Papež, poznáv výtečného biskupa-apoštola, odepřel mu vyhověti a doporučil, aby v Osmě zůstal biskupem, to že je místo, jež mu Prozřetelnost byla svěřila. Při té příležitosti poznal papež také Dominika. Projevil oběma, jak velice si jich váží. Oceniv dosavadní jejich práce pro zdar církve, dal jim požehnání. Na radu Dominikovu rozhodli se oba, že se vrátí do vlasti, kamž také z jara r. 1205 nastoupili cestu, jež je vedla opětne jižní Francií. U cisterciáků v Citeaux v Burgundsku pobýli nějaký čas. Biskup Diego ob-

libil si cisterciáky tak velice, že prý přijal jejich řeholní roucho a vyžádal si několik mnichů za průvodce do Osmy. Mezi průvodčími biskupskými z cisterciáků zvláště se jmenuje Petr de Castronovo čili Castelnau a Rudolf. Sv. Dominik doprovázel Don Diega jen kus cesty do Španěl. V městě Montpellieru došlo k učené disputaci mezi Diegem a vůdcem tamnějších bludařů Balduinem a Theodorikem. Diego obstál čestně v učené hádce. Porazil oba odpůrce, ale nezískal žádného. Dominik a oba cisterciáci nějaký čas pilně tam a v okolí kázali a zbloudilým otvírali oči. Tím ovšem popouzeli rozvášněné vůdce bludařské, kteří, vidouce, že se jim ovečky rozutikávají, chodili za našimi kazateli a kde mohli, jim odpírali. Zvláště ostrá byla srážka v městečku Carmainu, nyní již zaniklém, nedaleko Montpellieru. Odpadlý kanovník neverský jménem Theodorich čili Vilém vášnivě tam napadl biskupa Diega na veřejné disputaci. Dominik pomáhal silně Diegovi a přivedl vášnivého odpadlíka do takové tísně, že obyvatelé odvrátili se od něho a chtěli ho z městečka násilím vyhnati. Majitel panství však ho chránil. Za 14 dní odešli missionáři dále, svádějíce s tamnějšími odpůrci neustálé prudké slovní půtky náboženské. Tím způsobili si takovou nenávist bludařů, že Petr de Castelnau nejsa životem jist, na disputaci v Beziersu podílu neměl, musel se skrýti před bludaři. Další cesta vedla biskupa Diega do Karkassonu, kde Dominik a Rudolf pilně kázali, vycházejíce do okolních dědin. Ve vesničce Verdenile u Toulousu došlo ještě jednou mezi biskupem Diegem a tamnějším nejlepším vůdcem kacírů, Pontiem Jardinem, k veřejné disputaci. Biskup vyznamenal se neobyčejně. Obstál čestně i když Pontiovi na pomoc přišel náruživý Arnold Arifat. Již z toho, že tolik bludařů vrhalo se na biskupa a jeho průvodce, vidíme, jak nebezpečnými byli tito muži bludu a jak úspěšně pracovali mezi

svedenými pro církev. Aby zabezpečil trvalou práci misijnářskou a získal řád cisterciácký namahavé práci na poli církevním mezi bludaři, jmenoval Innocenc III. papežskými legáty tři s Diegem pracující členy řádu sv. Bernarda, Arnolda, Rudolfa a Petra z Castelnau.

Podivné bývají cesty boží, jimiž vodívá Pán své. Někdy se zdá, že vše opačně se děje, než by se dít mělo podle rozumu lidského. Biskup Diego z Osmy toužil po práci mezi Kumány. Prosil papeže, aby se směl zřici úřadu biskupského v Osmě, a papež nepovolil, nýbrž nařídil, co biskup nechtěl. „Vrať se ku stádcí svému do Osmy, Prozřetelností tobě svěřenému.“ Dominik radí vrátiti se do vlasti.

Biskup poslechne a jde do opuštěné diecése cestou, kterou před půl rokem ubíral se do Říma. Přijde opět do jižní Francie, utkává se v bojích s tmněšími bludaři, poráží je, získává mnohé a zavádí Dominika na životní dráhu jeho, k apoštolátu mezi bludaři a bezbožně žijícími křesťany! Slovo sv. Jana: „I vnesl mne v duchu na horu velikou a vysokou a ukázal mi město svaté Jerusálém sestupující s nebe od Boha“, (Zjevení XXI., 10.) uplatňovalo se na sv. Dominiku, jenž pociťoval a poznával stále určitěji, k čemu ho Bůh povolal. „Spása nesmrtelných duší“, pozdější řádové heslo Dominikovo, vyrůstalo v duchu jeho určitěji, až po létech stála před ním jako hotová událost, když si totiž umínil založiti „řád kazatelský“ pro spásu duší a na ochranu církve Kristovy. Bylo-li povolání Dominikovo za řeholního kanovníka průpravou k životu klášternímu, bylo-li cestování jeho po jižní Francii příležitostí poznati bludy kacířské a mravní bídu lidskou, byla-li cesta do Říma vzpruhou svatého života a pevnou páskou přichylnosti k sv. Stolicí, byla nynější činnost jeho v jižní Francii příležitostí k apoštolátu, k němuž si ho Bůh byl vyvolil. Ponenáhlym, ale jistým způsobem připravoval Bůh dílo velkolepé, aby v příhodné době, až by vše dozrálo, najednou a hotově vystoupil Dominik jako apoštol a zakladatel *řádu kazatelského*.

VELIKÉ ŮBTÍŽE. Z ÁZRAČNÁ KNIHA

Zhoubné účinky silného rozšiřování bludů albigenských a stále velice nebezpečné svízele věřících přiměly papeže, že se chopil prostředků vydatných na potlačení bludů. Ustanovil totiž vyšetřující zvláštní komisi, které uložil, aby bludy v kázáních vyvracela, známé a podezřelé bludaře zkoumala a věřící před nimi varovala a chránila. První místo v komisi té měli papežští legáti čili vyslanci, opatření velikou pravomocí. Všichni byli z řádu cisterciátského. Časem vzrostl jich počet značně. Úloha jejich byla velmi nesnadna, neboť kraje bludařstvím zamořené byly v moci arcikacíře a ošemetníka hraběte Rajmunda Toulouského. Že bludařství tak velice se rozmohlo, zavinili bohužel i mnozí duchovní hodnostáři a vůbec tamnější kněžstvo²⁶, které žilo málo příkladně a nestaralo se dosti o poučení věřících. Innocenc III. stěžuje si do toho v listech legátům poslaných slovy trpkými. Píše: „Pastýř stal se nájemníkem a nepase stáda, nýbrž sebe. Vlci vnikají do ovčince a pastýř se neobjevuje, aby se postavil na odpor nepříteli domu božího.“ Stavů tak smutného využili bludaři dovedně a sváděli mnohé. Místo věcného a učeného rozvažování o správnosti učení katolického a nesprávnosti nauky albigenské zabočovali štváči na pole osobní slabosti lidské, zvláště kněžské, volající: „Po ovoci poznáte je! Špatný život kněžský — pravili, — ukazuje, že špatná je víra, kterou kněží hlásají.“ Netřeba zdůrazňovati, že důkaz takový je nesprávným, protože jen tenkrát by platil, kdyby špatný život katolíků, laiků a kněží byl důsledkem katolického učení, čili, kdyby k špatnému životu katolická víra naváděla. Důkazu takového bludaři nepodali a nikdy nepodají. Špatný život křesťanův a kněží nevyvěrá z víry, to jest, že žijí dle učení a

předpisů víry, nýbrž pochází odtud, že nežijí z víry, že porušují její nauky a že nezachovávají mravoučných předpisů. Hřích a neřest zavrhuje víra pravá vždycky. Katolíci bývají proto špatnými, že odvrhše od sebe nauky církevní, přidržují se bludův a výmyslů nevěreckých a názorů jinověreckých. Potom však nelze říci, že víra je vinna špatným životem katolickým, nýbrž třeba přiznati, že nevěra a slabost lidská svádívají katolíky k špatnému životu proti víře. Tak to bylo i za časů, o nichž píšeme. Poučiti lid o pravé víře a naučiti je žítí prakticky dle víry, bylo hlavním úkolem misionářů lidových a vyslanců papežských v jižní Francii.

Největší překážkou, pro kterou bludaři nechtěli se obrátiti na víru katolickou bylo, jak jsme pověděli, přesvědčiti je, že božská pravda katolické církve nezáleží na dobrém neb zlém příkladě jejich vyznavačů, nýbrž na neomylném učení, které církev jménem božím hlásá a které, kdyby se zachovávalo, ráj ctností mezi námi zde na světě by vytvořilo. Diego, bedlivě pozoruje, kterak okázale vystupují a dobře žijí vyslanci papežští a kterak úlisně a na venek přísně žijí bludaři, poznal, že nejvíce třeba obhájcům katolické nauky, aby žili ctnostně a opravdu chudobně. Bl. Jordán o tom praví: „Pozoroval, že kacíři lákají k sobě lid zevnějšími prostředky a přetvářkou, dělajíce se velice přísnými a chudoby milovnými, kdežto vyslanci papežovi přijížděli na krásně sedlaných koních a s nádherou i komonstvem. „Ne tak“, pravil Diego, „bratři draží! Tím způsobem neobrátime bludařů. Klamou lid lstivě, napodobujíce apoštolskou chudobu a předstírajíce přísné mravy. Bohatstvím a nádherou nezískáme svedeného lidu. Klín klínem se vyráží. Zastíháme pokryteckou svatost kacířů pravou dokonalostí křesťanskou, překonejme skrytou pýchu bludařskou hlubokou a skutečnou pokorou.“ Slova tato byla tak přesvědčivě pronesena, že ve shromáždění katolíků nebyl nikdo, kdo by jim

odpíral. Proto řekli biskupovi: „Dobrý otče, co a jak chceš, abychom učinili?“ Nadšený služebník boží odpověděl: „Udělejte, co učiním já.“ Hned na to, přivolav své nevelké služebnictvo, rozkázal, aby se vším zbožím odešli domů. Jen několik kněží ponechal si u sebe, mezi nimi Dominika, jehož si velice vážil. V apoštolské chudobě a horlivosti konali své dílo. Příkladu jich následovali papežští vyslanci. Poslalif domů komonstvo, nechavše si pouze nejnutnější věci na výživu a nejpotřebnější knihy k učeným hovorům a k modlitbám. Vidouce ráznost a zdatnost Diegovu vyvolili si ho vůdcem a ředitelem.²⁷ Innocenc III. o všem tom zpraven byv, dovolil nyní Diegovi rád, co mu dříve pro Kumány odepřel a schválil, aby Diego mimo svou diecesi trávil, hlásaje víru v krajinách jižní Francie kacírstvím pokračených.

Svatí přátelé — Diego, Dominik a P. Rudolf — jali se nyní horlivě pracovati v okolí Toulouském, kdež bylo mnoho zarputilých bludařů. Spisovatelé tvrdí, že „solidis argumentis-dobrymi důkazy“ přesvědčovali učeně zbloudilé a vzácným příkladem ctnostného života žestrhovali na sebe mnohé. Bludaři se tomu divili, nemohouce pochopiti, že by římská církev takové muže měla a tak dobře věc svou zastávati dovedla. Vůdce a řečníci albigenských činili se velice: kázali horlivě, varovali svých před missionáři, všude byli našim v patách, disputovali s nimi a když viděli, že jich nedolají, pomáhali si i podvody. Lidé, kteří nebyli náruživostí úplně zaslepeni, lnuli k našim misionářům říkajíce, že tak dokonalí kněží mají nebe zajištěno, že káží pravdu a žijí svatě. Dosti bylo bludařů, kteříž úplně odřekli se albigenských a přestoupili k církvi katolické i když jim to velmi obtížno bylo pro svazky příbuzenské a pro oběti, které přinášeli, aby opravdu zbožně a ctnostně žili. V Montrealu došlo zvláště k zarputilým bojům mezi našimi a bludaři.

Mamachi (Op. cit. str. 156) připomíná, že sv. Dominik napsal si tam na lístek krátce texty a důvody, jichž v hádce proti odpůrcům užiti zamýšlel. Lístek dal kterémusi bludaři, domnívaje se, že týž doma vše dobře přečte, uváží a snad pravdu pozná. Bludař dal však lístek svým druhům a na jizlivou poznámku jednoho z nich, aby hodil lístek Dominikův do ohně a uviděl, jak hoří římská pravda, učinil tak třikráte za sebou, ale lístek neporušený vždy z ohně vyletěl, kdykoli tam hozen byl. Zázračný zjev zarazil posměváčky, ale neobrátil jich na víru Dominikem hláсанou.

Podobná věc, ale ještě velkolepější než v Montreálu, stala se brzy na to ve Fanjeauxu, kdež obě strany k rozhodné srážce pilně se připravovaly. Pověst o Dominikovi šla už tehdy po všem kraji nejlepší. Kacíři se ho báli, katolíci se na příchod jeho těšili. Tehdy dali mu také bludaři význačné jméno: „Nebezpečný nepřítel“ a po tajmu osnovali plány, jak se ho zbaviti třeba i smrtí násilnou. Není tudíž divu, že si přáli učiniti všemu konec a rozhodnouti spor jednou ranou. Z té příčiny žádali, aby vyvolení byli soudcové znalci, kteří by prozkoumali důvody a názory albigenké i katolické a potom vynesli o nich nestranný rozsudek. Potajmu ovšem doufali, že soudcové přidají se k nim. Katolíci přistoupili na návrh odpůrců. Obě strany sepsaly svá učení. Za katolíky vypracoval Dominik žádaný spis. Kniha jím sepsaná byla stranou katolickou přijata a soudcům k prozkoumání předložena. Bludaři učinili podobně a podali na rozsouzenou, co věděli a dovedli nejlepšího. Soudcové byli však liknaví. Zkoumali a zkoumali, ale rozhodnouti se nechtěli. Věc oddalovali a se vytáčeli, že ještě to i ono třeba uvážiti, až kacířům došla trpělivost, zvláště když viděli, že Dominik a jeho druhové pilně mezi lidem šíří katolické učení. Rozhodli se tedy netrpěliví bludaři, že užijí jiného prostředku. Tehdy bývalo v obyčeji

žádati neobyčejného zasáhnutí Všemohoucího do sporů lidských, aby se ukázalo zázračně, na čí straně je pravda nebo chyba nebo vina. Toho prostředku chtěli bludaři nyní použítí také zde. Navrhli tedy, aby obě věroučné knihy, jejich

i katolická, byly před tváří přítomných do ohně hozeny. Která kniha v ohni neshoří, obsahuje pravdu; která shoří, chová v sobě blud. Sv. Dominik, domnívaje se, že ve věci tak důležité smí prositi Boha o mimořádnou pomoc — šloť o záchranu zbloudilých a o pravou víru — nabídku albigenských přijal.²⁸ „Za tím účelem“, vypravuje blahosl. Jordán Saský, „rozdělán veliký oheň a oba spisy hozeny do něho. Spis kacírský hned v popel byl ohněm obrácen; spis

katolický, sepsaný požehnaným mužem božím Dominikem, nejen že zůstal v ohni neporušen, nýbrž před očima všech zde shromážděných z ohně netknutý ven byl vyvržen. I hodili jej po druhé a po třetí do ohně, ale pokaždé se stalo totéž, aby se poznalo, kde pravá víra jest a jak Bohu milým a svatým jest ten, jenž dílo to psal. O tomto zázraku vypravují všichni souvěcí spisovatelé. Pripomíná se též v církevních hodinkách²⁹ a to ve čteních sepsaných biskupem z Orvieta, Konstantinem Medicim 1254. V následujícím století byl dům, v němž zázrak se spisem Dominikovým se stal, od Karla Sličného, krále francouzského, koupen a za vzývání světce v kapli přeměněn. Dřevo, na něž spadl Dominikův spis, z ohně byv ven vyvržen, zachovalo se až do času, kdy P. Castilio dějiny řádové psal. Kacíři tehdejší ani jednou neodvážili se události té popírat. Týž spisovatel přidává však nemnoho potěšitelná slova, řka: „Málo bludařů navrátilo se ku pravé víře; na ostatní neměl účinku zázrak zmíněný, což asi bylo trestem za jejich hříchy.“ Zdá se, že v každé době a při každém bludném učení se opakují události ze života Krista Pána, jehož nauce a skutkům Židé věriti nechtěli. Znamení a zázraky též byly konány skrze Mojžíše a proroky — a zatvrzelým zůstal lid vyvolený!

Velikou vpravdě škodou jest, že podrobné zprávy o schůzích Dominikových s kacíři se nám nezachovaly. Jisto jest, že slova i příklad jeho a ostatních hlasatelů víry katolické velmi na lid působily a že počet katolíků denně se množil, takže kacíři používali lsti a klamu proti misionářům, ba i násilí, aby se poněkud ubránili a udrželi. Když sv. Dominik viděl, že bludaři v okolí Montrealu a Fangeauxu hrubým způsobem znesvěcují dny sváteční a nedělní, zželelo se mu toho. Při příležitosti vytknul jim to, ale se zlou se potázał. Vášnivci rozzuřili se na něho do té míry, že měl co dělat, aby živ a zdrav odešel z Champ de Sicaíru. Bis-

kupovi Toulouskému zabrali statky i příjmy z jeho statků, aby prý byl doopravdy chudým. Na kanovníky Bézierské vrhl se poštvaný lid a donutil je, že se v kathedrále zabarikádovali, aby fanatiky nebyli na místě svatém ztrýznění. Vše to dalo se za výmluvy, že bludaři jsou utlačováni, na svobodě zkracováni a v náboženské horlivosti omezováni. Mezi takovými vášnivci pracovati na vinici Páně bylo věru nesnadno. Jen zcela apoštolští mužové mohli zde za takových okolností něco dobrého způsobiti, ale ne bez všelijakých osobních nepříjemností a těžkých obětí. Denně bylo jim plniti slova Apoštola: „Vezměte odění boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem dokonalí stáli. Stůjtež tady majíce podpásána bedra svá pravdou a oblečení jsouce v pancíř spravedlnosti.“ (K. Efes. VI, 13—14.)

SV. DOMINIK ZAKLÁDÁ A ŘÍDÍ

PRVNÍ ŽENSKÝ KLÁŠTER

V PROUILLECH R. 1206

Frater Bernard Quidonis (u Martena „Collect. amplissima“ Tom. VI. coll. 437.) sděluje legendárně asi toto: Léta Páně 1206 založil bl. Dominik za pomoci Osmenského biskupa Didaka (Diega) a Toulouského biskupa Fulka, když již přes dvě léta byl neúnavně v krajinách Toulouských proti albigenským na vinici Páně pracoval, klášter v městečku Prouillech nedaleko Fangeauxu a Montrealu. Světec totiž pozoroval, že mnozí schudlí katolíci, zvláště šlechtici, dávají děti do škol a ústavů bludařských, v nichž školní dívky o víru přicházejí. Z té příčiny přemýšlel, jak zlu tomu čeliti, a rozhodl se po mnohých modlitbách, že někde na příhodném místě založí ženský klášter, v němž by dívky ve pravé víře byly vyučovány a v duchovním (klášterním) životě vychovávány, aby se z nich dobré katoličky a po případě i zbožné řeholnice-učitelky staly. Když takto jednou v noci opět na modlitbách trávil, přemýšleje, v kterém místě by zamýšlený ústav nejvhodněji umístil, zdálo se mu, že vidí, kterak s pahorku Faugeauxského, kdež právě přenocoval, koulí se ohnivá koule do Prouill až ke kostelíčku sv. Panny Marie, jenž stál téměř uprostřed městečka. S počátku nevšiml si Dominik jevu toho valně a přemítal dále. Když se však případ s ohnivou koulí opakoval třikráte, a když znamení vždy na stejném místě u kostelíka marianského v Prouillech se zastavovala, bylo to Dominikovi nápadným. Najednou rozbřesklo se mu v hlavě, že snad Bůh mu dává znamení, kde by zamýšlený ústav dívčí

a ženský klášter založil. Když si ráno místo dobře prohlédl, shledal je velmi vhodným pro zamýšlený ústav. Šel tedy poprositi majitelku místa toho, bohatou a zbožnou paní de Cavaers, aby mu je přenechala a stavbě zamýšleného ústavu nápomocna byla. Šlechtná paní ráda svolila a Dominik za pomoci její a jiných dobrodinců, mezi nimiž zvláště biskup Fulko Toulouský se uvádí, postavil klášter i školy u kostelíčka Panny Marie, který mu zanedlouho (roku 1211) biskup Fulko úplně daroval. Z úředního listu papeže Inocence IV. z roku 1248, zaslaného sestrám našim Prouillským, jakož i z jiného listu téhož papeže (v r. 1252) vysvítá nade vši pochybnost, že sv. Dominik byl jistojistě nejen zakladatelem, nýbrž i ředitelem kláštera Prouillského. Papežské tyto listiny jsou otištěny v Bulláři řádu dominikánského, vydaném za P. Bremonda. (Tom. I. pg. 183.) Prvními členkami tohoto kláštera bylo 9 šlechtických paní, které sv. Dominik z bludařství na pravou víru byl v tom čase podivuhodně přivedl. Bl. Humbert, pátý velmistr řádový, vypravuje o tom³⁰ toto: „Když kdysi bl. Dominik ve Fangeauxu kázal a pravost katolické víry proti bludařům důmyslně obhajoval, zůstal po kázání v kostele na modlitbách. Tam přišlo k němu po chvíli 9 šlechticů a prosili ho, aby jim pověděl před živým Bohem, co jest vlastně pravda, zdaž víra, kterou drží katolíci, či nauka, kterou mají albigenští, k níž dosud i ony jako k pravdě boží se znaly, ale dnešním kázáním Dominikovým v ní otřeseny byly. „Modli se za nás, služebníku boží“, — prosily — „aby nás Bůh osvětlil a dal poznati pravou víru, kterou chceme do smrti slovem i skutkem vyznávat.“ Poté uvažoval chvíli světec a domodliv se, pravil: „Buďte pevní a očekávejte dobrý výsledek. Doufám v Boha, jenž chce, aby nikdo nezhybnul, že Vám ukáže, jakému pánu dosud jste sloužily.“ A ejhle! Náhle se zjevil zlý duch v podobě ohavného a ve-

likého psa, jenž se kolem nich (šlechtičen) všelijak nestoudně točil, až konečně zmizel. „Viděly jste svého dosavadního pána“, řekl jim světec. „Bůh ukázal vám názorně, kde je blud a lež.“ Na to všechny zmíněné paní na víru katolic-kou dobrovolně se obrátily a některé (jiní spisovatelé pavi všechny) do kláštera vstoupily. P. Lacordaire uvádí, (v I. vyd. čes. na str. 24.), že se k nim přidaly ještě dvě vznešené paní jiné, z nichž jedna se stala převorkou a zůstala jí až do roku 1225. Sv. Dominik uvedl je do kláštera dne 27. prosince 1206, a dal jim řeholní roucho, stanovy klášterní i první představenou, zůstav sám (osobně) jejich vrchní hlavou duchovní. Od té doby se nazýval „převorem Prouillským.“ Vedle vyučování a výchovy zaměstnávaly se první sestry prouillské pilně prací ruční a dbaly přísného života klášterního, v němž služba kůrová zaujímala nej-přednější místo. Počet klášterních panen býval velmi značný. P. Lacordaire tvrdí, že pod 100 sester nikdy v klášteře tom nebylo a že časem přes 20 klášterů z tohoto domu bylo založeno a že sv. Dominik z Prouill brával první sestry, když někde, (i v Římě!) nový ústav sester zakládal. Jak vysoce vážil si tedy sv. Dominik ctihodných sester prouillských, když je dělal spolupracovnicemi svého apoštolského díla, a to i tehdy, kdy již z jiných sesterských klášterů mohl si vybrati sester dosti.

Správu kláštera vedl sv. Dominik osobně, jak v záležitostech hmotných, tak i duchovních. Nejvíce mu záleželo na tom, aby Sestry se staly opravdovými služebnicemi božími, aby se náležitě vzdělávaly ve všech potřebných vědách a potom, aby z pokladu svých ctností a vědomostí udělovaly jiným, sobě na výchovu svěřeným. Že za takového vůdce pilné Sestry ve všem dobrém prospívaly a opravdovými anděly celému okolí se staly, nasvědčuje velká řada vzácných dobrodinců kláštera a hojný počet Sester

z nejlepších francouzských rodin. Fr. Bernard de Quidonis (in historia fund. monaster. Prouillani pag. 164 Cod. Prull.) vykládá, že, když sv. Dominik byl převorem v Prouillích, zůstával tam nerušeně, pokud mu apoštolát jeho dovoľoval. Když býval na misiích v okolních krajinách delší čas, ustanovoval si pro tu dobu zástupce. Po založení řádu vybíral k tomu vždy a pouze řeholní Bratry, kteří se měli místo něho o Prouilly starati. Zvláště a výslovně se uvádějí dva takoví Dominikovi důvěrní zástupci v Prouillech, totiž: P. Natalis a P. Vilém Claret, kteří se později stali dominikány. Převorem v Prouillech byl Dominik až do potvrzení řádu kazatelského 1216, od kterého času se psával „Frater Dominik, převor u sv. Romana v Toulouse.“ Když zvolen byl velmistrem řádovým, podepisoval se tímto ústředním názvem, ustanoviv místo sebe v Prouillích trvale svého vikáře. (P. Mamachi, Annales str. 166. X.) Zjištěno také máme, že světec dal klášteru prouillskému Stanovy a zákony, jimiž se Sestry řídily.³¹ Takový byl počátek „druhého řádu sv. Dominika.“ Mezi přední příznivce kláštera prouillského náležel arcibiskup narbonský Berengar, jenž vedle pozemků dal Sestrám i různé jiné výsady a práva (dne 17.4. 1207), jakož i toulouský biskup Fulko, jehož diecési Prouilly náležely a jenž, jsa osobním přítelem Dominikovým, ze všech sil mravně i hmotně řád jeho podporoval. Ze světských velmožů byl nejštědřejším dobrodincem kláštera prouillského hrabě Šimon z Montfortu, jenž byl vždy ochoten vydatně pomoci, kdykoli Dominik čeho potřeboval.

Co jsme sdělili o převorství Dominikově v Prouillech a o jeho zařízení tamního kláštera, aby totiž Bratři ve všem všudy o Sestry se starali, a aby představený Bratři byl zároveň vrchním skutečným představeným Sester, i když měly zároveň při něm svou sestru převorku, možno z různých

ných dosud zachovaných darovacích listin i z papežských výnosů na jisto postaviti. Také nutno na témž základě zdůrazniti, že jmění Bratří a Sester bylo vzájemně společné, ale pod vrchní správou Bratří, kteří ovšem starali se o Sestry poctivě a dovedně. V darovací listině z dubna v r. 1213 nazývá dárce hr. Šimon z Montfortu sv. Dominika převorem kláštera jeptišek u bl. Panny Marie v Prouillech. V listě papeže Innocence III. (v říjnu 1215) stojí doslovně: „Innocenc . . . milým synům, převorovi, Bratřím a Sestrám kláštera sv. Panny Marie v Prouillích.“ Klášterní představený býval v Prouillech pánem celého domu, (bratrského i sesterského) a býval ustanovován — tedy ne volen od Bratří neb Sester — přímo od P. velmistra řádového, jenž poroučel Bratřím i Sestrám přísně (sub formalis praecepto), aby jím ustanoveného převora poslouchali, ctili a ve všem se na něho obraceli, zvláště kdyby nějakých úlev od zákonů a stanov klášterních potřebovali. Listina, kterou v roce 1636 vydal nově ustanovenému převoru v Prouillech velmistr řádový P. Mikuláš Rodulphi zní: „Dáváme, ustanovujeme a potvrzujeme převora, hlavu a pastýře zmíněného kláštera v Prouillech, a daného . . . opatřujeme veškerou autoritou a úřední mocí, aby jak v časných, tak i v duchovních záležitostech nad zmíněným naším konventem čili klášterem všem a jednotlivým kněžím, Bratřím a Sestrám a jiným se tam zdržujícím osobám, ať jsou jakékoli hodnosti a úřadu, přísně, jako pravý, skutečný a řádný převor vládl a za takového ode všech náležitě považován, ctěn a uznáván byl.“ Zvláštního povšimnutí zasluhuje, že Sestry byly „stále a nepřetržitě“ pod vedením dominikánů. V roce 1296 Sestra převorka z usnesení klášterní rady prohlásila, že sebe i Sestry i všechno klášterní zboží dává bezpodmínečně v moc a vůli P. velmistra a jeho tehdejšího zástupce. Za pátého řádového velmistra, bl. P. Hum-

berta de Romans r. 1238, máme listinami zjištěno, že řádový velmistr určil, kolik Sester a jakých smí v klášteře žiti, kolik smí býti přijato neb též a za kterých podmínek má býti z kláštera propuštěno. Zvláštním též jest, že Sestry, když skládaly sliby řeholní, užívaly *stejně* formule s Bratřími, čímž znova mělo býti dokázáno, že náležejí pod vrchnípravomoc velmistrovu stejně jako Bratři. P. Mamachi (167. v pozn. 6) přináší doslovný text professní formule dvou sester z rodu knížecího. První zněla: „Já, sestra Anna de Casteras skládám sv. sliby a slibuji poslušnost Bohu, blah. Panně Marii, panu sv. Dominiku a Tobě, Fr. Radelu, doktoru posv. bohovědy, inkvisitoru Karkasonskému, generálnímu vikáři kláštera naší milé Paní v Prouillech, na místě ndp. P. řádového velmistra Fr. Sixta Fabra z Luky, jakož i Sestře, nejjasnější paní kněžně Eleonoře Bourbonkové, převorce tohoto kláštera, podle řehole sv. Augustina a Stanov daných Sestrám, jejichž správu vede řád kazatelský, že budu Vás poslušna až do smrti, jakož i vašich v úřadě nástupců.“ Stalo se roku 1584. — Druhá zněla podobně, ovšem se záměnou jmen dotýčných osob. Sv. profess skládala sestra Markéta de Sers, která však neříkala „panu“ sv. Dominiku, nýbrž jak podnes je ve zvyku, „otci našemu sv. Dominiku.“ Slib složila v ruce P. Bourgoignona, zástupce řádového velmistra P. Serafina Sicciho (byl generálem od r. 1612—28) a převorkou byla „paní moje, nejjasnější kněžna, sestra Johanna Lotrinská . . .“

P. Mamachi uvádí také hojné doklady, že Bratři měli úplně v rukou majetek Sester. Převor neb i prokurator kupoval za sesterské peníze nové domy (najednou tři), prodávali a najímali pole, pastviny atd. Lidé, když něco darovali Sestrám, činili tak s tím úmyslem, aby to náleželo také Bratřím, a naopak, co dostali Bratři, náleželo též Sestrám. Sestra převorka nepřijímala od řádových Sester sv. slibů, leč za

souhlasu klášterního převora. Roku 1637 vyjednává se mezi převorem P. Janem Larguetem a mezi převorkou sestrou „paní Delfínou de Mortier“, aby byla v řeholní roucho oblečena „slečna de Belvezé.“

Zdá se snad, že Sestry byly v příliš velké závislosti na Bratřích, že vnitřní i zevnější život Sester byl přespříliš sešňěrován, a že tím snad byly Sestry omezovány v nenuceném rozvoji a v učitelské činnosti. Nikoli. Dějiny Prouillského kláštera ukazují, že Dominikovo zařízení bylo velmi dobré. Klášter Ctihodných Sester celá století kvetl a byl vzorem řeholního života. Sestry, zbaveny jsouce tisnivých starostí o věci časné a majíce zkušené, stejným duchem řádovým naplněné bratrské vůdce, podivuhodně prospívaly ve všem dobrém. Bratři starali se o duchovní i hmotný život Sester pečlivě a dovedně. Strážný Dominikův duch držel ochrannou ruku nad obojím domem, jemuž Bůh žehnal, zachováváje jej v síle, i když bouře časové smetly mnohé řeholní domy jiné neb uvolnily v nich prvotního ducha klášterní horlivosti a bohumilých ctností. Zdá se vůbec, že za dávných dob byl poměr mezi Bratřími a Sestrami řádu našeho docela jiný než je dnes: bylo tam více vzájemné důvěry, obapolné ochoty a svépomoci. *Pravý řádový duch* býval mocným pojítkem obou srdcí roztoužených za ideálním vzorem sv. Otce Dominika, za prací na spáse nesmrtelných duší, vlastních i jiných. V tom smyslu stává se docela pochopitelným, ba nutným výrok sv. Kateřiny de Riccis, panny III. řádu našeho, která, jsouc kdysi naváděna, aby v trapné jakési záležitosti odtrhla se od vedení Bratří a dala se ve správu kněží světských, odhodlaně řekla: „Nedá-li nám kníže pán (patron kláštera), opravití rozpadajícího se domu za to, že chceme zůstatí věrny řádu (Bratřím a jich duchovní správě), a že nedáme se, jak chce kníže pán (odpůrce Bratří) ve správu duchovních světských, zahyneme

v ssutinách tohoto domu, neboť řádu nikdy se neodcizíme k vůli výhodám časným!“ Ó šťastné Šestry, prouillské a všechny ostatní na světě širém, které jste si zvolily vůdcem k nebi apoštolského Dominika. Zdaž neplatí o vás slovo Písma: „Maria *nejlepší stránku* sobě vyvolila!“ (Lukáš X. 42.) —

Vypsavše kus dějin kláštera prouillského, k nimž v dalším nebude více vhodného místa, předběhli jsme různé události v životě sv. Dominika, sběhší se v té době na hlavním jeho působišti v jižní Francii. K nim proto obracíme mysl čtenářovu, aby hlavní děj, na chvíli přerušný, znovu byl zachycen.

BISKUP DIEGO VRACÍ SE DO ŠPANĚL.

DOMINIK MISSIONNÍM VIKÁŘEM

JIŽNÍ FRANCIE

Po prudkých disputacích s bludaři v Montpellieru a po zdárném výsledku, jenž provázal při tom misionáře, rozhodl se Dominik, že věnuje síly své zcela apoštolské práci. S vědomím a schválením svého diecesního biskupa Diega, zřekl se náš světec hodnosti podpřevorské v kapitole Osmenské, a nazýval se od té doby prostě „Fratr čili bratr Dominik“, zabývaje se výhradně pracemi apoštolskými mezi svedenými bludaři. Rozhodnutí toho bylo nevyhnutelně třeba, neměla-li katolická církev v Jižní Francii úplně potřena býti. Biskup Diego, jenž s takovou horlivostí a vzorným příkladem všech ctností přes dvě léta neunavně pracoval mezi bludaři, procestovav pomalu celou jižní Francii od Italie až po Španělsko, cítil v duši povinnost vrátiti se do diecése, jejíž vrchní správy papež ho nezbavil, i když mu apoštolát v Lanquedoku (jižní Francii) konati nějaký čas dovolil. Z té příčiny ustanovil horlivý biskup Dominika svým vikářem v misiích francouzských, přidav mu několik pracovníků na vinici Páně. Po té odcházel biskup Diego do Osmy, káže cestou všude a odrážejí útoky bludařské. K ostré půtce došlo zvláště v Palmiersu na zámku hr. Foxa, zarputilého odpůrce katolíků a mocného tajného podporovatele bludařů. Petr Wallincerneský nazývá ho (Histor. Alb. Cap. XI. pg. 561) zrádcem nejhorším a ukrutným trýznitelem církve. V rozbrojích těch měl zarputilý hrabě silnou pomocníci ve své manželce a v rodných sestrách, z nichž jedna byla tak vášnivě protikatolická, že na veřejné schůzi

vyslancům papežovým a missionářům prudce odpírala, což bylo té doby z přímá věci neslýchanou. Výsledek zápasu byl Diegovi a jeho spolupracovníkům, mezi nimiž připomíná se výslovně i náš světec, velmi přízniv. Soudce, jehož hr. Fox ustanovil rozhodčím vedeného sporu, bludař Arnold Campanan, rozhodl nejen příznivě pro katolíky, ale veřejně hned po té bludů se zřekl a do církve vrátil. To stalo se asi v roce 1207. Bludaři, kteří zde našim odporovali, byli Valdenští, Albigenští a Kataři. P. Mamachi (op. c. 171, 1.) uvádí, o čem se tam i v Montrealu disputovalo. Byly to téměř tytéž věci, o kterých se za dnů našich na schůzích lidé hádávají a v novinách psávají. Hlavními řečníky bludařskými byli Arnold, Othon a Pontius Jardin, který, jak se zdá, zpřímá za katolickými missionáři s místa na místo chodil a práci jejich hádkami mařil. Bludaři vytýkali církvi, že prý není svatou, ale že jest opilou nevěstkou babylonskou a sborem ďáblů, jak prý to o něj prorokoval v tajném zjevení již sv. Jan. Mši sv. prý Kristus neustanovil, papež jest náměstkem ďáblovým atd., jak to slyšíme od všech odpadlíků a nevěrců více méně podnes. Srážky byly velmi ostré. Biskup Diego mluvil mírně, věcně, odpovídal klidně a nezůstal dobré odpovědi dlužen námitce žádné. Celých 14 dnů trvaly dispute a na konec, poněvadž ustanovení soudcové nechtěli vynéstí rozsudku, kdo vyhrál a kdo prohrál, rozešli se missionáři i jich odpůrcové. Dobrého výsledku dodělali se však katolíci přece, neboť přes 500 bludařů vrátilo se do církve, čímž nejlepší rozsudek vynesli, kdo v disputacích prohrál a kdo vyhrál.

Vyslanec papežský, Petr z Kastelnau, odloučil se zde od missionářů a odešel do kraje Narbonského usmířit tamnější šlechtice mezi sebou a povzbudit je na obranu církve. Za ním odešel i opat Arnold Citeauxský a jiní, takže kolem Dominika zůstalo jen málo pomocníků.³² Biskup Diego,

louče se s nimi, radil důtklivě, aby konali missie úplně v apoštolské chudobě, aby bludaři neměli příčiny k stálé námitce, že kněží a missionáři jsou bohatí. Vůbec celý zevnějšík missionářův, veškeré počínání budiž docela jednoduché, prosté a nesobecké, majíc na sobě zřejmé znamení, že nehledají sebe, nýbrž Krista a nesmrtelné duše. Missionáři vzali radu Diegovu za svou slibivše, že i život dají za církev Páně. Za vedení Dominikova kázali pilně v nábožensky ohrožených krajinách. V tom čase zemřel papežský vyslanec Rudolf. Tím padlo celé břímě apoštolátu v jižní Francii na Dominika, zvláště když téměř současně odešel do Osmy biskup Diego, vzav si některé ze spolupracovníků Dominikových do Španěl. P. Lacordaire (str. 27) píše, že prý se neví, provázeli-li sv. Dominik biskupa Diega do Španěl, ale není tomu tak. Dominik zůstal vikářem v Lanquedoku. Nač by ho byl Diego jmenoval svým vikářem na missiích, kdyby Dominik byl s ním šel do Osmy? P. Fontana (op. c. str. 4. ad ann. 1207) výslovně píše, že biskup, jmenovav Dominika vikářem missijním, žádal ho, aby tam zůstal s cisterciáckými mnichy a pracoval dále³³, což se i stalo.

Don Diego, dospěv Osmy, ujal se biskupského úřadu, již 3 léta osiřelého. Dav do pořádku nejnutnější věci, chystal se tentoneunavný apoštol opět na missie do Jižní Francie. V tom čase však povolal ho Bůh náhle na onen svět.³⁴ Don Diego byl prvním z význačných mužů, kteří těsnými svazky pravého přátelství se zakladatelem řádu kazatelského spojení jsou. Možno říci, že biskup Diego byl předchůdcem Dominikovým v Jižní Francii, otevřev, připraviv a naznačiv Dominikovi pole apoštolské jeho činnosti. Když se to stalo, povolalo nebe svatého biskupa k odměně věčné, nechávajíc Dominikovi další provedení plánů Prozřetelnosti boží.

Život Diegův byl tak čistý a svatý, že bludaři o něm ří-

kávali: „Nemožno, aby takový muž nebyl vyvolen k životu věčnému. K nám poslal ho Bůh, aby nás vyučil pravé víře.“⁸⁵

Když cisterciáctí mniši domů z missií odešli, rozhodl se papežský legát (vyslanec) Arnold, nemoha pořád osobně zde býti, a uznávaje neobyčejné vlohy i horlivost Domini-kovu, že mu předá úředně moc od papeže obdrženou. Světec přijal nabízený obtížný úřad od opata Arnolda a zastával jej s dobrým výsledkem od r. 1208—1215, jak ze dvou listin ukazuje P. Échard (op. c. I. 9. S). Takovým způsobem stal se sv. Dominik nejen „vikářem“ Diegovým, nýbrž i zástupcem čili „vikářem“ papežského legata, vykonáváje nejen úřad kazatelský — nazývat se na jedné listině „humilis praedicationis minister“ = „pokorným kazatelem“, nýbrž i soudcovský a smírčí mezi kacíři a církví. Od té chvíle určoval Dominik podmínky a tresty, které kacíři na sebe vzíti museli, chtěli-li se s církví smířiti a do ní znova býti přijati. Pontius Rogerius zachoval nám listinu, z níž viděti, jak si Dominik počínal, když bludaře s církví smiřoval. Dominik jeví se tam dosti přísným, ale také i shovívavým a lidumilným. Je pravda, že nařizoval obrácencům přísné posty a že jim zakazoval, aby delší čas nepožívali vajec, masa, mléka. Vedle toho však zase dovoloval, ba zpříma nařizoval, aby jmenované pokrmy zakázané v některé dny jedli, zvláště o velkých svátcích neměli se postiti a to proto, aby se lišili od bludařů, kteří, považující pokrmy ty nečistými, ďáblem zkaženými, nedovolovali vůbec (aspoň ne na veřejnosti) jich požívat, aby prý se jimi věřící „nábožensky-mravně“ nepokazili. Dominik vykládal obrácencům, že jim ukládá půst a zdrženlivost od masa v některé dny ne proto, že pokrmy ty jsou hříšny, nýbrž proto, aby kající pokání činili za hříchy, odepřevše si z lásky k Bohu a k své duši, co by jinak rádi byli jedli. Vedle toho chtěl také, aby nově na víru obrácení zachovávali uložené posty, byli výstra-

hou jiným, aby se budoucně nedali bludařům od pravé víry svést, konejšíce se, že bez námahy budou zpět do církve přijati, kdykoli budou o to státi. Za veřejně dané pohoršení měli odpadlíci veřejně pokání činiti. Tehdy vůbec, píše P. Mamachi (str. 190) bývaly i malé hříchy veřejně trestány přísně. Jak tedy neměl býti veřejně a přísně trestán odpad od víry pravé ku kacířství, jež bylo tehdy považováno všeobecně hříchem hrozným, skutkem nectným a pohoršlivým? První křesťané tak se kacířů báli, že sv. Pavel poroučel: „Člověka kacířského po jednom a druhém napomenutí se varuj! (K Tit. III, 10.) Sv. Jan nechtěl se s nimi ani koupati ve veřejných lázních, aby „vody nenakazili“ špatností svojí. „Jak možno“, táže se P. Mamachi, „tak lidumilnému muži, jakým byl Dominik, přikládati ukrutenství pro tyto úředně uložené věci, když se ví, že Dominik k vůli spolubližním co měl na penězích, již jako student rozdál, že za knihy utržené peníze chudým dal a že do otroctví sebe nabízel, aby spolubližního na svobodu dostal; jak možno obviňovati Dominika z ukrutnosti, když se ví, že otčinu, hodnost církevní, osobní pohodlí opustil a celá léta nejnamahavější službě misijnářské se oddal, aby duše zbloudilých nebi získal? Církev měla a má nejen povinnost, nýbrž i právo hájiti se duchovní i tělesnou zbraní. Oba ty prvky jsou v církvi podstatně zastoupeny: duchovní moc má od Boha, světskou čili tělesnou od lidí, svých členů, kterým jistě nikdo rozumný neupře, že mohou a mají brániti statků svých duchovních i hmotných dle potřeb místních a časových. Za Dominika byla tato obojí moc církevní velmi značná. Ký div, že církev svým legátům a jich zástupcům, jakož i knížatům světským (představujícím hmotnou sílu) nařídila, aby moci té užili a „pokladu víry“, církevní kázně a mravů proti rušitelům hájili, zvláště když všechny mírné pokusy a mírné prostředky u bludařských vášnivců ničeho neporýdily.

NEBYL SV. DOMINIK

INKVISITOREM?

P. Echard, dominikán, rozhodně popírá,³⁶ že by sv. Dominik byl kdy vůbec inkvisitorem býval. Důvody Echardovy jsou: Úředně byla církevní inkvisice zavedena za papeže Řehoře IX. v roce 1231, tedy až za 10 let po smrti sv. Dominika, jenž umřel v roce 1221 dne 6. srpna. Nemohl tedy sv. Dominik byti inkvisitorem vůbec, a také ne „prvním“. Bollandisté (op. cit. n. 310) mají za to, že, jednalo-li se v této otázce o *pravomoc církevní* a o úřední pověření vyšetřovati bludaře — a v tom vlastně záležela církevní inkvisice — nelze prý upřít sv. Dominiku úřadu toho, jelikož mocí takovou od papežského legáta Arnolda pověřen byl a také jí používal. Ale, přidávají Bollandisté, „prvním“ inkvisitorem ovšem sv. Dominik nebyl, nýbrž byl by jím opat Arnold a jeho cisterciáctí misijníci v jižní Francii. Na konec vyznávají Bollandisté, že, jde-li o *úřední pojmenování* „inkvisitor“, že P. Echard má pravdu, když tvrdí, že ani opat Arnold, ani jeho mniši, ani Dominik nikdy v žádné církevní listině z té doby inkvisitory se nejmenují.

P. Mamachi (op. c. str. 191 XX.) staví se proti tomu a tvrdí, že sv. Dominiku má se prvnímú přisouditi čestný název „inkvisitor“ a to proto, že ve starých listinách, kterých P. Echard a Bollandisté buď neznají neb číste zanedbali, zcela určitě a jasně Dominik prvním inkvisitorem se nazývá. Toto tvrzení hledí P. Mamachi dokázati obšírnou a ostrou polemikou (od str. 193—206). Nejvíce útočí na cisterciáka P. Henriqueza, jenž prvenství v inkvisici přisuzuje nikoli sv. Dominiku, nýbrž svým řádovým bratřím, zvláště však opatu Arnoldovi. Píše totiž: „Od našeho o-

pata obdržel Dominik úřad inkvisitorský v roce 1207; náš řád vykonával však úřad ten již r. 1204. Náleží tedy preventivně (v úřadě inkvisitorském) nám a ne Dominikovi.“ Na doklad domněnky své uvádí P. Henriquez list Innocence III. k Filipovi králi francouzskému, žádaje, aby král bludaře násilím potlačil v říši své. Po té přidává papež, „aby také královské veličenstvo ráčilo podporovati cisterciáckého opata a jeho mnichy, kteří jsou „vyslanci“ apoštolské stolice zvláště ustanoveni na potírání bludů, aby takovým způsobem vedle meče duchovního (kázání papežských vyslanců), také meč hmotný (královské zakročení ozbrojenou mocí) do věci zasáhl a dosavadním nedostatkům odpomohl.“ Čtenář vidí, že právě tento list papežský nemá o „inkvisici“ ani slůvka; píše jen o „vyslancích“ svaté Stolice a o jejich missionářství mezi bludaři. Nebyl-li však opat Arnold úředně od církve jmenován inkvisitorem, kterak byl sv. Dominik „inkvisitorem“, když mu opat Arnold pouze na čas plnou moc a vrchní správu missií mezi bludaři svěřil? Mohl vůbec opat Arnold učiniti Dominika inkvisitorem, i kdyby sám osobně skutečně byl býval inkvisitorem od papeže jmenován? Taková pravomoc byla by musila Arnoldovi výslovně ve jmenovacím dekretu udělena býti, a — není o ní ani slechu. Že opat Arnold a jeho mniši byli „vyslanci“ papežskými mezi bludaři a že směli podezřelé vyšetřovati, poučovati, trestati, s církví smiřovati a že tím konali hlavní dílo, jež později (až byla zavedena), připadlo inkvisici, je pravdivo, ale — nic víc! O to však zde nejde, nýbrž o „inkvisici“ v jejím později úředně vyměřeném významu historickém, a toho z pravomoci Arnoldovi dokázati nelze. Tím rozhodnuto také proti jakékoli skutečné „inkvisici“ Dominikově. P. Echard jest úplně v právu, když tvrdí proti všem připisovačům inkvisitorství sv. Dominiku, že jsou na omylu, že toho nedoka-

zuji a nikdy nedokáží, protože historicky-literárně je zjištěno, že skutečná inkvisice zavedena byla 10 let po smrti Dominikově, a že tedy Dominik inkvisitorem nebyl, ba ani ne Arnold a kterýkoli jiný cisterciácký missionář v jižní Francii z doby Dominikovy. Z téhož důvodu nemá pravdy P. Malvenda, když v Letopisech řádu kazatelského (ad an. 1215) dělá Dominika inkvisitorem proto, že prý sv. Dominik bludaře k víře přiváděl nejen kázáním, nýbrž že i vydával zatvrzelé světskému rameni na potrestání. *Moci té* sv. Dominiku neupíráme, ale chceme úřední listiny, ve kterých Dominik v té době nazývá se *inkvisitorem*. P. Malvenda listin takových nezná. Že i *neinkvisitor* mohl míti a měl *moc* podobnou, viděti na opatu Arnoldu, P. Rudolfu a Petru de Castelnau, kteří byli *legáty* papežskými a ne inkvisitory. Od jednoho z nich — od opata Arnolda — dostal sv. Dominik na čas úřední moc vyšetřovat bludaře atd. Byl tedy sv. Dominik vlastně „subdelegátem čili podvyslancem“ sv. Stolicе, a ne inkvisitorem.

Je s podivem, že také Bollandisté (op. cit. n. 285) pro domnělé inkvisitorství Dominikovo upozorňují na svatého Tomáše Akvinského (II. II. quaest. 11, art. 3), který však nezmiňuje se na místě Bollandisty jmenovaném ani o inkvisici ani o sv. Dominiku. Píší-li Bollandisté, že není k necti sv. Dominika, zastával-li úřad inkvisitorský, odpovídám, že k necti Dominikově to není, ale že je to proti historicko-literární pravdě, a o tu zde běží, ne o theoretickou otázku theologickou, má-li církev ve věcech víry moc soudcovskou a po případě i trestně donucovací. Významným jest, že P. Fontana, jenž v „Letopisech řádu kazatelského“ k roku 1207 shání kdekerou maličkost o sv. Dominiku, o inkvisičním úřadě nemá ničeho. Teprve k roku 1214 (na str. 9.) vykládá,³⁷ že prý byl sv. Dominik pověřen úřadem inkvisitorským v kraji Toulousském od papežského legáta, a že

„moci svou“ nařídil, aby bludaře Šimona de Grossis ne-
 spálili na hranici ohněm, poněvadž předvídal, že Šimon ča-
 sem se obrátí a dokonalé pokání učiní. Tím, že P. Fontana
 neuvádí ani jména papežského vyslance ani listiny, v níž
 stojí, že Dominik byl jmenován neb „*potvrzen* inkvisitorem“,
 a že uvádí³⁸ pro domněnku svou až rok 1214, kdežto jiní
 autoři tvrdí, že Dominik byl jmenován inkvisitorem roku
 1207, vnáší se do sporu ještě více zmatku a nejistoty, takže
 mínění Echardovo, Lacordairovo a jiných, kteří tvrdí, že Do-
 minik nikdy inkvisitorem nebyl, nabývá vrchu. Na věci ni-
 čeho nemění, že Sixtus V. r. 1588 nazývá Dominika „prv-
 ním inkvisitorem“, neboť list Innocence III., o nějž Sixtus V.
 domněnku svou opírá, se ztratil a listina papežského legáta,
 již prý byl Dominik „potvrzen“ za inkvisitora, také již na
 světě není, takže prameny, které by inkvisitorství Domini-
 kovo nade vši pochybnost dokázaly, jsou nezvěstny, a tím
 i výrok Sixta V. jest bez historickoliterárního podkladu.
 Papež Sixtus V. pouze *opakuje* dosti všeobecně po jiných,
 čeho ani oni, ani on vědecky nedokázali o domnělém inkvi-
 sitorství sv. Dominika, a tak otázku tuto více zatemňuje, než
 osvětluje, nemáme-li docela říci, že právě tímto nedokáza-
 ným výrokem Sixtus V. ukázal, že sv. Dominiku vědecky
 zjištěně úřadu inkvisitorského přisouditi nelze. *Ottův* „Na-
 učný slovník“ píše o tom (VII. str. 658—60) správně: „Když
 ve 12. a 13. století vznikaly různé sekty náboženské, které
 naukou, obřady, zřízením i snahami od církve katolické se
 lišily a *mírnými* prostředky od bludů odvrátiti se nedaly,
 pomýšleli papežové na nápravu prostředky přísnějšími, zvlá-
 šť Innocenc III. . . ., jehož ustanovení týkají se hlavně Kat-
 harců, Manicheů, Valdenských a pantheistů. Články těmi
 (Innoc. III.) zřizuje se *inkvisice biskupská* . . . Z Francie (po
 roce 1229) rozšířily se soudy kacířské po sousedních ze-
 mích a dostaly se do rukou dominikánů“ . . .³⁹ Uzavíráme

proto, že literárně-historického důkazu o „inkvizitorství“ sv. Dominika nemáme. Co se o tom tu a tam povídá, jsou domněnky, které někteří spisovatelé nekriticky za pravdu přijali a které se i do listu Sixta V. dostaly.

ALBIGENŠTÍ. VÁLKA PROTINIM

Petr z Kastelnau, papežský legát, s kterým Don Diego a svatý Dominik v Montpellieru se sešli, popudil tvrdou povahou proti sobě zášť bludařů v té míře, že na radu přátel na nějakou dobu odešel z jižní Francie. Často říkával, že náboženství v Lanquedoce nezkvete, dokud krajina ta napojena nebude krví mučennickou. Jeho nejvroucnějším přáním bylo, aby se stal obětí touto. Vyplnilo se mu to. Hrabě Rajmund z Toulousu, pán povstaleckých provincií, byl věrným, ne však vždy veřejným ochráncem Albigenských. Ač slavnou přísahou se zavázal, že potlačí nepořádky, o nichž už otec jeho se pronesl, že meč duchovní beze vši tu jest moci a že třeba, aby tasen byl meč válečný proti bludařským přemrštěncům, hrabě Rajmund nebyl věrným přísaze své. Z té příčiny Petr z Kastelnau činil mu výtky a když nepovšimnuty zůstaly, dal ho konečně do klatby. Na to odpověděl hrabě na oko snažnou prosbou o sjezd ve sv. Jiljí, ujišťuje, že se na sněmě s církví smíří a přísaze dostojí. Vyslanec papežský, Petr, odebral se na určené místo s opatem cisterckým s nejvroucnějším přáním a srdečnou touhou po smíření. Hrabě jednal s nimi lstivě a, jak se ukázalo, měl úmysl zbaviti se klatby násilím. Z té příčiny vyhrožoval papežským legátům smrtí, odejdou-li ze sv. Jiljí a nedají-li mu rozhřešení. Legáti hrozeb si nevšimli, církevní klatby s hraběte nesnali a šli. Na břehu řeky Rhony přespali noc, přepraviti se chtějíce z rána na druhý břeh, když z nenadání přiblížili se k nim dva muži, kteří, slyševše výhružná slova hraběte, za pobídku ku vraždě si je vykládali. Jeden z nich, meč vytasiv, probodl Petra z Kastelnau. Přání Petrovo, zemřítí smrtí mučennickou, bylo vyplněno. Smrtelně jsa raněn, klesl a umíraje opětně

pravil vrahovi: „Odpustiž ti Bůh, jako já ti odpouštím.“ Napomenuv důtklivě druhy, aby bez bázně a bez ustání církvi sloužili, vypustil ducha šlechetný vyslanec papežův. Mrtvola jeho přenesena byla do opatství svatojilského. Krev papežského legáta, prolitá poddaným hraběte Rajmunda, byla počátkem hrozně války. Neboť, jakmile papež a katolická knížata o vraždě zvěděli, seznali, že doba mírného smlouvání uplynula a že nadešla povinnost rozhodných činů.

Celé století byla jižní Francie v moci Albigenských, kterou pustošili a katolíky krutě pronásledovali. Věrným katolíkům nebylo lze dosíci spravedlivé ochrany proti vášnivým nevěrcům, kteří kněze a řeholníky veřejně bili, několik za živa z kůže odřeli, chrámy pustošili a okrádali a nejsvětější Tělo Páně ve svatostáncích způsobem hroznějším znesvěcovali, majetek soukromý i veřejný mnohých katolíků a církve loupežnou rukou zcizovali, poškozovali atd. Řím užíval za těch dob proti bludařům pouze trestů duchovních a missiemi snažil se zbloudilé obrátiti. Ano, když již meč tasen byl proti odbojným, pokusil se papež ještě jednou obrátiti zbloudilé po dobrém a urovnati vše v mírnosti. Hrabě Toulousský, přívrženec a ochránce bludařů, pozdě zpozoroval nebezpečí, jež prostopášnou samovládou zavinil a chtěje vzmáhající se zlo zameziti a odvrátiti, cítil se k tomu slabým. Z té příčiny napsal králi francouzskému list, který věčně důležitým a vzácným bude důkazem pravdy, že Albigenští nebyli „tíši náboženští horlivci a nevinní beránci“, jakými je dějepis proticírkevní dělává, ale byli zlosyni, kteří otrásali církví i státem. „Chrámky naše“, toť slova jeho, „jsou zrušeny. Trestů duchovních nikdo nedbá, Tělo Páně jest zneuctíváno, svatým svátostem se každý vysmívá a nikdo nemyslí na odpor proti bídníkům.“ Když francouzský král žádanou pomoc slíbil,

rozhodl se papež Alexandr III., že pošle ještě jednou do nešťastných končin jižní Francie několik horlivých kněží, aby znova se pokusili mírností a shovívavostí získati bludaře víře a církvi. Úmyslem papežovým bylo zabrániti přisnému trestu, který neposlušným bludařům hrozil, nenapraví-li se v této poslední chvíli.

Ačkoli bývají missie nejlepším prostředkem ku vyvrácení bludův a k upokojení pobouřených občanů, tentokráte v Lanquedoce neprospekly téměř docela nic. Opat Štěpán ze sv. Jenovefy, poslaný králem francouzským do jižní Francie, aby podal zprávu, jak se tam vlastně věci mají, vyšetřiv vše z blízka, napsal králi: „Kostely jsou zpuštěny, a obydlí jsem viděl v jeskyně proměněná.“ Ký div, že po takovém, celé století trvajícím nepořádku, vražda papežského legáta, spáchaná bludaři, urychlila zkázu. Válka, která nyní proti Albigenským a jich ochránci, hraběti Toulousskému vzplála, byla nejspravedlivější všech válek, které kdy vedeny byly. Šlo v ní o zachránění křesťanstva a uhájení víry, o obnovení řádu státního a práv občanských, které bludaři byli ohrožováni a rozrušeni. Že se při tom také chyby staly na straně církevní, je pochopitelné, uváží-li se, že náruživosti vzplanulé válečnou bouří, bývají často zaviňovány právě těmi, na nichž se pak krutě vymstí. Tak bylo i s Albigenskými, na nichž vyplnilo se za války přísloví: „Kdo seje vítr, klidí bouři.“ V boji podlehl a byl přísně trestán.

Legát papežský Petr z Kastelnau byl zavražděn v roce 1208. Když papež Innocenc dozvěděl se o tomto těžkém zločinu, poslal list králi francouzskému a anglickému, jakož i šlechticům, hrabatům, baronům a rytířům četných provincií francouzských, v němž je vyzýval, aby sporů mezi sebou nechali a spojenými silami zlomili zlobu kacířskou. Vyličiv věrným slovem vraždu svého legáta, dal papež hra-

běte Toulousského do klatby, a jeho poddané zprostil slibu věrnosti na tak dlouho, pokud by se hrabě Rajmund s církví nesmířil. Předpokládá, že hrabě skutku svého snad bude litovati, umožnil mu papež za přijatelných podmínek smířiti se s církví a se státem a zastaviti válku. Později nařídil, aby zastavené hraběcí zboží zůstalo neporušeno. Obsah papežova listu králi francouzskému ze dne 10. března r. 1208 jest tento: „Vzhůru bojovníče Kristův! Vzhůru kníže křesťanský! Pláč a kvílení církve doráží na srdce Tvé; krev spravedlivého volá, aby štit Tvůj chránil víry proti nepřítelům. Neodvracuj ucha svého od bědující církve. Povstaň a sprav věc mou! Opaš se mečem! Popatř na jednotu království a kněžství, kterou Mojžíš i Petr, otcové obou zákonů, naznačili! Nedopusť, aby poškozována byla církev v zemích těchto! Dorážej udatně ramenem napřaženým na nepřítele bludaře, jež horší jest Saracenův!“

Potom sestavil papež nový sbor vyslanců k Albigenským, v němž byli členy Arnold, opat cisterciácký s několika biskupy a poručil jim, zvláště opatovi, by s kněžstvem kázali výpravu křížáckou. V listinách papežských není zmínky o sv. Dominiku ani ho nenalézáme mezi hlasateli křížových výprav. Opat Arnold, jehož tvrdosti a přísnosti nelze úplně ani ospravedlniti ani ve všem schvalovati, byl duší a hlavou křížácké výpravy. Každý pohyb katolických vojsk věrně sledoval, na bojiště je provázel, mocí svého slova lid rozpaloval a k boji pobízel. Zprávy, jež papeži o válce posílal, byly stranické a spíše papeži úsudek o věci zatemňovaly než osvětlovaly. Arnold snažil se svrhnouti vládnoucí dům hrabat Toulousských, a byl příčinou, že křížácká válka, původně rázu čistě náboženského, proměnila se v boj mezi rodem Toulousským a Montfortským.

Zkoumání dějin té doby je nemálo znesnadňováno lícoměrným chováním hraběte Rajmunda Toulousského stran-

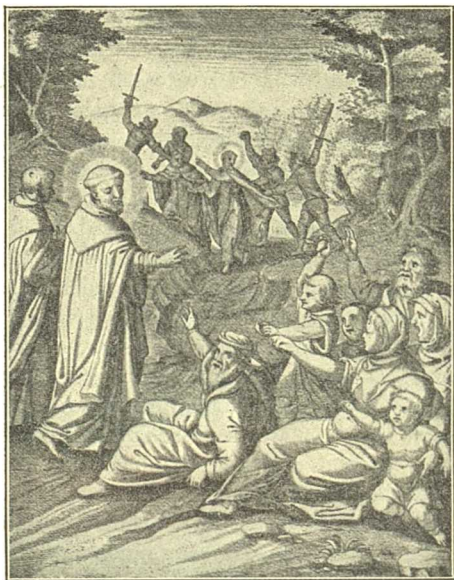
nickými zprávami současnými. Nestanné zkoumání vědecké přináší stále nové doklady na prospěch katolické církve, usvědčujíc z mnohých nesprávností starší historiky, kteří přáli Albigenkým.

Roku 1209 podrobil se hrabě Toulousský veřejně pokání a přísahal na evangelium, na ostatky Svatých, ba i na Tělo Páně, že bludaře ze svého území vypudí a církvi všecka bezpráví nahradí. Po roce však, když ho vyzvali biskupové a opatové shromáždění ve sv. Jiljí, aby dosti učinil danému slibu, zdráhal se a vrátiv se do Toulouse chystal se k boji proti vojskům katolickým, jímž se zavázal slavnou přísahou pomáhati. Nedbaje této věrolomnosti, napsal mu papež Innocenc list, v němž ho bez všechných výhrůžek napomíná, by slibu danému dostál. Roku 1211 konány byly ještě dvě smírčí schůze, jedna v Narbonně, druhá v Montpellieru. V první schůzi zamítl hrabě Rajmund všechny podmínky, jež mu předloženy byly; ve druhé zdálo se z počátku, že se podrobí, nenadále však ustoupil a odešel, nerozloučiv se. Na to dán po druhé do klatby, a válka vzplála celou hrůzou.

SVĚTLO V TEMNOTÁCH

Kde byl sv. Dominik v době té? Někteří spisovatelé myslí, že světec roku 1207 zakládal svůj řád. Odůvodňují mínění své tím, že sv. Dominik byl tehdy v čele několika kněží, kteří po odjezdě Dona Diega u něho zůstali a společnost jakousi tvořili i když se světci sliby k ničemu nezávázali. Nedbaje hlomozu válečného pokračoval svatý Dominik v díle míru a spěchal vždy tam, kde bludařství se rozmáhalo a kde poučení třeba bylo. Za bydliště si zvolil Fangeaux, protože bylo na blízku kláštera Panny Marie Prouillské. V Karkasoně dlel též velmi rád, z příčin však zcela jiných; neboť otázan byv kdysi, proč nebydlí raději v Toulousu a v tamnější diecési, odpověděl: „Protože v Toulousu mnoho lidí potkávám, kteří mi vzdávají úctu, kdežto v Karkasoně mne veškerý svět pokořuje.“ Bylo to pravda. Nepřátelé víry uráželi tam sluhu božího všemožným způsobem; plvali mu ve tvář, házeli po něm blátem, věšeli slámu na jeho plášť a zacházeli s pokorným bratrem Dominikem, jenž bos cestou klidně kráčel, jako s bláznem. On však, neukojitelnou touhou jsa veden, vypítí kalich utrpení až na dno, šťastným se cítil, že se mu dostalo hany a posměchu pro jméno Ježíše Krista a nezapomněl nikdy navštívit míst, o kterých věděl, že tam naň číhají nepřátelé církve. Byl zcela klidný a rozradostněný, trpíval-li urážky, a duše jeho se kochala nebeskými zpěvy, když mu druzí láli. Jednou mu kacíři bez obalu řekli, že ho chtějí zavraždit. Na to jim odpověděl: „Nejsem hoden oslavenu býti korunou slávy mučennické, pokud jsem si smrti takové nezasloužil.“ Jednou, když mu bylo oznámeno, že ho najatí vrahové miní na cestě zavraždit, vyslechl zprávu tu klidnou myslí a zpívaje nábožné zpěvy kráčel pokorně dále.

Vrahové, jižto ze zvláštních příčin úmyslu svého nevykonali, tázali se později světce, nebál-li se smrti. „Co byste byl učinil“, vyzvídali, „kdybychom se Vás byli zmocnili?“ Světec jim odpověděl: „Kdybych se byl dostal do vašich

rukou, byl bych Vás prosil, abyste mne nezabíjeli jedním rázem, nýbrž abyste mne pozvolna ubíjeli; byl bych prosil, abyste mně uřezali úd po údě, potom mi oči vyloupali a tak mne tam ležeti nechali, by tím způsobem bolesti mé byly zvětšeny a koruna za to moje aby byla bohatší.“ Světcova slova učinila takový dojem na kacířské vrahy, že od té doby přestali ho trápit, neboť poznávali, že pronásledování býti jest mu útěchou stále hledanou. Bludař jakýsi

vyznal se mu, že pro bídu k Albigenkým se přidal a že nouzí nucen drží se jich dosud, poněvadž ho živí. Hluboce dojat slovy nešťastníkovými, chtěl se svatý Dominik dáti prodati, by ubohého vysvobodil z tenat bludu. Bůh však

zachránil nešťastníka způsobem jiným, chtěje Dominika dobré věci zachovati.

Dětrich z Apoldy vykládá nám o sv. Dominikovi ještě toto: Měl se slaviti veliký sjezd katolíků a bludařů v určném městě. Biskup jakýsi, skvostné učiniv přípravy, vydal se tam s velkou nádherou a četným komonstvem. Pozoruje to sv. Dominik, zarmouceně pravil: „Otče milý! Nejednejme tak s dětmi pychy. Odpůrce pravdy lze přemoci příkla-

dem pokory, trpělivosti, zbožnosti a ostatních ctností, nikoli však leskem, přepychem a světskou nádherou. Vyzbrojme se tedy modlitbou a znamením pokory a potom vystupme bosýma nohama proti tomuto Goliášovi.“ Biskup schválil zbožnou radu Dominikovu. Oba se ihned vyzuli i soudruhově jejich a pějíce zbožné písně táhli do města. Neznajíce cesty, tázali se mimojdoucího, kterého katolíkem považovali, kudy jíti. Ten však, bludařem jsa zarytýn, předstíral, že je dobře zavede na místo, kam přijíti chtějí, ale zavedl je cestou nepravou do lesíka, jenž byl samé trní a bodlavé hloží, že si nohy do krve zranili. Biskup a čeleď jeho byli proto mrzuti. Bojovník Boží (Dominik) povzbuzoval jich však k trpělivosti a přívětivě jich pobízel, aby vděční byli za utrpení: „Důvěřujte v Boha“, pravil, „jistě zvítězíme, ježto nám krví naší odkáti se dává hříchů našich. V Písmě svatém jest psáno, „jak krásny jsou nohy přinášejících evangelium míru.“ Nevěrec pohnut takovou řečí a trpělivostí světcovou padl před ním na kolena, vyznal svou lest a zřekl se bludu.

Nelze nám životních příběhů sv. Dominika podati všech zcela, jak jeden za druhým se dály, protože staří spisovatelé vykládají nahodile a všeobecně, co mu bylo na misiích vytrpěti od bludařův a že všechno přemohl nezlomnou trpělivostí. Některé příběhy ze života jeho, v této době dochovaly se až na naše časy, a my z nich uvádíme.

Roku 1211 za obléhání města Toulousu od křižáků, putovalo 40 anglických poutníků ke sv. Jakubu do Kompostelly ve Španělech. Nechtíce vejíti do Toulousu klatbou stíženého vsedli na člun, aby se před městem přeplavili přes řeku Garonnu. Protože lodice jimi byla přeplněna, překotila se a všichni padli do vody. Svatý Dominik modlil se v jakémsi kostele nedaleko místa, kde se neštěstí stalo. Slyše křik poutníkův a vojáků, kteří byli svědky neštěstí, spěchal ku

břehu. Útrpností dojat vrhl se na zemi a ruce v podobě kříže rozepjav volal k Bohu o zachránění tonoucích poutníků. Dokončiv modlitbu povstal a obrácen k řece pln důvěry v Boha zvolal: „Ve jmenu Ježíše Krista poroučím Vám všem, vy-

jděte na břeh.“ Na zavolání to hned bylo viděti utonulé, ani držíce se kopí od vojáků jim podávaných, šťastně všichni vystoupili na břeh. Hrůza z toho pojala diváky a úcty k svatému muži přibýlo valně.

Jednou dal se Dominik převézt ve člunu přes řeku. Převozník, když ho byl převezl na druhý břeh, žádal aby mu světec zaplatil. Dominik odvětil: „Jsem chudý následovník Kristův a nemám ani zlata ani stříbra — Bůh Vám odplatí

vaši práci.“ Převozník uchopil na to zlostně plášť světcův a zvolal: „Buďte zaplatíte mně mzdu nebo mi zde necháte svůj plášť!“ Sv. Dominik, pozvednuv oči k nebi, modlil se okamžik potichu. Potom pohleděv na zem, ukázal převoz-

níkovi stříbrňák, jež tam ruka Prozřetelnosti položila, a pravil: „Milý bratře, tu jest co si žádáš; vezmi si to a nech mne jíti v pokoji.“

Ještě více takových událostí jest jednotlivě a beze vší souvislosti v knihách souvěkých o světcích zaznamenáno, zvláště se připomíná, že vyhnal zlého ducha z jistého člověka; že, chtěje se modliti v kostele, který však zavřen byl, pojednou v něm i se společníkem se octnul; že s duchovním jakýmsi

na cestě tři dny rozmlouval, ačkoli Dominik neznal mateřštiny řeholníkovy a tento Dominikovy a každý mluvil svou rodnou řečí, že si dobře rozuměli; že, když knihy do řeky l'Arieges spadly, rybář za chvíli je z vody vytáhl docela suché a neporušené a pod. (Echard I. 38. D.) Zázraky tyto, z nichž některé najdeš i v úředních spisech jeho svatořečení, byly všeobecně známy mezi lidem a v obyvatelstvu toulouském, jakož i mezi křižáky a dlouho se o nich veřejně mluvilo. Toulouští cítili zvláště moc duchovní síly světcovy, neboť zázraky, o nichž slyšeli, připravily jejich srdce pro přijetí pravého učení, jež sv. Dominik vši silou své výmluvnosti hlásal. Výsledky jeho kázání v Toulousu lze přímo nazvat divy.

Zázraky a kázání nejsou ani jediným ani nejmocnějším prostředkem, kterým světci království Boží rozšiřují. Tichá výmluvnost příkladného a svatého života jest působivější než učené přednášky a zázračná uzdravení. Toho důkazem jsou bývalí přívrženci bludařů, které svatý život sluhy Božího od bludu odvedl a k víře pravé přivedl. Vypravuje se:

Nedaleko Toulousu žilo několik paní, které svedeny byvše zdánlivě ctnostným životem některých kacířů Albigenských, pravé víry se zřekly a přestoupily k bludařům. Svatý Dominik, chtěje uvést svedené paní zpět do lůna církve pravé, odhodlal se v jejich městě konati postní kázání. Prozřetelnost chtěla, že se dostal na byt k jedné ze svrchu zmíněných žen. Tu dána jí a jejím přítelkyním příležitost bedlivě pozorovati a podívat se kajícímu životu světcovu. Z toho poznaly, jak velice liší se život Dominikův od strojeně přísného života Albigenských bludařův. Když kdysi svatému Dominiku a druhům jeho příjemná lože připravily, žádal po nich svatý patriarcha dvě desky, aby si na nich v noci on a druhové jeho odpočinuli. Málo pospavše strávili ostatní část noci na modlitbě a rozjímání, ve dne pracovali na vinici

Páně. Po celou postní dobu nic jiného nepožívali než chléb a vodu. Tento nový a nevidaný život působil mocí neодо-
latelnou v duše odpadlických žen, které poznávajíce svatou
lásku ve veliké světcově obětavosti, poznaly za nedlouho
i pravdu jeho nauky. Svatému Dominiku dostalo se za to
radosti, že je přijal v lůno církve katolické. Od té doby na-
pomínal vždy druhů svých k životu kajícímu, dokládaje,
že život příkladný jest nejlepším kázáním a že se jím nejlíp
plní slovo Páně, jenž pravil: „Svěť světlo vaše lidem“ to
jest: přitahuje bližní k nebi nejen pěkným slovem, ale i
vzorným praktickým životem, aby na vás viděli, jak se dle
pravé víry správně žije. *Ctnost a pravda podávají si ruce.*

DVA DOMINIKOVY ÚŘEDNÍ LISTY.

JEHO CHARAKTERISTIKA

Vzácné ctnosti zjednaly Dominikovy u kacířův úctu a bázeň, u věřících dětinnou důvěru a lásku. Biskupství Bezierské, Conseratské a Kommingenské bylo mu nabízeno. Svátý Dominik biskupské hodnosti nepřijal, řka, že raději se chopí o půl noci hole poutnické a půjde v širý svět, než by přijal biskupství neb jinou vyšší církevní hodnost. Ač se bránil, byl nucen po dobu postní v roce 1213, převzítí úřad generálního biskupského vikáře, protože Vít, biskup Karkasonský, připojil se k tažení křížáckému a na čas diecési opustil, načež Dominik generálním vikářem zvolen byl. Jako generální vikář vykonával Dominik horlivě těžký úřad. Bydlel sice v biskupské residenci, ale způsob života nikterak nezměnil; kázával neunavně a obracel kacíře na víru jako dříve. Vypravuje se, že po celý půst na holé zemi spával, že jen o chlebě a vodě žil, a přece, dokládá životopisec jeho „zdál se na velikonoce silnějším a mnohem lépe vypadal, než kdy jindy.“ Zde máme důkaz, že sv. Dominik neměl podílu na tehdejšímu ruchu válečném: zastával důležitý úřad církevní, jenž mnoho času i práce duchovní vyžadoval a stálou přítomnost Dominikovi na místě *jednom* ukládal. Mnozí tehdejší duchovní brali osobně účast na křížáckém tažení. Dominik byl generálním vikářem diecesním a neunavným pracovníkem mezi bludaři, kteří jistě by ho byli zapudili, kdyby ho v křížácké výpravě proti sobě byli viděli.

P. Dětrich z Apoldy vypravuje podivuhodnou událost, která se zdá z doby této pocházeti. Několik bludařů bylo v krajině Toulouské jato, z bludařství usvědčeno a proto-

že nechtěli se vrátiti ke katolické víře, byli světské spravedlnosti odevzdáni, která je odsoudila k smrti na hranici. Dominik, pozoruje jednoho z odsouzených, pravil soudnímu úředníkovi: „Tohoto odvedte a neodvažujte se ho usmrtiti!“ Potom obrátiv se k nešťastnému odsouzenci, pravil s velikou laskavostí: „Vím, milý synu, že ti dlouhého času třeba, než se polepšíš a staneš se svatým.“ Na žádost světcovu odsouzenec propuštěn, dvacet let žil dále v bludě, až konečně milosti Boží pohnut, vstoupil do řádu kazatelského, v němž ctnostně a vzorně žil, a v pověsti svatosti zemřel. Nebudiž s podivením, že svatý Dominik přítomen byl odsouzení bludaře. Byl tam proto, aby všemožně se přičinil o záchranu bludařů, jež poučoval a s církví smiřoval, aby nebyli odevzdáni soudu světskému. Zřekli-li se bludu, byla jim dána milost, a byli připuštěni k církevnímu pokání. Úmyslem církve bylo zbloudilé přivést na pravou cestu a nikoli, jak protestanté říkávají, je odsuzovati. Dva listy z doby té, jež Dominik vydal, mají toto doslovné znění. *List prvý*: „Všem věřícím v Kristu, kterým do rukou dostane se list tento, od bratra Dominika, kanovníka v Osmě, pokorného sluhy v úřadě kazatelském, pozdrav a upřímnou lásku v Pánu! Oznamujeme vám pro dobro vaše, že jsme dovolili Rajmundu Vilémovi z Hauterive Palaganire, přijati ve svůj dům v Toulousích Viléma Huceciony, a způsobem obyčejným přitulku mu dopřáti, ježto nás ujistil, že nechce přiznávati se více k bludařství. Dovolujeme mu to na tak dlouho, až nám nebo jemu od pana kardinála jinak nařízeno bude; přebývání to nebudiž mu s nectí nebo se škodou.“ Nám zdá se dnes nepochopitelno, proč tehdy písemného dovolení bylo třeba, aby někdo bludaře do domu přijal; avšak vmysliti jest se v onu dobu, a představit si tehdejší bludaře! Žiliť nejen ve bludě náboženském, nýbrž byli též buřiči a nepřáteli obecného míru, a

často skutky násilnými prohřešovali se proti společnosti lidské. Není tedy s podivením, že bylo třeba opatrnosti a prostředků bezpečnostních, i když se byli někteří na víru obrátili. Bejlí se rozmáhá, i když dobré zrna vzešlo a nezřídka bejlí udušuje zrna dobré.

Druhý list Dominikův jest přísnější. Zní totiž: „Všem věřícím v Kristu, jimž dostane se list tento, od bratra Dominika, kanovníka v Osmě, pozdravení a pokoj v Kristu!

Zplnomocnění jsouce od opata Cisterciáckého, jenž nám úřad náš nynější svěřil, smířili jsme s církví svatou Ponce Rogera, když se byl z Boží milosti z bludařství ku víře obrátil, a poroučíme na základě přísahy, již nám složil, aby po tři neděle a svátky, od začátku vesnice až ku kostelu s obnaženou hrudí kráčel a od kněze mrskán byl. Poroučíme mu zdržeti se masa, vajec, sýra a vůbec všeho, co z masa pochází, vyjímaje svátky velikonoční, svatodušní a vánoční, ve které dny těch věcí mu bude volno požívat, aby snáze odporoval starým svým bludům. Třikráte do roka zdrží se i ryb, nebude-li tělesná slabost anebo veliké parno letní žádati úlevy. Nositi bude kroj a barvu šatu duchovních, na jehož cípech ať upevněny jsou dva křížky. Možno-li mu, přijde každodenně na mši svatou, ve svátky i na nešpory. Sedmkrát za den vymodlí se deset „Otčenášů“ a o půl noci dvacet. Život vésti musí čistý. Jednou za měsíc (z rána) má diplom tento ukázati kaplanovi vesnice Céré, jemuž poroučíme, aby se o to staral, by kajícínik jeho vedl život bezúhonný a zachovával dokonale, co mu tuto poručeno, dokud by papežský vyslanec nenařídil jinak. Kdyby ustanovení těchto obrácený z opovržení nedbal, budiž jako křivopřísežník a bludař znova z církve vyobcován a do klatby dán.“

Čteme-li dnes, kdy jsme zvykli mírné církevní kázni, čteme-li dnes takové věci, jaké obsahuje druhý list Domi-

nikův, zdají se nám předpisy o kajících bludařích velice tvrdými a přísnými. Nezapomínejme však, že na věci ty třeba se dívati očima tehdejší a ne nynější doby. Ve starém věku a ještě ve středověku byla kázeň církevní veřejná mnohem přísnější než dnes. Vzpomeňme, kterak sv. Ambrož zabraňoval císaři Theodosiovi vstoupiti do kostela na služby boží mezi shromážděné věřící a kterak mocný císař přijal a vykonal veřejné přísné pokání, jež mu sv. biskup uložil, a nezapomínejme, že se tím tehdy nikdo nepohoršoval, ale že to každý očekával a v dobrém se tím utvrzoval. Život nábožensko-mravní byl tehdy docela jiný než jest dnešní, kdy povrchnost, netečnost a změkčilost zachvátila společnost lidskou a donutila církev zmírniti starou kázeň a se přizpůsobiti slabosti našeho pokolení. Co by byli řekli křesťané staré doby, řekneme ve středověku za časů Dominikových, kdyby viděli naši rozmařilost, naše hříchy a naši nekajicnost? Byli by z toho brali pohoršení a byli by nynější tresty církevní, ukládané veřejným hříšníkům (ku př. odpadlíkům od víry, rušitelům manželství atd.) považovali za příliš mírné ba nedostatečné na nápravu daného pohoršení. Sv. Dominik byl synem své doby, sdílel všecky její jasné i temné stránky. Činiti ho zodpovědným za to neb ono, co se nám v době té nelíbí, není správným. Dominik nezavedl přísných tehdejších názorů právních ani neustanovil trestů, jimiž se tehdejší svět řídil (i mimo církev — v životě státním); Dominik vykonával pouze, co mu bylo uloženo a co úředně vykonati musil.

Abychom sv. Dominika osobně v té době poznali a jeho velikou mírnost i trpělivost a dobrotu osobní správně posoudili, slyšme, co o jeho působení a životě vypovídal pod přísahou, když se jednalo o vyhlášení Dominika za svatého, Vilém Pierre, opat kláštera sv. Pavla ve Francii, jenž Dominika po 12 let osobně dobře znal, jeho řeči, skutky,

veřejný i soukromý život pilně pozoroval a docela schopen byl, aby vše správně posoudil a vyjádřil.

„Svatý Dominik“, toť jeho slova, „měl vroucí touhu po spáse duší a horlivost ve příčině této neznala mezí. Neu-

navným byl kazatelem, hlásaltě slovo Boží dnem i nocí, v kostelích i domech, na silnicích i v širém poli. Stále povzbuzoval bratří svých totéž činiti a o jiných věcech nemluvit než o Bohu. Proto byl i nebezpečným odpůrcem bludařův i vítězil nad nimi kázáním a učenými rozpravami o věcech víry a dobrých mravů. Chudobu tak miloval, že zřekl se všech statků, dvorů, zámkův a důchodů, jimiž jeho řád v rozličných krajinách obdařen byl. Života byl tak přís-

ného, že ničeho nepožíval mimo chléb a polévku, vyjma některé zvláštní příležitosti nebo když měl zvláštní zřetel na bratry a osoby, které s nim za stolem seděly ; neboť vždy míval na starosti, aby jiní měli všeho potřebného dostatek. Slyšel jsem, že důvěrně mnohým svěřil, že mu Bůh panickou čistotu zachovati popřál. Nepřijal biskupství Conseratského a nikterak nechtěl spravovati této církevní provincie, ačkoli právem za pastýře a představeného jejího zvolen byl. Nikdy jsem neznal muže takové pokory a jenž by byl každé slávy světské a všeho jí podobného více se vzdaloval než sv. Dominik. Křivdy, potupu a urážky přijímal s podivuhodnou trpělivostí, jako by to byly dary ceny veliké. Pronásledování ho nikdy neznepokojovala ; s neohroženou pevností krácel hrozícím nebezpečím vstříc a péče o sebe nikdy neodvrátila kroků jeho od nastoupené pravé dráhy. Často, když byl spánkem přemožen, položil se vedle cesty, ba i na ni, a spal klidně. Sebe samého považoval ničím, ano opovrhoval sebou. Něžnou láskou ošetřoval nemocné bratry a snášel jejich slabosti s hrdinnou trpělivostí. Věděl-li, že někdo jest velikými stížen bolestmi, napomínal ho k trpělivosti a těšil, jak nejlépe uměl. Řeholi vroucně miloval a otcovsky káral každého, kdo ji přestoupil. V řeči, v pohybech, v jídle, šatě, v mravech, zkrátka ve všem byl dokonalým příkladem spolubratřím. Nikdy neznal jsem člověka, jemuž by modlitba takřka druhou přirozeností se byla stala a který by takovou hojnost slz byl proléval, jako Dominik. Modlil-li se, dal se mnohdy do volání, že ho bylo daleko slyšet a úpěnlivým jeho slovům rozuměti : „Pane, volával, smiluj se nad lidem tímto ! Co bude z hříšníkův ?“ Vzdychaje k Bohu a pláče nad hříšníky, probděl celé noci na modlitbě.

Jsa velikomyslně dobrotivým rozdával chudým, co měl. Duchovní a nábožné duše ctil a miloval. Neslyšel jsem, ne-

pozoroval jsem, že by si jiné místo k odpočinku raději byl zvolil, než kostel; nebylo-li kostela na blízku, položil se na lavici, nebo i na zemi ke spánku. Byl-li někdy donucen užití postele, odstranil z ní přichystané všechny pokrývky a podušky a na holé lože se položil. Roucho měl jen jedno a to bývalo vyspravováno ze sukna hrubšího než jiných bratří. Srdce jeho plně oddáno bylo zájmům víry a pokoje lidstva, jimž oběma z celé duše se zasvětil.“

Možno si přátí zevrubnější a jemnější povahokresby, než jest tato? Jak vzácným a něžným charakterem jeví se zde sv. Dominik! Jeho apoštolská horlivost snoubí se s velikou zbožností, pokorou, nezištností, spravedlností a lidumilností. Osobních, čistě lidských zájmův a ohledů nemá žádných. Jeho nejvyšší a jedinou snahou jest, získati zbloudilé pravé víře, obrátiti hříšné k Bohu, smířiti kacířské vášnivce s církví, zjednati v rozbourané zemi trvalý pokoj náboženský i společenský. Nejsou to však cíle a snahy, které všude a vždycky muži nejlepší životními ideály považovali a šťastnými se cítili, když z nich něco uskutečnili? Kdo věří v svatou církev obecnou jakožto v jediný ústav, který Syn Boží zde na světě pro spásu lidstva založil, pochopí a ocení veliké práce Dominikovy i jeho věrnost ku svaté Stolicí. *Apoštolát*, jež Bůh v dobách zlých Dominikovi na záchranu církve svěřil, nemohl a nemůže býti jiným, než jak jej Dominik prováděl. Církev ví, proč právě Dominikovi a dosud jedinému Dominikovi dává název „Apoštolský.“ Kéž pronikne duch Dominikův celý jeho řád a rozníti v srdcích jeho duchovních synův a dcer neutuchající horlivost po spáse duší, neochvějnou věrnost k sv. církvi a její nejvyšší hlavě. Všecky síly v tomto smyslu zasvětití řádu, toť životní ideál nejvzácnější, nejžitečnější a nejzáslužnější.

Na místě tomto nemůžeme pominouti sladké vzpomínky, která řádem prochvívá, když do svých prvopočátků

se zadívá a sv. Dominika vidí obklopeného duchovními syny sv. Bernarda. Kolik let pracoval náš světec ve společnosti horlivých Cisterciáků? Kde nacházel náš světec tolik porozumění a podpory, jako u Cisterciáků? Vedle opata Arnolda a Petra z Castelna na věčné časy stkvěti se bude jméno biskupa Fulka Toulouského, který v pravdě otcovskou láskou objímal sv. Dominika, jsa všude s ním a pomáhaje kde a jakkoli mohl. Bez štědré a vždy ochotné pomoci Fulkovy, jak veliké byl by měl sv. Dominik obtíže, zakládaje kostely a kláštery řádu svého! Biskup Fulko nejen daroval hned z počátku tři kostely najednou sv. Dominiku pro jeho řád, ale též i šestý díl svých diecesních příjmů, aby bratři Kazatelé starostmi o živobytí nebyli sužováni a cele duchovní práci síly věnovali. Že cisterciák, biskup Fulko, vzal si sv. Dominika za společníka na sněm Lateránský, že u Innocence III. přimlouval se za povolení řádu kazatelského a že tím velice v Římě plány Dominikovy provést pomohl, jest zjištěno všemi auktory, kteří o těch věcech píší. Právě-li P. Lacordaire v životopise Dominikově, že Dominikáni vždy s úctou a vděčností vzpomínati budou jména biskupa Diega Azeveda z Osmy, jenž našeho světce uvedl a zapracoval do jeho apoštolátu, připraviv takto půdu řádu kazatelskému, právě-li to P. Lacordaire, má jistě pravdu. Ale! Nemáme také pravdy i my, když tvrdíme, že podobné úcty a vděčnosti řádu kazatelského zasluhuje neunavný Dominikův spolupracovník, věrný přítel, štědrý dobrodinec — cisterciák biskup Fulko? Zvláštní, milý zjev potkává nás zde: *tři bílé řády* — cisterciáci, praemonstráti a dominikáni — horlivě vedle sebe a společně pracují na vinici Páně, milující se bratrsky a pomáhající si všemožně bez nejmenší osobní neb řádové revnivosti. Naši, poněvadž nejmladší a nejslabší, požívají hojné podpory hmotné a duchovní cisterciácké a praemonstrátské, nemohouce jí z po-

částku tou měrou spláceti, jak si přáli a jak toho jich dobrotiví „bílí bratři“ cisterciáci a praemonstráti zasluhují. Vděčnost a láska nenáleží pouze chvíli, ve které se jeví; vděčnost a láska náleží též budoucnosti a tím více náleží budoucnosti, čím méně může býti splacena v přítomnosti. Proto zůstanou dominikáni vděčnými dlužníky cisterciákův a praemonstrátů, volajíce k Bohu, aby hojnou byl odplatou, „všem dobře nám činícím („učinivším“) pro jméno Své svaté.“ Sv. Bernarde, sv. Norberte a sv. Dominiku, orodujte za bílé řády své u Pána Boha našeho !

O zmatcích, které v jižní Francii Albigenští a Valdenští ztřeštěnými naukami svými způsobili, napsal⁴⁰ nejlepší znalec té doby, *Alanus ab Insulis*: Ohrožovali pokojný a spořádaný život soukromý i veřejný na jihu Francie a na severu Italie, podkopavše základní názory křesťanské. Lidé byli stálými štvanicemi kacířů proti stávajícím řádům církevním tak popuzeni, že pomalu nebylo možno věrnému knězi mezi bludaři žítí. Všecky tehdejší sekty sešly se tam a tvořily snůšku všech možných bludů, nazývajíce se společným jménem „Kataři.“⁴¹

V takových časech vzbuzuje Bůh zvláštní muže na záchranu lidstva, kteříž ukazují, že Všemohoucí má v rukou osudy světa a že i nejmocnější a nejsilnější živlové — ať jsou to jednotlivci nebo celé strany a národové — konec konců musí skloniti se před Tvůrcem, a zanechati cest bludných, nechtějí-li zaběhnouti ve zkázu. To dle zjevení, které Kristus učinil svaté Kateřině Sienské,⁴² vyvolil si tentokráte Bůh na záchranu lidstva španělského muže Dominika, který, znaje z blízka a osobně celou bídu krajín Katary zamořených, hleděl všemi prostředky vhodnými zachrániti, co se zachrániti dalo. Vedle důkladného poučování snažil se nejlepším příkladem svítiti v temnotách bludů a hříchů. Bystrým okem poznal, že hlavní příčinou vši bídy náboženskomravní jest nedostatečná znalost pravé víry. Popletené lidstvo bylo třeba znovu přivésti ke Kristu, seznámiti je s křesťanskou neporušenou naukou, přivésti zpět do církve Páně, od níž byli odpadli, zabřednuvše v takové bludy, že již vůbec ani křesťany nebyli. Za tou příčinou přemýšlel náš světec, kterak by snadno, dobře a rychle oživil ve svedeném množství křesťanského ducha. Kdyby tehdy lidé byli

uměli čísti, možná, že by byl Dominik napsal jim stručný katechismus, jak už podobně, při různých příležitostech byl učinil, když sepsal výklady o rozličných sporných otázkách věroučných. Poněvadž však lidé tehdy neuměli (většinou) čísti, nenapsal jim věrouky, zcela správně soudě, že by tím nebyl plně a brzy dosáhl úmyslu svého — poučiti všecky snadno a rychle. V úzkosti své vzal proto světec útočiště k Marii Panně, o níž církev pěje, že „samojediná potřela všecky bludy na celém světě“, a prosil o pomoc a radu. Sv. Panna dala mu skutečně vzácnou „knihu“, v níž všichni čísti hned uměli, kteří dobré vůle byli — *dala mu modlitbu sv. růžence*, plnou nebeské pravdy, tak jednoduše a srozumitelně uspořádanou, že vše, čeho člověk ku zbožnému a mravnímu životu potřebuje, jest v růženci jasně a krátce vyloženo. Myšlenka, *vložiti do lehké modlitby celý obsah víry*, který by snadně pochopil a v paměti podržel stařec i dítě, prostý i učený, ctnostný i hříšný člověk, je tak velikolepá, že původ její zpříma u Vševědoucího hledati sluší. Tak to vyjadřuje církev podnes v liturgii, když dí,⁴³ že Bohorodička je vlastně *původkyní sv. růžence*, a Dominik, že je pouze rozšiřovatelem pobožnosti té, nabyv o ní známost zvláštním zjevením Marie Panny.

Věčná škoda, že sv. Dominik nezanechal nám bezpečné zprávy, kdy a jak se mu dostalo této převzácné pomůcky záchranné od Marie Panny, a že v té příčině pouze na dohady odkázání jsme, jak je ústní podání čili tradice dochovala. Staří kronikáři vypravují o tom asi toto:⁴⁴

V nedalekém lese u Toulousu vrhl se Dominik jedné noci na kolena a volal úpěnlivě k Matce Spasitelově, abý mu pomohla zachrániti zbloudilé duše, poučivši ho, jak by si počínati měl v apoštolských pracích. „Tvoje čest, o Matko — volal Dominik — jež mi ze všeho je nejdražší, (kacíři ošklivě mluvili o Marii *Panně*), jakož i úcta k Tobě, kterou

chci, by Ti vzdával do bludů svedený lid, nutí mne, abych Tě prosil o pomoc. Viz moje slzy hořké a ujmí se ubohých!“ A hle! Najednou zjevuje se mu přesvatá Panna, doprovázena třemi sbory nebešťanů, z nichž každý čítal 50 panen a veden byl královnou. Tři tyto královny chopily za ruce na zemi ležícího Dominika a vedly ho k nebeské Paní. „Věz synu můj“, pravila rodička Boží, „že jsem vyprosila u rozhněvaného Boha, aby ještě jednou odpustil světu a že tebe jsem představila Synu svému za vhodný nástroj záchrany té. Je ti dobře známo, jak kdysi Syn můj zachránil svět. V lůně mém stal se člověkem, krví svou zplatil dluhy hříšného lidstva a vstoupiv na nebesa, otevřel světu nebeskou bránu. Záchranné dílo spásy začalo pozdravem, který mně s nebes poslala nejsv. Trojice po archandělu Gabrielovi. Jdi a uč lidi hlavním těmto pravdám víry. Ať o nich uvažují a zároveň andělským pozdravem ať mne při tom ctí. Aby's uměl tyto pravdy v modlitbu vložit, podívej se na první královnu a kolem ní stojící panny, které všechny jsou oblečeny *v bělostných šatech*, znázorňující *radostné taje života mého a Spasitelova*. Na poděkování za tajemství tato uvažuj o každém z nich a modli se 50krát pozdravení andělské, vkládaje za každým desátým zdrávasem jednou modlitbu Páně, v níž všechny potřeby světa jsou obsaženy. Podobným způsobem děkuj za *přehořké umučení* mého Syna, které bolestně ranilo srdce mé. Obměkči proto srdce své uvažováním o bolestech těch, uctívaje mne padesátkrát pozdravem andělským, při čemž pětkrát obrátíš se otčenášem na nebeského Otce, jak to vidíš znázorněno zde na pěti skupinách nebeských panen, které vždy po 10 stojící v skupině každé, *nachově* oděny jsou. Rozjímej též o *slávě z mrtvých vstalého* a na nebe vstoupivšího Spasitele, jakož i o *oslavě mé v nebesích*, jak ti to představují ostatní panny zde přítomné, stojící po 10

(deseti) v 5 skupinách, hávem *zlatým* oděné. Budeš-li se ty a lid s tebou takto modliti, *uvijete mi věnec přelíbezný*, a já předstoupím jako prostřednice mezi vámi a Bohem, před Syna svého a prositi Ho budu, aby pro tajemství, o kterých rozjímáte a pro Zdrávasy, kterými mne při tom ctíte, zahnal od vás blud i hřích a rozžal vám světlo pravé víry, která by vás vedla ku branám věčnosti. Kaž tuto pobožnost a uč této modlitbě — přinese jistě světu záchranu. Práci tvé budu žehnati a kroky tvé divy provázeti. Pobožnost tato jest Synu mému nejmilejší. V ní máš nejmocnější prostředek bludaře potříti, neřesti vyhubiti, ctnost rozšířiti, boží milosrdenství vyprositi a zvláštní ochranu si zajistiti. Přeji si, abys hlásal pobožnost tu nejen ty, nýbrž všichni, kteří vstoupí do řádu, který založíš. Věřící dojdou modlitbou tou mnohých milostí a nakloní si mne, abych jim ve všech potřebách pomáhala. Ejhle, vzácný dar, jenž světuji tobě a duchovním synům tvým!“

Vypravování toto obsahuje jistě mnoho legendárního a básnicky zabarveného. Přes to nelze mu upříti zdravého jádra: Sv. Dominik a růženec jsou zde nerozlučně spojeni. Na tomto přesvědčení povstala v církvi a v řádě Dominikově více než 700 letá tradice, kteráž udržuje se až na naše časy, i když různé pochybnosti byly vysloveny proti ní. Jak a kdy dostala se tato nepřetržitá tradice do řádu kazatelského a do církve katolické? Komu a kdy možno vědecky bezpečněji přiřknouti původ pobožnosti růžencové, než sv. Dominiku? Proč dala a dává sv. Stolicí výhradní „právo dědičné“ na růženec řádu Dominikánskému, ustanovivši velmistra řádového vrchním ředitelem Bratrstva a Spolku (Živého i Věčného) růženeckého, takže bez písemného svolení velmistra nemůže nikdo pětidesátkových růženců, *všeobecně* v církvi užívaných, právoplatně (s odpustky) světiti, nesmí do Bratrstva a Spolků růžencových členy prá-

voplatně přijímati, nesmí Bratrstva a Spolky růženecké zakládati.

Nepopíráme, že jakési prvky čili přípravné pobožnosti, podobné růženci, *před* Dominikem v církvi byly a že snad sv. Dominiku zevnější popud daly, aby zavedl pobožnost růžencovou. Dosud není však historicky a literárně prokázáno, která z těchto modliteb a v jaké míře působila na zavedení a zorganizování pobožnosti růžencové, a *kdo* to provedl *před* nebo *za* sv. Dominikem. Stal-li se kdy vývoj takový, stal se jistě ponenáhlou a za mnoho let. Kde máme toho památku, doklady? Všecko se ztratilo? Jak potom lze toho „vědecky“ použiti *proti* Dominikovi?

Milerádi připouštíme, že historická kritika — zvláště Bollandisté — mnoho dobrého vykonala, když různé fantastické bajky o původu růžence odčinila, ale zdůrazňujeme, že pouze negativní důkaz a pochybnosti o tom či onom nikterak *nedostačují* na *vědecký průkaz*, že sv. Dominik nebyl původcem a rozšiřovatelem pobožnosti růžencové.

Tyto obtíže vedou asi mnohé k tomu, že píší: „růženec v té formě, jakou nyní má, sv. Dominiku upříti nelze.“ Proti tomu namítám: Byl kdy v církvi — ať úředně či poloúředně, — znám *růženec* v nějaké *jiné* formě, než jest dnešní, a povstala nynější forma růžence z té dřívější neznámé? Kdy a kde se to stalo? *Co je dnes* „podstatnou formou *růžence*, *bývalo ji vždycky!* Jsou to ROZJÍMÁNÍ o 15 tajemstvích života, smrti a oslavy Páně, (jakož i jeho přesvaté Matky) a MODLITBY ÚSTNÍ 150 Zdrávasů, rozdělených na 15 desátek, mezi něž po *každém* vkládá se modlitba Páně. Kdyby „dnešní“ růženec byl kdy měl jinou formu čili jiná tajemství a jiné ústní modlitby a jiné zařízení, čili jiné rozdělení, než má nyní, nebyl by býval *růžencem*⁴⁵, nýbrž něčím jemu podobným (korunkou?) a musili bychom to nájisto věděti, historicko-literárně prokázati. Sv. Stolice v bre-

viáři o slavnosti růžencové tvrdí, že TATO *tajemství* a TYTO *modlitby* jsou *podstatnou* částkou čili *formou* růžence.⁴⁶ Nelze-li tedy upříti sv. Dominiku autorství pobožnosti růžencové „v té formě, jakou má dnes“, pak mu autorství toho nelze upříti vůbec, poněvadž *jiné* „formy podstatné“ *nynější růženec církevní* nikdy neměl. Náleží tudíž vědecké kritice věc záhadnou vyložit jinak, než dosud učinila. Dokud se tak nestane, zůstává v plné platnosti nepřetržitá tradice církevní a řádová o původě sv. růžence a o sv. Dominiku, jak to nejnověji vyjádřil (r. 1919) papež Benedikt XV. v listě, který poslal velmistru řádu dominikánského k 700leté jubilejní slavnosti (r. 1921) blaženého úmrtí Dominikova. Papež Benedikt XV. tam píše, že „církev obdržela z rukou sv. Dominika a jeho učedníků ochranný prostředek proti bludům a hříchům, jak v žaltáři mariánském obsažen jest.“ Více než 300 let dosvědčují papežové v úředních projevech, že růženec náleží sv. Dominiku a jeho řádu. Přes 30 papežů vydalo na 150 výnosů o růženci v tomto smyslu, abychom nemluvili o posv. kongregaci obřadní a odpustkové, jež také mnoho podobného na prospěch růžence vydala. V *Bulláři* řádu kazatelského, vydaném P. Ant. Bremondem, a nejnověji v „Acta s. Sedis pro Confraternitate ss. Rosarii“, za velmistra P. Jos. Larroky (v Lyoně 1890), možno se o tom zevrubně poučiti.

Pobožnost sv. růžence jest nejobecnější ze všech pobožností církevních, jež vůbec známy jsou, neboť vyhovuje všem potřebám zbožných duší, nejen lidí prostých, nýbrž i vzdělaných, jimž za modlitby růžencové lze povznést mysl a ducha do říše nejvyšších náboženských pravd, v níž hluboká tajemství víry se jim předvádějí, aby o božském jich smyslu rozjímal. Proto není snad na celém světě ani jediného katolíka, jenž by aspoň poněkud neznal modlitby růžencové.

Hystoricky nade vši pochybnost zjištěno máme, že ve století XV. velice o rozšíření pobožnosti růžencové přičiňovali se P. Alán a Rupe⁴⁷ s P. Jakubem Sprengerem z Kolína nad Rýnem, kdež bylo té doby zcela jistě zavedeno a velice již kvetlo *Bratrstvo* růženecké, jehož členy byli nej-přednější měšťané, kněží, šlechta, úředníci, profesori vyso-koškolští atd. Když roku 1571 slavná bitva u Lepanta proti Turkům velkolepým vítězstvím korunována byla, v den, ve který právě konalo Bratrstvo sv. růžence v Římě a ve veš-kerém světě křesťanském slavná veřejná procesí za vítězství zbraní křesťanských, (což událo se za papežování Pia V. z řádu sv. Dominika) ustanovil papež Řehoř XIII. na pa-mátku toho *veliký svátek*, kterýž od té doby koná se v ka-tolické církvi prvou nedělí říjnovou, (nyní 7. října) pode jménem „*slavnost růžencová*“.

Než růžencová pobožnost v církvi zdomácněla, přestáti jí bylo mnoho příkoří a nemalých obtíží, protože vysmívali se jí nejen nevěrci, ale i někteří katolíci. V knize Lacordai-rově (Život sv. Dominika) vypravuje se, že jistý biskup z okolí Toulouského, slyše sv. Dominika kázati o pobož-nosti růžencové, opovržlivými o ní vyjádřil se slovy, řka, že hodí se ženám a dětem. Bůh da! mu však brzo s dosta-tek poznati, kterak nesprávně o věci soudil. Nedlouho po-tom upadl zmíněný biskup v těžké pokušení, při čem měl zvláštní vidění: Zdálo se mu, že spadl do propasti, z níž mu nebylo možno vylézt. Když oči k nebi pozvedl, spatřil bl. Pannu Marii a sv. Dominika, ani mu podávají záchranný řetěz, složený ze sta a padesáti kroužků. Chopil se ho ihned a šťastně se zachránil. To bylo biskupovi znamením, že těž-kých pokušení a trampot svých zbaví se růžencovou pobož-ností, bude-li jí řádně pěstovati. Učinil tak a přesvědčil se, že pobožnost růžencová je velmi prospěšna.

Jiná legendární zpráva zní: Vznešená paní, která velice

překážela rozšiřování růžencové pobožnosti, spatřila kdysi ve snách mnoho mužův a žen ozářených jasným leskem. Všichni modlili se růženec. Za každým „Zdravas Maria“ vyšla z úst jejich jasná hvězda a modlitby jejich byly zapisovány zlatými písmeny do krásné knihy. Potom pravila Panna Maria udivené ženě: „Věz, že jména bratří a sester mého růžence zapsána jsou do knihy života. Tvého jména však v knize té není a to proto, že jsi několik osob přemluvila, aby do Bratrstva sv. růžence nevstupovaly. Onemocníš, ale nemoc bude Ti milostí Syna mého ku spáse.“ Stalo se. Ustrašená paní krátce potom těžce onemocněla. V nemoci se vzpamatovala a když se uzdravila, dala se zapsati do Bratrstva sv. růžence. Vypravování toto jest pouze legendární, ale má v sobě zrnko pravdy: *pobožnost růžencovou považovali již tehdy velmi prospěšnou* a užívali ji v různých tělesných i duchovních potřebách. Jisto jest, že rychlé šíření růžencové pobožnosti bylo mocnou zbraní na vyhubení bludů. Stínové nevědomosti mizeli před světlem pravdy. Tou měrou, jakou tajemství víry v srdcích lidských se ujímala, mizela z nich temnota lži a bludů. Všude, kde sv. růženec byl hlásán, a kde Bratrstvo růžencové zařizeno bylo, hynuly a hynou na přímluvu Marie Panny neřesti a bludy. Pobožnost růžencová nalezla v celém světě mnoho nadšených ctitelů. Nejen prostý lid venkovský, ale i měšťáci a vzdělanci u všech národů hrnuli se do Bratrstva růženeckého. Básníci, učenci, umělci, šlechta, vynikající důstojníci, generálové, kněžstvo a panovníci, zkrátka *všichni* oblíbili si sv. růženec. Aby se stal katolík členem pobožnosti růžencové a nabyl milostí (odpustků), které papežové udělili nejhojnější měrou pobožnosti té, je třeba, aby se dal 1. zapsati do spolku (Živého neb Věčného) nebo do Bratrstva sv. růžence v místě, kde jsou řádně čili kanonicky při kostele založeny; 2. potom aby si dal posvětit *pěti*

(ne šesti neb sedmi) desátkový růženec od kněze k tomu zplnomocněného, (který také do Bratrstva růženeckého členy přijímá a zapisuje) a 3. by se za týden pomodlil celý růženec velký čili Žaltář, jenž je rozdělen na tři stejné díly,

čili na 3 malé (obyčejné) pětidesátkové růžence, jimž se říká: radostný, bolestný a slavný. Když se modlíme růženec, rozjímáme o tajemstvích jeho, jinak nezískáme odpustků. Povinnost, modliti se růženec, neváže pod hříchem. Který člen pobožnosti růžencové čili „Bratrstva“ nepomodlí se týdně celý Žaltář čili tři malé růžence, nehřeší ale také nenabude milostí, které jsou s modlitbou tou spojeny. Uvědomnělý katolík nestydí se za růženec, nosívá jej dle mož-

nosti při sobě, modlívá se ho rád veřejně a s jinými společně. V dobrých rodinách katolických mívají růženec zavěšený u kroupky při dveřích bytových nebo na kříži rodinném, kdež v posteli a adventě nahlas a společně modlívají se sv. růženec v době večerní. Zbožný otec nebo matka předřikávají, ostatní členové rodiny modlívají se za nimi. Horliví členové pobožnosti růžencové přijímají také často v roce svaté svátosti, obcují nábožně mši svaté, konají svědomitě stavovské povinnosti, dávají dobrý příklad a pomáhají dle možnosti spolubližním v jejich bídě a trápení. Úcta k Panně Marii jest dobrým znamením náboženského života, svolávajíc požehnání boží a mateřskou ochranu Bohorodičky na ty, kteří se k ní modlí. Mějme proto v lásce svatý růženec. Je to zamilovaná pobožnost Marie Panny, a prospěje nám velice. Modlívejme se růženec pilně ve *všech* potřebách. „Kdož oslavují (osvětlují) mne; život míti budou“, modlí se církve o svátcích mariánských myslíc při tom nejen na Marii Pannu, nýbrž i na její ctitele, kteří uctíváním matky boží vyprosí si všechny potřebné milosti k životu bohumilému. Nescházej proto Dominikův odkaz — mariánský růženec žádnému katolickému křesťanu!

V Í T Ě Z S T V Í U M U R E T U

Za vikařování Dominikova v Karkasoně značně se změnily věci válku vedoucích stran příchodem Petra, krále aragonského, který spojil svá vojska se zástupy Rajmunda Toulouského. Dříve než se král Petr chopil zbraní na obranu švakrovu, pokusil se vyjednávat s jeho odpůrci a poslal za tím účelem k papeži posla, by si jednak postěžoval na hraběte Montfortského, který se zmocnil válečnických statků koruny aragonské, jednak aby žaloval na legáty papežské, kteří se zdráhali připustiti k pokání hraběte Toulouského. Innocenc III., byv zpraven o stížnostech králových, poslal káravé listy svým legátům a poručil jim, by svolali sjezd biskupův a učencův a sjednotili se o prostředcích, jimiž by byl vrácen zemi mír po dobrém a bez boje. Hraběti Montfortskému poručil papež vrátiti léna královská, jichž se byl zmocnil, aby se nezdálo, že se chápe meče křížáckého ku vlastnímu zisku a ne v zájmu víry.

Co listy tyto byly na cestě, sešel se již sněm v Lavouru a král Petr žádal písemně legáty a biskupy, aby hraběti Toulouskému a jeho spojencům byly vráceny statky pobrané a aby hrabě se svými spojenci za jakékoli dostiučinění byl přijat ve společnost církve svaté. Sněm se vyslovil, že přijme pokání hrabat z Foix (vyslov Foa) a Comminges (vyslov Koménž) i vikonta z Bearu, kdykoli by o ně opravdově žádali. Zdráhal se však přijmouti jakékoli ospravedlnění hraběte Toulouského, protože slovu danému nikdy nedostál. Z usnesení toho soudil král aragonský, že se zúmyslně jedná proti Toulouskému a prohlásil veřejně, že bere hraběte Rajmunda a jeho syna v ochranu a že z ustanovení sněmu Lavourského dovolávají se rozhodnutí sv. Stolice. Legátové papežští a biskupové sněmující v Lavouru poslali nato pa-

peži list, v němž dosvědčovali, že pro katolickou víru bude vše ztraceno, nebude-li hrabě Toulouský a dědicové jeho zbaveni pro všechny časy svých statků, ježto jich zneužívají proti katolíkům a na prospěch bludařů. Tu poznal Innocenc III., že oklamán byl králem aragonským a vyzval ho, aby ustal od svých záměrův až do příchodu kardinála, jehož chtěl papež poslati prozkoumat, jak se věci mají. Než psaní papežské došlo, překročil král aragonský s vojskem hory Pyrenejské a spojil se s tlupami hraběte Toulouského i s vojsky hrabat Foixských a Commingesských, aby táhli společně proti katolickým křižákům.

Tu dobu konal sv. Dominik postní kázání v Karkassoně. Jistý mnich cisterciák, jenž se strachem a úzkostí postup válečný sledoval, tázal se světce, jaký asi výsledek bude míti válka, řka: „Mistře, neskončí se tato bída?“ Když sv. Dominik mlčel, opětoval mnich otázku znova, věda, že Bůh světci mnohé věci zjevuje. Konečně odpověděl Dominik: „Ano, svízele tyto se skončí, ale nikoli hned. Mnoho krve bude vylito a král jeden padne v bitvě.“ Kdo prorocká slova světce slyšeli, strachovali se, domnívajíce se, že králem, jenž v bitvě padne, myslil světec nejstaršího syna krále francouzského Filipa Augusta, jenž v měsíci únoru kříže se chopil proti Albigenským. Dominik upokojil je řka: „Nikoli, nestrachujte se o krále francouzského; jiný král zahyne v boji tomto.“ Proroctví brzy se vyplnilo a sv. Dominik byl právě na místě, kde se uskutečnilo.

Krátce po předpovědi této vrátil se Vít, biskup karkassonský, do své diecése a sv. Dominik, složiv úřad generálního vikáře v ruce jeho, odebral se do Muretu, kde se měli shromáždit vyslanci papežští a jiní hodnostáři. Na cestě, kudy světci bylo jíti, stálo město Kastres, kdež v chrámě byly chovány ostatky sv. Vincence, mučedníka. Sv. Dominik, ubytovav se u převora kolegiálního kláštera, prodlíval

až do hodiny polední v chrámě. Jednou však potrval tam přes obyčejnou hodinu a převor poslal duchovního hledat Dominika. Vyslany kněz, když do chrámu vkročil ušel, světce před oltářem vznášejícího se na střevíc zvýši nad zemí. Vrátil se rychle a oznámil to proboštovi, kterýž, přichvátav do chrámu, světce u vytržení zastal. Pohled na zá-
zrak tou měrou dojal probošta, že krátce potom sv. Domi-
nikovi se přidružil a stal se jedním z prvních členů řádu
kazatelského. Později proslavil se pode jménem bratra Ma-
těje Francouzského, jakožto převor kláštera u sv. Jakuba
v Paříži. Týž byl prvním, ale též posledním představeným,
jenž měl v řádě kazatelském titul „opata“. Když sv. Do-
minik své záležitosti v Kastrech uspořádal, odešel do Mu-
retu na shromáždění církevní.

Dne 10. září objevil se nenadále král aragonský přede
zděmi města Muretu se spojenými vojsky, maje asi čtyřicet
tisíc pěchoty a dva tisíce jezdců. Hrabě Montfort dlel právě
ve Fangeauxích, když mu to bylo zvěstováno. Nepřátelský
krok králův překvapil ho, protože před několika nedělemi
na přátelskou rozmluvu s králem byl pozván. Též nové vy-
jednávání královo s Římem bylo hraběti Montfortovi na-
dějí, že vše bez meče skončí. V té chvíli měl hrabě jen osm
set rytířův a malý počet jezdců kolem sebe. S takovou hrst-
kou postaviti se do boje proti četným vojskům královým,
zdálo se nemožným. Křižáci a jejich vůdce Montfort, ne-
ztratili však mysle. Vida, že město Muret jest v nebezpe-
čenství, spěchal hrabě Montfort ihned na pomoc. Několik
biskupův a papežští legáti doprovázeli jeho vojsko. Když
dospěl cisterciáckého kláštera bolbounského, vešel křižác-
ký vůdce do chrámu a dlouho se v něm modlil. Na to chopiv
meč, jež byl na oltář položil, pravil: „Pane, vyvolil jsi mne,
jenž nehoden toho jsem, abych za Tebe bojoval. S oltáře
Tvého беру si meč, abych od Tebe přijal zbraň, již jen za

Tebe budu mávati.“ Vyzpovídav se učinil závěť a poslal ji opatovi kláštera v Bolbounně, žádaje, by ji po jeho smrti sv. Otcí odevzdal. Přátelé a vojínové Šimonovi následovali příkladu vůdcova; všickni přijali Tělo Páně a slíbili Bohu, že obětují životy za víru a církev. K večeru přestoupil hrabě se svými řeku Garonnu. Nebyv nepřítelem znepokojuván, přirazil k městu Muretu. Nežli do města vtáhli, připojili se k hraběti biskupové, kteří byli vysláni do tábora nepřátelského vyjednávat o mír, ale od krále aragonského s hanou a výsměchem byli posláni zpět. Ačkoliv tento pokus se nezdařil, chtěli katolíci ještě jednou mírně vyjednávat s nepřítelem. Poslali proto druhého dne jednoho řeholníka, aby králi aragonskému oznámil, že biskupové a veškeré duchovenstvo bosýma nohama se mu představí, prosíce, aby poslechnuv dobré rady, nevztahoval rukou proti církvi a zjednal mír. Král, odbyv posla jízlivým smíchem, naporučil vojákům, aby útokem hnali na městské brány. Nadešel veliký rozhodující okamžik. Osm set katolických rytířův a hrstka zbrojnošů šli vstříc nerovnému boji.

Velikolepá a dojemná byla na ně podívaná za ranního jitra. Posilnivše se modlitbami a svatými svátostmi odhodlaně hleděli smrti vstříc. Za zdar a požehnání boží v nastávajícím boji sloužena mše svatá na úmysl statečných bojovníků. Když biskup uzéský vyslovil při mši poslední „Dominus vobiscum“, klekl před něho hrabě Montfort a pravil: „Krev a život obětují Bohu za jeho víru.“ Potom položili rytíři meče na oltář a podobně zasvětili životy Bohu.

Po skončené mši sv. postavili se rytíři na dolní části města ve válečný šik. Hrabě Montfort odjel ke bráně, při níž stál biskup Fulko, drže v rukou částku pravého kříže Spasitelova, by jím žehnal z města vycházející vojsko. Zbožní rytíři sestoupili s koní uctit a políbit spasné znamení sv. kříže. Biskup Comingeský, vida, že zdoluhavým jednáním

drahocenný čas se maří, vzal z rukou Fulkových ostatky sv. kříže a celému vojsku najednou požehnal, vyzvav je k udatnému boji za víru křesťanskou. Na to opustil Montfort v čele osmi set rytířů město. Duchovenstvo odebralo se do chrámu prosit Boha, by pomáhal křesťanským bojovníkům.

Bitva muretská jest jistě nejhrdinnější všech, jež kdy od rytířstva byly vedeny. Hrabě Montfort vytáhl z města jakoby před nepřítelem utikal. Náhle se však na vojsko královo obořil, a rozraziv přední stráž jeho dral se k oddělení, kde bojoval král Aragonský. Šťěstí válečné nějakou dobu kolísalo. Najednou král Aragonský, proklán byv mečem, mrtev na zem klesl. Smrt jeho rozhodla osud toho dne. Nastal útěk vojska Aragonského, jenž strhl za sebou veškeré vojsko Albigenské. Křížáci skvěle zvítězili. Proctví svatého Dominika vyplnilo se na králi Aragonském úplně. Kde byl však svatý Dominik za krutého boje? Kde ho hledati v památném tom okamžiku? Někteří spisovatelé praví, že prý byl v čele křížáckého vojska, s křížem v ruce, pobízejе vojíny k udatnosti; jiní tomu odporují, pravíce, že nikterak nelze dokázati, že by se sv. Dominik byl mezi křížáky bitvy účastnil. Četné hlasy doby tehdejší tvrdí, že sv. Dominik dlel za bitvy Muretské v tamním chrámě a — *modlil se růženec*.

Dnes, po tolika časích, těžko říci, co je v té věci pravda. Máme jen dohady, i když snad dosti pravdě podobné. Nejlepším zdá se mínění, že sv. Dominik osobně bitvy se neúčastnil. Tichý *světec*-apoštol užíval *duchovních* zbraní na překonání bludařů a ne ostrého meče válečného. Není také pravdě podobno, že by byl vojsko nabádal k prolévání krve, ale spíše se zdá, že hleděl modlitbou prospěti pravdě, za niž se bojovalo. Všecky zprávy, jež o tom se dochovaly, poukazují na *růžencovou* modlitbu, jež vyprosila na

Bohu křížákům vítězství. A tu ovšem velice jest na snadě, že různé pověsti povstaly, které sv. Dominika označovaly hlavní příčinou vítězství, vykládajíce, jak a kde Dominik za bitvy růženec se modlil. Tři takové legendární pověsti uvedeme :

První svědectví dává malovaný obraz v kapli, která hned po vítězství u Muretu od věřících z vděčnosti za vítězství byla při tamním chrámě sv. Jakuba vystavěna. Obraz představuje Pannu Marii, s vítězem Šimonem z Montfortu a biskupa Toulouského Fulka. V pravo od nich klečí sv. Dominik, drže v jedné ruce kříž a v druhé sv. *růženec*, který mu podává Bohorodička. Sloh obrazu nasvědčuje, že malován jest v 13. století, což i potvrzuje letopočet 1213 na dveřích kaple znatelný.

Druhé svědectví dává *obraz v inkvisičním domě* bratří kazatelů v Toulousích. Tento obraz představuje Bohorodičku s růžencem a sv. Dominika s křížem v ruce. Pochází z téže doby.

Třetím dokladem jest prastará *báseň*, kterou složil a do archivu uložil notář provincie akvitánské, měsíc po bitvě u Muretu, tedy v říjnu. V básni opěvuje se svatý Dominik za to, že *růžencem* vítězství na Bohu vyprosil. (*P. Esser, Ord. Praed. „Unserer Lieben Frauen Rosenkranz“ p. 166, kdež vše vyličeño zevrubně.*)

Velice rozšířená stará legenda vypravuje, že prý náš světec za boje u Muretu vystoupil na zdi městské a držel do výše pozdvížený kříž, aby křížáky povzbuzoval. Kříž, šípy prostřílený, ukazovali dlouho v Toulousu, tvrdíce, že jest to týž kříž, kterého sv. Dominik užil na hradbách za bitvy u Muretu. Proti tomu postavil se však *P. Pollidor*, opíraje se o zprávu P. Bernarda (de Quidonis), kterýž obšírně sepsal, co asi po 100 letech o sv. Dominikovi za 14tiletého pobytu v Toulousích slyšel a zaznamenáno na-

šel, docela však ničeho o události s prostřeleným křížem nezanechal, čehož by byl jistě neudělal, kdyby pověst ta již tehdy byla bývala známa. Závažnějším jest, že v kostele Muretském u sv. Jakuba zachoval se obraz, který představuje bl. Pannu, jak dává *sv. růženec Dominikovi*. Kostel stavěn byl na památku vítězství katolického nad Albigen-skými u Muretu; stavěn byl v témž roce, kdy vítězství do-byto. Na tomto obraze drží sv. Dominik skutečně kříž *jedním* šípem probodený. Na druhé straně obrazu klečí u nohou Panny Marie hr. Montfort a biskup Fulko. Věc je dosud *záhadnou*. Nelzeť zjistiti, způsobil-li tento obraz zmíněnou *legendu* o rozstříleném kříži Dominikově, či pů-sobila-li legenda na zbudování obrazu toho. Nejistota skýtá velké pole bujné obrazotvornosti. Tak stalo se také zde. Legenda vypravuje, že když duchovenstvo z kostela po bitvě na hradby městské vystoupilo, vidělo rovinu před městem přeplněnu utíkajícím nepřítelem, jenž huben a po-tírán byl mečem pronásledujících křížáků. Hrabě Montfort, jeda bojištěm, uzřel zkrvácenou mrtvolu krále Aragon-ského. Sestoupiv s koně zulíbal mrtvolu nešťastného krále a poručil padlého protivníka pohřbiti po královsku. Po-tom, přijeda do Mureta, odebral se vítěz do chrámu, po-děkovat Bohu za mocnou ochranu a daroval válečného svého koně jakož i skvostné své brnění chudým.

Že vítězství u Muretu bylo odměnou modlitby v Boha doufajících, věřil hrabě Montfort pevně. Po Bohu připiso-val týž hrdina vítězství své *přimluvě svatého Dominika*. Vděčnost a láska Montfortova ku světci našemu neměla od vítězného dne mezí a zůstala navždy neztenčena v hraběcí rodině Montfortské řádu Dominikovu.

Porážka Muretská byla smrtelnou ranou hraběte Tou-louského. Dějepiscové tvrdí, že v nešťastné bitvě té ztra-tili Albigenští na 20.000 bojovníků, kdežto ztráty katolické

byly docela nepatrné. Porážka Albigenských byla tak veliká, že hrabě Toulouský ztratil odvahu k dalšímu boji a pozbyl i hlavního sídla, do něhož bez odporu obyvatelstva vtáhl vítězný hrabě Montfort. Příštím rokem sešel se v Montpellieru sněm, aby rozhodl, kdo má vládnouti zeměmi dobytými. Všichni hlasové vyjádřili se, že vláda náleží hraběti Montfortskému, jehož bohatýrský meč osud války rozhodl. Kardinál Benvenuta, přišedší do hlavního města Lanquedockého, měl úkolem, nejstaršího syna Rajmundova klatby církevní sprostiti a další nepřátelství zameziti. Papežským listem ze dne 17. dubna 1215 prohlášeno, že hraběti Montfortskému se svěřuje majetek a ochrana zemí vybojovaných na tak dlouho, až očekávaný všeobecný sněm Lateránský, jemuž věc k rozhodnutí podána bude, konečný soud vynese.

Dvakráte ještě objevuje se jméno svatého Dominika v dějinách rodiny hraběte Montfortského; světec totiž pokřtil nejmladší dceru hraběcí a požehnal sňatku nejstarší dcery hr. Montfortského sesynem královce Francouzského. Měnivě osudy válečné, jež řídila ruka Boží, otevřeli světci cestu, jíž se dodělal dávno touženého cíle — založiti konečně, po tolika svízelních a trampotách *řád Kazatelský*. Svatému Dominikovi bylo čtyřicet a šest let, když *zakládal* *řád* svůj, jenž všem věkům hlásati bude jméno *velikého apoštola*, jehož činnosti všestranné bylo dáno mocně zasahovati do osudů lidstva. Bludy Albigenské náležeji minulosti: *řád* Dominikův náleží přítomnosti a budoucnosti. Životní dílo Dominikovo nemělo na zřeteli pouze kacíře; životní dílo Dominikovo mělo a má mnohem širší podklad, obsah i rozsah: chce pracovati v církvi a s církví o spáse nesmrtelných duší. Tato úloha nikdy v církvi nepomine. Tím dána jest *nezrušitelná základna řádu bratří Kazatelů* pro všechny časy.

DOMINIK ZAKLÁDÁ SVŮJ ŘÁD V TOULOUSU

Svatý Dominik přišel do Toulousu se čtyřmi kněžími, jež ctnostmi k sobě připoutal krátce po vítězném vjezdu křížáků do města. Přijat byl radostně jak od biskupa Fulka, tak i od hraběte Montfortského, avšak ani ten ani onen neměli býti bezprostředními spolupracovníky Dominikovými při zakládání nového řádu, jež právě nyní v život vyvolal. Bohatý měšťan Toulouský, Petr Cellani, daroval sv. Dominiku dům a přidružil se mu. Jiný občan téhož města, jménem Tomáš, přidružil se k Petrovi. Sv. Dominik shromáždil pak v darovaném domě všechny, kteří se s ním byli spojili. Bylo jich s Petrem a Tomášem šest. Zajisté malý hlouček, který však pokorou a svatým životem brzy vzrostl v mocný řád církevní. V pozdějších dobách říkával žertem Petr Cellani, že řád nepřijal ho, nýbrž on že přijal řád do svého domu.

Svatý Dominik dal svým společníkům oděv řeholních kanovníků, jež dosud nosíval. Život prvních stoupenců Dominikových byl pln chudoby, ustavičné modlitby a přísné kázně podle určitých pravidel, jež světec ústně dal. Hlavním účelem, jež byl Dominik novému řádu stanovil a od něhož se nikdy neodchýlil, bylo, pracovati o spáse duší hlásáním slova Božího, jež napřed mělo býti hluboce porozjímáno, dokonale promyšleno, naučeno a potom teprve kázáno, by pravdu katolického učení vítězně proti útokům nepřátelským uhájilo, nevěru a kacířství potřešlo. Krásný tento cíl řádový měl Dominik jasně před očima. Je to viděti z řeči, kterou měl ke svým druhům v domě Cellanově. Vloživ jim totiž účel a velikost svého předsevzetí, ukázal jim,

že, chtějí-li pravdu hlásati a ji hájiti, musí se jí napřed dokonale naučiti. Té doby žil v Toulousu vědomostmi proslavený doktor bohosloví Alexandr, jehož přednášky velice váženy a navštěvovány byly. Svatý Dominik rozhodl se, že slavnému učiteli tomu svěří své stádečko, aby dokonale poznali katolické učení.

Stalo se tak ne beze zvláštní příhody. Kdysi z rána připravoval se prof. Alexandr ku přednáškám. Nenadále byl spánkem přemožen. Ve spánku se mu zdálo, že sedm hvězd se mu blížilo a když s podivením je pozoroval, viděl, že jich přibývalo počtem i jasností, až na konec leskem svým veškerý svět ozářily. Několik hodin později, když ve škole přednášel, přiblížil se k němu sv. Dominik se šesti žáky svými. Všichni byli oděni bílým rouchem a černým pláštěm řeholních kanovníkův. Světec pravil: „Jsme bratři, kteří hlásati chceme evangelium Ježíše Krista věřícím i nevěřícím. Přáním naším jest slyšeti tvé přednášky.“ Tu napadlo Alexandrovi, že oněch sedm hvězd, které ve snách byl viděl, má nyní před sebou. Když po sedmi letech, za kterou dobu řád Dominikův veliké již si zjednal slávy, dlel Alexandr na dvoře anglickém, vykládal, že první členové řádu Dominikova byli jeho žáky.

Fulko, biskup Toulousský, s upřímnou radostí sledoval horlivé působení prvých učedníků sv. Dominika, divě se, kterak opravdivě kráčeji ve šlépějích svého zakladatele, jehož vysoce si vážil. Týž biskup nespokojil se tím, že je duchovně podporoval, nýbrž daroval jim též šestý díl svého desátku, aby je potřebnými věcmi časnými opatřil. Listina v té příčině vyhotovená svědčí o velikomyslné štědrosti Fulkově k řádu sv. Dominika. Zní: „Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista: Všem nyní i v budoucnu žijícím na vědomí dáváme, že My Fulko, milostí Boží pokorný sluha diecése Toulousské, abychom z ní kacířství odstranili, zlořády na-

pravili, víru šířili a lidstvo k bohubílému životu mravnímu vedli, zvolili jsme si Dominika a jeho druhy za kazatele slova Božího ve své diecési; procházeti jí budou, jak se na chudobné řeholníky sluší, pěšky, hlásající světu pravdy svatého evangelia. A poněvadž hoden jest dělník mzdy, a jelikož ani volu, pomáhajícímu obilí vymlátit, nemá se tlama zavázat, a poněvadž mimo to, kdož evangelium káže, mají též od evangelia žítí, chceme, aby jmenovaným kazatelům v diecési naší pracujícím náležitá výživa z našich příjmů se poskytovala. Z té příčiny navždy ustanovujeme, a to za souhlasu kapitoly u sv. Štěpána a veškerého našeho duchovenstva, aby jmenovaným kazatelům a všem, kteří by se k nim přidali a na spáse duší spolupracovali, šestý díl všech desátků, které pro stavbu a výzdobu našich farních kostelů jsou určeny, se odevzdávalo, by si z toho kupovali potřebné šaty a vůbec vše, čeho v nemoci a na odpočinku potřebují. Poněvadž církevní zákony předpisují, aby částka z desátků obracela se na prospěch chudých, není pochybnosti, že jsme oprávněni část toho přidělití mužům, kteří dobrovolně na sebe vzali evangelickou chudobu a dobrým příkladem i slovem nebeské pravdy obohatiti se snaží; tím dostojíme Svě povinnosti, abychom osobně i skrze jiné duchovní statky štědře udělovali lidem, od kterých časné máme. Dáno v roce po narození Páně 1215, za panování krále Filipa Francouzského a za správy panství Toulouského pod hrabětem z Montfortu.“ Listina otištěna jest u Echarda, I. díl, str. 12. Originál darovací listiny nachází se v archivu dominikánů Düsseldorfských. Hrabě Montfort také neodepřel účinné pomoci rozvíjejícímu se řádu. Obdařil-li bohatě již dříve klášter Pruillský, štědře daroval nyní Dominikovi zámek a pozemky Kassanelské.

DRUHÁ CESTA SV. DOMINIKA

DO ŘÍMA

ZATÍMNÍ SCHVÁLENÍ ŘÁDU

Na podzim r. 1215 odcestoval z Toulousu do Říma biskup Fulko, doprovázen jsa svatým Dominikem. Do Říma svolán byl papežem všeobecný církevní sněm Lateránský. Již tomu bylo jedenácte let, co Don Diego a sv. Dominik jakožto poutníci Svaté město po prvé navštívili. Čas ten prožil sv. Dominik v obtížné práci missionářské, jsa téměř docela osamocen. Obmyšlené životní dílo jeho za dlouhou tu dobu sotva kořínky pustilo. Jistě ovládala duši jeho vyšší moc, než pouze lidská, že se nenechal zastrašiti malým výsledkem dosavadní práce. Při druhé návštěvě města Říma čítal Dominik již čtyřicet a šest let, bohatých na strasti a práce, korunovaných však dosud skrovným výsledkem. Ano, něco vyššího než pouze lidské nadšení oživovalo nitro Dominikovo, když chtěl veškerý svět poučiti a obrátiti k Bohu, ač jen šest žáků v Toulouse zanechal, slabých to šest nástrojů na provedení velkolepého plánu.

Innocenc III. seděl dosud na stolci Petrově. Sněm Lateránský, z největších sněmů, jež církev kdy slavila, byl posledním památným činem jeho papežování. Dne 11. listopadu r. 1215 shromáždilo se asi tři sta biskupů, více než 800 opatův a převorů, jakož i zástupcové všech velmocí evropských, v nejstarší basilice římské Lateranské k důležitým poradám. Tento sněm zasluhuje největší úcty naší, (vyjímaje Tridentský), jednak pro vyhlášené na něm články katolické víry, jednak pro řád kázeňský, který zde byl ustanoven. Sekta Albigenských byla prostředkem, jehož

Bůh užil, aby církvi svou důležité pravdy katolické zřejmě prohlásil a křesťanskou kázeň ustálil, jimiž duchovenstvo a věřící v životě křesťanském obnovení býti měli. Žele, že ochabla horlivost prvních dob křesťanských, postavil sněm Lateranský hráze budoucímu ochabování ve víře, jichž neodvážila se nikdy přestoupiti následující staletí. Sněm tento na př. věřícím přikazuje, aby ne-li častěji, alespoň jedenkrát v roce zřízenému knězi se zpovídali a nejsv. Svátost oltářní hodně přijali. Proto bývá tento sněm Lateranský terčem trpkých výčitek nevěrcův a bludařů do dnes. Ráznost, již slavný tento sněm osvědčil a mohutná síla jeho dekretů jsou živými důkazy smutné doby, v níž svět tehdy byl, a důkazem, že v církvi Páně v nejtěžších chvílích najde lidstvo záchranu, přijme-li nauky církevní odhodlaně. Časy, jež předcházely sněm Lateranský, byly smutné. Stará osvědčená ustanovení obecná pozbyla téměř moci; nevědomosti a nevěry stále přibývalo. Zloba lidská u větší míře se ukazovala, než kdykoli před tím — zřejmý to důkaz, že svět „ve zlém položen byl.“ Několik staletí po zahynutí římské říše bylo Evropě bojovati proti divokým národům, kteří Evropu hubili. Když vody potopy této poodpadly, vyvíjel se život nový a to takovou silou, že jeho životní míza ve století následující přetékala. V takových dobách vzbuzuje Bůh muže veliké, aby mocnou rukou uspořádali živly rozpoutané. K mužům těm náleží sv. Dominik, zakladatel řádu kazatelského.

V církvi byly té doby staré řády mnišské, jichž cíl byl velmi obmezen časem a místem, kdy a kde působily. Plán sv. Dominika byl obsáhlejší. Chtěl založiti řád, jehož účelem bylo *pracovati o spáse duší kázáním a vyučováním v celé církvi a všudycky.*

Kázati jest vlastně úřadem apoštolů a jich řádných nástupců. Proto r. 1215 sněm Lateranský ustanovil, aby bi-

skupové, kteří pro úřední zaměstnání nebo pro chorobu kázati nemohou, vyvolili si několik kněží úřadu kazatelského náležitě schopných, kteří by za ně slovo boží hlásali. Nařízením tím nechtěl sněm Lateranský nikterak svěřiti úřad kazatelský zvláštní nějaké společnosti kněžské, nýbrž chtěl, aby každý biskup ve své diecesi zvolil si vikáře, kteří by po případě úřad kazatelský za něho zastávali. Plán sv. Dominika byl tedy zcela nový. Jeho řád měl býti pevnou hradbou proti bludu a mocnou podporou pokleslého života křesťanského. Proto hodil se řád Dominikův dokonale potřebám oné doby a hodí se potřebám každé doby. Ve století 12. a 13. povstaly rozličné bludy, majíce na tisíce přívrženců. Výsledků velikých dodělaly se hlavně tím, že novoty jejich zdály se časové a lidové. Proto rozhodl se sv. Dominik, že učití bude lid pravdě boží mluvou jednoduchou a že svatou nauku bude přednáseti ústy řečníků prostonárodních. Světec poznal, že pravda Kristova příliš dlouho ukřývala se v klášterích a že tím způsobem stala se světu téměř neznámou. Proto dal za hlavní úlohu svému řádu, aby kázal pravdu boží všem lidem a vynášel ji z klášterů do světa.

Sv. Dominik byl papežem a otci sněmujícími, kteří ho z jeho činnosti ve Francii znali a vysoce si vážili, přijat milostivě. Papež vzal klášter Pruillský v ochranu Římské stolice a dal v tom smyslu 8. října vyhotoviti listinu. Ač Innocenc III. Dominikovi velice přál, nemohl se odhodlati, aby hned potvrdil Dominikův plán o založení *nového řádu*, jehož hlavním účelem jest, hájiti sv. církve apoštolským kázáním. Papeži zdálo se, že plán Dominikův zasahuje v práva biskupů, a to v okamžení, kdy odhlasováno bylo, že úřad kuratelský je popředně úřadem biskupským. V té chvíli bylo též vše rozčileno a jinými věcmi zaměstnáno. Papež pamatoval si dobře nepokoje, jež sekta Valdenských

kázáním způsobila. Proto váhal svoliti, aby založen byl řád *kazatelský*. Mimo to ustanovil poslední sněm církevní, nových řádů v církvi nepovolovati, aby se zamezilo zmatkům a nepříjemnostem, jež by rozmnožováním řádů povstávaly. Za takových okolností bylo třeba mnoho obezřelosti a veliké důvěry v Boha, aby se kdo odvážil založiti nový řád a prositi o jeho církevní stvrzení. Sv. Dominik se k tomu odhodlal a výsledek ukázal nejen velikost jeho důvěry, nýbrž i zvláštní požehnání, jež z jeho díla církvi vzešlo, i když z počátku mnoho obtíží a málo vyhlídek mělo. Pět let před tím vyjevil sv. František z Assisi papeži úmysl založiti nový řád a byl také papežem odmrštěn pro veliké obtíže, jež se v cestu plánu tomu stavěly. Za nedlouho však na zvláštní přispění Boží, založil sv. František velikolepý řád svůj, jenž tolik dobrého pro církve vykonal.

Innocenc III. nebyl plánu Dominikovu nenakloněn, ale cítil se dekrety sněmu Lateranského ve svém rozhodnutí zdržován. Proto přemýšlel, kterak by žádosti světcově vyhověl. Než se rozhodl, měl zvláštní vidění, v němž zvěděl, co ihned činiti. Zdálo se mu totiž ve snách, že basilika Lateranská v základech hrozně se otrásá a již již se rozpadává. V tom spatřil Dominika, jak mocně svými rameny zachycuje klátící se zdi. Ze sna toho poznal papež vůli Boží. Zavolal k sobě apoštolského muže našeho a poručil mu, aby vrátil se do Lanquedoku, kde⁴⁸ aby si s bratřími vyvolil některou ze schválených církevních řeholí, která by se nejprůměrnější zdála obmyšlenému plánu a řeholi té aby přidal *Stanovy*, jimiž by se nový řád vhodně řídil dle účelu svého. Jedině tak bylo tehdy možno prosbu sv. Dominika vyplnit a zachovati dekret sněmovní. Věci zcela nové vtištěn tímto způsobem znak a ochrana starobylosti. Když věc takto byla ujednána, propustil papež Dominika, ujistiv ho, že časem dostane církevní schválení nového řádu. Za

nějaký čas chtěl papež sv. Dominikovi dopsati. Zavolal si písaře a diktoval mu, co chtěl, aby psal. Když tajemník napsal list, tázal se papeže, *komu* by ho měl poslati. — Papež odpověděl: „Bratru Dominikovi a jeho druhům.“ Po chvílce pravil: „Nikoli, tak nepiš, ale raději: „Bratru Dominikovi a těm, kteří s ním v krajině Toulouské káží.“ Koněčně, ještě jednou se rozhodnuv, pravil: „Piš: Mistru Dominikovi a *bratřím Kazatelům*.“ Ačkoli Honorius III. v úředních potvrzujících listinách jména tohoto neuvádí, podržel je řád Dominikův po všechny časy. Název „Bratři Kazatelé“, líbil se sv. Dominikovi velice. Užívalť ho již od r. 1211, jak dosvědčuje listina, na níž je pečeť s nápisem: „Pečeť bratra Dominika, kazatele“.

DVA SVATÍ PŘÁTELÉ — APOŠTOL

A SERAF

Sv. Dominik nevrátil se hned do Lanquedoku, nýbrž pobyl v Římě až do jara nastávajícího roku. Za pobytu v Římě dostalo se mu vzácné radosti. V noci na modlitbách bdějícímu otevřelo se nebe a užírl Pána Ježíše, an rozhněván na svět, drží v ruce šíp, který pustiti chtěl na zemi, aby potrestal nevěru její. V té chvíli bl. Panna Maria, úpěnlivě prosíc, na tvář před Synem padla a na smířenou rozhněvaného Boha dva muže představila, o nichž prohlašovala, že napraví svět a zjednají Bohu náležité dostiučinění. V jednom z těchto mužů poznal náš světec sebe, v druhém uviděl neznámého cizince. Den potom, když Dominik se modlil v kostele, užírl v žebráckém šatě muže (sv. Františka), kterého v nočním zjevu byl viděl. Ihned běžel k němu, padl mu v náruč a pravil: „Jsi mým druhem! Pojď se mnou! Buďme spolu a nikdo nám neodolá!“ Potom vyložil sv. Františkovi Assiskému, co v noci viděl. Od té chvíle byli oba jednoho srdce a jedné mysli v Bohu. Toť počátek něžného přátelství, jež oba světce poutalo do smrti, ačkoli jejich řádové od sebe byli rozdílni. Páska lásky obou sv. zakladatelů spojovala a spojuje oba řády ve službách církve. Františkány a Dominikány ustanovil Bůh, aby společně, ale každý *svým* způsobem o spáse duší. Ve stoletích pozdějších pásku lásky upevnilo bouřlivé pronásledování obou řádů světem a jeho služebníky. Hned v začátcích řádů čteme, že proti nim povstali zli odpůrcové v Paříži na vysokých školách Sorbonnských. Vítězství nad těmito nepřátely přičítati sluší dvěma největším učencům obou řádů, sv. Tomáši Akvinskému a sv. Bonaventurovi, kteří obnovili

mezi sebou svazek přátelský sv. Otců-zakladatelův a utvrdili v něm oba řády navždy.

“Na řádovém sjezdě bratří Kazatelů v Paříži r. 1236 bylo stanoveno výslovně a závazně: „Nařizujeme, aby převorů a vůbec všichni bratři pilně dbali, aby všude a vždycky srdečnou lásku k Menším bratrům měli; ať je chválí rty a ať je všude rádi za společné pracovníky berou, vycházejíce jim přátelsky vstříc. Ať bratři naši ničeho o nich nemluví, leč co jest dobré, a to nejen mezi sebou, ale i před cizími. Kdyby někdo z našich pod jakoukoli rouškou přátelskou něco zlého o Menších bratrích řekl, netrpte mu to naši řeholníci, ale spíše hleďte je omluviti. Kdyby snad Menší bratři nějak nás dráždili, vystříhejme se všeliké s nimi veřejné hádky.“ Spory učené, knihovnické a školské časem mezi jednotlivci na obojí straně se vyskytly, někdy snad i revnivost se ukázala, ale *řády* vždy dbaly odkazů svých láskyplných Otcův a milovaly se. Na znamení zvláštní lásky, která oba řády bratrsky spojuje, ustanoveno, aby — kde to možno — ve svátek sv. Dominika konali slavné služby boží u Dominikánů Františkáni a na svátek sv. Františka aby u Františkánů měli slavné služby boží Dominikáni. Při tom chodívají k oltáři Františkán a Dominikán, jako by svým drahým duchovním otcům ukázati chtěli, že se jich duchovní synové svatou láskou milují. V mešní knize i v breviáři nazývají Dominikáni sv. Františka *svým otcem*. Františkáni též název přikládají sv. Dominiku. Oba řády konají slavnostně svátky obou zakladatelů. Po společném obědě zpívají po obvyklých modlitbách vložku: „Apoštolský sv. Dominik a serafinský sv. František naučili nás zákonu Tvému, Pane!“ V jídelnách řádových neb i na jiných význačných místech klášterních bývají zavěšeny obrazy, jež představují oba sv. zakladatele, jak se láskyplně objímají. Toto dědictví po drahých otcích zůstane na všechny časy význač-

nou známkou všech dobrých členů řádu Dominikánského a Františkánského, kteří si pamatují, že „Bůh láska jest a kdo v lásce zůstává, v Bohu zůstává a Bůh v něm“. (Jan I. 4, 16.)

PORADA BRATRŮ V KLÁŠTEŘE

PANNY MARIE PROUILLSKÉ

Když se sv. Dominik vrátil na jaře r. 1216 z Říma do Toulousu, našel své drahé v domě Petra Čellana. Bylotě jich místo šesti již patnáct! Světec oznámil jim, co v Římě pořídil a sdělil jim podmínku, kterou Innocenc III. kladl pro potvrzení řádu, aby si totiž vybrali starou některou církevní řeholi a upravili si v duchu jejím a dle potřeb *svého plánu* řádové „Stanovy“.

Za tím účelem svolal světec bratry do kláštera Prouillského, kdež už je očekávali P. Vilém a P. Noël, jimž péče o Sestry byla svěřena. Sešli se tam v měsíci květnu. Po dlouhé a vroucí modlitbě vyvolili si řeholi sv. Augustina, již se sv. Dominik, jako řeholní kanovník, po devět let byl řídil, a kterou pro její jednoduchý a jasný výklad základních pravidel duchovního života uznal nejprůměřenější duchu nového řádu.

Svatý Dominik nebyl prvním, jenž církevnímu řádu základem učinil řeholi sv. Augustina. Premonstráti ji přijali již před ním. Přirovnáme-li řád sv. Norberta k řádu sv. Dominika, znamenáme mnohou podobu, ale i rozdíly. Jisto jest, že sv. Dominik přejal do svých klášterních Stanov mnohé věci ze Stanov premonstrátských,⁴⁹ ale ne všechno, protože cíl řádu Dominikova různil se značně od cíle řádu Norbertova. K vůli tomu třeba bylo jiných předpisů ve *Stanovách* dominikánských a jiných ve *Stanovách* praemonstrátských.

Nedivme se tomu. Církevní řády zakládány jsou z vnuknutí Božího. Vůle Boží plní se v nich způsoby rozdílnými. Jako rozdílná jsou ve přírodě díla Boží, jichž rozmanitost a podoba moudrou všemohoucnost boží prozrazují, tak i v

nadpřírodě, tedy i při zakládání a zřizování různých církevních řádů odlišnost prozrazuje moudrého tvůrce, který různým potřebám nábožensko-časovým a různým schopnostem rozličných lidí, charakterů, vloh a snah hleděl vyhověti, vloživ do jednoho řádu tu, do druhého onu zvláštnost, která velmi dobře vyhovuje potřebám členů řádových a obecným zájmům církve. Řád kazatelskému dostalo se Bohem zvláštního povolání, jehož jinému řádu do té doby a do té míry nikdy nebylo dáno: řád kazatelský má býti apoštolátem pravdy boží. Císař německý, Ludvík Bavor, jenž Dominikány celý život krutě pronásledoval, pronesl kdysi paměti hodná slova: „*Řád kazatelský je řádem pravdy.*“ Ano! Apoštolskou horlivostí hlásati PRAVDU *pravé* víry a při tom *se posvěcovati* dokonalým životem řeholním (mnišským) toť ideálem řádu Dominikova! Sv. Dominik vyslovil to zřetelně hned na začátku řádových Stanov slovy: Řád kazatelský jest hlavně a předně ustanoven, aby 1. hlásal slovo Boží a vyučoval, 2. aby sděloval duším ovoce svého rozjímání a ku spásě jim pomáhal.“

Sv. Dominika nebylo tajno, že kdo jiné posvěcovati chce, sám napřed posvěcen býti musí. Náš světec byl plně přesvědčen, že prostředky, jimiž cíle řádového dosíci lze, prýští ze studnice přísného života klášterního, hlavně z pokání, z mlčení, z chudoby, z modlitby a z postu. Proto obsahují Stanovy řádu Dominikova všechny známky a vlastnosti života mnišského. S přísnou klášterní kázní zůstává však bratřím Kazatelům možnost a volnost i mimo klášter působiti, Stanovy řádu kazatelského nepředepisují na př. „*stabilitas loci*“, t. j. povinnost na jednom zůstatí místě jak bývá u starých řádů. Celé zařízení řádu Dominikova nese se za tím, aby se docílilo prvního a největšího účelu zakladatelova — spásy nesmrtelných duší. Představený klášterní má právo *uvolniti* bratřím řeholi a Stanovy, kdykoli by přísné a do-

slovné jich zachovávání výkonům kazatelským, učitelským, vědeckým atd. na úkor bylo. O vědecké vzdělání bratří a o jich působení ve školách, dány jsou přesné učebné zákony, takže jich činné a apoštolské působení děje se zcela v duchu a kázni řeholní i když snad při tom přísně klášterního řádu zachovati nelze. Přísný život mnišský, rozjímání, apoštolská činnost, důkladné studie bohoslovecké, jsou hlavní věci, jež Dominik, zakládaje řád kazatelský v jedno spojil. Sebe posvěcovati, mravně se zdokonalovati, vědecky se vzdělávati, apoštolsky žíti a působiti, toť ideálem řádovým na věčné časy.

Řád kazatelský vyšinul se na vysoké místo mezi řády církevními. Osudy církve stihaly i řád dominikánský, jenž s ní prožíval dny dobré i zlé. Netvrdíme, že občas nestal se někteří Dominikáni nedbalými a nevěrnými svému povolání, a že vedle dob slávy nenastaly i doby úpadku. Řád našel však vždy v sobě sílu povznést se k původní úloze a výši. Krátká doba, kdy na chvíli ve vrchní správě řád byl rozdělen, byla dobou, v níž i církev smutnou trpěla roztržkou a kdy následkem toho veškeré poměry náboženské ba i světské byly velmi smutny, popleteny a nejisty. Po trapné chvíli té vidíme řád se obnovovati a dospívati nové velikosti. (Ke konci XVI. a začátkem XVII. století.) Nejpodivuhodnějším jest, že tato neobyčejná síla životní v řádě bují ještě dnes po sedmi stech letech, svědčíc, že řád dominikánský chová v sobě zárodky věčného mládí a nehynoucího trvání. Nepřízeň času zasadila řádu dominikánskému zvláště v zemích slovanských těžké rány, ale nezničila ho. V mnohých krajinách evropských povstal řád k novému životu. Doufejme, že časem stane se podobně i u nás.

Vraťme se k bratřím shromážděným na poradách v Prouillu. Dějiny zaznamenaly nám jich jména. Bylo tam sedm Francouzů, sedm Španělů, jeden Angličan a jeden Belgičan.

Bratr Matěj Francouzský jmenován byl již před chvílí. Týž stal se převorem u sv. Vincence v Kastru a později byl původcem a zakladatelem slavného kláštera u sv. Jakuba v Paříži, jenž nabyl světové pověsti.

Bl. Bertrand Garrik, (úcta *blahoslaveného* mu povolena dekretem ze dne 28. března 1882) pocházel z dědinky Garriga v provincii Narbonské. Sv. Dominika téměř na všech cestách provázel a byl věrným následovatelem jeho ctností i jeho kajících skutků. Dominik, vida, že br. Bertrand stále svých hříchův oplakává, káral ho kdys z toho a radil mu, by raději plakal nad hříchy jiných lidí. *Surius* vypravuje, že rozkaz sv. Dominika tou měrou dojal bratra Bertranda, že od té chvíle hříchů svých plakati nemohl, a že, myslil-li na hříchy jiných, řinuly se mu proudem slzy z očí. Týž spisovatel zmiňuje se ještě o této události ze života bl. Bertranda: „Bratr Bertrand byl mužem svatým. Bývalo mu zvykem obětovati každého dne mši sv. za obrácení hříšníků, jen zřídka sloužíval mši svatou za duše v očistci. Otázan byv bratrem Benediktem, proč tak činí, odpověděl, že duše v očistci kdysi spásy jistě dojdou, kdežto hříšníci žijí v největším nebezpečí, že budou zatraceni. Tu se ho tázal bratr Benedikt: „Kdybys viděl dva žebráky, z nichž jeden by měl zdravé údy a druhý ochromené, s kterým bys měl větší útrpnost?“ „S tím, který si nemůže pomoci“, odpověděl bratr Bertrand. „Proto třeba míti více útrpnosti se zemřelými, než s hříšníky“ odpověděl Benedikt, „neboť zemřelí nemají živých úst, jimiž by za sebe mluvili, nemají rukou, by za sebe pracovali, kdežto žijící hříšníci mají ústa i ruce, jichž užívati mohou, aby si pomohli.“ Bratr Bertrand nedal se přesvědčiti těmi slovy. Následující však noci, viděl ve snách duši jakousi, obtíženou nůsí dříví, kterou se sebe skládala a na něho vložití chtěla. Druhého dne vykládal bratru Benediktovi svůj sen, pochopil jeho význam a

od té doby nevynechal nikdy s nejvroucnější pobožností za duše v očistci sloužiti mše svaté, věda, že s nich tím způsobem snímá „nůši jejich hříchů.“

Br. Suero Gomez, šlechtic portugalský, jenž opustiv královský dvůr, přidružil se hr. Šimonu Montforskému, s nímž bojoval proti Albigenským, byl přítomen, když sv. Dominik čtyřicet anglických poutníkův od smrti zachránil. Krátce na to připojil se k sv. Dominikovi úplně a vyznamenal se velikými ctnostmi. Br. Gomez uvedl řád, jemuž věrně oddán byl, do Portugal, kdež založil klášter Santaremský.

Bratři Vilém Klaret Pamierský a Noël Prouillský byli prvními duchovními vůdci sester Dominikánek. Vilém nevytrval. Z řádu vystoupil a stal se později Cisterciákem.

Br. Michal Fabri, Španěl, byl rodu šlechtického a prvním řádovým *lektorem* (učitelem) bohosloví v klášteře sv. Jakuba v Paříži. Byl slavným kazatelem a doprovázel krále Jakuba Aragonského na výpravě proti Majorce. Dějiny vypravují, že vojsko mělo k němu takovou úctu, že za obléhání, jež trvalo 15 měsíců, v radě vojenské ničeho podniknuto nebylo, co neschválil br. Michal. Tak veliká byla úcta, již svatý tento muž vzbuzoval, že po dobytí ostrova jeho otcem a správcem byl považován. Nebeská zjevení, jimiž byl obdařen a nadpřirozená pomoc, kterou Španělům vyprosil, byly tak známy, že Maurové říkali: Bl. Panna Maria a bratr Michal dobyli Majorky.

Br. Michala z Uzery poslal svatý zakladatel do Španěl, aby tam řád uvedl. Bratr Dominik zvaný Malý též, „Dominik *druhý*“, kterého dějepiscové zaměňují s Dominikem ze Segovie, byl, jak životopisec jeho praví, malé postavy, ale velikých ctností. Mocným slovem a svatým příkladem vykořenil na dvoře krále Ferdinanda všeliký zlořád a zavedl život ctnostný.

Br. Vavřinec Anglický, byl jeden z poutníků, jež svatý

Dominik od smrti zázračně zachránil. Pro svatost, zázraky a proroctví dáván mu za živa název „blahoslavený“.

Z prvních učedníků sv. Dominika byl též P. Štěpán z Met, muž neobyčejné zdrželivosti a kajícínosti. Založil klášter v Metách, odkudž dostalo se mu i příjmí „Metský“.

Br. Jan Navarrský, kterého sv. Dominik vlastnoručně v řeholní roucho oděl, byl z počátku hodně nedokonalým, avšak na cestách se sv. Dominikem, z rozmluv s ním poznal, kterak svatosti dojíti a šťastně ji též došel.

O br. Petru Madridském nám dějiny téměř ničeho nevypravují. Ale již ta okolnost, že br. Petr povolán byl do hlavního města Španělského, prozrazuje jeho výborné vlastnosti.

Bratři Petr a Tomáš Čellani, o nichž již shora zmínka učiněna byla, byli z nejhrolivějších stoupenců Dominikových.

Bratr laik Oderich z Normandie i v Římě velice vážen byl pro svatý život svůj. To byl vůbec první laik čili „konvers“* řádový.

Konečně br. Mannes ze šlechtického rodu Gusmanů, vlastní bratr sv. Dominika, jež církev za blahoslaveného uctívá. Br. Mannesovi dána byla milost modlitby rozjímavé měrou vysokou; byl samá horlivost pro spásu duší a skvěl se svatostí velikou. P. Michael Fabri, první lektor bohosloví v řádě kazatelském, líčí takto povahu Mannesovu: „Br. Mannes miloval především klid a samotu. Zvláštní zálibu míval v modlitbě rozjímavé, v níž činil velké pokroky. Upřímnost a pokora byly hlavními jeho ctnostmi. Br. Mannesovi byla svěřena duchovní správa našich Sester v Mad-

* Bratři laici čili „Fratres conversi“, jimž za stara říkalo se v Čechách „konvrši“, nejsou kněžími, nemají na hlavě velké tonsury, nosívali *černý* škapulíř a konají v klášteřích *tělesné* práce, aby bratři kněží podobnými pracemi od svého hlavního zaměstnání — kázati slovo boží — nebyli zdržováni.

ridě. Mnohé zázraky, které učinil, jsou jasným důkazem, kterak byl Bohu milým.“

Když bylo shromáždění Prouillské porady skončilo, vrátil se sv. Dominik do města Toulousu, kde se mu dostalo nových důkazů lásky od biskupa Fulka. S dovolením kapitoly, daroval mu biskup Fulko tři kostely: chrám sv. Romána v Toulousu, potom kostel v Pamieru a konečně kostel Panny Marie v Puy-Laurensu. Ke každému tomuto kostelu bylo lze přistaviti klášter. Nejdřív se to stalo u kostela sv. Romána, neboť dům P. Petra Čellana, v němž bratři dosud bydleli, již jim nedostačoval, a mimo to bylo nutno, aby v Toulousu, hlavním sídle bludařův albigenských, také dominikánský klášter byl založen. Vystavěli si tedy bratři naši při kostele sv. Romána skrovný klášter, prvý to řeholní dům řádu kazatelského. Roku 1232 však jej opustili a usadili se v klášteře větším. Chudý a maličký klášter u sv. Romána obývali bratři Kazatelé od r. 1216. Dům Petra Čellana proměněn byl později v palác inkvisiční.

Ještě před odchodem do Říma postoupil sv. Dominik za souhlasu bratří dobrovolně všechny statky, jež dostal od hraběte Montforského, ctihodným sestrám Prouillským, přijav pro bratry pouze darování od biskupa Fulka. Sv. chudobu Dominik velice miloval, všude se v ní cvičil a chtěl, aby i učeníci jeho vzorně ji zachovávali, jak dokazuje chudícký klášter sv. Romána, který za přímého a přísného dozoru Dominikova stavěn byl. Chudého Krista třeba následovati v opravdové chudobě. Ačkoli žádný člen řádu kazatelského nijakého osobního majetku nemá, přece tísnivé bídy a hladu zpravidla nezakouší, protože představený ze společného jmění klášterního o každého člena a všechny jeho potřeby otcovsky se stará. Přísným je řád kazatelský, ale „kteříkoli dle tohoto pravidla budou žíti, nad těmi budiž pokoj a milosrdenství.“ (Galat. VI. 16).

TŘETÍ CESTA DOMINIKOVA DO ŘÍMA. SV. DOMINIK MISTREM APOŠTOLSKÉHO PALÁCE. POTVR- ZENÍ ŘÁDU PAPEŽEM HONORIEM III.

Když se byli bratři* v klášteře sv. Romána ubytovali, připravoval se sv. Dominik na cestu do Říma, předložit papeži usnesení bratří ku potvrzení. Před odchodem se dověděl, že papež Innocenc III. dne 16. července v Perugii zemřel, a že kardinál Conti ze starého rodu Sabellského dne 19. téhož měsíce, zvolen byv papežem, přijal jméno Honorius III. Smrt Innocence III. byla těžkou ranou nového řádu Dominikova, neboť Innocenc byl dobrým přítelem řádu a ochráncem jeho. Smýšlení nového papeže nebylo bratřím známo. Nevěděli, dá-li se nový papež nakloniti, aby potvrdil řád sobě neznámý, který nemohl dosud podat důkazů své způsobilosti. Sv. Dominik důvěřoval v Boha. Svěřiv správu klášterní bratru Bertrando, odcestoval do Říma. V měsíci září došel věčného města, ale nenašel tam papeže, který posud dlel v Perugii. Doby, která uplynula do příchodu papežova, používal sv. Dominik horlivě k modlitbě. Když papež do Říma přišel, přijal Dominika laskavě a dal si vše dobře vyložit. Dvacátého druhého prosince roku 1216 potvrdil papež Honorius III. řád Kazatelský dvěma bullami a dne 21. ledna 1217 vydal o potvrzení řádu bullu

* V řádě našem stanovami poručeno, že *každý* člen při oblačce nazývá se *Frater* čili *bratr*, při čemž se mu zaměňuje jméno křestní za nové jméno řádové. *Kněžím* říká se *pater* (duchovní otec), i když titul „frater“ náleží jim také.

třetí. V prvé bulle, listině to velikého obsahu, podepsané osmnácti kardinály, jest prostě řád Dominikův uznán *řádem kanonickým* podle řehole sv. Augustina beze zmínky o jeho cíli. Bulla tato uděluje řádu různé výsady čili privi-

legia, a potvrzuje darování všech pozemků, kostelův a důchodů, jichž se řádu dostalo od biskupa Fulka, od hraběte Montfortského a od jiných dobrodinců.

Druhá bulla zní : Honorius, biskup, služebník sluhů Božích, našemu milému synu bratru Dominikovi, převoru sv. Romána v Toulousu, jakož i bratřím tvým, kteří složili, nebo složí sliby klášterního života, pozdrav a apoštolské požehnání.

Přesvědčení jsouce, že bratři řádu Tvého budou věrnými bojovníky za víru a pravými světly světa, potvrzujeme řád Tvůj se vším jeho přítomným i budoucím majetkem a zbožím a přijímáme jej jakož i statky i práva jeho v apoštolskou naši moc a ochranu. (Bullarium řádu kazatelského I. str. 4.)

Obě tyto bully byly v týž den u sv. Sabiny vyhotoveny. V žádné z nich není nový církevní řád označen jménem, které mu dal Innocenc III. a které Dominikovi bylo tak milým. Snad, aby napravil, co neřekl, vydal papež Honorius o měsíc později, dne 26. února roku 1217, novou bulu, která takto zní:

Honorius, biskup, služebník sluhů Božích, svým milým synům, převorovi i *bratřím* u sv. Romána, *Kazatelům* v kraji toulouském, pozdravení a apoštolské požehnání!

Vzdáváme dárci všeho dobra vroucí díky za dary, které vám udělil, jichž věrně ku cti a slávě boží užíváte a vždy, tak důvěřujeme, užívati budete. Rozníceni vnitřním ohněm lásky, rozšiřujete zevně vzácnou vůni ctnosti, která zdravé mysli občerstvuje a nemocné léčí. Věřícím pomáháte, aby nezůstali neužiteční, skytajíce jim, dovední lékaři duchovních posilňujících prostředků, to jest, dáváte jim símě slova Božího, oživeného spasitelnou výmluvností. Věrní sluhové! Hřivnu vám svěřenou rozmnožujete v rukou svých a vraćíte ji Pánu zdvojnásobněnou. Nepřemožitelní zápasníci Kristovi! Nosíte štít víry a prilbu spásy bez bázně před těmi, kteří jen tělo mohou zabít. Velkodušně hlásáte slovo Boží proti nepřátelům víry; slovo, které dále sahá, než meč nejostřejší. Nenávidíte duší svých na tomto světě, abyste jich k životu věčnému zachovali. Ježto však nikoli boj, nýbrž konec věncí každé dílo a ježto běžícím o závod vytrvalost přinášívá ovoce ctností, proto prosíme lásky vaše, a napomínáme vás upřímně tímto apoštolským listem, naři-

zujíce a při odpuštění vin vám ukládajíce, abyste, vždy víc a více v Pánu sílice, slovo Boží vhod i nevhod zvěstovali a dílo kazatelů chvalitebně vykonávali. Bude-li však vám proto soužení snášeti, neste je trpělivě, ano chlubte se jimi, radující se s apoštolem, že hodnými jste se stali pro jméno *Ježíš* snášeti pohanění. Krátká zajisté a lehká tato utrpení způsobují nesmírné bohatství slávy, ke kteréž utrpení ve zdejšího času přirovnati nelze. Prosíme vás zároveň, abyste za Nás, kteří vás v srdci svém nosíme, jako své nejmilejší, oběti modliteb svých u Boha přinášeli, aby nám na přímluvu vaši udělil, čeho vlastními zásluhami dosíci nemůžeme. (Bullarium řádu kazatelského I. str. 4.)

Třemi těmito bullami svěřen jest řeholníkům dominikánským *úřad apoštolský* a dáno jméno *bratři Kazatelův*. Název „bratři Kazatelé“ i „řád kazatelský“ též listinami pozdějších papežů stvrzen jest. Svatý Dominik, spatřiv vyplněno celoživotní přání své, chtěl se hned vrátiti z Říma do Toulousu, však rozkaz papežův, jemuž se světec líbil, zadržel ho v Římě. Dnem i nocí, kterou obyčejně v chrámě prodlel, doporučoval světec učenníky své a nový řád Bohu. Zvláště milým se mu stal velechrám sv. apoštola Petra. Když se tam kdysi na jeho hrobě modlil, měl vidění, které ho nad míru potěšilo a vzmužilo. Viděl totiž, ani k němu přicházejí oba sv. apoštolé Petr a Pavel. Svatý Petr podával mu hůl a svatý Pavel dal mu knihu. Zároveň uslyšel světec hlas řkoucí: „Jdi a kaž, neboť k tomu jsi zvolen.“

Na to viděl Dominik, jak učenníci jeho rozcházejí se po dvou do veškerého světa hlásat evangelium. Někteří spisovatelé tvrdí, že při tom také viděti bylo Ducha svatého v podobě ohnivého jazyka sestupovat na hlavu Dominikovu a že od okamžiku toho světec, v milosti Boží jsa upevněn, všelikých pokušení úplně zbaven byl. Od té doby nosíval

sv. Dominik stále evangelium sv. Matouše a Listy sv. Pavla a, cestoval-li, míval v rukou poutnickou hůl.

Dominikovi byl dlouhý pobyt v Římě trapným, jiným však velice utěšitelným. Byla právě postní doba, která dávala světcům příležitost ve světovém městě křesťanském vykonávat úřad apoštolský. Účinky kázání jeho byly tak veliké, že mu papež poručil, aby v jeho paláci vykládal Listy svatého Pavla. P. Colkona, z řádu kazatelského praví, že odevšad chodili poslouchat slov světcových a že všichni učitelé i žáci jmenovali ho „mistrem“.

Flaminius a jiní dějepiscové vykládají původ hodnosti čili úřadu mistra paláce papežského, který sv. Dominik v Římě zastával, takto: „Dominikovi bylo viděti k největšímu zármutku, kterak služebnictvo a komonstvo kardinálů, kteří s papežem v záležitostech církevních vyjednávali, mařilo čas hrou, nebo jinými věcmi neužitečnými. Tu se ptal světec papeže, směl-li by je zaměstnávat způsobem užitečnějším, výkladem totiž Písma svatého. Papež rád přivolil, zřídil za tím účelem zvláštní a stálý úřad ve svém paláci, a nazvav kazatele „mistrem svatého paláce.“ Povinnosti a práva mistra apoštolského paláce časem velmi se rozmnožily. Jestliť nyní zároveň papežovým domácím theologem a vrchním censorem (posuzovatelem) knih, které se v Římě tisknou, nebo do Říma přineseny jsou. Mistr papežského paláce udílí hodnost doktorskou na papežské universitě římské a jmenuje kazatele u sv. Petra na velké církevní svátky atd. Služby tyto spojeny jsou s mnohými vzácnými výsadami. Úřad mistra papežského paláce od dob sv. Dominika papež propůjčuje pravidelně jen členům řádu dominikánského.

Za pobytu v Římě navštěvoval sv. Dominik často dům kardinála Ugolina, biskupa Ostijského, přítele sv. Františka z Assisi, který k němu něžnou a přátelskou přilnul

láskou. Veliký Ugolinův věk, měltě již 73 let, neučinil ho necitelným ani lhostejným k svatým záměrům obou rádo-
vých zakladatelů. Silou mladistvou celého srdce miloval
oba svaté přátely Dominika a Františka a považoval veli-
kým dobrodiním, že jejich přátelství požíval. Kardinál U-
golino, stav se nástupcem Honoria III. pode jménem Řehoře
IX., prohlásil veřejně *Dominika za svatého*.

V domě Ugolinově poznal Dominik mladíka, Viléma
Montferratského, jenž na slavnost velikonoční do Říma
přišel. Mladík tento vypsál nám dojem, který na něho uči-
nila rozmluva se sv. Dominikem. Píše: „Jest tomu téměř
16 let, co jsem do Říma přišel, abych tam pobyl v čase
postním; přijat jsem byl nynějším papežem, tehdejším kar-
dinálem a biskupem v Ostii do jeho domu. Toho času dlel
u dvora římského bratr Dominik, zakladatel a první vel-
mistr řádu kazatelského. Navštěvoval často kardinála U-
golina. Tak jsem se s ním seznámil. Rozmluvy jeho se mně
velmi líbily a brzy jsem si ho srdečně zamiloval. Hovořili
jsme o věcech našeho a bližních spasení a mně se zdálo, že
jsem nikdy neviděl muže zbožnějšího a horlivějšího pro
spásu duší nad něho, ačkoliv jsem v životě nemálo výteč-
ných mužů poznal. Připojil jsem se k němu a odebral jsem
se ještě téhož roku do Paříže studovati theologii, neboť
jsme se umluvili, že, budu-li vědu bohoslovnou dvě léta
důkladně studovati, a dokončí-li on zatím úpravu řádu,
půjdeme do Persie a severních krajů pracovati na obrácení
pohanů.“

Jak velikou jeví se zde opět duše světcova! Duch jeho
obírá se obrácením pohanův a hříšníků; na sever i na jih
obracejí se zrakové jeho, aby tam šel hlásat evangelium
národům ve tmách bludů pohanských sedícím. Mezi nimi
chtěl světec náš zemřítí a smrtí mučednickou úřad apo-
štolský korunovati.

Vskutku, pravý duch zbožného rytíře středověkého sídlil pod řeholním šatem Dominikovým. Kterak asi působily v mysli posluchačů víry a láskyplné záměry jeho, přednášené neodolatelnou výmluvností a doprovázené dokonalou osobní svatostí? Ohnivým slovem a vzácným příkladem získal sv. Dominik mnoho učených mužů, tisíce prostých věřících a pravdu hledajících bludařů na kázání jeho obrátilo se k Bohu.

Svatý Dominik radil kdysi Bartoloměji z Klusy, arcijáhnů Maskonskému a kanovníku Chartreskému, aby vstoupil do řádu kazatelského, jsa přesvědčen, že ho Bůh k němu povolal. Arcijáhen Bartoloměj nechtěl uposlechnouti rady jeho. I předpověděl mu světec trest, který ho stihne proto, že odporuje milosti Boží. Předzvěst se vyplnila. Škoda, že nám dějepiscové nezaznamenali, v čem záležela.

Za pobytu v Římě vykonal světec mnoho tělesných i duchovních skutků milosrdenství. Tenkrát žili mimo zdi městské poustevníci a poustevnice, „Murati“ (zazdění) zvaní, tvořící skoro jakousi společnost řeholní. Každý z nich bydlel jednotlivě v chudé světničce, v níž život trávil „jakoby byl za živa zazděn.“ Touha po samotě a umrtvování byla hlavní pohnutkou této uzavřenosti před světem. Téměř každého rána navštěvoval Dominik tyto „zazděné“, když byl mši svatou odsloužil a breviář se pomodlil. Za té příležitosti mívál k nim zbožné promluvy a napomínal jich k vytrvalosti. Rovněž přísluhoval jim svatými svátostmi a vůbec ochotně zastával u nich bezplatně místo duchovního správce. Takovým způsobem stával se Dominik „všem vším.“

S V. DOMINIK VRACÍ SE DO TOULOUSU A ROZESÍLÁ BRATRY DO SVĚTA

Svatý Dominik nezapomněl bratří, které ve Francii byl zanechal. V Římě vše vypraviv, chopil se poutnické hole a vrátil se v měsíci květnu roku 1217 do Toulousu. Radost opětného shledání byla veliká, ale netrvala dlouho. Svátý muž, svolav bratry, připomněl jim úchvatnou řečí apoštolského povolání, které si byli zvolili a zvěstoval jim, že si umíní, rozeslati je do rozličných zemí hlásat evangelium. Plán jeho zdál se v tomto okamžiku málo obezřelým a nad míru smělým; bylitě bratří dosud nezkušení. Proto hleděli světcův úmysl zvrátiti. Dominik byl však ve svém záměru pevným. Pamatovalť se dosud velmi dobře na vidění v basilice sv. Petra a v uchu jeho doposud znělo slovo apoštolovo: „Jdi a kaž!“ S bratřími spojili se biskup Toulouský, arcibiskup Narbonský a hrabě Montfort, úsilovně na světce naléhající, by plán poodložil. Dominik odpověděl jim: „Ctihodní Otcové! Neodporujte úmyslu mému. Vím, co činím.“ Apoštolský duch jeho byl přesvědčen, že misijnářská činnost řádová neobmezuje se zemí jedinou a že také není zdar její podmíněn velikým počtem neb učeností bratří. Dominik věřil, že apoštolát jeho řádu má se vztahovati na všechny národy, a bratři že více dokáží milostí boží, než přirozenými vlohami a lidskými výpočty.

„Símě“, pravil, „jež bylo rozeseto, vzroste a přinese hojné ovoce; zhyne však, zůstává-li na hromadě.“ Potom dal bratřím sluha Boží na vybranou, buď aby ho poslechli, anebo aby řád opustili — nebylitě posud vázání řeholními sli-

by. Ač cit a myšlenky bratří o rozeslání do světa valně se různily od názoru Dominikova, podrobili se vůli jeho a dobře udělali. Nedaleký výsledek ukázal, že plán sv. Dominika byl skutečně dán a Bohem nápadně požehnán.

Než Dominik bratry řeholní do světa rozeslal, hleděl jim do srdce vštípit lásku k řeholi, aby všude ducha řeholního si zachovali a pokud možno i předpisů řeholních dbali. Klášter Toulouský učinil světec vzorem všech klášterů, zdomonaliv v něm vše měrou největší. Mimo jiné dal zařídit velké dvě síně, jednu na šatstvo a druhou pro schůze bratří, věda, že s užitkem bude řádu nemalým, sejdou-li se občas bratří a poradí-li se navzájem.

Zvláště přísným byl Dominik na zákaz řeholní, který zapovídá jednotlivcům osobní jmění čili majetek. Velice toužil náš světec, aby ze všeho v klášteře zářil duch chudoby. Ani v kapli netrpěl zbytečné ozdoby. Roucha bohoslužebná nesměla býti nádherná. Celly klášterní musily býti prostické; dřevěná postel a sedadlo, neveliké okno, kříž dřevěný na stěně neb obrázek Matky Boží byly jedinou ozdobou světnice klášterní, o jejichž nepatrných rozměrech podnes dává svědectví část kláštera Znojemského, která pochází od žáka Dominikova sv. Hyacinta. Ani světnička Dominikova, možno-li ji vskutku nazvati Dominikovou, jak se podnes ukazuje v Římě, v bývalém našem klášteře u sv. Sabiny, jsou nyní proměněna v kapličku, nečinila výjimky od stanoveného pravidla.

Bl. Jordán vypravuje, že sv. Dominik měl v té době vidění, ve kterém oznámena mu byla blízká smrt hraběte Montfortského. Světec viděl v duchu veliký strom, jenž ratolestmi zemi daleko široko pokrýval a velikému množství ptactva ochranu skýtal. Strom náhle padl k zemi a ptactvo se rozletělo. Vidění to bylo předznakem blízké smrti hraběte Montfortského, jenž církvi a řádu kazatelskému moc-

nou byl ochranou. V rozletělém ptactvu spatřoval světec odchod řeholních bratří do světa. Na den Nanebevzetí Panny Marie svolal světec bratry, aby každému z nich oznámil, kam má na missie jíti. Řím, Paříž, Bologna a celé Španělsko byly cílem jejich cesty a apoštolské činnosti. Sv. Dominik přál si vroucně, aby nevěřícím za mořem hlásal evangelium. Z té příčiny nechal si po východním zvyku růsti vousy, aby hned odcestoval, jakmile řád jeho v Evropě s dostatek se uchytl. Jaká byla důvěra světcova v prozřetelnost Boží, když se šestnácti bratřími dílo tak veliké vykonati chtěl! Přirovnáme-li k těmto slabým silám velkolepé výsledky a přirovnáme-li k tomuto malému počátku podivuhodný vývoj i rozkvět řádu, musíme vyznati, že nové učitele duchovního života nápadně podporovala ruka boží.

V ustanovenou hodinu shromáždili se bratři ve chrámě Matky Boží Prouillské. Množství lidu okolního, jež dílem z pobožnosti, dílem ze zvědavosti se sešlo, bylo svědkem neobyčejné slavnosti.

Po mši svaté, obrátiv se od oltáře k lidu, pravil sv. Dominik: „Od mnohých let pracuji v této zemi na rozšíření sv. evangelia, káže přísně i mírně a vřelě často prolévaje slzy, abyste se polepšili. Vše bylo dosud téměř marným. Proto knížata a rytíři cizí ozbrojí své národy, přepáší se mečem a vytrhnou proti vám. Mnoho vás zahyne jejich mečem. Pole vaše budou zpustošena, hradby městské budou zbořeny a vy upadnete v porobu. Kde nepomohla laskavost a mírné moje napomínání, tam pomůže železný prut nepříteli.“ Tato prorocká slova Dominikova připomínají bolestného pláče Kristova nad Jerusálemem: „Ó bys poznalo i ty a to v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji: ale nyní jest to skryté před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspou a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran; a na zemi povalí tebe a dítky tvé, které

jsou v tobě a nenechají v tobě kamene na kameni; protože jsi nepoznalo času navštívení svého.“ (Luk. XIX; 42—44). Výhrůžka světcova vyplnila se, když král francouzský poslal vojsko proti Toulouským, kteří potom mnoho zlého zakoušeli.

Po promluvě k lidu obrátil se Dominik k řeholním bratřím a připomněl jim, kterak řád povstal, jaký je jeho účel a jaké povinnosti na sebe vzali, když se stali řádovými členy. Velice jich též prosil, aby důvěřovali Bohu a s myslí neohroženou chopili se díla, jsouce odhodláni obětavě sloužiti sv. církvi a obracet bludaře na pravou víru. Slova tato, plná otcovské lásky a apoštolské horlivosti, rozohnila srdce bratří. Všichni odhodlali se jíti, kamkoliv je sv. Patriarcha pošle.

Dokončiv řeč, přijímal Dominik slavné sliby bratří; bylť posud jen dobrovolnou věrnou stálostí svých srdcí k němu vázání. I sestry Prouillské složily toho dne slavné sliby, uvolujíce se mimo to zachovávatí přísnou klausuru. — Na konec slavnosti vykázal sv. Dominik jednotlivým bratřím místa apoštolské činnosti. P. Vilém Klaret a P. Noël měli zůstat v klášteře Prouillském; P. Tomáš a P. Petr Čellani měli vrátiti se do kláštera sv. Romána v Toulouse. Do Paříže posláni P. Matěj Francouzský, P. Bertrand Garrik, P. Oderich z Normandie, P. Mannes, P. Michal Fabri, P. Jan z Navarry a Angličan P. Vavřinec. Do Španěl poslán P. Dominik ze Segovie, P. Guero Gomes, P. Michal Uzerský a P. Petr z Madridu. P. Štěpána z Met nechal si Dominik společníkem, chtěje s ním založiti klášter v Římě a Bologni. Nežli se bratří rozešli, chtěl světec, aby si zvolili představeného, který by za něho spravoval řád, kdyby odejel do východních krajín. Bratři zvolili si P. Matěje Francouzského „opatem“. Tento titul zanikl v řadě smrti Matějovou, protože bratří později na tom se usnesli, aby se říkalo předsta-

venému, který k nejvyšší správě řádu zvolen byl, „Magister“ — „mistr“, což později proměněno v titul „velmistr“.

Když byl bratr Matěj zvolen za opata, dal mu sv. Dominik potvrzující papežské bully, aby je v hlavním městě Francie slavně oznámil. Po té napomenul světec ještě jednou bratří, aby věrní zůstali slibům a horlivě pracovali o rozšíření řádu, jakož i aby si pilně hleděli kázání a studia. Na to dav jim požehnání, rozloučil se s nimi.

Noví apoštolové nastoupili cestu misionářskou bosí a bez peněz. Jediný bratr Jan z Navarry zdráhal se za takových podmínek vydati na cestu a žádal potřebné peníze. Žádost jeho, po lidsku mluveno, byla pochopitelná. Sv. Dominik, prohlédnuv srdce Janovo, pokáral ho, připomínaje mu příklad sv. apoštolů. Na to ustal sv. patriarcha v přísnosti a s láskou otcovskou i vzácnou něžností vrhl se k nohám Janovým a se slzami v očích ho prosil, aby upustil od zbabělého strachu a ozbrojil se velikomyslnou důvěrou v prozřetelnost boží, jež se o vše postará. Když však bratr Jan ve své úzkostlivosti trval a nikterak pohnouti se nedal, aby nastoupil cestu dvě stě mil úplně bez peněz, kázal světec vyplatiti mu dvanáct penízů a propustil ho.

Několik cisterciáckých mnichů, kteří se slavnosti zúčastnili, vyslovalo podivení, kterak Dominik odvažuje se nezkušené „jinochy“ posílati do světa, hlásat evangelium. Světec snesl opovážlivá slova ta myslí klidnou a pravil: „Vím a jsem jist, že synové moji zdraví a šťastni světem projdou; s vámi však nestane se tak.“ Výsledek ukázal, že Dominik dobře předpovídal.

Když se bylo malé stádce Dominíkovo do světa rozešlo, zůstal světec nějakou dobu v Toulousu, kdež znovu ukázal, jak jest nezištným a chudoby milovným. Bratři v klášteře sv. Romána nemohli se totiž dohodnouti se správci biskupskými o právo desátkové, jež Fulko bratřím z příjmů die-

césních byl udělil. Sv. Dominik srovnal to v ten způsob, že dne 11. září r. 1217 rozhodl po vůli správců biskupských. Před odchodem z Toulousu popřáno mu radosti, že přijal do řádu několik nových bratří. Mezi nimi byli: P. Poncio Samatan, později zakladatel kláštera Bajonského; P. Rajmund ze šlechtického rodu Toulouského, později nástupce Fulkův na stolci biskupském a P. Arnold z Toulousu, první převor kláštera Lyonského.*

* Představený jednotlivých klášterů dominikánských nazývá se zpravidla „převor“. Představený všech klášterů v některé zemi nebo říši, zove se „provinciál“.

SMRT HRABĚTE MONTFORTA.

PRVNÍ ŘÁDOVÍ MUČENNÍCI

Jak sv. Dominik předpověděl, zemřel hr. Šimon Montfort následujícího roku pode zděmi Toulouskými. Odpůrcové jeho, oba Rajmundové Toulouští zdvihli se válečně proti němu a dobyli značných úspěchů. Hr. Montfort chtěl se pokusiti o dobytí svého zboží a obléhal Toulous. Válečné jeho síly byly skrovný. Dne 25. června po slunce východu dostal zprávu, že nepřítel se blíží. S klidnou myslí vyslechl zprávu a vyzbrojiv se, šel na mši svatou. Když mše svatá začala, zvěstováno mu, že válečné stroje jeho jsou nepřítelem přepadeny a že jest se obávat, aby nebyly zničeny. Hrabě toho nedbal a na mši zůstal. Za chvíli přichvátal nový posel a za ním třetí oznamující, že vojsko křížácké nemůže se proti silnému nepříteli udržeti, aby tedy vůdce bez odkladu mezi své přišel. Zbožný hrabě, jakoby cítil, že tato mše svatá je poslední, které na světě obcuje, odpověděl: „Neodejdu, dokud neuvidím Spasitele.“ Na to obětoval Bohu život, protože vnitřní hlas mu pravil, že se přiblížila poslední hodinka života jeho. Když pozvedl kněz sv. hostii, zvolal hrabě Montfort: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého“ — a odešel na bojiště, kdež zahnal nepřítele za městské příkopy. To bylo poslední jeho vítězství. Kamenem do hlavy smrtelně byv raněn, zkroušeně bil se v prsa křesťanský hrdina a odporučiv duši Bohu a blah. Panně Marii, klidně zemřel.

Láska a přízeň hraběte Montfortského k řádu Kazatel-skému přežila dlouho štědrého dárce. Jedna z dcer jeho, Anicia, stavši se vdovou, takovou úctu chovala k synům sv. Dominika, že si vroucně přála, by syn její přijat byl do

řádu. Než se tak stalo, zúčastnil se syn její křížové výpravy sv. Ludvíka do Svaté země. Na ostrově Cypru byl zajat a těžce onemocněl. Tu vzpomněl si na přání matčino a dal si zavolat kněze z řádu sv. Dominika, aby přijal od něho na smrtelném loži řeholní roucho. Když o tom Anicia uslyšela, chválila Pána a předsevzala si, že také do řádu vstoupí. Často říkala: „Ježto nemohu kázat jako *bratr* řádu kazatelského, chci se modlit jako *sestra* řádu toho.“ Založila klášter v Montaigne, kdež i oblečena byla rouchem řeholním a zemřela r. 1235 v pověsti svaté.

Město Toulous bylo mnoho let s dějinami řádu úzce spojeno, ač v něm po smrti hraběte Montforta neuslyšíme mluvit o slávě apoštolů, nýbrž o bolestech mučenníků, mezi nimiž byl též P. František Toulouský. Upadnuv v ruce kacířů, byl s nelidskou ukrutností mučen. Upletli mu totiž trnovou korunu a vtlačili mu ji hluboko do hlavy. P. František, ač veliké trpěl bolesti, radoval se, že mu dopráno v mukách následovati Spasitele. Všecek jsa zkrvácen a hrozně zmučen vyznával Boha a kázal evangelium, až šípy prostřelen skonal blaženou smrtí r. 1260.

Několik let před tím byl Toulous svědkem hrdinné odvahy a neochvějné stálosti u víře také jiných bratří našeho řádu. Mezi nimi byl P. Vilém z Montpellieru a druhové jeho z kláštera Toulouského. Hrabě Rajmund mladší sdědil po otci nejen Toulous, nýbrž i bludy, proti nimž sv. Dominik a jeho řád statečně bojovali. Rozhněván jsa smělou horlivostí bratří, kteří na pravou víru zbloudilce obraceli, umínil si mladý hrabě zničit řád Kazatelský v Toulousu hladem. Zakázal proto pod trestem smrti, aby Dominikánům nikdo nedodával potravin. Aby jeho rozkaz přísně byl plněn, postavil stráž před dominikánský klášter. V nouzi té pomohl bratřím zázračně dobrotivý Bůh. Vypravuje se, že andělé donášeli bratřím pokrm. Když Rajmund viděl, že takovým

způsobem bratří nezdolá, vypověděl je z města a klášter zapálil. Vycházejíce z města modlili se bratři: „Věřím v Boha“ a „Zdravas Královno.“ Po čase se vrátili do kláštera a hlásali pravdu Boží jako dříve. Hrabě Rajmund, horlivostí jejich velice popuzen, kázal je pochytyti a před zámek přivést, kde byli hrozně mučeni. Nelítostný tyran díval se na to se zálibou z okna! Podle jiných zpráv zmocnil se hrabě Rajmund našich bratří a jich vůdce P. Viléma Arnolda lstí: vlákal je do zámku k sobě, kde je a několik jiných duchovních (Františkánů, Benediktinů a světských kněží) dal pobíti. Umučeni byli r. 1242. Církev vyhlásila je *blahoslavenými* a nařídila, by jejich svátek konal se každého roku 29. května.

Než přikročíme k nejdůležitější době života sv. Dominika, vyličíme dle hodnověrných zpráv způsob jeho cestování. Svatý Dominik cestoval vždy pěšky s rancem na ramenou a s holí v ruce. Nešel-li krajinami obydlenými, vyzul se, ať byla cesta jakákoli. Zranil-li si nohy kamenem na cestě nebo trnem, říkával, usmívaje se: „Naše pokání!“ Podobné bolesti bývaly mu vítány. Když jednou přišel na cestu pokrytou špičatými kaménky, řekl bratru Štěpánovi: „O mne nešťastného! Tady byl jsem kdysi nucen obouti se.“ „Proč?“ tázal se bratr. „Protože pršelo“, odpověděl sv. Dominik. Na cestách nikdy nedovolil, aby mu někdo nesl ranec, ačkoli toho na něm bratří nezřídka žádali. Uviděl-li z dálky město nebo vesnici, zastavil se a pomodlil za obyvatelstvo. Na to se obul a šel dále. Přišel k městu, na kolenou Boha pokorně prosil, aby pro domnělé jeho hříchy města netrestal a obyvatelům hříchy odpustil.

Zřídka kdy se ohlížel, nikdy však v osadách a na veřejných místech. Oči míval sklopeny a nikdy na něco poutavého nebo neobyčejného nehleděl. Bylo-li mu přebrodití řeku, učinil nad vodou kříž a směle do ní se spolčníky vstoupil. Pršelo-li nebo nějaký jiný nečas cestu obtížnou činil, povzbuzoval druhy k důvěře v Boha a hlasitě pěl oblíbený chvalozpěv: „Zdravas hvězdo mořská“, nebo „Přiď, Duše svatý.“ Často déšť nenadále přestal a bratří šli pohodlně dále a bezpečně překročili rozvodněnou řeku. Zdrženlivost a půst světec přísně zachovával, ačkoli druhů k postu nikdy nevázal. Mlčení klášterní zachovával přísně dle řehole, což i od učenníků žádal. V době, kdy dovoleno bylo mluvit, hovořoval o Bohu nebo vykládal z bohovědy něco. Podobně činiti bratřím nakazoval, zvláště bratřím, cesto-

vali-li s mladšími. Vnitřní obcování s Bohem bylo mu tak vlastním, že zřídka kdy pozvedl očí, aby snad tím nebyl z rozjímání vyrušován. Někdy, zvláště v krajinách pustých, prosil průvodčích, aby od něho poněkud poodešli, říkávaje: „Kráčejte napřed a rozjímejte o Bohu.“ Stojí psáno u Ozeášě proroka: „Povedu ho na poušť a mluvití budu k srdci jeho.“ Mluvil-li tak, věděli bratři, že si přeje býti o samotě. Kráčívaje za nimi rozjímal o některém místě z Písma svatého. Někdy se při tom tak zapomněl, že nevědomky se zastavil, až druhové jeho, nevidouce ho za sebou, šli ho hledat. Obyčejně našli ho na osamělém nějakém místě klečícího a vroucně se modlícího. Když ho vyrušili, nehněval se na ně, ale vstal a šel ochotně s nimi.

Žádná únava a žádná cesta světce nezdržela, aby mši sv. denně nesloužil. Nespokojoval se tichou mší svatou, nýbrž rád zpíval pozdní slavné služby Boží, říkávaje, že při bohoslužbách nemá se šetřiti hlasem. Tyto a podobné skutky připomínají slov žalmisty Páně: „Chváliti budu Pána, po svůj život, pěti budu Bohu, dokud budu,“ (Žalm 145, 1). Sv. Dominik neznal únavy ve chválách božích. Velmi rád přinášival Pánu oběť úst svých, napomínaje druhů, by podobně činili, pokládajíce chvalozpěvy kůrové nejšťastnějším a nejradostnějším úkolem života svého.

Nebezpečí se nikdy nehrozil. Trpěti, bylo vroucím jeho přáním. Proto též nezměnil nikdy plánu cest svých, i když mu oznámeno bylo, že vrahové na té cestě číhají na něho.

Nikdy nemíval u sebe ani zlata ani stříbra. Pevně doufal, že milosrdenství lidské a Prozřetelnost boží o něho pečovati budou. Nejraději dlužal v klášterích. Odpočinku nedopřál si nikdy dle vůle své, nýbrž jen dle nejnutnější potřeby. Přišel-li do kláštera k bratřím, hned je svolal a v kázání poučoval. Bylo-li některému z bratří bojovati proti pokušením nebo zármutku, neopustil ho světec, dokud mu

nevrátil pokoj duše a radost života. Nebylo-li na blízku kláštera, ponechával na vůli průvodčím, vyvoliti si místo ku přenocování. Čím byl nocleh nepohodlnějším, tím býval světec spokojenějším. Zvykem jeho bylo, že než vkročil do domu, navštívil nejbližší kostel, který mu po případě byl přístřeším. Byl-li pozván ke stolu, utišil u studánky vodou žízeň před jídlem, aby snad u stolu nepřestoupil míru skromnosti a přítomným nedal pohoršení. Obezřelost tato u muže dokonalého je zvláštním znamením pokory. Vyjímaje maso, jedl vše, co mu bylo dáno. Zvyk ten zachovával již od časů, kdy kanovníkem býval. I když nemocen byl, jedl raději kořínky a ovoce, než jídla chutně připravená. Někdy vyprošoval si chleba dům od domu a děkoval štědrým dárcům s pokorou srdečnou. Na noc chodíval do chrámu, oddává se tam kajícím skutkům, anebo, nebylo-li kostela na blízku, vyhledal si k odpočinku pokoj nejodlehlejší, odkudž nezřídka proti jeho vůli bylo slyšeti, jak se bičuje a kvílí. Spával buď na slámě nebo na prkně, jsa vždy úplně oblečen. O půl noci budíval spící bratry k společným modlitbám kůrovým, jež velice zbožně konával.

Kázal ve městech, na vesnicích i v klášterích, byly-li na cestě, kudy se bral. Řeč jeho bývala plna příkladů — „abundabat exemplis“ píší staří spisovatelé — a živá i ohnivá. Mladík jakýs, unesen jsa výmluvností Dominikovou, tázal se ho, ve kterých knihách studoval. „Synu milý,“ děl mu světec, „ve knize lásky. Ta kniha učí všemu.“ Často na kazatelně slzy proléval. Příčinou jeho slz, jakož i nadpřirozené jakési zádumčivosti, kterou na tváři jeho, jinak vždy jasné, občas bylo pozorovati, byl něžný soucit, který měl s hříšníky a s bludaři.

Blahoslavený Jordán o něm praví: „Nedbaje osob, hleděl horlivě Kristu *získati* duše.“ Svatá horlivost po spáse duší zakořenila se hluboko v jeho srdci. Přesvědčivá, mírná řeč

bývaly obyčejnými prostředky, jimiž srdce lidská i nejzavrtzelejší Kristu získal. Dominik věděl však při tom, jak z posledních slov jeho k obyvatelstvu Languedockému na jevo jde, že nutno někdy „metly užítí“ a potom bývala řeč jeho ostrá jako meč.

Blahoslavený Jordán dí dále: „Ať byl kde byl, na cestě, mezi druhy nebo v některém domě mezi hosty a domácími hostitelovými, ať ve společnosti vynikajících mužů, knížat a předních církve, vždy mluvíval řeči zbožné, vplétaje v ně příklady a vypravování, jimiž posluchači k lásce k Ježíši Kristu a k opovrhování světem povzbuzováni bývali. Když měl Dominik za svatého býti prohlášen, pravili svědkové: „Všude, kde byl, ať na cestách nebo doma, všude *mluvil buď o Bohu nebo s Bohem*.“ Přáním jeho bylo, by obyčej ten byl přijat do Stanov řádových.

Dle svědectví vrstevníkův zjednal si zakladatel náš lásku všech, bohatých i chudých, ba i židův a nevěrcův. Všichni mu přáli, bludaře vyjímaje, protože se nemohli ubrániti přesvědčivé výmluvnosti, s kterou o sporných otázkách mluvíval. Zkrátka: Světec dával na jevo slovem i skutkem, že jest zcela mužem svatého evangelia a že mu spása nesmrtelných duší jest nade všecko. Za pravou víru Kristovu byl ochoten dáti vše: v jejích službách takořka ničil síly svoje, touže, aby „všem vším se stal.“ Ideálem *veškeré činnosti jeho byl apoštolát*! Této myšlence zasvětil sebe i řád. Jakou radostí a posvátnou hrdostí naplnilo se jeho srdce, když svatá Stolica dala řádu jeho úřední název: bratří Kazatelé!

TŘETÍ ŘÁD SV. DOMINIKA

Na apoštolských cestách po jižní Francii přesvědčil se sv. Dominik o bídém a zuboženém stavu církve. Bystré jeho oko poznalo, že úsilí jednoho neb několika horlivců nestačí, aby důkladně a trvale čelilo zhoubné nákaze bludů a znemravnělosti, které se tam zakořenily a prudce šířily. Z té příčiny rozhodl se založiti řád kazatelský, jež tak upravil, že do něho povoval muže i ženy. Muži nazývali se *bratři* Kazatelé a tvořili *první* řád; ženy (klášternice) čili *sestry* činily druhý řád; Prvý řád měl živým slovem s kazatelem, s učitelských stolic, dovedným pérem v knihách a vzorným životem šířiti křesťanskou pravdu a ctnost; druhý řád měl pomáhati prvnímu v ten způsob, že sestry vychovávaly ve školách dívky. Ctnostným životem osvětlovaly celé okolí. Modlitbami, posty a kajícnými skutky vyprošovaly požehnání boží apoštolátu bratří, dávající se v libou obět Bohu za hříchy světa. Ale na tom nebylo dosti horlivému bojovníku za čest boží; viděl, že třeba vyraziti z kláštera ven do světa a šířiti pravdu v rodinách, pěstovati ctnost všude a potírati blud i hřích v celém světě. Vida denně násilí a ukrutnost kacířskou proti církvi, přemýšlel, jak by zlomil zlobu nepřátelskou a jak by znova vydobil církvi ukradený majetek i práva, jichž nutně k rozvoji potřebovala. Za tou příčinou zorganizoval dobře smýšlející muže ve spolek, který nazval: „Militia Jesu Christi — Voj Ježíše Krista!“ Hlavním účelem spolku bylo: 1. aby se opřel proticírkevní tyranii bludařů, aby hájil po případě i mečem jejího majetku, práv, svobody, víry a 2. by pěstoval uvědomělý život katolický, jsa takto mocnou oporou misionářů. Aby ženy nepřekážely v tom mužům, ale aby je spíše podporovaly, i kdyby se snad (muži) vydávali

v nebezpečnosti života a ve ztrátu časných statků, až by nutným bylo hájiti církve třebaš i mečem, svolal světec manželky mužů Voje Ježíše Krista a vyložil jim, oč spolku tomu jde. Mnozí a mnohé přijali plán Dominikův nadšeně, uznávajíce, že se musí *společně* brániti, nechťejí-li o všecko přijíti.

Když „Voj Ježíše Krista“ takto v obranný spolek katolický řádně se ustavil, složil mu Dominik vhodné stanovy a dal návrh, aby členové „Voje Ježíše Krista“ nosili od jiných lidí odlišné šaty, každý však dle stavu a povolání svého. Šaty tyto byly z látky barvy bílé a černé a měly na sobě tři (po případě jeden) křížky stejné látky, ale dobře viditelné. O kříži bile-černém zmiňuje se dle P. Mamachiho (str. 233) již papež Honorius III. v listě z roku 1220 (26. března). Šatu toho připomíná prý i obraz (rytina) v našem klášteře Perugijském, pocházející z roku 1347. Na obraze tom mají mužové šat (podobný taláru) z látky bílé a přes něj černý plášť. Na prsou mají tři kříže bile-černé. P. Mamachi tvrdí, že je to *řádový šat našich terciářův* o čemž prý od 14. století nelze pochybovati pro četné doklady, které skýtají různí naši terciáři, kteří se tak šatili. Zvláště uvádí se sv. Kateřina Sienská, sv. Růžena Limská, blahoslavená Kolumba Rietská, bl. Jana Urbevetanská atd. Týž auktor tvrdí, že v klášteřích dominikánských byly nalezeny nástěnné malby a obrazy, které předvádějí naše terciáře v tomto šatě. To prý vede znalce k tomu, že se vši určitostí tvrdí: „Voj Ježíše Krista“ stal se časem *„Třetím řádem sv. Dominika*.

Kdy založil sv. Dominik obranný spolek „Voj Ježíše Krista?“ P. Mamachi (op. cit. 233 XIII.) uvádí rok 1209 a tvrdí, že roku toho připomíná již Innocenc III. v listě ze dne 28. června v roce 1210, poslaném hraběti Šimonu z Montfortu. Poněvadž hrabě Šimon z Montfortu nikdy ne-

byl členem prvního řádu Kazatelského a poněvadž druhého řádu vůbec nemohl býti příslušníkem, jelikož nezbyvá prý než připustiti, že byl členem „*Třetího*“ řádu sv. Dominika. Na potvrzenou toho ukazuje P. Mamachi ve svém díle obraz, na němž jsou vyobrazeni Innocenc III. a Dominikovi „křížáci“ čili členové „Voje Ježíše Krista“. Mimo to předvádí P. Mamachi snímek rukopisný, na němž Dominikovi terciáři a Šimonovi křížáci jsou totožní. V aktech cisterciáckých z roku 1216 nazývá se hr. Šimon z Montfortu „Miles Jesu Christi“ — vojínem Ježíše Krista, což dle P. Mamachia jest prý totéž, jako kdyby výslovně se nazýval „terciářem sv. Dominika“. Netroufám si o těch věcech pronésti úsudku. Vím pouze, že za nástupce Dominikova v nejvyšší správě řádové, za bl. Jordána Saského, „Milites Jesu Christi — vojínové Ježíše Krista“ byli v duchovní správě dominikánské. Vysvítá to z listu papeže Řehoře IX. k blah. Jordánovi (XV. Kal. Jun) r. 2235, otištěného v Bullári řádovém VII., 10. Ano, týž papež psal již 22. listop. 1227 „Svým milým synům, bratřím „Voje Ježíše Krista“, kde výslovně jejich spolek schvaluje, bera v církevní ochranu jeho členy a jejich majetek. V dopise jiném (z roku 1235) píše Řehoř IX. velmistru řádu dominikánského: „Prosíme lásku tvoji a napomínáme tě snažně, ano rozkazujeme tobě, abys Ty i bratři tvoji naše milé syny a bratry „Voje Ježíše Krista“ vyučoval v ctnostech, neboť zbožný účel spolku toho mnoho přispívá ku povznesení v obcování svatých a povzbuzuje k zachování křesťanské lásky.“ Z listu viděti, že „Voj Ježíše Krista“ blahodárně působil, a že sv. Dominik dobře potřebám časovým rozuměl, když spolek takový založil. Z listu toho je však také viděti, že ještě v roce 1227 „Voj Ježíše Krista“ samostatně existoval a nebyl „Třetím řádem sv. Dominika“, jak by dle výkladů P. Mamacha nazýván býti měl. Zůstává

tedy pořád nejistým, jak a kdy proměnil se „Voj Ježíše Krista“ ve *Třetí řád sv. Dominika* a proč dostal jméno „*Kajících bratří a sester sv. Dominika*“? P. Mamachi klade založení „Voje Ježíše Krista“ a Třetího řádu“ do roku 1209, ale důkazy jeho nezdají se přesvědčivé. Že „Voj Ježíše Krista“ nebyl v počátcích úplně totéž, co později „Třetí řád kajících sv. Dominika“, je z dosud vyloženého jisto. Proto, i kdyby rok 1209 byl jistojistě rokem založení „Voje Ježíše Krista“, nenásledovalo by, že týž rok je také rokem založení „Třetího řádu sv. Dominika“. Že přirozený vývoj „Voje Ježíše Krista“ vedl časem k „Třetímu řádu“, vykládá blahosl. Rajmund Kapuánský v životopise sv. Kateřiny Sienské, ale neuvádí roku, kdy se tak stalo, a o to jde v této otázce. P. Lacordaire klade založení „Třetího řádu“ až před poslední cestu sv. Dominika do Říma, tedy do roku 1220, a myslí, že sv. Dominik založil „Voj Ježíše Krista“ v severní Italii a ne v jižní Francii. Pišef: (str. 200). „Bludné učení v Horní Italii velice se rozšířilo. Bludaři jednali čile dle svých zásad a násilně zmocňovali se církevních statků. V loupežích těch podporováni byli knížaty, kteří jich užívali k politickým účelům. Převeliké jmění církvi předstírajíce, kus po kuse je zabírali až duchovenstvo v mnohých krajinách vydáno bylo veliké bídě a upadalo do veliké odvislosti na pánech. Sv. Dominik rozpoznal, jak veliké z toho hrozí nebezpečnoství církvi i víře. Proto založil společnost, jejímž účelem bylo, všemožně odporovati a brániti tomu zlu. Členy nové společnosti nazval světec „Bojovníky Ježíše Krista“. Proti tomu píše P. Rings (str. 194—195), že sv. Dominik založil spolek „*Militia Jesu Christi*“ na obranu církve v jižní Francii, když viděl, jak tam řádí proti církvi bludaři. Biskup Fulko Toulouský úsilovně podporoval tuto snahu Dominikovu, takže v prvních papežských listinách neuvádí se o věci té jméno

Dominikovo, nýbrž Fulkovo. Spolek „Voj Ježíše Krista“ rozšiřoval se, — zdůrazňuje P. Rings — za hranice jižní Francie, zvláště v krajinách severoitalských, nasáklých bludařstvím. Vypravování P. Ringsovo zdá se pravdivější než Lacordairovo, který asi zaměnil první *původ* „Voje Ježíše Krista“ ve Francii položený, za příležitostné jeho *zavedení* čili rozšíření v severní Italii, kterou sv. Dominik mnohem později poznal než jižní Francii, kde od roku 1203 neustále pracoval, kdežto do severní Italie přišel příležitostně a jen na chvíli při svých cestách do Říma. Vida, že v severní Italii řadí bludaři jako v jižní Francii opakoval světec, co v jižní Francii byl po léta dobře vyzkoušel, tam zavedl „Voj Ježíše Krista“. Bollandisté připisují sv. Petru Veronskému, mučedníku řádu sv. Dominika, (zemřelému r. 1252), *původ* „Voje Ježíše Krista“, (v severní Italii,) ačkoli totéž upírájí našemu bl. Ambroži Sansedonioví (†1286), jenž učinil totéž v Sieně, co sv. Petr Veronský byl učinil 30 let před tím v Miláně. Bollandisté domnívají se, že před blah. Rajmundem Kapuánským, — jenž psal (v „Životě sv. Kateřiny Sienské v hlavě VIII“,) že „Voj Ježíše Krista“ proměnil se časem v „Třetí řád kajících sv. Dominika“, jiný starší spisovatel toho netvrdí. Ó, tvrdí, a jmenuje se P. Munio Zamorra, sedmý velmistr řádový, o němž i P. Rajmund na uvedeném místě výslovně se zmiňuje, pravě, že P. Munio *sepsal Stanovy* „Třetího řádu kajících sv. Dominika“, jak je druhdy světec Dominik ústně byl dal a jak se až do velmistrovství P. Muniova tradičně v řadě zachovaly.* P. Zamorra žil téměř sto let před blah. Rajmundem Kapuánským a měl před sebou živou tradici řádovou, jsa od úmrtí sv. Dominika živ ne celých 50 let v řadě. Blah. P. Rajmund

*Bollandisté přehlédli, zde (ad 4. augusti) tento výrok Rajmundův v „Acta Sanctor.“ ad diem 30. Aprilis, kde uvádějí *Životopis sv. Kateřiny Sienské*, P. Rajmundem sepsaný a jimi *doslovně* otištěný.

Kapuánský dle P. Munia Zamorrey vypravuje o původě „Třetího řádu kajících sv. Dominika“ toto:

Svatý Dominik chtěl, aby členové „Voje Ježíše Krista“ pomáhali církvi nejen skutečným mečem nevytasivše ho nikdy pro věc nespravedlivou a bližnímu škodlivou, nýbrž, aby hájili církve i mečem duchovním, to jest, aby zbožným a v pravdě ctnostným životem ukazovali zbloudilým cestu k nebi. Z té příčiny uložil jim pro všechny (přítomné i budoucí) časy, aby dle možnosti každodenně obcovali nábožně mši svaté a kněžským modlitbám kůrovým; aby přijímali hodně sv. svátosti a modlivali se určitý počet Otčenášů. Krásného jména „Voj Ježíše Krista“ užívali členové Voje Ježíše Krista ku své cti a radosti až do smrti Dominikovy (1221), ano *ještě i po ní*. Teprve r. 1233, kdy slavný zakladatel „Voje Ježíše Krista“ byl od Řehoře IX. slavnostně za svatého veřejně v církvi vyhlášen a veškerému světu křesťanskému k uctívání představen, změnili z lásky k němu prvotné jméno a nazývali se „bratři a sestry kající řádu sv. Dominika“. Novotu jejich ospravedlňuje blah. P. Rajmud Kapuánský takto: „Zásluhami a divy slavného otce našeho, sv. Dominika, jakož i neúmornou prací duchovních synů jeho, bratří Kazatelů (— a Františkánů, přidává P. Lubojacký správně ve spise „Třetířád sv. Dominika“, II, vyd. str. 26 —) bludy kacířské byly potřeny a církevní život rozkvétal. Nebylo již tedy na dále třeba fysického boje s nepřítelem zevnějším, nýbrž třeba bylo boje vniterního proti nepříteli ďábelskému a to se nejlépe stává sebezapíráním a cvičbou v bohulibých ctnostech. Mnozí muži, kteří bývali členy „Voje Ježíše Krista“, již také zemřeli, a ženy jejich, bojíce se odstoupiti od života, který druhdy s manžely vedly, mnohé se neprovdaly, a dále zachovávaly, nač kdysi s muži ve spolku Voje Ježíše Krista přísahaly. To když zpozorovaly ženy jiné, jichž

mužové Voji Ježíše Krista nepřináleželi, přidržely se jich a tak přeměnil se ponenáhlu „Voj Ježíše Krista“ na spolek duchovní, v němž kající život převládal. Jeho členům a členkám, začalo se říkati „bratři a sestry kající řádu sv. Dominika“. V tomto novém spolku povstaly časem v různých krajinách různé zvyky a odchylky od původních stanov „Voje Ježíše Krista“, tak že ani v pobožnostech jednoty spolkové nebylo. Aby se to napravilo, napsal (r. 1285) sedmý velmistr řádu kazatelského, Fr. Munio de Zamorra, „Stanovy třetího řádu sv. Dominika“, jak je sv. zakladatel před časy *ústně* byl dal ženám členů „Voje Ježíše Krista“ ano i mužským členům jeho, když totiž původní účel spolku „Voje Ježíše Krista“ časem téměř pominul mečem hájiti církve — a nový *duchovní* místo něho nastoupil, *žítí příkladně* a bohabojně v duchu katolické církve. Papežové římské Innocenc VII. a Eugen IV. potvrdili úředně stanovy P. Muniem sepsané a naporučili, aby se jimi členové a členky kajících sv. Dominika řídili.

Takto povstalý a zorganizovaný „Třetí řád sv. Dominika“ obdařen byl Apoštolskou stolicí tolika výsadami a odpustky jako málokterý jiný. Členové „Třetího řádu“ nejsou řeholníky v přísném slova smyslu, nýbrž jen ve vzdálenějším, poněvadž neskládají nezrušitelných slibů řeholních, jak činí skuteční klášterníci. Sliby, čili svatá profes bratří a sester Třetího řádu kajících sv. Dominika jsou závazatelné a u každého člena jeho stavu a povolání přizpůsobeny, takže i bohatý terciář může složit slib přiměřené chudoby, vdaná terciářka může učiniti slib stavovské čistoty atd. A přece jest sv. jejich profes nejvzácnějším a nejvyšším úkonem, kterého zbožný katolík (ve světě žijící) v náboženském životě dosíci může. Sv. profesí nabývá terciář podílu na všech zásluhách řádu kazatelského, tedy prvního, druhého i třetího řádu. Všecky tři řády jsou

jedna svatá rodina, jejíž duchovní statky (modlitby, mše sv., kázání, posty atd.) všem členům jsou společny. Svatou profesí nabývá terciář také odpuštění časných trestů buď úplné, neb aspoň částečné, dle toho v jak dokonale čistém stavu duše svatou profes vykonal. Velicí svatí a světice Boží byli členy „Třetího řádu sv. Dominika“. Největší žena v dějinách církevních, sv. Kateřina Sienská, a u nás v Čechách blahosl. Zdislava Berkova, byly terciářkami řádu sv. Dominika. Nynější papež Benedikt XV. je též naším terciářem a zároveň protektorem celého řádu. Všude, kde jsou kláštery dominikánské kvete Třetí řád. Jeho členem může býti každý katolík — muži, ženy, dívky, jinoši, — kteří chtějí za sv. Dominikem k nebi jíti. Kéž množí se jejich počet i ve vlasti naší, a kéž zaslouží si doopravdy významného názvu „*Kajících bratří a sester řádu sv. Dominika*“. Dnešní svět potřebuje na výsost dobrých příkladů v rodinách a vůbec v celém veřejném i soukromém životě. Naši terciáři ať dávají takový příklad svojí skromností, poslušností, pracovitostí, poctivostí a neličenou zbožností. Plniti vzorně všechny stavovské povinnosti z lásky k Bohu a bližnímu a snažiti se po pravé křesťanské dokonalosti vždy zachraňovati nesmrtelné duše, toť životním úkolem každého dobrého terciáře.

PO ČTVRTÉ DO ŘÍMA. KLÁŠTER

SV. SIXTA

V měsíci říjnu 1217 opustil sv. Dominik Lanquedok a šel pěšky do Říma skalnatými cestami alpskými, provázen jsa bratrem Štěpánem Metským. O této jeho cestě víme málo. Dle zprávy kněží z kláštera sv. Jana a Pavla v Benátkách, přišel tam světec za tím účelem, aby se k Saracenům do Svaté země přeplavil a kázal jim evangelium. Zdržuje se v Benátkách, hlásal Dominik slovo Boží s takovým úspěchem, že mnoho Benátčanů do řádu vstoupilo. Náčelníci republiky darovali světci a jeho bratřím malé oratorium svatého Daniela. Listina darovací jest tohoto obsahu: „Léta Páně 1217 přišel svatý Dominik s několika bratřimi do Benátek a dostal od republiky oratorium u sv. Daniela, které teď, co Dominik za svatého prohlášen jest, kaplí svatého Dominika sluje a od roku 1557 jest zároveň kaplí růžencovou. Nedaleko oratoře vystavěl sv. Dominik bratřím malý klášter. Kde jest nynější noviciát, znamenati lze na oknech azdích zbytky staré budovy.“ Ovšem možno proti zprávě této všelicos namítati. Tolik jest však jisto, že svatý Dominik šel do Benátek za tím účelem, abý se přeplavil do Svaté země, jak o tom často se zmiňoval. Co bylo příčinou, že se vzdal plánu svého jíti kázat evangelium mezi pohany, nevypisují dějiny, jež vůbec nápadně mlčí o dalších jeho cestách po odchodu z Toulousu až do příchodu do Říma roku 1217. Víme jen, že, když světec do Milána přišel, byl pro svůj kanovnický oděv od tamních kanovníků u svatého Navaria laskavě přijat a pohostinu chován.

Když sv. Dominik do Říma přišel, vyslovil papeži přání, aby v Římě založiti směl klášter svého řádu. Papež Hono-

rius navrhl světci, aby si vybral některý z opuštěných kostelů římských, při němž by řád svůj zavedl.

Silnice Appiova — na jižním úpatí vrchu „Coelia“ dříve tak slavná, nyní však opuštěná — byla za dob starého Říma čtvrtí šlechticů; na ní stával palác Césarův, jehož zříceniny podnes spatřiti lze, jakož i rozvaliny pověstných lázní Karrakalových. Kde stával kdysi velikolepý cirkus, tam jest za dob nynějších pusto. Jak oblíbenou bývala tato část města, ukazují četné trosky z doby pohanské a vzácné zbytky z doby starokřesťanské. Oboje byly za časů Dominikových velmi zajímavé, ale také zanedbané. Na těchto místech stávaly kdysi velikolepé paláce staré šlechty římské. Když obyvatelé jejich přiznali se ke Kristu a za víru křesťanskou smrtí mučednickou zemřeli, — stavěli křesťané z domů zemřelých křesťanů kostely, by uctili a zvěčnili jméno těch, kteří na svědectví náboženské pravdy statky a život obětovali. Časem přestěhovalo se obyvatelstvo římské na severní stranu pahorku Coelia. Silnice Appiova znenáhla pustla, což shodovalo se s prvotním účelem jejím, podle něhož byla původně pohřebištěm starého Říma. Prostřed zřícenin a podivných náhrobků čnějí opuštěné chrámy, které jednou nebo dvakrát za rok otevírány bývají poutníkům, hroby svatých navštěvujícím.

Náš světec vyvolil si kostel sv. Sixta a pospíšil papeže prosit o svatyni tu. Honorius III. slíbil, že prosbě vyhoví. Předchůdce Honoriův, Innocenc III., ustanovil, aby v klášteře sv. Sixta společně žily různé jeptišky, které v ten čas v Římě hodně volný život vedly. Smrt papežova překazila tento úmysl. Svatý Dominik, prose nového papeže o kostel a klášter sv. Sixta, nevěděl o věci té ničeho. První starostí jeho bylo klášter opravit a rozšířit, aby v něm bratři mohli bydleti. Z té příčiny bylo mu třeba štědrosti věřících, které se mu též v míře hojně dostalo.

Co se klášter upravoval, kázával sv. Dominik v kostelích římských. Každodenně mu přibývalo posluchačův a žáků, které ve starší části kláštera ubytoval, stavě takto zároveň s hmotnou budovou klášterní i novou duchovní budovu řádovou. Byla to mocná, ale ne jediná příčina, která způsobila veliký rozmach řádu posud nepatrného. Světem hýbaly tehdáž idee, city a myšlenky mohutné, jichž příčin a dosahu lidé nebyli si jasně vědomi a jichž také neuměli náležitě upotřebiti. Myšlenky zachytili a na prospěch církve dovedně využili svatí František a Dominik. Vedle zvláštního působení božího sluší právě v tom spatřovati důvod, proč tehdejší svět přijal oba jejich řády s nadšením.

Velicí mužové, ať světci, ať hrdinové, ať básníci, ať státníci, bývají zpravidla vynálezci myšlenek a citů, které kolem nich světem hýbou, ale stávají se velikými tím, že v nich žije, co žije v lidstvu a že dovedou ve skutek uvést záměry a tužby jiných, dávajíce časovým proudům směr a život. Ve velikánech těchto a jejich plánech každý vidí své myšlenky a city. Proto nebývá třeba obecenstvo dlouho poučovati a vybízeti, nýbrž rázně a dovedně časových proudů myšlenkových se uchopiti a je uskutečňovati. Lidstvo, vidouc, že velikáni uskutečňují, po čem toužilo, následuje veleduchův, uznávajíc je povolánými vůdci. Taková nálada zplozuje v lidu víru nadšenou, s přesvědčivou oddaností k vůdcům, za nimiž všecko se žene. Jakmile vodní proudy dlouho zdržované mají volný průchod, vyhrnou se silou a mocí neodolatelnou, strhující s sebou vše. Pak i časové hnutí lidstva, jež bylo delší čas násilně zdržováno, vybuchne silou neodolatelnou, jakmile povolí závory, které je svíraly. To pochopili sv. František a Dominik i jejich řády.

Sv. František z Assisi byl prvním, který vystoupil na bojiště. Dobrovolnou a velmi přísnou chudobou, nelíčenou pokorou a něžnou láskou strhl v údiv celý svět. Za málo

let viděl kolem sebe na první generální kapitole řádové 5000 bratří. Za 3 měsíce po něm shromáždil sv. Dominik v klášteře sv. Sixta asi sto řeholníků, kde zavedl tutéž řeholní kázeň, jak byl učinil v Toulousu v klášteře sv. Romána. Na první řádové generální kapitole čítal jeho řád již 8 provincií. Dominikova apoštolská horlivost, mravní dokonalost, umrtvenost, nezištnost, vzdělanost a lidová činnost získaly mu a jeho řádu srdce všech. V řádě Františkově a Dominikově našel svět kus svého srdce a hlavy — porozuměl oběma a oba si zamiloval. Zvláštní požehnání boží dovršovalo, co za šťastných okolností přirozených a nadpřirozených mnohoslibně se počalo.

Tato doba v životě sv. Dominika je ze všech nejpodivuhodnější. Jen nedokonale jsme pochopili jeho život, dokud ve skrytosti před světem ubíhal. Nyní však, kdy vystupuje před svět s novou řádovou společností, jejíž členy rozesílá do světa apoštolovat národům, jeví se nám jeho povaha a poslání ve světle jasném. Bůh si ho vyvolil za nástroj velikolepých plánů, chtěje zachrániti lidstvo a církev. Světlo, tolik let ukryté pod kbelcem (v Lanquedoku) postaveno nyní na svícen, aby v jeho záři prohlédl svět a rozeznal konečně pravdu od bludu, ctnost od hříchu. Za tou příčinou uspil Bůh založení a vzrůst řádu kazatelského, vyznamenav Dominika i darem zázraků.

První div se udál za stavby kláštera sv. Sixta. Na zedníka, pod sklepením pracujícího, sesula se totiž klenba a pohrbila ho v ssutinách. Bratři sběhnuvše se nemohli nešťastníka zachrániti. Všichni hlasitě naříkali. Tu přišel Dominik. Poručiv vytáhnouti zraněného zpod hromady kamení, modlil se k Bohu, jenž slibil, že pevně věřícímu ničeho neodepře. A hle! Téměř zmizelý život nešťastníkův, poslušen jsa modlitby světcovy, vrácí se v polomrtvé údy a oživuje je! Zázrak tento upevnil víru a horlivost učedníků Domi-

nikových, ale zůstal dosti tajným. Za to však zázrak jiný, který světec nedlouho po té učinil, naplnil veškerý Řím úžasem a byl všeobecně ve známost uveden, jakkoli si toho Dominik nepřál.

Věc stala se takto: Sv. Dominik kázal ve chrámě sv. Marka, kdež mu naslouchalo velké množství lidu všech

stavů. Vdova římská Guadonia čili Guta de Buvalischi nechala jednoho dne doma nemocné dítě a šla na kázání světcovo. Když se vrátila domů, nalezla dítě mrtvé. Z počátku byla z toho celá zoufalá. Když však první nával její bolesti utuchl, zakmitl jí v nitru paprsek naděje v přímluvu světcovu. Naporučila tedy služce, aby mrtvé dítě vzala

a spěchala s ním do kláštera sv. Sixta. Vcházejícím se silnice Appiovy na dvůr klášterní byl po levé straně kostel s klášterní budovou a v popředí dveře malého domku, jež muž říkalo se kapitolní síň. Sv. Dominik stál právě ve dveřích tohoto domku, když nešťastná matka s mrtvým dítětem na dvůr přišla. Přistoupivši k světci, položila hořce plačíc mrtvé dítě k jeho nohám. Dominik jat soustrastí, vešel na okamžik do síně kapitolní pomodlit se. Potom, když byl vyšel, učinil nad dítětem kříž a chopiv je za ruce, zvedl je a živé odevzdal matce, přísně jí zakázav, aby nikomu se nezmiňovala o tom, co se s dítětem nyní stalo. Radost matčina byla však přílišná. Zázraku zatajiti nikterak nemohla. Jako žena v Judsku, o níž vypráví Písmo, byla Pána neposlušna, pověděvši co zatajiti měla, tak i nešťastná paní Guta stala se neposlušna příkazu divotvorcova a všude zázračnou událost rozšiřovala. Zvěst o zázraku rozlétna se celým Římem a dospěla až na papežský dvůr. Honorius III., přesvědčiv se o pravdě, poručil, aby kněžstvo římské ve všech kostelích s kazatelen zázrak lidu oznámilo. Pokoře sv. Dominika nastala veliká zkouška. Neprodleně odebral se k papeži, snažně prosil, aby daný rozkaz byl odvolán, sice že opustí Řím a odejde k Saracenům kázati evangelium. Papež zakázal mu však z Říma odejiti a dal zázrak rozhlásiti. Pokorný Dominik byl nucen podrobiti se veřejné úctě, již mu lid prokazoval. Kdekoli se ty dny ukázal, všude následoval ho lid jako anděla božího. Šťastným cítil se každý, kdo se velikého divotvorce aspoň nějak dotkl, nebo pláště jeho kousek si ustříhl. Úcta a nadšení lidu dostoupilo té míry, že svatý náš patriarcha brzy podobal se žebráku, neboť plášť jeho byl všecek rozstříhán a sahal mu sotva po kolena. Když jednoho dne řeholní bratři Dominikovi lidu důrazně bránili, aby ostříhoval oděv světcův, pokárav je, pravil Dominik bratřím: „Nemáme práva brá-

niti lidu v uctivé pobožnosti.“ Památka události té chová se ve chrámě sv. Marka. Za velikých slavností vystavují k veřejnému uctění bohaté ostatky sv. Dominika, které kostel sv. Marka chová. Mezi nimi jest i kousek odstřiženého pláště sv. Dominika po zázraku, jenž se stal vzkříšením zemřelého syna Gutina.

Za pobytu v klášteře sv. Sixta učinil svatý náš patriarcha ještě jiný div. Jakub del Miale, rodem Říman, správce a hospodář klášterní onemocněl tou měrou, že byl zaopatřen. Bratři byli tím nemálo zarmoucení, strachující se o muže, jenž se jim zdál nenahraditelným. Svatý Dominik, hluboce jat bolestí bratří, poručil všem jizbu nemocného opustiti. Potom zavřel dveře, a jako kdysi Eliseus, chtěje vzkřísiti syna Sunamitky, sehnul se nad tělem umírajícího a chvíli se modlil. Na to chopil umírajícího za ruku a odevzdal ho udiveným bratrům úplně zdravého. — Divy, o nichž čteme v životech svatých nejsou nezbytnou ani podstatnou částkou svatosti jejich — největší svatí, zvláště Panna Maria a sv. Josef, kolik udělali za živa divů? — ale jsou znamením, že Všemohoucí zvláštním způsobem vyhovoval potřebám časovým, a nápadným způsobem ukazoval pravdu příslibení svého: „Kdo věří ve mne, skutky, které já činím, i on činiti bude, a větší nad ty činiti bude“. (Jan XIV, 12).

SVATÝ DOMINIK V KLÁŠTERNÍ

JÍDELNĚ

Blahoslavená sestra Cecilie zůstavila nám ve svých zápiscích ještě vzácné vzpomínky z této doby o sv. Dominiku. Zvláště zmiňuje se o divu, jehož ve všech klášterích denně vzpomínáme. Byl takový: Když bratři, celkem asi sto, bydleli v klášteře u sv. Sixta, poručil jednoho dne sv. Dominik bratru* Janovi z Kalabrie a bratru Albertovi z Říma, aby šli prosit almužny. Od rána až do třetí hodiny odpolední prosili toho dne oba bratři marně. Proč? Aby prozřetelnost boží divotvornou moc sv. Dominika nápadným způsobem ukázala. Když tedy zmínění bratři ničeho nevyprosili, vraceli se smutní domů. U kostela sv. Anastazie potkala je paní, jež byla oddána řádu. Vidouc, že bratři domů ničeho nenesou, dala jim bochníček chleba, řkouc: „Nechci, byste docela s prázdnem domů přišli“. Sotva od ní zašli několik kroků, namanul se jim v cestu člověk, snažně prose o almužnu. Bratři omlouvali se, že mu nic dáti nemohou, málo majíce. Protože však chudšas odbýti se nedal a dotíravě o almužnu žebral, pravili si bratři: „Co počneme s jedním chlebem? Dejme mu jej z lásky boží.“ Dali tedy žebrákovi jediný chléb, jež měli. Přišedše domů, potkali sv. Dominika, jemuž Duch boží již všechno oznámil. Světec promluvil k nim s veselou tváří, řka: „Dítky, nemáte ničeho?“ „Nikoliv, otče“, odvětili a vypravovali, co se jim přihodilo. Světec děl jim na to: „Chudšas, jehož jste obdarovali, byl anděl boží. Pán Bůh uživí ty, kteří jsou jeho. Pomodleme se!“ Potom šel do kostela, a když se tam po-

* Titul „bratr“, po latinsky frater píšeme v řádě zkráceně „Fr.“, což i v tomto spise přichází.

modlil a za nedlouho se vrátil, poručil všechny bratry svolati do jídelny. Překvapení bratři, kteří v jídelně posluhovali, pravili. „Otče, nač volati klášterníky ke stolu, když nic k jídlu není, a zdráhali se vyplniti rozkaz daný. Svatý

Dominik zavolal bratra Rogera a poručil, aby ihned všechny bratry svolal k obědu, dokládaje, že Bůh se o potřeby jejich postará. Pokryli tedy stůl a rozestavili talíře i číše. Na dané znamení vstoupili všichni klášterníci do jídelny. Sv. Dominik vyřikav s nimi obvyklou modlitbu před jídlem dal požehnání, a když byli všichni zasedli, počal bratr Jindřich Římský nahlas čísti, jak u řeholníků zvykem jest. Zatím se

modlil tiše světec, ruce maje na stole složeny. Tu vstoupili nenadále do jídelny dva krásní mládenci, sluhové to boží Prozřetelnosti, nesouce chléb ve dvou sněhobílých, vpřed i vzad s ramenou jim visících prostěradlech. Rozdávati počali zdola, jeden v levo, druhý vpravo, a položili před každého bratra chléb podivuhodné krásy. Když byli až ku světci přišli a celý chléb před něho položili, poklonili se a zmizeli. Ze stolujících nikdo nevěděl, odkud byli a kam šli. Svátý Dominik řekl však bratřím: „Jezte chléb, který vám Pán poslal.“ Potom poručil nalíti vína. Bratr sklepník řekl, že vína v domě vůbec není. Světec opakoval rozkaz a nadchnut duchem vpravdě prorockým, řekl: „Jděte k sudu a nalejte bratřím vína, které jim Pán poslal.“ Učinili, jak světec přikázal, a našli skutečně plný sud nejlepšího vína, jehož ihned stolujícím radostně donesli. Když se tak stalo, pravil sv. Dominik: „Pijte, bratři, víno, jež vám Pán poslal!“ Dva dny měli co jísti a pít. Třetího dne poručil světec, aby vše, co z chleba a z vína zbylo, sebrali a dali chudým, nikterak nechtěje, by z toho doma něco zůstalo. Tyto tři dny nikdo z bratří nešel po almužně, protože Pán dal dítkám svým chleba i vína s dostatek. Na to učinil světec bratřím krásnou řeč, v níž jich důtklivě napomínal, aby ani v největší nouzi neztráceli důvěry v boží Prozřetelnost. Přítomní divu uvedenému byli mimo jiné převor kláštera, bratr P. Odo a br. P. Jindřich, oba z Říma; mimo to bratr P. Vavřinec z Anglie, bratr Gaudion, bratr Jan z Říma a mnoho jiných. Tito vypravovali o zázraku sestře Cecili a jiným sestrám, které tehdy v klášteře Panny Marie na protějším břehu Tibery bydlely a zázračného chleba a vína od bratří okusiti dostaly, z čehož si na památku dlouho něco schovávaly.

Na památku zázraku toho rozdávají se podnes jídla v klášterích dominikánských počínaje od nejmladších a konče

u představených. Výjimka se činí jen hostům, kteří dostávají jídlo první.

Bratr Albert, o němž jsme již mluvili, když jsme vyprávěli, jak hořsvatý Dominik s bratrem Janem poslal sbírat almužny, byl jeden ze dvou bratří, kterým světec předpověděl, že brzo umrou. Vedle bratra Alberta byl tu bratr Řehoř, muž nad míru milý a dovedný, jemuž světec též ohlásil nastávající smrt.

Oba zemřeli za krátko, a ti, kdo je přežili a o prorocké předpovědi blízké smrti obou z úst Dominikových slyšeli, pohlíželi od té doby k němu s úctou a bázni velikou, vědouce, že v něm mají před sebou zvláštního muže božího, jemuž Pán zjevuje neznámé věci budoucí a tajemství lidských srdcí.

SVATÝ DOMINIK VOLÁ BRATRY TANKREDA A JINDŘICHA DO ŘÁDU

Bratr Tankred, převor kláštera u sv. Sixta, rovněž zázraku jmenovanému přítomný, byl do řádu povolán způsobem zvláštním. Byl německým rytířem z rodu vznešeného a žil na dvoře Jindřicha I. Když dlel v Bologni, přišlo tam několik bratří Kazatelů, svatým Dominikem poslaných. Po jednom jejich kázání přemýšlel rytíř Tankred o nebezpečí, jež hrozí spáse jeho duše. Tu zmocnila se ho bázeň, zvláště když vzpomenu na věčnost. Znepokojován myšlenkami těmi, poručil se v ochranu Panny Marie. Následující noci zjevila se mu bl. Panna a pravila: „Vstup do *mého řádu!*“ Probudiv se, přemýšlel rytíř Tankred o slovech, jichž smyslu vyložití sobě neuměl. Brzy potom opět usnul a viděl ve snách dva muže, oděné rouchem řádu kazatelského, z nichž starší mu pravil: „Prosil jsi Pannu Marii, by uvedla tě na cestu spásy. Pojď s námi a budeš zachráněn“.* Když ráno vstal, prosil hospodáře, by ho zavedl na mši svatou. Hostitel ukázal mu kostel Panny Marie, jenž před nedávnem bratřím Kazatelům byl dán. Sotva tam Tankred vstoupil, potkal dva bratry Kazatele, ze kterých starší byl oním mužem, jehož ve snách viděl. Teď zvěděl už Tankred, kterou cestou má se dáti, aby zachránil duši. Uspořádal proto své záležitosti a vstoupil v Římě do řádu kazatelského, kde brzy stal se převorem Kláštera sv. Sixta. Na bratru Tankredu máme makavý příklad, že Bůh někdy neobyčejným způsobem volá lidi do služby své. Šťastným jest, kdo takového mimořádného vo-

* Fr. Gerhard de Trachet, „Životy bratří“, kniha IV. kap. 14.

lání božího nepřeslechne, ale za ním ihned ochotně jde, jak učinil bratr Tankred. Boží volání a naše povolání bývají spojeny. Proto praví dobře Písmo: „A kdybyste dnes hlas jeho (Boží) uslyšeli, nezatvrzujte srdcí svých“, ale poslechněte a následujte — přidávám — sv. Pavla, jenž, když uslyšel, že ho Pán volá (na cestě do Damašku), ochotně prosil: Mluv, Pane, co mám dělat?“ A když uslyšel, aby šel do Damašku, tam že se mu to řekne, nemeškal a šel, vlastně zavést se tam dal, nevida cesty, a výsledek ukázal, že ochotná poslušnost na *volání* Páně, přinesla³⁰ Pavlovi *povolání* k apoštolátu, učinivši ho „nádobou vyvolenou“.

Ze života bratru Tankreda* zachovaly se nám některé dosti významné maličkosti. Když sv. Dominik v Sieně kázal, pozoroval Tankred, že výmluvnému kazateli našeptává jakási paní, jež za ním na kazatelně posluchačům neviditelná stála, slova, která velikou mocí v duše příbuzných působila. Po kázání doprovázela vznešená paní horlivého kazatele a přišedši s ním k Tankredovi, ukázala mu prstem na Dominika řkouc. „Tankrede, následuj ho a neodlučuj se od něho“. Stalo se později a bratr Tankred byl horlivým následovníkem světcovým, vyznamenává se přitom vzorným životem. Zvláštním úkazem v životě Tankredově bylo, že důvěrně obcoval se svatými *anděly*. Při modlitbách jeho stávali u něho viditelně. Když se jedenkrát modlil za obrácení jakéhosi velkého hříšníka, pravil mu jeden z nebeských duchů, chtěje jeho důvěru a vytrvalost v modlitbě zkoušeti: „Modlitba tvá za tohoto hříšníka jest marna“. Nedbaje slov an-

* Někteří spisovatelé vyličují tyto události tak, jakoby tento bratr Tankred byl *jíným*, než bratr Tankred, jenž vstoupil do řádu v Bologni. Možno je to, ale nám se zdá, že události tyto týkají se *jednoho* a téhož bratra Tankreda *v různých dobách* jeho života. Počátek učiněn s ním v Sieně, konec v Bologni, a tak obě tyto epizody, příhody z jeho života navzájem se doplňují a jeho vstup do řádu i pozdější vzácný život dobře osvětlují.

dělových modlil se bratr Tankred vroucně dále, až byl vyslyšen. Zachráněná duše zjevila se mu a poděkovala mu. Věru, krásný doklad, jaké moci jest modlitba vroucí a vytrvalá. Bratr Tankred naučil se modlit od sv. Dominika, jenž modlíval se ustavičně, nebyl-li jinou bohumilou prací zaměstnán. Modlitba ústní a rozjímavá jest vůbec význačným rysem podobizny Dominikovy. Ctihodný bratr Angelico da Fiesole zvětčil svým nesmrtelným uměním malířským právě tuto vlastnost sv. Dominika. Nelze podívat se na podobiznu sv. Dominika malovanou bratrem Angelikem, aby člověk necítil povinnosti se modlit vroucně, důvěrně, pokorně a vytrvale, v čemž je a zůstane sv. Dominik nedostižitelným vzorem. —

Ctihodná sestra Cecilie vypravuje vedle bratra Tankreda, také o bratru Jindřichovi, který byl šlechticem římským a vstoupil mlád do řádu proti vůli své rodiny. Rodiče jeho, věci tou velice rozhorleni, odhodlali se vyrvat ho řádu násilím. Sv. Dominik, dověděl se o tom, poručil Jindřichovi odejít se dvěma druhy silnicí Nomentanskou. Stihatelé dohnali ho na břehu řeky. Neprodleně vrhl se Jindřich do vody a přeplaval na druhý břeh. Obávaje se, aby stihatelé neučinili totéž, zvedl Jindřich srdce k Bohu a poroučel se v zásluhy sv. Dominika, důvěřuje v ochranu nebes. A hle! Náhle rozvodnila se řeka tou měrou, že přese všechno namáhání nebyli rytířové na protějším břehu sto, aby se dostali na druhou stranu. Když nebezpečí minulo, vrátil se Jindřich pokojně do kláštera a měl od té doby pokoj od rodiny, jež poznala vůli boží a nedělala překážek svému členu, aby Bohu v řádě sv. Dominika nerušeně až do smrti sloužil.

Co zde vypravuje se o bratru Tankredovi a Jindřichovi, stalo se snad mnohým jiným duchovním synům sv. otce Dominika, i když ne tak zvláštním způsobem jako jim. Kdo ví, nepovolal-li dobrotivý Bůh mne i tebe, jenž to čteš, do

řádu kazatelského na přimluvu sv. otce Dominika, jenž boje se o spásu duše mé i tvé, „zastal se nás před nejvyšším Soudcem“, abychom mu sloužili v „řádě jeho Matky“, pracující o spásu nesmrtelných duší. Povolání ke službě boží v církevním řádě je tak velikou milostí, že ji Bůh uděluje jen málokterým a zřídka kdy pro jejich zásluhy. Milosrdenství boží bývá hlavní příčinou povolání do stavu řeholního; vedle milosrdenství božího bývají to modlitby a zásluhy svatých a věřících na zemi, na př. našich rodičů, přátel a zbožných známých — které pomáhají nám do kláštera, kdež podle sv. Pavla modlitbou a dobrými skutky máme „si zajišťovati povolání své.“ Děkujeme tudíž Bohu, přesv. Panně, sv. Dominiku, vůbec všem „do kláštera nám vstup umožnivším“ a važme si klášterního života, jenž jest „znamením vyvolení synů a dcer božích“, ovšem tehdy, jestliže v klášteře dle Stanov řeholních Bohu věrně sloužíme. V tom smyslu volávejme důvěrně a pokorně k Pánu naši řádovou prosbu: „Jesu bone, prece Dominici, Tibi praesta nos gratos effici = ó Ježíši dobrý, na přimluvu sv. Otce Dominika „*pomiluj nás!*“

SV. DOMINIK ZAVÁDÍ ŘEHOLNÍ KÁZEŇ V ŽENSKÉM KLÁŠTEŘE PANNY MARIE ZA TIBEROU

Zmínili jsme se, že Innocenc III. ustanovil klášter sv. Sixta za sídlo jeptiškám buď v různých klášterích roztroušeně žijícím, nebo jednotlivě v domech otcovských ne valně po kláštersku žijícím. Papež chtěl je všechny uvést pod společnou řeholi, což však jednak všelikými zevnějšími překážkami, jednak smrtí papežovou konce nedospělo. Honorius III. ujal se plánu Innocencova a oznámil jej našemu světcu, o němž myslil, že by dílo tak těžké nejsnáze provedl. Dominik uznával, že plán papežův, shromáždit roztroušené klášterní panny *v jednom* domě a vésti je k životu přísnějšímu, než dosud měly, jest velmi dobrý, a byl ochoten poslechnouti. U veliké pokoře své nedůvěřoval světec pouhým silám svým a prosil, aby mu přidáno bylo několik kardinálů, kteří by svou autoritou pomáhali slabosti jeho v díle tak obtížném. Vědělť světec předobře, že snadnějším jest založiti klášter nový, než obnoviti řeholního ducha v osobách, v nichž kázně řeholní a poslušnosti bylo málo. Papež vyhověl prosbě světcově a určil mu tři kardinály: Ugolina, biskupa Ostijského, Štěpána z Fossy Nové a Mikuláše, biskupa z Tuskula. Místo budovy u sv. Sixta dal papež *bratřím* Dominikovým kostel sv. Sabiny na pahorku Aventinském, poblíže vlastního paláce. V obou klášterích dály se ihned potřebné úpravy k obývání: tam pro přijetí sester, tu pro přesídlení bratří. Sotva tento úmysl papežův obecnstvu znám byl, strhla se proti němu nemalá bouře. Římské roztroušené jeptišky nikterak ne-

chtěly zřici se domnělých práv, jichž posud užívaly, podporovány jsouce v odporu tom rodiči a příbuznými, jiné opět podrobiti se nechtěly pro náklonnost k dosavadnímu bydlišti. Jak se tehdy věci měly, zdálo se mnohým — zda právem či neprávem, věc jest ovšem jiná — že jeptišky poslušností přidržány býti nemohou k zamýšlené reformě, ježto lepší kázně řeholní neznaly. Jak obyčejně se děje, jedná-li se o nekázeň a domnělou svobodu, mívá člověk podporu velmi mnohých; jedná-li se však o návratku přísnému životu, mluvívá se hned o násilí a rušení práv svobody. Tak bylo tehdy i v Římě s jeptiškami, jež měl sv. Dominik reformovati.

Nejedbojnější ze všech byly jeptišky kláštera Panny Marie za Tiberou, kdež chován byl starobylý obraz Panny Marie, malovaný prý sv. Lukášem. Obraz měl lid u veliké cti a vážnosti, protože před staletími byl z Cařihradu do Říma přivezen. Svatý Řehoř Veliký, papež, dal jej za moru městem ve slavném průvodě nositi (bylo to v Hod velikonoční, při čemž ponejprv slyšány byly hlasy andělů pějících „Regina coeli“ „královno nebes“), čímž nakažlivé nemoci učiněna přítrž. Vykládá se, že obraz řečený, byv přenesen papežem Sergiem III. do basiliky sv. Jana v Lateráně, svou vlastní mocí na staré místo v noci se vrátil. Jeptišky, při kostele tom žijící, odhodlány byly nikdy se neodloučiti od milostného obrazu. Přenéstí jej na jiné místo zdálo se téměř nemožným a tak i zamýšlená reforma u těchto jeptišek neměla vyhlídky valné.

Prvý pokus sv. Dominika u těchto jeptišek byl marný. Jak pronesl slovo „klášterní klausura“ a „společný život“, ihned všechny jeptišky na odpor se postavily a řekly, že se nikterak nepoddají. Sv. Dominik nedal se zastrašiti. Vrozenou laskavostí a dobrotou uměl každého přesvědčiti a na svou stranu přivábiti, že se říkalo „bratru Domini-

kovi ničeho nelze odepřítí“. Mimo to i vyšší mravní silou zjednával si světec průchod v srdce lidská. Tak bylo i u jeptišek. Druhou návštěvou získal abatyši plánu papežovu; jejího příkladu následovaly ostatní sestry mimo jednu jedinou. Dobrovolně se mu nabízely za tou však podmínkou, smějí-li vzíti s sebou obraz P. Marie a vrátiti se, jestliže se vrátí obraz z chrámu sv. Sixta na staré místo. Sv. Dominik svolil v tuto podmínku a přijal ve své ruce sliby poslušnosti od jeptišek. Jeptišky, smíme-li je tak zváti, které světec získal, byly z nejvyšší římské šlechty. Příbuzní jejich, uslyševše o opravě Dominikem zavedené, došli do kláštera a zrazovali sestrám, aby neplnily daných slibů. Při tom nazývali sv. Dominika neznámým dobrodruhem a „fráteříčkem“, jenž si jakýsi řád založil, o němž nic se neví. Sestry daly prý se Dominikem obalamutiti. Ano, je prý dosti možným, že jim docela i učaroval! Zdaž tato slova nepřipomínají evangelia, kde se vypráví, jak židé předhazovali (Sv. Marek III. 3, 22.) Kristu Pánu, že vymítá ďábla pomocí belzebuba atd. ? Naléhavým domlouváním příbuzných ochabla chuť jeptišek k reformě a mnohé želely daného slibu. Dominik, duchem Božím o všem zpraven, počkal, až utiší se rozbouřené mysle. Po dvou nebo třech dnech navštívil nestálé jeptišky. Po mši sv., kterou tam sloužil, svolal je a měl k nim nadšenou řeč, již takto ukončil: „Milé dcery, vím, že mnohým z vás zželelo se daného slibu a že hodláte opustiti cestu Páně. Které však chcete věrny zůstatí učiněným slibům, složte je znova a na věky v ruce mé.“ Výmluvnost světcova, zvýšená neobyčejnou a podivuhodnou jeho velebností, zvítězila. Abatyše obnovila ihned sliby a všechny ostatní sestry následovaly jejího příkladu. Dominik, ač spokojen byl a důvěřoval upřímnosti sester, chtěl býti obezřelejším než po prvé a zavedl ihned přísnou klausuru klášterní, naporučiv a zakázav jeptiškám

volně vycházeti z kláštera a přijímati neužitečné návštěvy lidí světských. Vedle toho dal si světec ihned všecku práci, aby nově získané klášternice vyučil důkladně řeholnímu životu, který, kdyby scházel anebo jen zpola v srdcích klášterních byl, stálého trvání a zdárného výsledku by neměl. „Krása (sláva) dcery královské“, praví Písmo (Ž. 44) „jest z jejího vnitra „ab intus“. Přísný zevnější život, jevící se klausurou čili oddělením od světa, posty a umrtvování atd. jakkoli jest nezbytnou podmínkou života řeholního, není hlavní věcí dobré klášternice, nýbrž vniterný život bohumilý, plný skutečné ctnosti. Kde se obojí tato částka, přísný život zevnější a bohumilý život vnější, v pevný celek dohromady spojí, tam povstává a zůstává dokonalý život řeholní, v němž jedna ze zmíněných částí podporuje a ochraňuje druhou. Takový znalec duchovního života, jakým byl Dominik, nemohl jednati jinak, než že spojil obojí tuto částku duchovního života v pevný celek a staral se, aby klášternice potřebu a užitek jeho poznaly, si zamilovaly a v něm hlavní úlohu svého řeholního života spatřovaly. To se také časem stalo, a klášternice děkovaly Bohu, že jim dal *takového* vůdce a duchovního otce.

SVĚTEC VZKŘÍSIL MRTVÉHO MLÁDENCE A UZDRAVIL TĚŽCE NEMOCNOU ŘEHOLNICI

Dne 28. února roku 1218, na popeleční středu, shromáždili se Dominikovi na pomoc přidělení tři kardinálové v klášteře sv. Sixta. Abatyše z kláštera Panny Marie za Tiberou, přišedši dobrovolně se sestrami klášterními, složila svůj úřad a odevzdala všechna práva klášterní v ruce sv. Dominika a jeho bratří. Co kardinálové a sv. Dominik za přítomnosti abatyše o záležitostech kláštera se radili, vrazil k nim nenadále člověk, jenž vlasy z hlavy si rval a náramně bědoval. Otázan byv, co se stalo, odpověděl, že synovec kardinála Štěpána, jménem Napoleon, s koně spadl a se zabil. Uslyšev to kardinál Štěpán, omdlel a klesl v náruč Dominikovu, jenž, pokropiv kardinála svěcenou vodou a svěřiv okolostojícím, běžel k místu, kde mrtvola mládence-kova ležela s polámanými údy. Sv. Dominik poručil, aby mrtvého zanesli do zvláštního pokoje a uzavřeli; zároveň řekl bratru Tankredovi, aby vše připravil ke mši svaté. Tu odebrali se všichni, kardinálové, bratři a sestry na místo, kde stál oltář. Sv. Dominik sloužil mši sv. hojně slzy prolévaje. Když pozdvihoval tělo Páně a ve výši je držel, jak se obvykle děje, byl před očima všech zvýši střevíce nad zemi povznesen. Po mši svaté vrátili se kardinálové, bratři, sestry a všichni přítomní k mrtvole. Sv. Dominik, posvátanou svojí rukou uspořádav roztržštěné údy mládence, položil se na zem, modlil se a plakal. Třikrát dotekl se tváře a údů mrtvého, aby vše dokonale urovnal a třikráte padl opět na zemi k modlitbě. Pozdvihna se po třetí, pozname-

nal mrtvého svatým křížem a stoje u hlavy jeho s rukama k nebi pozdviženýma hlasitě volal: „Mládenče Napoleone! Jménem Pána našeho Ježíše Krista, poroučím tobě, vstaň!“ A hle! Mladík hbitě povstal přede všemi přítomnými zcela

zdráv a beze stopy nějaké rány. Na to pravil sv. Dominikovi: „Otče, dejte mi jísti!“ Sv. Dominik dal mu jísti a pít a odevzdal ho potom ujcí jeho kardinálu Štěpánovi. Naše málo věřící neb i nevěřící doba ráda pokrčuje rameny neb i docela usmívá se pohrdlivě, čtouc takové zprávy. Halucinace, sugesce, nekritičnost a podobné „vědecké“ výklady bývají jí dostatečné, aby odmítla vše zázračné do říše bá-

jek. Ale, tážeme se, nebyli tehdejší lidé, před nimiž zázrak sestal, vzdělanými, normálními, pochybovačskými a mnohdy i málo nebo nic věřícími, jako jsou moderní popírači zázrakův? Proč tedy uvěřili, a co jest významnějšího, proč k světcí posvátnou hrůzou přilnuli, jeho vedení se odevzdali, nevěry a hříšného života nechali, činice tvrdé pokání a cvičíce se ve ctnostech? Tento zázrak mravní vysvětluje onen zázrak fysický a odsouvá posměšné halucinace, sugesce a podobně. Nevěra a hřích, jedná-li se o jejich kůži, bývají velmi citlivy, tvrdy a nepodajny, ustupující jedině před naprostou nutností a očividně zjištěnou skutečností. Věřící člověk, stoje před zázrakem, může a má přísně zkoumati, co se stalo a jakým způsobem, aby víra jeho neutrpěla a „rozumnou“ byla, káže apoštol. Kardinálové, jeptišky a ostatní lidé, kteří přítomní byli zázračnému wskříšení Napoleona svatým Dominikem, jistě měli oči otevřené, aby viděli a rozeznali smrt od života; jistě měli tolik úcty k sobě i k pravdě, aby věc přirozenou nevydávali za nadpřirozenou a nectili podvodníka za svatého. Dva polští šlechtici — Hyacint a Česlav, — kteří zázraku byli přítomni, zanechali světa a vstoupili do řádu Dominikova. Jeden ze jmenovaných tří kardinálů — Ugolino — stav se papežem, prohlásil Dominika za *svatého* a přirovnával ho k sv. Pavlu apoštolu! Byl by to učinil, kdyby o divotvůrci Dominikovi nebyl naprosto přesvědčen býval, a kdyby wskříšení Napoleona pravým zázrakem byl nepovažoval? Čtyři dny později nadobro odstěhovaly se jeptišky z kláštera Panny Marie za Tiberou do sv. Sixta. Také z jiných klášterů přidaly se k nim některé jakož i několik světských paní. Celkem bylo jich 44 osob. Prvá, která k nohám sv. Dominika padla a o řeholní roucho prosila, byla sestra Cecilie, dívka sedmnáctiletá, ze šlechtického rodu Caesarini; je to táž, která nám dochovala nejhlavnější události ze života světcova. Ačkoli

mladá, poznala a pochopila dobře ducha sv. Dominika. Byla očitým svědkem svrchu zmíněného zázraku a vypravuje nám jej s podivuhodnou jednoduchostí. Praví se, že sv. Dominik jí svěřil mnohé tajemství srdce svého. Její vypravování o světcích sepsána jsou s evangelickou prostotou, ukazující, že pisatelka hodna byla důvěry světcovy. Ostatní sestry následovaly příkladu Ceciliina a přijaly roucho nového řádu z rukou sv. Dominika. Následující noci byl též obraz Panny Marie za Tiberou do sv. Sixta přenesen; dělo se to v noci, protože za dne obyvatelstvo římské bylo by se bouřilo proti tomu. Sv. Dominik doprovázen kardinálem Mikulášem a Štěpánem a velkým zástupem lidu s hořícími pochodněmi přenesl obraz na ramenou k sv. Sixtu. Všichni šli bosí. Jeptišky ve sv. Sixtu čekaly u brány klášterní na zázračný obraz a modlíce se doprovázely jej na určené nové místo. Obraz byl šťastně vystaven v kostele sv. Sixta a zůstal tam navždy. Brzy potom prosilo ještě jedenadvacet jeptišek z rozdílných klášterův o přijetí do řádu, a tak založen druhý klášter panenský podle předpisů sv. Dominika.

Přese všechno zaměstnání a povinnosti zbylo sv. Dominikovi dosti času ke konání skutků křesťanské lásky. Po denních namáhavých pracích apoštolských navštěvoval dosti často v průvodě bratří, k večeru, opuštěné „zazděné“ poustevnice, aby je poučoval, těšil a sílil. Jedna z nich, Lucia, jež bydlela za kostelem sv. Anastázie na cestě do sv. Sixta, měla nezhojitelným kostižerem bolavou ruku. Sv. Dominik uzdravil ji, když ji byl požehnal. Jiná, jménem Bona, jejížto prsy byly červy rozežrány, měla jeskyni ve věži nedaleko brány sv. Jana Lateránského. Světec, vyzpovídav ji, udělil jí svátost oltářní. Pak napomenul ji k trpělivosti, zdůrazniv, že ctnost ta přináší růže. Bolesti trápená kajicnice nemohla jaksi uvěřiti konejšivým slovům jeho a pochybovala. Světec poznal, co se v mysli její děje, a pravil: „Dej mi jednoho

z červů, které ti působí bolest v prsou,“ Stalo se, a když červ ocitl se na dlani světcově, náhle proměnil se v růži. (Podle jiných v drahokam.) Nemocná, nanejvýše překvapena, byla také hned úplně uzdravena. Bratr Bertrand, jenž byl tomu přítomen, vypravoval o zázraku tom, když se byl do kláštera navrátil a zachoval nám tuto příhodu ze života světce. Z příběhu toho názorně vyloženo máme, proč svatí a světice boží toužili trpěti a proč i v bolestech viděli důkazy lásky boží.

POPIS NEJSTARŠÍCH KLÁŠTERŮ DOMINIKÁNSKÝCH A PŮVODNÍ ŘEHOLNÍ ŽIVOT V NICH

Chce-li kdo pochopiti dokonale ducha řádu, není mu třeba více zvědět, než kterak se zakládaly prvé kláštery a jak se v nich žilo. Velikým cílem řádu kazatelského jest, starati se o spásu duší kázáním a vyučováním. Za tou příčinou nikdy nebylo šetřeno námahy a prostředků, spáse napomáhajících. Vstoupil-li kdo do řádu, byl náležitě vzdělán a poslán tam, kde mohl býti nejužitečnějším. Sv. Dominik nikdy neodstoupil od toho, co si byl již v Prouilích zásadou stanovil. „Símě má se rozsévati, nikoli hromaditi.“ Není pochybnosti, že takové zásady vyžadovaly velikých obětí na řádu i jednotlivcích jeho. Považme, že takovým způsobem světec vzdaloval od sebe své duchovní syny, sotva ho poznali a si zamilovali, že mnozí mysli, jak praví bl. Jordán, že od srdce otcova jsou odtrženi. Všecko to se dalo z vyšší vůle boží a přineslo užitek. Způsob, kterým sv. Dominik učedníky do světa rozesílal, měl v sobě cosi podivného a tajemného. V neochvějně důvěře v Boha zůstal světec vždy pevným, i když ho od zamýšlené věci z mnoha stran zrazovali. Pravdě podobným jest, že mu Duch sv. zjevil, co jiným zůstávalo tajným a že světec předvídal úspěchy budoucí z apoštolování synů svých, založeného na úplné důvěře v Prozřetelnost boží, jež podivuhodně bratřím žehnala.

Ačkoli světec náš kázání stanovil hlavním účelem řádovým, přece nikterak nedovolil, aby bratří obírali se kázá-

ním tou měrou, by klášterní kázeň a jejich duchovní život trpěly újmu.

Bratřím řádu jeho bylo zříci se všeho pohodlí, zanechatí všeho, co svět vábného skýtá a oddati se zcela službě Boží. Bratři měli žítí v přísné chudobě, v opravdové pokoře a v zapírání sebe. Zkrátka, měli vše snášeti a trpěti, co srdci a smyslnosti nejtěžším jest, a nikdy při tom nesměli zanedbávati stavu řeholního a klášterní kázně. Proto prvou jejich péčí bylo vždy kláštery i nejmenší a nejchudší tak zříditi, aby v nich Stanovy řádové dokonale zachovávány býti mohly. Věděli zajisté, že nelze dosíci ani ducha modlitby, ani stálé bdělosti nad sebou, není-li člověk vnějšími pomůckami klášterními podporován a nezbaví-li se přirozených náklonností ku věcem světským.

To jest duch, jenž vane řeholí a Stanovami řádu kazatelského. Ač spása spolubližních hlavním cílem a účelem řádu kazatelského jest, přece pravým jeho členem nestane se nikdo, leč stará-li se především o záchranu své duše, k čemuž nejvíce pomáhá věrné a svědomité zachování Stanov klášterních a řehole sv. Augustina, kterou řád za svou přijal.

Zevnější kázeň oživovati třeba duchem vnitřním. Jak to činili první naši bratři, nedovíáme se ani tak z písemných památek tehdejší doby řádové jako spíše ze skutečného života prvých bratří, následujících příkladu milého Spasitele, „jenž napřed činil a pak učil.“ Věděli, že nejen duše nýbrž i tělo a vůbec celý člověk Kristu poddán býti musí; proto dělali si ve svaté a moudré prostnosti zákony, jež vždy duchem Kristovým provanuty byly, ať zakazovaly neb nařizovaly, ať o práci neb o modlitbě, ať o oděvu neb o bytu mluví. Každý bratr měl žítí v ovzduší svatém, měl zářiti leskem světla nebeského, k němuž zeď klášterní měla mu pomáhati. Proto ničeho nebylo zanedbáváno, by budova

klášterní účelu tomu dokonale dostála. Duše řeholníková měla v klášteře zdokonalována býti, a od světa se odloučivši, způsobilejší se státi hlásati pravdy věčné. Klášter byl tak zařízen, že nikdo z bratří v něm ničeho nespatriil, co by se neshodovalo s řeholním povoláním. Jídelna byla zcela jiná než bývají jídelny lidí světských; jídelna klášterní zdála se spíše k modlitbě nežli k jídlu upravena. Podle stěn seděli v ní bratří na lavicích za jednoduchými stoly; v průčelí visel obraz Ukřižovaného a pod ním seděl převor. Kříž byl jediným obrazem v jídelně, neboť bratřím vždy bylo pamatovati ukřižovaného Spasitele. V jídelně musili přísně zachovávat mlčení, a za jídla předčítal některý bratr z knihy duchovní, aby i duše se sílila, zatím co tělo stravu přijímalo.

Klášter byl jednoduchý a chudý. Světničky (celly) bratří byly nuzné a té velikosti, že jen nejpotřebnější věci v nich měly místo; všechny celly byly stejně veliké a místo všech skvostů ozdobeny byly pouze křížem. Nikdo z bratří nesměl vstoupiti do celly bratra jiného, neboť měli bydleti jen s Bohem. Pouze představený měl právo vstoupiti do celly jiného. Chodby a spárny měly v sobě v pravdě cosi velebného a svatého. Bylo předepsáno, aby ve spárně byl obraz Panny Marie, aby zbožnost k Matičce Pána našeho Ježíše Krista vždy víc a více v srdcích bratří se rozmáhala. Téměř každé z míst klášterních připomínalo něco památného. V jídelně římské, jak vypravováno, sloužili bratřím andělé; ložnici zasvětila tam bl. Panna Maria, požehnávši mateřskou rukou spící bratry a pokropivši je víc než jednou svčcenou vodou. Chudícké přísné kláštery naše byly skutečně branami nebeskými. Šel-li kdo křížovou chodbou, čísti mohl na zdi četná významná rčení, nebo dívati se na obrazy ze životů svatých. Svatou chudobou vanul duch čistoty a pořádku. Nebylo tam tesknoty, ni zármutku ja-

kého, nýbrž srdečná radost a tichá veselost, mírněná sebranností ducha a posvátným klidem Bohu sloužících duší. Právem bylo lze říci: „Ejhle, jak dobré a jak příjemné, když přebývají bratři v jedno!“ V klášteřích těchto udílel Bůh v hojně míře svých milostí a nadpřirozených darů. Což nejsme díky povinni obyvatelům těchto klášterů za nejkrásnější duchovní díla, která podnes naplňují zbožná srdce nebeskou útěchou a slastí? Co vytvořeno v takových klášteřích ctnosti, umění, vědy a lidské spokojenosti!?

Svatý Dominik pokládal důkladné zařízení klášterních záležitostí velmi důležitým. Život světce našeho nezáleží pouze v jeho cestách, v zakládání klášterů, v zázračných skutcích a v jeho svaté smrti, nýbrž v apoštolském jeho duchu, jež vлил v řeholní Stanovy řádu kazatelského. Svatá, apoštolská, dumavá mysl mnišská Bohem stále se obírající, jest hlavním příznakem života světce. Čemu v životě patriarchy našeho nejvíce podivovati se třeba, záleží v tom, že spojil mírného a tichého ducha s neohroženou a pevnou stálostí ve všem, co se týká vnějšího řeholního života a zevnějšího apoštolování. Týž způsob zachovával v zakládání všech klášterů. Věc ta ukazuje nám ducha a srdce Dominikovo jasněji než kterákoli jiná, představujíc nám světce, jakým jest v celé své povaze, ve vnitřním životě totiž i ve vnějši činnosti. Tyto dva rysy povahy Dominikovy jsou základem řádu kazatelského. Svátý otec náš byl zároveň „Jakubem“ činností svojí a „Israelem“ svým nazíráním. Prakticky učil nás nejdůležitějším podmínkám časného života, jakož i nejlepšími prostředky věčného života. Kdybychom neměli v řádě žádného světce mimo Dominika, dosti bychom měli, abychom se všemu ze života svatých naučili, dobrými klášterníky a horlivými apoštoly se stali. Ve sv. Otci Dominiku dal nám Pán *svůj* příklad, abychom „ho následovali“.

SV. DOMINIK V KLÁŠTEŘE SV. SABINY.

SV. HYACINT A BL. ČESLAV

VSTOUPILI DO ŘÁDU

Kostel čili basilika sv. Sabiny, slavná velikolepou, byť i jednoduchou stavbou, jest podnes význačným uměleckým dílem Říma. Stojí na pahorku Aventinském a byla vystavěna, jak z nápisu se dočítáme, počátkem pátého století llyrským jakýmsi knězem. Zdi její ční na nejvyšším místě vrchu, vedle jehož úpatí teče řeka Tibera. Dvě řady starobylých sloupů, střechu kostelní nesoucích, rozdělují chrám ve tři lodi, na jichž koncích stojí oltáře. Pod hlavním oltářem položeny jsou ostatky sv. Sabiny, která na tom místě za císaře Hadriána mučednickou smrtí zemřela. Kostel sousedil s palácem šlechticů „Sabelli“, v němž bydlíval za Dominikovy doby občas papež Honorius III., potomek rodiny Sabelli. V tomto paláci sepsána byla bulla, kterou byl potvrzen náš řád.* Z oken této budovy, jíž část dána byla sv. Dominikovi, byla vzácná vyhlídka na vnitřní město Řím, zvláště na pahorky Vatikánské. Dvě cesty vedly odtud do města; jedna podle řeky Tibery, druhá po stráni vrchu Palatinského. Touto cestou chodíval náš světec z kláštera sv. Sabiny do kláštera sv. Sixta. Věru, není stezky na světě, která by nám více připamatovala šlepějí světcových než tato, neboť šest měsíců chodil náš zakladatel téměř denně touto cestou s kopce do kopce, aby přenesl žár lásky své z kláštera sv. Sabiny do kláštera sv. Sixta, od bratří k sestrám, jež všechny jako své duchovní syny a dcery svatou láskou vřele miloval.

Bratři sv. Dominika byli změnou kláštera velmi spoko-

* Jiní zase tvrdí, že to byl palác sv. Marka na piazze di Venezia.

jeni, neboť tehdejší okolí sv. Sabiny více bylo obydleno než sv. Sixta, a chrám sv. Sabiny býval četněji navštěvován než kostel sv. Sixta, čehož bratři na kázáních dobře využili. Za dob našich se věc má jinak, protože obyvatelstvo přesídlilo na západ, takže vrch Aventinský vrátil se k původní osamělé kráse, ztrativ rušný život velkoměstský.

V klášteře sv. Sabiny bydleli bratři nedlouho a pořád jich přibývalo. Prvními a všech slavnějšími, kteří té doby do řádu vstoupili, byli dva slovanští bratři z Kamence ve Slezsku, — sv. Hyacint a blah. Česlav. Onen byl kanovníkem v Krakově, tento proboštem v Sandoměři. Provázeli biskupa krakovského, ujece svého, Ivana do Říma a byli, snad kardinálem Ugolinem, bývalým spolužákem Ivanovým, na vysokém učení pařížském, do kláštera sv. Sixta uvedeni, kdež byli přítomni zázračnému obživnutí Napoleonu. Ivan nad míru událostí tou pohnut, více však puzen svatostí a láskou Dominikovou, prosil ho, aby několik Dominikánů poslal do krajín severních. Světec se vymlouval, že nikoho poslati nemůže, protože římští jeho bratři jsou neznalými jazyka slovanského. „Nejjistějším prostředkem“ pravil světec, „řád náš mezi Slovaný rozšířiti, by bylo, kdyby někdo z družiny biskupské do řádu vstoupil.“ Za několik dní přišel Hyacint (čili Jacek) a Česlav do kláštera sv. Sabiny a padli na kolena před sv. Dominikem, prosíce za roucho řeholní. Jiní dva ze společnosti Ivanovy — Jindřich Moravský a Heřman — následovali příkladu Hyacintova a přijali též řeholní roucho z rukou sv. Dominika. Za vedení jeho dodělali se všichni čtyři v krátké době takových úspěchů v životě duchovním, že je světec za nedlouho poslal k severním Slovanům, Čechům, Polákům a Rusům kázat a nové kláštery tam zakládat. Vraceli se tedy s biskupem Ivanem do Krakova. Přišedše do slovanského Frýsaku v Korutanech byli Duchem sv. ke kázání

pobízení a hlásali slovo boží s takovým úspěchem, že mocně byli dojati tamnější obyvatelé. Bratři ustanovili se, že tam založí klášter, což se též po šesti měsících stalo. Zůstavivše správcem mladičkého ústavu bratra Heřmana, odcestovali oba bratři na sever. Bratr Heřman byl muž veliké zbožnosti a zároveň pravý Israelita, v němž nebylo lsti. Pro dětinou prostotu býval někdy terčem pouličních vtipův a narázek, ba mnozí jím i pohrdali. V těžkém utrpení hledával útěchy u Boha a tu se stalo, že způsobem nikterak přirozeným nabyl takové zběhlosti Písma svatého, že dovedl i beze vši přípravy velmi výmluvně a s velikým prospěchem kázati, což mu zjednávalo u lidí rozvážlivých veliké vážnosti a úcty. Zemřel jako světec a v kronikách řádových podnes vděčně připomíná se zbožná památka jeho.

Svatý Hyacint a bl. Česlav šli na sever. Česlav šel do Čech a založil klášter v Praze. Kdy se tak stalo, nelze dnes s jistotou povědět. Znalci podle starých památek písemných vykládají, že první sídlo Dominikánů v Praze stalo se mezi rokem 1222—1226. Hyacint přišel do Ruska, Švédska, Norska a Pruska, tehdáž ještě úplně slovanského, ba i v kraje loupežných a vražedných Tatarů zavedl bratry Dominikány. Tím splnilo se přání sv. Dominika, kázati totiž severním národům; splnilo se mužem slovanským — sv. Hyacintem. Jindřich Moravský šel do Rakous, kdež několik klášterů založil, mezi nimiž vídeňský zvláštní zasluhuje zmínky. O Jindřichu tom se vypravuje, že jsa nemocen v klášteře Vratislavském a seznáv, že konec žití jeho se blíží, zraky upřel na kříž a ze vši síly pěl jakousi nábožnou píseň. Náhle umlkl, zasmál se, složil ruce a radostí zářícím okem pohlížeje, pravil: „Děblové zde byli a chtěli zviklati víru mou; ale já věřím v Boha Otce, v Boha Syna, v Boha Ducha svatého...“ Po slovech těchto zemřel. „Blahoslavení, kteří v Pánu umírají!“

PANNA MARIA URČUJE ROUCHO ŘÁDU KAZATELSKÉMU

V témž roce 1218 získal řád jiného slavného učedníka, jehož život sice krátkým byl, ale za to velepožehnaným. Mužem tím byl bl. Reginald, jenž mocně působil v četných klášteřích řádu dominikánského. Zdá se vůbec, že Prozřetelnost boží uznala za dobré roku toho poslati do Říma řadu mužů, kteří ustanoveni byli, aby oslavili nově založený řád sv. Dominika. Ne posledním mezi nimi byl bl. Reginald Orleánský. Členem řádu stal se takto:

Z Orleansu, kdež byl kapitolním děkanem, přišel do Říma navštívit hroby svatých apoštolů, odkud chtěl odcestovati do Jerusalema. Reginald znám byl jako slavný učenec církevního práva, jež i na universitě Pařížské pět let přednášel. Všechna vyznamenání, jichž se mu pro jeho velikou učenost dostalo a všechna z nich vzešlá sláva nikterak ho neblážila. Cítil v sobě touhu po věcech vyšších; touhu, které neukojily veškeré chvály světa. Mezitím, co celá Paříž o velké slávě Reginaldově mluvila, přemýšlel, jak by všechno pro Krista Ježíše opustil, chvále lidské unikl a na místě neznámém se skryl, kde by život věnoval spáse duší a podíl měl na chudobě a nouzi Ukřižovaného. S takovými myšlenkami podnikl pouť do Říma a do Jerusalema; doufal, že tam najde příležitost, aby rozvázal pouta nynějšího života a oddal se životu, k němuž se cítil povoláným. Kterak cíle toho došel, vypravuje nám *bl. Humbert* asi takto: „Reginald připravoval se k úřadu kazatelskému, ani nevěda, kdy nebo jak mu jej bude vykonávati; nebylo mu totiž dosud známo, že nedávno založen byl v církvi řád kazatelský. Když jednou Reginald s jakýmsi kardiná-

lem důvěrně mluvil, a srdce mu otevřev oznámil, že hodlá vše opustiti a v dobrovolné chudobě Ježíše Krista kázati, odpověděl mu kardinál: „Právě jest založen řád, jehož účelem jest spojití chudobu s úřadem kazatelským. Mistr a zakladatel řádu toho jest zde v městě a hlásá slovo boží.“ Uslyšev to, šel prelát Reginald hledat sv. Dominika, aby mu vyjevil tajemství duše své. Pohled světcův a něžnost jeho slov dojaly Reginalda tak, že odhodlal se vstoupiti do řádu kazatelského. Ale obtíží, jež často překážívají i nejsvětějším plánům, ani tu nechybilo. Reginald onemocněl totiž tak těžce, že lékaři o něm pochybovali. Tu obrátil se sv. Dominik ve svém bolu, že snad ztratí muže, kterého sotva byl mezi své přijal, k milosrdenství božímu, úpěnlivě prose, aby mu smrt nevychvátila syna, jenž sice jest počat, ale snad není zrozen, nýbrž, aby mu Bůh právě darovaného syna zachoval při životě, aspoň na nějakou dobu. Za modlitby Dominikovi zjevila se mistru Reginaldovi bl. Panna Maria, jsouc provázena dvěma panami nevýslovné krásy a promluvila k němu tato slova: „Žádej ode mne, co chceš, a dám Tobě.“ Když přemýšlel, co by žádal, pokynula mu jedna ze dvou zmíněných panen, aby ničeho nežádal, nýbrž aby se vůli bl. Bohorodičky úplně oddal, což i učinil. Potom pomazala Panna Maria svou panenskou rukou Reginaldovy oči, uši, nos, ústa, ruce, bedra a nohy, říkajíc při tom slova, jimž nerozuměl. Když se dotekla beder Reginaldových, pravila: „Opásána budtež bedra tvá páskou čistoty.“ Nohy mažíc řekla: „Mažu ti nohy, abyshlásalevangelium míru.“ Potom mu ukázala řeholní šat bratří Kazatelů, řkouc: „Zde oděv tvého řádu.“ Když se to stalo, zmizela a bratr Reginald, léčený takto Matkou boží, která tajemství má veškerých léků, hned úplně ozdravěl. Druhého dne navštívil ho sv. Dominik a tázal se po zdraví jeho. Reginald odpověděl, že bolesti úplně zmizely. Na to vykládal

sv. zakladateli celé své vidění. Oba děkovali Bohu za prokázanou milost, vědouce, že Bůh zraňuje, aby zhojil, zahrnuje, aby potěšil. Lékaři ovšem nemálo podívovali se náhlému uzdravení nemocného, neznajíce ruky, která výborný lék podala.“ (Bl. Humberta „Život sv. Dominika“, n. 27.) Tři dny později, když sv. Dominik a jakýsi mnich z řádu Johannitův u bratra Reginalda seděli pospolu, bylo za jejich přítomnosti podivuhodné mazání na Reginaldu opakováno, jakoby chtěla bl. Panna výkonu tomu zvláštního významu dáti a jakoby jí o to běželo, aby věc ta měla očitě svědky. Vypravuje se též, že bl. Panna hned při první návštěvě bratru Reginaldovi slíbila, že opět přijde, a že bratr Reginald, oznámiv vše sv. Dominikovi, snažně prosil, aby sv. zakladatel událost tu tajně u sebe choval až do smrti Reginaldovy. Prosbě té vyhověl sv. zakladatel a zachoval sladké tajemství. Změniv bratřím dosavadní šaty v oděv, který Panna Maria řádu kazatelskému dala, neřekl jim příčiny změny té hned, nýbrž až po smrti bratra Reginalda oznámil všem, co za nemoci Reginaldovy se stalo a proč původní oděv řádový pozměněn byl. Sv. Dominik a bratři jeho nosívali po tu dobu oděv řeholních kanovníků, který záležel v bílé vlněné říze (habitě) s bílou lněnou rochetou. Zahalovali se též černým velikým pláštěm s černou kapucí. Šat, který bl. Panna bratru Reginaldovi ukázala, měl místo lněné rochety bílý vlněný škapulíř, to jest úzké vlněné roucho, které s ramenou splývá vpřed i vzad až pod kolena. Od té doby je škapulíř hlavní a charakteristickou částí řeholního oděvu našeho. Když Dominikán sliby řeholní skládá, dostává od převora svěcený škapulíř se slovy: „Přijmi škapulíř řádu našeho, který jest hlavní částí našeho oděvu a zárukou mateřské lásky bl. Panny Marie k nám.“

Není přepjatostí, honosí-li se řád dominikánský, že zvlášť-

ním způsobem Rodičkou Boží jest milován. Má toho četné a podivuhodné důkazy. Pro lásku Královny nebes k nám a pro dětinnou úctu bratří Kazatelů k Matce Boží, nazváni byli první členové řádu dominikánského „syny Marie Panny“. Ve starých podáních kláštera sv. Sabiny dochovány jsou mnohé příběhy o zvláštní ochraně, již bl. Panna řádu prokazovala. Také v této knize některé z nich povíme, čímž i objasníme život sv. Dominika v klášteře svatosabinském, jak jej bl. Jordán vypisuje, i poznáme povahu světce a přilneme velikou úctou k tomuto zvláštnímu služebníku božím a chráněnci Marie Panny.

Když po zázračném uzdravení bratr Reginald úplně sil nabyl, odebral se do Svaté země, kdež asi rok prodlel. Skončiv pout navrátil se do Italie, kdež v Římě přijal řeholní oděv z rukou svatého otce Dominika. Tím splnilo se dávné přání Reginaldovo; zanechal svět a slávu jeho se vším, co na něm ve světě vábného kynulo, a stal se pokorným, chudým mnichem-Kazatelem, jehož hlavní snahou byla spása nesmrtelných duší. Jak dobře pochopil bl. Reginald slovo Písma řkoucího: „Nebo, co jest platno člověku, byť všechnen svět získal a na své duši škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou? Syn zajisté člověka přijde v slávě Otce svého s anděly svými, a tehdy odplatí jednomyšlně každému podle skutků jeho.“ (Mat. XVI, 26—27). Zdaž ve slovech těchto neskrývá se nejvyšší moudrost lidského života? Svět pohrdá svatými, že prý nerozuměli životu, a zatím — byli daleko moudřejšími, než je svět ve smyslné chytrosti své. Co prospěje na čas dobře se míti, nebude-li dáno na věky šťastné žití? táže se sv. mudrc Augustin.

SVATÝ DOMINIK VYCHOVÁVÁ

BRATRY A SESTRY

Když svatý Dominik přestěhoval se do kláštera sv. Sabiny, byl tak mnohými a nesnadnými pracemi zaměstnán, že jedna jediná z nich by byla dostatek zaujala ducha obyčejného muže. Dva kláštery bylo světcí řídit. Klášter sv. Sabiny, kde na vyučování jeho čekalo množství noviců rozličného věku a stavu, ve věcech duchovních neobeznámených, a klášter řádových sester u sv. Sixta, jehož správa nikterak nebyla snadná, protože společnost ta sestávala s jeptišek různých klášterů, jež sice všechny dobrou vůli měly, ale přísnému pořádku dlouhou dobu nemohly zvyknouti, čímž novou kázeň klášterní nemálo znesnadňovaly. Sv. Dominik nezanedbal ani jednoho dne, aby byl nešel sestry vyučovati v řeholi a klášterní kázni. Časem svolal též osm spolehlivých jeptišek z kláštera Pruillského, a učinil sestru Blanku, pannu velmi zkušenou, převorkou u sv. Sixta. Dlouhá a namáhavá tato práce sv. Dominika nebyla nikterak marná. Klausura a kázeň klášterní nesly vzácné ovoce a proměnily jeptišky z kláštera Panny Marie zاتبorské tak, že se staly příkladem svatosti a dokonalosti nejen obyvatelům římským, nýbrž i tamnějším klášterům.

Jen muž boží, jakým byl sv. Dominik, plný milosti a darů Ducha svatého, byl s to, aby zároveň spravoval dva tak veliké ústavy. Představíme-li si světce v této nesmírné práci a ohromné námaze samotného, beze vši vnější pomoci, a pátráme-li po prostředcích jimiž dodělali se hleděl cíle svého, jest nám vyznati, že muž boží jiného nenásledoval pravidla leč které nám P. Castilio podává slovy: „Křesťanská dokonalost, již Dominik učil, záležela přede-

vším v lásce boží a v lásce k lidem, potom v mlčení, samotě, postu, v umrtvování, ve přísné kázni, v modlitbě a v řeholních obřadech.“

Obřady řeholní, o nichž Castilio mluví, nejsou věci nikterak nepatrnou v osnově duchovního života sv. Dominika. Vyučovalť v nich bratry řádové s takovou horlivostí, že sv. Hyacint, „důkladným mistrem řehole a obřadů se stal“ za kratičkou dobu noviciátní. Za dob nejstarších trval noviciát jen půl roku a někdy i méně. Láska k obřadům řádovým, jež plny jsou významu asketického vycházela z nejhlubšího světcova přesvědčení, že zevnější věci nejsou u člověka beze vlivu na vnitřek jeho. Láska tato prýštila se i z povahy sv. Dominika, protože pořádek ve všech věcech nad míru miloval. Úplně prost všeho vnějšího i povrchního zachovávání předpisů, miloval světec soulad vnějšku se vnitřem, zevnějších znamení a obřadů s tím, co znamenají a představují.

JAK SVĚTEC ŽIL A SE MODLIL

Bl. sestra Cecilie, která sv. Dominika již v těch časích osobně dobře znala, rozepisuje se o něm ve svých knihách takto: „Postava jeho byla prostřední velikosti; byl hubený. Obličej měl krásný a živé barvy; vlasy a bradu měl světlou, oči nad míru libé. Na čele jeho a mezi řasami očními zářila jakási nebeská jasnost, jež mu zjednávala velikou úctu a lásku všech. Býval nad míru přívětiv a vesel. Byl-li však nedostatky a chybami lidskými soustrasti pohnut, bolestně truchlival. Měl dlouhé, krásné ruce, plný, libý a zvučný hlas. Nikdy neměl lysé hlavy a řeholní tonsuru na hlavě až do smrti nosil.“

Fr. Gerard Trachet, jenž roku 1257 z rozkazu bl. Humberta „Život sv. Dominika“ sepsal, popisuje nám světce takto: „Svatá chudoba zářila ve všem, co měl; jeho oděv, obuv, opasek a knihy na jevo dávaly největší chudobu. Škapulíř, jehož nikdy, ani za přítomnosti nejvyšších osob pláštěm nezakrýval, míval krátký. V zimě v létě nosil světec týž oděv, starý a zalátaný. Plášť míval ze všech nejhorší. Z lásky k chudobě neměl ani své celly čili klášterní světničky. Spával často ve chrámu na holé zemi. Přišel-li pozdě a promoklý se soudruhy domů, poručil jim, aby se zotavili a odebrali na odpočinek; sám pak šel do kostela, nedopřáv si potřebného zotavení. Noci v modlitbě probděl, anebo, přemohl-li ho spánek, položil se na stupně oltářní neb na dlažbu kostelní. Ještě dnes viděti v kostele sv. Sabiny nápis na kameni, na němž náš patriarcha v noci odpočíval. Když se pomodlil, šel nahoru do ložnice, požehnal spící bratry a jako pečlivá matka bděl nad nimi. Když se zazvonilo k jitřní modlitbě, šel s bratřími do kůru, a napomínal jich, aby radostně a zbožně žalmy pěli.

Nemohl-li na cestách ve chrámě přenocovati, a bylo-li mu v domě světských lidí přenocovati, spával na lávce nebo na slámě, též i na holé zemi. Vždy býval ve spaní úplně oděn. V noci bičoval se třikráte až do krve: poprvé za sebe, podruhé za hříšníky a po třetí za duše v očistci. Modlitba jeho byla takřka neustálá: modlíval se pořád a všude, především v kostele. Bratři řádoví často se skryli ve tmách kostelních a byli svědky milostného jeho obcování s Bohem. Zůstal-li po kompletári (večerních kněžských hodinkách) v kůru a myslil-li, že jest samotén, otevřel Bohu celé nitro a duše jeho rozplývala se blažeností. Chodil-li po kostele, zastavil se u každého oltáře a modlil se za řád a za svět, hned kleče, hned hluboce jsa skloněn, hned rozprostřen na zemi. Šel-li mimo oltář, na němž byl ukřižovaný Spasitel, hluboce se poklonil, a připomněl si, že jest neužitečným služebníkem božím. Tutěž poklonu činil, kdykoli vyslovil: „Sláva Otci i Synu i Duchu sv.“ a poručil bratřím, aby činili totéž. Často opakoval slova Juditina: „Modlitba pokorného a nužného bude Ti, o Bože, vždy příjemná.“ Někdy se modlil po příkladě Ježíše Krista v zahradě, obličejem leže na zemi. Při tom rozjímal o některém výroku Písma svatého. Místo, na němž měl položenu hlavu, našli bratři často slzami zmáčené. Někdy slyšeli světce pronášeti slova: „Pane račiž míti slitování se mnou, hříšník zajisté veliký jsem. Pro své chyby nejsem hoden patřiti na nebesa. Hněv Tvůj velmi mne tíží, neboť zlé činil jsem ve přítomnosti Tvé. Duše má připoutána jest k zemi, dej mi život vedle zaslíbení svého.“

Aby učenníky k modlitbě povzbudil, uváděl jim na mysl příklad sv. Tří králů, kteří před Ježíškem na kolena padli. Při tom říkával: „Pojďme a klaňme se jemu a plačme před Pánem, jenž nás stvořil.“ Novicům radíval: „Nemáte-li vlastních hříchů oplakávati, plačte po příkladě prorokův,

apoštolův a Ježíše Krista nad hříchy lidí, kteří žijí světu a ne Bohu.“

Zvláštním způsobem ctil Dominik znamení sv. kříže. Pevně hledě na Ukřižovaného, činíval četné poklony, střídavě se při tom modle a rozjímaje. Někdy trvaly poklony a modlitby ty hodně dlouho. Často zdálo se, jakoby světec viděl nebe otevřené. Ústa nevyslovovala, co srdce cítilo. Horké slzy kanuly mu po lících a prsa prudce se dmula. Někdy vstával vzpřímen, maje ruce na prsou složeny v podobě knihy. Jindy pozvedl ruce, jako by něčemu naslouchal, anebo si rukama oči zakrýval, aby se nerušeně nořil v hluboké rozjímání. Viděli ho též u vytržení mysle, an na prstech nohou stál, maje ruce nad hlavou ve způsobě šipu složeny; často je rozepial a rty pohyboval, jakoby se na něco Boha tázal. Potom opět ruce sepial, jakoby odpověď byl obdržel a volával: „Pane, vyslyš mne, když se k Tobě modlím, když ruce své zdvihám ke svatému stánku Tvému.“ Zvláštního způsobu modlitby užíval, chtěl-li od Boha obdržeti neobyčejných milostí. Tu stával vzpříma, ruce maje rozepiaty na způsob kříže. V takových okamžicích mluvil hlubokým a zřetelným hlasem: „Pane, volal jsem k Tobě, rozepiaty byly ruce mé po Tobě celý den, duše má jest jako země bez vody vypráhlá, vyslyš mne rychle!“ Tohoto způsobu modlitby použil, když vzkřísil mladého Napoleona. Svědci divu toho slyšeli tajuplná slova, jež tehdy Dominik mluvil, ale nerozuměli jim a netázali se na ně, majíce posvátnou úctu a bázeň ku sv. divotvůrci.

Ó, jak vzácná, potřebná, mocná a blaživá jest modlitba! Učme se modlití od sv. Dominika. Představme si živě v mysli, když se modlíme, že jsme ve přítomnosti našeho drahého otce a napodobme — jsme-li o samotě — způsob modlitby jeho. Slova „facite, sicut habetis formam, nostram, dělejte, jako máte vzor na nás“, měla by nás zvláště vábiti

a povzbuzovati, kdykoli se modlíme před obrazem sv. Dominika! Jako druhdy prosili svatí apoštolé božského Mistra: „Pane, nauč se nás modlit“, tak prosíme také řeholního svého zakladatele: *Sv. otče Dominiku, nauč se nás modlit a Pánu Ježíši věrně sloužit!*

O jeho životě zaznamenali nám očití svědkové ještě tyto zajímavé podrobnosti:

Po obědě, když bylo skončeno díkuvzdání, chodíval světec na nějaké odlehlé místo, kde rozjímal o tom, co za četby v jídelně byl slyšel. Někdy též četl si evangelium, které vždy s sebou nosíval. Často zahloubal se tou měrou do četby, že se zdálo, jakoby s někým hovořil, neboť hned se usmíval, hned plakal, hned bil se v prsa, zakrýval si tvář, povstával a zase si sedal, živě vykládaje, jakoby někoho před sebou měl. Každodenně přinášel Bohu obět mešní, hojně při tom slzy prolévaje. Blížil-li se ve mši svaté k proměňování, kdy měl na oltář sestoupiti Ten, jehož od nejútlejšího mládí nade všechno miloval, rozechvěl se světec náš a slza po slze kanula po tváři jeho, ozářené zvláštním světlem. Pater noster čili Otčenáš říkával ve mši s výrazem věru andělským. Mnozí z okolostojících říkali, že světec asi cítil přítomnost nebeského Hostě a že proto tak vroucně se modlil.

Obcuje s podřízenými býval světec samá láska. Byl dobrotvým a shovívavým otcem všem. Bylo-li nutno někoho napomenouti neb trestati, dělo se to tak jemným způsobem, že chybující rád to měl a ochotně vyhověl. Bratr Rudolf z Faënzy praví: „Světec náš býval vždy vesel, trpěliv a přívětiv, jsa bratřím pravou potěchou. Viděl-li chybu na některém z bratří, nedal ihned znáti, že to ví, nýbrž teprve po chvíli řekl mírně a klidně: „Bratře, chybil jsi. Ožel toho.“ Musil-li trestati, činil to způsobem takovým, že každý věděl, že ho to bolí.“ Bratr Frugerus: „Dominik přísně za-

chovával pravidla řeholní a chtěl, aby jiní je také dobře zachovávali. Chybil-li někdo proti řeholi, napomenul ho světec a bylo-li třeba, mírný trest mu dal.“ Bratr Pavel Benátský praví: „Ačkoliv i kárat i prutem dobře vládnout uměl, věděl též otevřít srdce své a potěšiti. Slova jeho byla tak láskyplná a působivá, že nikdo od něho neodešel, nebyv potěšen. Viděl-li, že některý bratr jest smuten nebo zarmoucen, zavolal si ho k sobě, vyptal se ho na jeho bol a potěšil ho.“

„Toť obraz sv. Dominika dle očitých svědků jeho života! Sotva byl kdy člověk ve všech věcech tak dokonalý a pokorný, jako byl náš svatý Otec Dominik. Ve všem byl zářným příkladem bratřím, — ve slovech, v jednání, v mravech, v jídle i v oděvu. Byl velikomyslným a pohostinným, rád dáváje jiným, co měl.“

Z Á P I S K Y K L Á Š T E R Ů S V. S A B I N Y

A S V. S I X T A

Druhou neděli postní, prvou to po zavedení sester do kláštera sv. Sixta, kázal sv. Dominik v kostele sv. Sixta, stoje u mříže kůrové, aby ho sestry dobře slyšely. Za kázání přerušila křikem paní, zlým duchem posedlá. „O bíd-níče“, volala. „Tyto jeptišky byly naše a ty jsi nám je vzal, ale tuto duši jistě nám nevezmeš!“ Docela klidně poručil světec křičící ženě, aby se ztišila. Nato udělal nad ní kříž a osvobodil ji od zlého ducha před lidem četně shromážděným. Po několika dnech přišla osvobozená k světci a vrhla se mu k nohám, prosíc o roucho řeholní. Světec přijal ji do kláštera a dal jí jméno sestra Amáta, to jest Milena, na památku, že jí Bůh zvláštní milost prokázal, když ji za takových okolností do kláštera vzal. Sestra Milena byla později poslána do Bologně, kde umřela v pověsti svaté. Pohřbena byla s jinými dvěma sestrami z řádu svatého Dominika, s Cecilií totiž a s Dianou, která založila klášter Dominikánek v Bologni. Všecky tyto tři sestry jsou církevně prohlášeny za *blahoslavené*.

Když se jednou sv. Dominik v noci modlil, hodil po něm ďábel se střechy kostelní velikým kamenem. Kámen strhnul světci s hlavy kapuci a s velikým hřmotem padl na zem. Hřmotem tím probudili se bratři a spěchali do kostela k Dominikovi zvědět, co se stalo. Dlažba kostelní, na níž světec klečel, byla rozbita. Světec byl však v modlitbách tak ponořen, jako by o ničem nevěděl. „Ďábelský“ kámen chová se podnes v kostele sv. Sabiny a jest makavým dokladem, že zlý duch bývá málomocným proti služebníkům božím, odpírají-li mu „silni jsouce u víře“. To platí nejen o *svatých*

a jejich bojích s duchem zlým, nýbrž vůbec o zbožných duších v pokušeních a trápeních, jimiž je z dopuštění božího duch zlý soužívá a jež jim mravně neubližují, i když mnoho bolestí, nepříjemností a bojů jim způsobují. Kdo odpírá zlému, nebývá jím v duši poškozen, i kdyby velice a dlouho sužován byl. Nejlepším prostředkem, kterým zmaří se úklady ďábelské, jest následovati sv. Dominika — a modliti se. Potom padne kámen čili pokušení ďábelské vedle nás a neuškodí nám, jako neuškodil sv. Dominiku kámen, kterým po něm v kostele ďábel hodil. Radu tuto dal Spasitel apoštolům, když děl: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ (Lukáš XX, 40.)

Kdysi v noci bděl sv. otec náš a chodil klásterem. Najednou spatřil zlého ducha, o němž stojí psáno, že „obchází jako lev řvoucí, hledaje koho by pohltil.“ Světec zvolal odhodlaně: „Co tu chodiš, bídniče?“ — „Pracuji a namáhám se, abych něco vyzískal“, odpověděl satan. — Na to světec: „Co vyzískáš v ložnici?“ — „Velmi mnoho. Ruším bratry ve spánku, dělám je nevrlymi, ospalými, aby v čas nevstali k noční modlitbě kůrové, aneb aby ji hodně roztržitě vykonávali.“ — Potom zavedl sv. Dominik ďábla do chrámu a pravil: „Co zde vyzískáš?“ — „Hledím zadržeti někde bratry, aby se opozdili, nebo aby posvátné úkony ledabyle vykonávali.“ — V jídelně ďábel pravil: „Zde jest mou snahou, abych bratry sváděl, aby buď mnoho nebo málo jedli a tím Boha uráželi.“ Zaveden byv do hovorny, pravil ďábel s úsměvem: „Toto místo náleží mně celé. Zde bratři dopouštějí se mnohých chyb, mluvíce neb poslouchajíce všeliké zbytečné novinky. Co jinde dobrého nabyli, zde ztrácívají.“ Konečně zavedl světec ďábla do síně kapitolní. Je to místo, kde bratři na sebe pokorně a veřejně z přestupků žalují, které proti stanovám řádovým učinili. Představený uloží jim za to pokání, čímž se chyby napra-

vuji. Do kapitolní síně však ďábel vkročiti nechtěl, a když byl k tomu Dominikem donucen, křičel: „Toto místo jest mi peklem. Zde žalují bratři na sebe chyby; zde bývají napomináni a káráni; zde jim bývají odpuštěny poklesky. Co jinde pozbyli, tady nabývají.“ Potom ďábel zmizel. Sv. Dominik, překvapen zprávou tou, svolal bratry a učinil jim poučnou přednášku, kterak třeba bdělým a opatrným nad sebou býti a nástrahám ďábelským vždy a všude se vyhýbati. Z těchto příběhů poznáváme, jakou moc dal Bůh sv. Dominikovi nade zlými duchy. S učeniky Páně mohl náš světec říci: „Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve jménu tvém.“ (Lukáš X, 17.) Sestra Cecilie ještě nám znamenala: Když byl sv. Dominik kdysi v kostele, by se pomodlil, vyšel k půlnoci ze svatyně a zašel si do chodby, v níž byly celly (světničky) spících bratří. Na konci chodby zahloubal se v rozjímání a modlitbu. Znenadání uviděl tři paní přicházeti k sobě. Prostřední z nich byla nejkrásnější. Jedna z jejích průvodkyň nesla vzácnou růži; druhá podávala kroupku své velitelce. Tato, vzavši kropáč, kropila spící bratry a žehnala všecky až na jednoho. Světec, pozorovav to, běžel k žehnající paní a padnuv jí k nohám, prosil, aby mu řekla, kdo jest a co tady chce? Žehnající paní odpověděla: „Jsem ta, kterou každý večer vzýváte, modlíce se slova: „Eja, ergo advocata nostra = nuže tedy, orodovnice naše! Jsem ta, která prosím u nohou Krista, Syna svého, aby chránil váš řád.“ Světec, všecek rozradostněný, otázal se, kdo jsou dvě panny, jež Matku Boží doprovázejí? „Sv. Cecilie a Kateřina“, dáno mu v odpověď. „Proč, dobrotivá Matko Boží“, tázal se světec, „proč jsi minula jednoho spícího bratra, a nepožehnala ho, jak jsi učinila ostatním?“ Na to mu odpověděla sv. Panna: „Protože slušně neležel.“ Potom všecky spící bratry obešla pokropila je a žehnajíc jim zmizela.

Sv. Dominik vrátil se do kostela na dřívější místo poděkovat Bohu za obdržená dobrodiní. Sotva začal, byl do nebe myslí vytržen. Spatřil tam Pána a po pravici jeho bl. Pannu Marii, oděnou modrým pláštěm. Rozhlédaje se ne-

bem, viděl v něm četné řeholníky všech církevních řádův, ale z řádu svého neviděl tam ani jediného, ač někteří byli již umřeli. Hořce se rozplakav, neodvážil se předstoupiti před trůn Boží ani před bl. Pannu. Ta mu však po chvíli pokynula rukou, aby přistoupil. Dominik neodvážil se toho učiniti, až i Pán mu totéž znamení dal. Přistoupiv tedy k Pánu, vrhl se světec na kolena a plakal hořce. Pán mu po-

ručil, aby vstal a když se to stalo, otázal se ho: „Proč pláčeš tak hořce?“ — „Protože vidím zde řeholníky všech řádů, ale ani jediného ne z řádu mého.“ Na to děl Pán: „Chceš viděti svůj řád?“ Třesoucím hlasem odpovídal Dominik: „Ano, Pane!“ Tu položil Spasitel ruku na rameno Panny Marie, řka: „Řád tvůj svěřil jsem své milé Matce.“ Potom tázal se opět: „Chceš tedy viděti svůj řád?“ A když světec opětně prosil, že chce, rozvinula bl. Panna Maria veliký svůj modrý plášť, že pokrýval skoro celé nebe, a ukázala Dominikovi veliký počet svatých z řádu jeho uschovaných pod jejím ochranným pláštěm. Dominik děkoval na kolenou vděčně Pánu i Božské jeho Matce za neobyčejnou dobrotivost, a přišel opět k sobě. Po jitřní zavolal bratry do síně kapitolní, učinil jim dojemnou řeč o úctě a lásce k Panně Marii a vypravoval jim, co v noci viděl. Po kapitolní řeči zavolal bratra, jehož Panna Maria nepožehnala a ptal se ho důvěrně, nezamlčel-li snad ve zpovědi nějakého těžkého hříchu. „Otče“, odpověděl bratr, „nemám jiného na svědomí, leč, že jsem dnes v noci, procitnuv, viděl se poněkud nepřikrytý.“

Slyšíme-li takové přiznání a víme-li, že stačilo blahoslaivené Panně, aby nepožehnala bratra klášterního nahodilou a nepatrnou zevnější chybou postiženého, zdaž nemáme z toho poučení bráti, abychom všude a vždycky, ve dne v noci, ve všem všudy byli náležitě uspořádáni, by na nás oko lidské a hlavně božské ničeho nepatřičného nezpozorovalo? Dobře upravený zevnějšek hodí se dobře upravenému ctnostnému nitru. Řeholník má vždy a všude ukázati se dobrým příkladem, neboť, ať jíme nebo bdíme, ať spíme nebo se pohybujeme, vždy před Bohem jsme a vším, co dobrého konáme, zásluhy pro život věčný sbíráme.

Sv. Dominik stále pečoval, aby buď ve zpovědnici, nebo na kazatelně, nebo jiným způsobem pracoval o spáse duší.

K večeru přicházel k sestrám a mívál k nim duchovní řeč nebo měl rozhovor o povinnostech řeholních. Nemělyť sestry jiného učitele, jenž by je v životě bohumilém vyučoval než jeho. Kdysi večer dlouho světec nepřicházel. Sestry, myslíce, že již nepříjde, ukončily modlitby a odebraly se do světniček k odpočinku. Nenadále však zazněl zvonek, což bylo znamením, že světec do kláštera přišel. Tu dobu bydlela totiž ještě část bratří u sv. Sixta v přistaveném křídle odděleném od kláštera sester. I spěchaly sestry hned ke mříži klášterní, kdež spatřily světce prostřed bratří sedícího. „Milé sestry“, řekl světec, radostí záře, „přicházím dnes z rybolovu a Pán mi dal uloviti vzácnou rybu.“ Rybou tou mínil bratra Gaudiona, jediného to syna římského měšťana, jehož byl právě do řádu přijal. I použil světec Bohem dané příležitosti a povzbuzoval vzletnou řečí přítomné bratry a sestry k neoblomné důvěře v Boha, již zvláště na začátku řeholního života v nejvyšší míře třeba. Na potvrzenou řeči své, aby v důvěře v Boha nikdy neklesali, učinil před očima všech tento zázrak: Zavolav bratra Rogera, poručil mu, aby donesl pohár a trochu vína. Když byl bratr obé přinesl, naplnil světec pohár vínem, požehnal jej a pil, načež ostatním přítomným bratřím píti přikázal. Bylo jich 25 a pili z poháru všichni. Když se bratři napili, pravil světec: „Chci, aby i sestry dnes pili“, a zavolav sestru Nubiji, kázal jí, vzít pohár a podati jej všem sestrám. Přišla tedy sestra Nubie ještě s jednou družkou a vzavše pohár, z něhož, ač byl pln vína, ani kapky nevylito, dala sestře převorce a po ní ostatním sestrám. Bylo jich všech, které pili 104, a pohár zůstával pořád plný, jakoby bylo víno do něho ustavičně doléváno... Bohu díky vzdav, řekl světec: „Pán chce, abych šel do kláštera sv. Sabiny.“ Bratr Tankred, převor bratří, a bratr Oto, převor sester a převorka se sestrami hleděli světce přemluvit, aby nechodil: „Milý

otče — pravili — už pozdě a není radno, abyste odcházel.“ Světec však zdráhal se býti jim po vůli a pravil: „Pán chce, abych odešel, a pošle s námi anděla svého, aby nás chránil všeho zlého.“ Vzav si oba převory a všechny bratry za společníky, vydal se na cestu do sv. Sabiny. Když vyšli, ukázal se sličný mladík, anděl, jak byl světec předpověděl a drže v ruce hůl, byl hotov doprovázeti je na cestě k domovu. Dominik kázal bratřím, aby šli za mladíkem, sám krácel za nimi. Tak přišli ke dveřím chrámu sv. Sabiny, které byly zavřeny. Mladík dotekl se dveří a dveře hned se otevřely. Na to vstoupil mladík do kostela, po něm bratři a naposled i sv. Dominik. Vstoupivše do chrámu spatřili, že mladík zmizel a že dvěře kostelní za ním se zavřely. Za chvíli zvonilo v klášteře na jitřní a bratři, kteří doma zůstali, nemálo se podivili, když v kůru světce a jeho soudruhy uviděli, nevědouce kudy tam přišli, když dvěře kostelní i klášterní byly od večera zavřeny. Tehdy byl právě mladý jakýs novic v řadě jménem Jakub, jenž znepokojován byl těžkým pokušením, aby z řádu vystoupil. Právě té noci rozhodl se, že po jitřní klášter opustí. Světec, jemuž úmysl novicův byl Bohem zjeven, kázal bratru Jakubovi, aby k němu přišel. Když br. Jakub se dostavil, napomínal ho Dominik a povzbuzoval, aby se nedal klamati lstí ďáblovou, a zůstal věrným službě Kristově v klášteře. Mladík však nedal místa v srdci svém radě a prosbě světcově. Náhle zvedl se a strhl ze sebe řeholní roucho, pravě, že chce rád okamžitě opustiti. Milosrdenstvím jat pravil mu světec: „Počkej chvíli, milý synu, a potom čiň co chceš.“ Na to padl světec na zemi a modlil se. Tu bylo viděti, jakou moc měl Dominik od Boha, a jak snadno obdržel zač prosil, neboť ještě modlitby nedokončil, když br. Jakub padl mu k nohám, úpěnlivě prose, aby mu vrátil řeholní roucho, jež byl v návalu pokušení se sebe strhl. Hořce pláče

sliboval br. Jakub svatosvatě, že řádu jakživ neopustí. Světec vrátil mu řeholní roucho a napomenul ho, aby věren zůstal řádu a horlivým byl ve službě Kristově. Stalo se tak, neboť br. Jakub stal se knězem, žil dlouho vzorně a šťastně v řádě zemřel. Když druhého dne z rána Dominik s bratřími do sv. Sixta byl se vrátil, vypravovali bratři za jeho přítomnosti sestře Cecílii a ostatním sestrám, co se bylo přihodilo a světec potvrdil výpovědi jejich, řka: „Milé dcery! Nepřítel chtěl Pána oloupiti o jednu ovečku, ale Pán ji vysvobodil z rukou jeho.“

Klášternímu životu sv. Dominikem zachráněný br. Jakub něco mi do péra dává, co snad někdo jiný a někde jinde může dobře potřebovati. Kdyby tě, bratře drahý a ctihodná sestro, pokoušel někdy zlý duch, abys z řádu vystoupila a bílý habit sv. Dominika za roucho světské vyměnila, nedej mu sluchu, ale vrhni se v duchu k nohoum sv. patriarchy a pros ho, aby tě utvrdil v povolání svatém. Nejlépe si povedeš, když hned z počátku, jak takové pokušení zpozoruješ, svěříš se představeným, hlavně zpovědníku, a když vytrvale sv. Dominika a dobrotivou Matku našeho řádu za pomoc vzývati budeš. Kdo pokušení podobného nemáš a v řádě šťasten jsi, děkuj Bohu vroucně, a služ mu v řádě věrně!

Klášter sv. Sabiny není od r. 1273 sídlem velmistra řádového, ale obýván jest několika duchovními syny sv. Dominika. Zachována jest tam podnes malá světnička, v níž světec dlíval a k Bohu vzdychal. Je tam též síň, v níž Dominik sv. Hyacinta a bl. Česlava oděl rouchem řeholním. V rohu zahrady roste oranžový strom zasazený rukou sv. Dominika. Ve druhé polovici minulého století náhle ukázala se na oranži nová mohutná větev. Mnozí vykládali si to v ten smysl, že se tím označil rozkvět řádu, jenž té doby

přičiněním P. Lacordairovým a P. Jandelovým skutečně se stal ve Francii a později (1858) i v bývalé rakouské říši, působením P. Anselmiho, jenž přísnou řeholní kázeň zde zavedl a vzkřísil v zemích těch řád dominikánský.

SV. DOMINIK CESTUJE DO BOLOGNĚ

A DO ŠPANĚL

Na podzim r. 1218 chystal se sv. Dominik opustiti Řím a navštívit krajiny, v nichž učenníci jeho zakládali kláštery. Představme si radost, kterou měl světec z rychlého rozšíření řádu a pochopíme, proč toužil spatřiti nově zřízené kláštery.

Těž pokora urychlila jeho odchod z Říma. Kázanými a zázraky obrátil na sebe pozornost celého města. Pocta, která byla mu odevšad vzdávána, sužovala jeho duši. Proto se jí chtěl vyhnouti. Odcestoval z Říma v říjnu s několika bratřími, hůl poutnickou máje v ruce a na rameně cestovní vak. Cestou přidal se k nim Františkán br. Albert. Zamířili do Bologně, kdež Dominikáni bydleli v klášteříku Panny Marie „Maskarella“.

Světec pobyl tam několik dní. Pro bratry byly tyto dny, dny nevyslovitelné útěchy a radosti. P. Ludvík z Palerma vypravuje, že za pobytu Dominikova v Bologně stalo se následující: „Když byl náš sv. Otec Dominik vykonal v Římě těžkou úlohu, papežem poručenou, odebral se do Bologně a zůstával v klášteře „Maskarella“, kdež té doby bratři jeho bydleli. I přihodilo se jednou, že zbylo bratřím jen několik kousků chleba k obědu. Když se pomodlili a sedli ke stolu, zdvihl muž boží oči k nebi a hle, dva sliční jinochové zavřenými dveřmi vkročili do jídelny, nesouce koše plné bílého chleba. Každý bratr dostal celý bochník. To trvalo tři dny vždy o polednách. Veliký tento zázrak se stal dvakráte v Římě a dvakráte v Bologně. Po druhé přinesli andělé s chlebem i koš sušených fiků. Bratr, jenž papeži

Řehoři IX.* o věci té vykládal a výpověď svou přísahou potvrdil, doložil, že nikdy lepších fiků nejedl. Papež řekl mu s úsměvem :

„Za to věru nemůže mistr Dominik, neboť fiky ty nebyly trhány ve vaší zahradě!“ — jako by chtěl říci: „Bůh vám je tenkrát z ráje poslal“.**

P. Castilio vypravuje ještě jinou událost: „Svatý Dominik a druhové jeho, přišedše do Lombardska, ubytovali se v hostinci jakéms a posadili se s přítomnými za stůl. Když hostinská zpozorovala, že Dominik a druhové jeho jedí pouze chleba a masa si neberou, spustila na ně hodně podrážděnou řeč, ano nadávala jim. Marně snažil se muž boží k rozumu přivésti rozezlenou ženu. Hubovala zle dále, až toho měl konečně světec dosti. Povstav, pravil jí: „Abys uměla laskavě přijímati sluhy Páně z lásky k Bohu, jemuž sloužíme, prosím Krista Ježíše, aby ti uložil mlčeti.“ Sotva domluvil, hospodská oněměla. Asi za osm měsíců vracel se Dominik ze Španěl toutéž cestou. Hostinská poznala ho a běžela k němu s pláčem. Kajícími slzami dávala na jevo lítost i prosbu za odpuštění. Světec učinil jí kříž na ústech a hned rozvázala se pouta jazyka jejího. Laskavě ji napomenuv, aby budoucně užívala jazyka moudře, rozloučil se s ní.

Zdá se, že na této cestě přihodilo se, co vypravují leto-

* Týž papež prohlásil Dominika za svatého.

** Bratr Ludvík (žil na konci XV. a na začátku XVI. stol.) připojuje ku zprávě té ještě toto: „Byl jsem ve světničkách, které bratři vystavěli a v roce 1528 dobře jsem si je změřil. Měly čtyři a půl stopy zšíří a sotva 6 stop zdělí. Představený u Panny Marie „Maskarely“, můj osobní přítel, řekl mi, že každého roku v den, kdy andělé přinesli bratřím chléb s nebe, libá vůně rozlévá se jídelnou a trvá po 40 hodin.“ Stůl, na který položen byl zázračný chléb, ponechán byl u Panny Marie „Maskarely“, když bratři se stěhovali do sv. Mikuláše a byl v čase, kdy bratr Ludvík to psal, ještě zachován za železnou mříží u stěny.

pisu města Faenzy. Albert, tamnější biskup, zamiloval si našeho světce tou měrou, že si ho vzal do svého paláce na delší čas. To ovšem Dominikovi nikterak nebránilo, aby žil obyčejným způsobem. Každou noc vstával a chodíval do blízkého chrámu modlit se noční hodinky. Služebníci biskupovi pátrali, proč tajně v noci z paláce vychází. Jedné noci viděli u dveří jeho bytu dva krásné mladíky s hořícími pochodněmi, kteří ho a jeho druhy do kostela provázeli. Dveře kostelní otevřely se jim samy sebou. Tak chodíval Dominik každou noc do chrámu sv. Ondřeje. Když biskup o té věci uslyšel, chtěl býti osobním svědkem takového zjevu. Bděl tedy v noci a viděl na vlastní oči, co se dalo. Tím byl tak dojat, že daroval sv. Dominiku chrám sv. Ondřeje, aby u něho postavil klášter bratřím Kazatelům. Na památku zázraku tohoto jmenuje se podnes místo mezi palácem biskupským a chrámem sv. Ondřeje „místem andělským“.

Jisto jest, že sv. Dominik na této cestě po severní Itálii navštívil mimo Faenzu mnoho jiných měst; dějiny však nedochovaly nám o tom téměř ničeho. Po nějakém čase přišel z nížin Lombardských horami alpskými do Francie, kdež v klášteře sv. Romana v Toulousu bylo bratřím mnohých příkoří vytrpěti od jinověrců. Potěšiv bratry, zamířil do Španěl a dospěl před vánocemi Segovie, která byla z nejznamenitějších měst Staré Kastilie a nedaleko Osmy. Co pocítilo cituplné světcovo srdce, když spatřil opět místo, s nímž pojilo se tolik vzpomínek z mládí? Místo, které živě mu připamatovalo zemřelého přítele, Dona Diega, s nímž začal před lety missie v Jižní Francii a v nichž nyní úspěšně pokračoval, založiv řád kazatelský, jehož apoštolské činnosti otevřen byl celý svět!

V S E G O V I I

Možná, že vzpomínky tak blaživé přiměly Dominika, aby založil v Segovii klášter svého řádu. O pobytě světcově v Segovii málo celkem zpráv. Víme, že bydlel tam v domě chudé vdovy, která z úcty ke svatému muži, skryla žíněné roucho, které světec byl svlékl, aby na sebe vzal jiné, a uložila je v truhlici. Když za kratko po té ve světnici vzňal se oheň, a veškeré nářadí shořelo, zůstala skříň, v níž žíněné roucho světcovo a nejlepší věci domácí paní byly uchovány, zcela bez pohromy. Kajícíné toto roucho bylo dlouhou dobu v klášteře Valladolidském ukazováno. Bůh chtěl tím asi ukázati, že pravá kajicnost uhašuje oheň zlých náruživostí. Kdo ví, co to znamená, na pokání rád se dá. „Zde, Pane, řež, na věčnosti ušetř“, říkával sv. Augustin.

Svatý Dominik kázal ve Španělsích s neobyčejným úspěchem. Bůh žehnal a podporoval slova jeho zázraky. Stálé sucho v krajině znemožnilo zasetí obilí. Obyvatelstvo velice se tím rmoutilo, obávajíc se hladu. Zarmoucený lid shromáždil se jednoho dne za městem, aby na Bohu vyprosil konec té bídě. Světec kázal při tom lidu. Znenadání přestal a zvolal duchem božím jsa nadšen: „Nebojte se, bratří, a důvěřujte v prozřetelnost boží, neboť ještě dnes vám sešle hojný dešť a promění zármutek váš v radost.“ (P. Gerhard de Frachet. Život sv. Dominika. Kniha 2.) Hlava 6.) Nebe bylo té chvíle čisté a jasné, že ani známky blížící se nějaké bouře nebylo viděti. Za chvíli však splnilo se proroctví. Neboť, když ještě světec mluvil, ukázal se mrak a brzo tak mocně pršelo, že shromážděný lid kvapem domů utíkal. Obyvatelé Segovie vystavěli na památku této události krásnou kapli na místě, kde shromáždění lidu se konalo a kde mu Dominik kázal.

Jindy odebral se svatý Dominik na poradu k městskému zastupitelstvu. Po skončené schůzi ujal se slova, řka : „Vyslechli jste teď, bratří moji, vůli krále smrtelného a pozemského. Poslyšte tedy i přikázání krále nebeského a nesmrtelného.“ Nevinná tato slova rozhořčila jednoho z přítomných, že opovržlivě zvolal: „Chceš nás celý den zde pozdržeti?“ Vskočiv na koně odjížděl rozezlenec domů. Sluha boží za ním volal: Předpovídám vám, že rok neuplyne a na místě, kde nyní jste, chyběti bude koni vašemu jezdec a vy budete ukryt ve věži, kterou jste si ve vlastním domě vystavěl. (P. Gerhard de Frachet. Život sv. Dominika.) Proroctví světcovo na vlas se vyplnilo. Než uplynul rok, byl zmíněný pán i se synem zavražděn na místě, kde byl se sv. Dominikem rozmlouval a pochován jest skutečně ve věži hradní, jak světec prorokoval.

Kázání světcovo mělo na lid velikou moc. Vypravuje se, že než Dominik kázati začal, padl na kolena před obrazem Rodičky boží a takto se modlival: „Dignare me laudare te, Virgo sacrata“ to jest: „hodným mě učin chváliti tebe, Panno přesvatá!“ Pater Kroiset tvrdí, že sv. Dominik zavedl též zvyk, aby kázání začínalo pozdravem andělským, což v některých krajinách dosud se zachovává.

V Segovii shromáždil svatý Dominik mnoho žáků kolem sebe a položil základy kláštera sv. Kříže. Bratr Karbolan byl tam prvním převorem. Na blízku Segovie našel světec jeskyni, do níž se odebírával modlit a kát. Stěny její bývaly kropeny slzami a krví jeho, jak dosvědčují, kteří ho tajně pozorovali. V době pozdější byla tato jeskyně proměněna v kapli a spojena s kostelem. *Sv. Terezie* po letech navštívila jeskyni tu a vyjádřila se, že jí v ní bylo na přimluvu světcovu tolik milostí a útěchy uděleno, že by si přála bydleti v jeskyni té celý život.

Když byl světec klášter v Segovii vystavěl, odcestoval

do Madridu, kde již klášter byl zbudován. Založil jej br. Petr. Klášter byl maličký a podobal se poustevně. Místo bratří povolal do něho světec řádové sestry. Pozoruhodno jest, že patriarcha náš ve Španělech jakož i ve Francii a v Italii rozšiřoval stejnou měrou kláštery bratří i sester svého řádu, vždy jsa pamětliv, že klášter Panny Marie Pruillské byl prvním jeho dílem. Dosud dochovala se nám památka, péče Dominikovy o sestry v Madridě. Je to list, který jim brzy po založení kláštera poslal. Zní takto: „Bratr Dominik, mistr řádu kazatelského, převorce a veškerému klášteru sester v Madridě, pozdrav, polepšení života a milost Pána Ježíše Krista! Těším se velmi a neustávám děkovati Bohu za váš pokrok v dobrém a že vás Pán vytrhl z nebezpečí světa. Bojujte, milé sestry, proti starému nepříteli modlitbou a posty, neboť jen „ten kurunován bude, kdo statně dobojoval.“ Posud neměly jste domu, v němž byste všechny řeholní předpisy našeho řádu dokonale zachovávaly. Nyní však nemáte příčiny, jež by vám mohla býti omluvou, protože bydlíte s milostí Boží v domě, kde vám vše řádně a svědomitě zachovávat lze. Proto jest vůlí mou, by na všech místech stanovami určených, tedy v kůru, v jídelně, na chodbách a vůbec všude, kde dle předpisů řádu dlíte, přísně se zachovávalo klášterní mlčení, aby žádná z vás prahu klášterní brány nepřestoupila, také aby nikdo do kláštera vpuštěn nebyl, vyjímaje biskupa nebo vašeho duchovního správce, jemuž vejíti volno jest, aby vám kázal nebo veřejně vás visitoval. Nezanedbávejte skutků kajicnosti a pobožnosti; buďte poslušny sestry převorky a nemařte zbytečně času marným mluvením. Vyzýváme milého svého bratra Mannesa, jenž vám již přemnoho dobrého učinil, a vás ve svatý život uvedl, aby záležitosti vaše řídil a spravoval, jak se mu nejlépe v Pánu uzdá, byste svatě a zcela po kláštersku žily. Dáváme mu moc dozírati

na vás, trestati vás, ano, třeba-li, i převorku sesaditi za souhlasu většiny sester. Může též, uzdá-li se mu dobrým, v něčem klášterní stanovy pro některé sestry (choré) zmírniti. Budte zdraví v Kristu!“ (P. Mamachi, *Annales Ord. Praed.* tom. I. p. 60.)

Sv. Dominik byl od lidu madridského se zvláštním nadšením přijat a dle svědectví *P. Castiliova* darovala mu správa městská r. 1219 mnoho věcí. Kázání Dominikova způsobila takový obrat mravů u lidu, že světec udiven zřejmým důkazem milosti Boží, nemohl se zdržeti radostných slz. Růženec byl i tu hlavním prostředkem, jímž Dominik hříšníky k Bohu obracel. Když se světec připravoval na zpáteční cestu do Toulousu, byl bol lidu převeliký, neboť všichni ho milovali jako otce. Za krátký čas získal srdce jejich tou měrou, že by vše byli za něho dali. Sv. Dominik, zpraviv listem papeže Honoria III. o bohabojném životě lidu madridského, dostal od papeže pochvalný list čili „breve“. Zároveň s tím udělil mu papež a obyvatelům města zvláštní apoštolské požehnání.

Mnoho španělských klášterů honosí se, že jsou založeny sv. Dominikem, anebo že od něho byly upraveny. Dějepiscové té doby nezmiňují se, která města ve Španělech světec navštívil. Jisto jest, že dlel též v Palencii, kde v mládí prožil 10 let na školách. Dle podání zavedl tam „Růžencové bratrstvo“ a založil klášter sv. Kříže. Památku návštěvy jeho v Palencii lze nalézt v závěti Antonína Serrsa, jenž značnou část peněz daroval na zakoupení svic pro „*Růžencové bratrstvo*“, jež dobrý Dominik Guzman v tomto městě založil.“ (Závěť učiněna 9. února 1221, tedy ještě za života sv. Dominika a potvrzena jest obecními notáry, apoštolskou nunciaturou a královskou radou. (P. Mamachi *Annales Ord. Praed.* t. I. pag. 376.)

Každou chvilku času obětoval světec Bohu a spásě duší.

„Život bratra řádu kazatelského“, říkával světec, „jest životem největšího sebezapírání“. Blahodárné účinky bohumilého života Dominikova byly všude zřejmy. Kdekoli se ukázal, následovalo ho veliké množství lidu, přilákáno jsouc jeho svatostí. Za nedlouho se říkalo: „Snadno jest se káti, káže-li o pokání mistr Dominik“.

Ačkoli nebyl téměř nikdy sám, modlíval se neustále. V komůrce svého srdce nacházel světec největší klid uprostřed světského hluku. Stálý zvyk, modliti se, spojoval duši jeho tou měrou s Bohem, že nic nebylo s to, aby ho v obcování tom přerušilo. Nikdy též nepozbyl klidu duše, který jest potřebný k modlitbě. Srdce jeho bývalo hotovo Bohem se obírat i za nejtěžších prací a starostí, za hladu a žízně, v únavě, na cestách, ve všech útrapách, jež provázívají život apoštolský. Poněvadž se mnoho modlil, mnoho dobrého způsobil.

P. Castilio dí: „Podstatnou známkou života Dominikova jest, že byl dokonalým mužem modlitby. Ať byl v jakýchkoliv okolnostech, srdce jeho bylo vždy spojeno s Bohem a odpočívalo v Bohu. To je též příčinou všech milostí, jimiž jeho duše byla vyzdobena; to jest pramenem velikého pokoje duševního, tiché a milé povahy, jakož i neutuchající jeho horlivosti. Jeho ustavičné a tajuplné obcování s Bohem způsobovalo také zvláštní nadpřirozenou líbeznot, která okouzlovala srdce všech, kteří ho poznali.“

NÁVRAT DOMINIKŮV DO FRANCIE. BL. JORDÁN SASKÝ. CESTA DO ŘÍMA

Když sv. Dominik došel města španělského Kvadalaxaru, dopustil Bůh, by ďábel malé stádečko Dominikovo třibil jako pšenici. Někteří z bratří, kteří světce provázeli, stali se nespokojenými a opustili ho. Byli to většinou mladí novici z Kastilie, jižto, přilákáni byvše do řádu svatosti a výmluvností Dominikovou, pozbyli původní horlivosti a ztratili odvalu žiti v řádě tak přísném a obtížném. Jen tři bratři z toho počtu zůstali Dominikovi věrni; bratr Adon a dva bratři laici. Když se světec jednoho z nich tázal, zda i on ho opustí, odpověděl tázaný: „Pán Bůh chraň, abych opustil hlavu a následoval nohu.“ Památka na odchod noviců kastilských zachována jest ve Stanovách řádových, které dí: „Chtějí-li novici z řádu vystoupiti, poručíme představeným, aby jim ve volném odchodě nikterak nebránili a by jim vrátili vše, co snad do kláštera přinesli.“ Odcházející z řádu nemají býti nikterak obtěžováni, dle příkladu Onoho, jenž, když ho mnoho učedníků opustilo, zbylým řekl: „Chcete snad i vy odejiti?“ Kronikáři poznamenali, že sv. Dominiku bylo u vidění předem ukázáno, že novici kastilští řád opustí, ale časem znova se do něho téměř všichni vrátí. Proto modlil se za ně bez ustání, až viděl, téměř všechny vraceti se do ovčince svého.

V dubnu roku 1219 dospěl světec kláštera sv. Romána v Toulousu. Ještě jednou uslyšel Toulous mocný Dominikův hlas, jenž již za dřívějších let po městech a vesnicích krajiny Lanquedocké nebeský mír byl hlásal. Množství lidu na kázání jeho bylo tak veliké, že kostel sv. Romána posluchačů nepojal, a světec nucen byl konati další kázání v

sídelním chrámě za přítomnosti biskupa a jeho kapitoly. Kázání světcova obracela i nejzatvrzejší hříšníky. V Toulouse pracoval sluha boží dnem i nocí. Ve dne kázal a vyučoval lid po městech a dědinách, v noci se modlival a přisně kál.

V Toulouse vzal si světec bratra Bertranda společníkem, a odcestoval do Paříže. Cestou navštívili proslulé poutnické místo Rak-Amadour, kdež ve svatyni Bohorodičky noc na modlitbách probděli. Druhý den přidružili se k nim cizí poutníci, kteří, uslyševše je zpívati žalmy a litanie, následovali jich. Když došli nejbližší vsi, byli od poutníků pozváni k obědu. Tak se to opakovalo po čtyři dny. Pátého dne pravil Dominik bratru Bertrandovi: „Do duše se mi protiví, že tolik dostáváme na časných věcech od poutníkův, a že jim za to nic duchovního nemůžeme dáti. Modleme se k Bohu, aby nám udělil dar řeči, abychom se dorozuměli s cizími poutníky a hlásali jim Pána našeho Ježíše Krista v jejich rodné řeči.“ Když se byli pomodlili, počali k velikému úžasu poutníků mluvit jazykem jejich a po čtyři dny, jež ještě zůstali s nimi, mluvili a posvátné zpěvy zpívali v rodné řeči poutníků. V Orleansu nastoupili poutníci cestu do Chartres a opustili sv. Dominika i bratra Bertranda, přátelsky se s nimi rozloučivše a v modlitby jejich se poručivše. Druhého dne pravil světec bratru Bertrandovi: „Přicházíme do Paříže. Dozvědí-li se bratří pařížští o divu, který právě s námi Pán učinil, budou nás svatými považovati a my jsme ubozíhříšníci. Ještě hůře bude nám, doví-li se o tom světští lidé. Proto ti přísně rozkazuji, abys před smrtí mou o věci této slůvkem nikomu se nezmiňoval.“ Blahoslavený Jordán zaznamenal ještě jiné příběhy z cesty této, jak mu je po smrti Dominikově vyprávěl br. Bertrand: „Kdysi překvapila nás prudká bouře. Sv. Dominik učinil nad námi znamení sv. kříže a oba kráčeli jsme, deštěm nepromok-

nuvše. — Jindy, když zcela promoklí v jakési vesnici jsme nocovali, šli druhové světci k ohni usušit šaty. Svatý Dominik odebral se do chrámu před velebnou Svátost. Druhého dne z rána byl oděv bratří ještě mokrý, oděv světcův však byl úplně suchý. Oheň lásky boží, jenž v nitru Dominikově plál, působil více na mokrý jeho oděv, než oheň přirozený, u něhož bratří se vysušovali.“

V Paříži založili bratří klášter sv. Jakuba.⁴⁸ Neohrožeností, trpělivostí, výmluvností a horlivou činností dodělali se toho, že třicet vynikajících mužů do řádu vstoupilo. Veškeré úsilí vynakládali bratří na to, aby zevnějším vzrůstem i v niterní zdar podporován byl. Čím více bratří přibývalo, tím více se snažili zachovávatí stanovyřádkové. Mladí bratří chodili na vysoké školy pařížské učit se filosofii a bohovědě. Sv. Dominik pobyl tam několik dní a udělil řeholní roucho P. Vilému Montferratskému, jemuž již v Římě byl slíbil, že po tříletém studiu bohosloveckém do řádu ho přijme. Když viděl světec, že bratří u sv. Jakuba jest hodně, rozhodl se, že některé z nich pošle jinam. Města: Limoges, Rheims, Metty, Poitiers a Orléans dostala dominikánské kazatele. Když bratr Čellani k vůli tomu bázlivým a malomyslným se ukazoval, řekl světec: „Jdi, milý synu, jdi bez bázně. Vzpomenu si na tebe dvakrát denně před tváří Hospodinovou. Neměj pochybností! Mnoho duší získáš, hojné ovoce poneseš, duchovně množiti se budeš a Pán bude s tebou.“ Později vypravoval bratr Čellani, že, byl-li vnitřním nebo vnějším nepokojem sužován, vzpomínal si příslibení zakladatelova, vyzýval Boha a jeho služebníka sv. Dominika, a vše se mu dobře dařilo. Takovým přímělcem u Boha byl Dominik již za živa.

V Paříži způsobilo Dominikovi nemalou radost, že se tam seznámil se saským bakalářem Jordánem. Muže toho vyvolila Prozřetelnost Boží, by později stal se velmistrem

řádu kazatelského a byl podoben sv. Dominiku nejen úřadem, ale i životem, Jordán byl mladík duchaplný a výmluvný, sličný a bázeň boží byla v něm. Narodil se v diecési Paderbornské ze šlechtické rodiny Ebernsteinské. Do Paříže šel studovat posvátnou bohovědu. Zvykem mu bylo obcovati každou noc v kostele Panny Marie nočním hodinkám kněžským. Jedenkráte domníval se, že zaspal a že je na mši pozdě. Rychle však přece vstal a chvatem do chrámu spěchal. Když tam došel, byl ještě chrám zavřen. K čekajícímu Jordánovi přišel za chvíli žebrák a prosil o almužnu. Ve spěchu zapomněl student tobolku doma. Žebráku, pro Boha prosícímu, almužny odepřiti nechtěl. Dal mu tedy stříbrem bohatě vyšíváný pás, jaký tehdy nosívali šlechtici. Když po chvíli do chrámu vstoupil a před křížem poklekl, viděl pás svůj na Spasiteli a uslyšel hlas, jenž ho vybízel k duchovnímu životu. Zjevem tím nemálo dojat, šel přestrašený Jordán k svatému Dominiku a zjevil mu horoucí lásku, jíž duše jeho po Kristu plála. Dominik, jenž povolání Jordánovo nikterak uspišiti nechtěl, radil mu, aby se dal posvětit na jáhna a zkoušel, vytrvá-li věrně ve službě Boží, zůstaviv Bohu, až by ho do řádu povolal.

V Paříži měl svatý Dominik schůzi se Skotským králem Alexandrem II., který byl do Paříže přišel obnovit svazek přátelství, jenž kdysi mezi Skotským a Francouzským dvorem býval. Královna Blanka, matka sv. Ludvíka, měla zvláštní úctu k našemu světcí a často ho k sobě zvala. Zdá se, že i král Skotský sv. Dominika spatřil na dvoře královském. O schůzi té nezaznamenali dějepiscové ničeho leč že král naléhal, aby světec několik bratří řádových do Skotska poslal, slibiv, že je vezme do královské ochrany. Přání jeho brzy se uskutečnilo a král dal postavití několik klášterů dominikánských v zemi své a zůstal řádu vždycky nakloněn. Osm bratří provázelo do Skotska bratra Klimen-

ta, jenž se stal později v Irsku biskupem Dublinským.

Z Paříže vydal se Dominik na cestu do Itálie. Bratr z Monferrat a neznámý bratr laik doprovázeli světce. V Chatilloně vzkřísil Dominik k životu synovce hostitele, u něhož noclehoval. Dítě spadlo s vrchního patra a zůstalo na zemi mrtvé. Světec, pomodliv se, požehnal dítě a rodičům živé odevzdal. Také v Avignonu zůstavil světec památku své divotvorné moci. Podnes je tam viděti studnici s nápisem, že zakladatel řádu kazatelského r. 1219 vodu zde požehnal, kterou mnoho nemocných se uzdravilo.

Představme si, jak obtížno bylo cestovati pěšky za tehdejších dob, kdy cest dobrých bylo málo a nebezpečství mnoho. Světec náš nedbal překážek a nebezpečí. Veselé a mužně kráčival cestou nejobtížnější. Ne všichni bratři byli tak pevní jako svatý jejich vůdce. Když přecházeli Alpami do Lombardie, stalo se bratru Janovi z hladu zle. Nemohl jíti dále, ani ze země povstati. Otázan byv světcem: „Co je ti milý synu?“ odpověděl: „Otče! Umírám hlady!“ Světec na to: „Vzmuž se a pojď ještě kus cesty, jistě přijdeme někam, kde se nám dostane posilnění.“ Bratr Jan namáhal se povstati, ale nemohl. Síly ho nadobro opustily. Muž boží útrpností jat, jal se Boha o pomoc prositi. Za chvílku obrátil se k bratru Janovi a pravil: „Vstaň, milý synu, a jdi tamhle na místo, které před sebou vidíš, a sněz, co tam najdeš.“ Bratr Jan stav, vlekl se s největším namáháním na místo naznačené a našel tam bělounký chléb. Dle rozkazu světceva jedl z něho, a zotavil se úplně. Když se najedl, tázal se ho sv. Dominik, může-li nyní dále jíti. Bratr Jan přisvědčil, i dali se na další cestu. Po chvíli, vzpomínajíc se, zvolal bratr Jan: „Bože můj! Kdo položil tam chléb? Což nepozbyl jsem rozumu, že jsem o tom nepřemýšlel?“ Obrátiv se ke sv. Dominiku, pravil: „Otče! Odkud byl chléb, jež jsem tam našel a kdo jej tam polo-

žil? Světec odpověděl: „Milý synu! Nenajedls se do vůle?“ A když bratr Jan řekl, že ano, odpovětil mu světec: „Když se ti tedy po vůli stalo, děkuj Bohu a dále nevyzvídej.“

Za parného léta roku 1219 vstoupil Dominik opět na vlašskou půdu, které po vůli boží neměl více opustiti. Za té doby rozšířil se řád kazatelský ve Španělich i ve Francii. Cestu, kterou nyní Dominik kráčel, s dostatek označují kláštery, které na této pouti založil. Asti, Bergamo a Milán přijaly ho jak anděla s nebes. V Bergamu pozdržen byl nějaký čas těžkou nemocí. Zde to také bylo, co po prvé v životě byl donucen upustiti na krátko přísných skutků kajicných. V Miláně uvítán byl nadšeně ode všech. Tři slavní profesoři milánští přijali z rukou jeho řeholní roucho. S nimi odcestoval do Bologně, kamž v měsíci srpnu šťastně dospěli.

KLÁŠTER V BOLOGNI. KÁZÁNÍ

BL. REGINALDA. JEHO SMRT

Kláster „Maskarella“ v Bologni dodělal se po největší námaze a práci jen nepatrných výsledkův. Nesmírné překážky a obtíže, které neustále na bratry doléhaly, tak je unavily, že bezmála pochybovali o zdaru kláštera toho. Dne 21. prosince roku 1218 přišel k nim bratr Reginald, jenž trpělivostí, výmluvností a neúnavnou apoštolskou činností smutný stav bratří zlepšil tou měrou, že měšťané, kteří dosud bratřimi řádu kazatelského opovrhovali, nyní do kostela spěchali a vlídnými se stávali.

Bratr Reginald byl ohnivého ducha. Mocně všemi srdci hýbal. Ze všech krajín vůkolních hrnuli se lidé do města slyšet kázání Reginaldovo. Kosteliček „Maskarella“ posluchačům nestačil a bl. Reginald pod širým nebem kázal. Ohnivá slova kazatelova způsobila v posluchačích velikou změnu. Mnozí znamenajíce v kázáních hlas boží, opustili svět a doprošovali se oděvu řeholního. Bl. Jordán praví o něm: „Bratr Reginald měl ohnivou a mocnou výmluvnost, jež srdce posluchačů jako hořící pochodeň rozeplála.“ Za šest měsíců přijal více než sto noviců do řádu, mezi nimi doktory studující z nejslavnějších rodův. Brzy stalo se příslovím, aby, kdo do řádu sv. Dominika vstoupiti nechce, na kázání Reginaldovo *nechodil*. Výstrahy té nedbali však lidé a mnozí stali se buď řeholníky nebo dobrými katolíky, změnivše úplně dosavadní život.

Prvý, jenž po příchodu bl. Reginalda do řádu vstoupil, byl Dr. Roland z Kremony, universitní profesor filosofie. Vstup jeho do kláštera byl štěstím pro bratry; neboť někteří z nich všelijakými útrapami zmáломyslnivše, chtěli řád

opustiti, což i bl. Reginaldovi oznámili. P. Reginald svolal všechny bratry do síně kapitolní, aby pohovořil s nimi o smutné záležitosti, když mistr Roland, do síně kapitolní vpuštěn byv, vroucně prosil, aby do řádu přijat byl. P. Reginald radostí velikou pohnut, oděl prosícího vlastním škapuliřem. Příklad Rolandův vzpružil ihned odhodlanost všech bratrů přítomných. Nikdo z nich z řádu nevystoupil, ale za to mnozí z přátel Rolandových, následující příkladu jeho vstoupili do kláštera.

O vstoupení do řádu jiného profesora, jménem Monety, vypravuje dějepisec takto: „Když bratr Reginald, blahé paměti, bývalý děkan Orleanský, v Bologni kázal, a řádu slavné doktory získával, obával se o sebe i profesor Moneta, jenž tehdy filosofii na vysokých školách učil a slavnou pověst měl v celém Lombardsku. Z té příčiny všemožně vyhýbal se bratru Reginaldovi a také žáky své hleděl před ním v dále udržeti. Na slavnost svatého Štěpána přemluvili profesora Monetu jeho žáci, aby s nimi šel na kázání Reginaldovo. Nechtěje jim odporovati, pravil prof. Moneta: „Pojďme na mši svatou do kostela svatého Prokula“. Když tam přišli, neslyšeli jednu, nýbrž tři mše svaté; hleděltě prof. Moneta tím způsobem spotřebovati hodně času, aby bylo pozdě jíti na kázání Reginaldovo. Protože však žáci na něho stále naléhali, dal si říci a šel s nimi k P. Reginaldovi. Když došli chrámu, nebylo kázání Reginaldovo ještě skončeno. Množství lidu bylo tak veliké, že Moneta byl nucen státi se svými na prahu kostela. Avšak i odtud viděl do kostela a rozuměl každému slovu kazatelovu. P. Reginald kázal o slovech sv. Štěpána: „Hle, vidím nebe otevřené a Ježíše stojícího po pravici Boží“. — „Těž dnes je nebe otevřeno“, volal kazatel, „a povždy otevřena je nebeská brána tomu, kdo chce vstoupiti. Proč tedy otálíte? Proč toliko na prahu stojíte, a zdráháte se vejíti? Jaká to zasle-

penost! Neváhejte a vejděte! Co takto výmluvný kazatel mluvil, změnilo se srdce Monetovo. Když P. Reginald s kazatelnice sestoupil, vyhledal ho Moneta, puzen jsa duchem božím, a vyjevil mu stav své duše a složil slib poslušnosti v jeho ruce. Protože však pro mnohé závazky úplně svobodně jednati nemohl, nosil s dovolením Reginaldovým po celý rok světský oblek, snaživ se získati P. Reginaldovi mnoho posluchačův a řádu hodně noviců...

P. Moneta stal se zakladatelem mnohých klášterův a zemřel bohat ctnostmi u vysokém stáří. Stálým pláčem nad hříchy světa pozbyl prý zraku. V jeho klášterní světničce zemřel též svatý Dominik, jak později povíme.

Stálým přibýváním bratří stalo se, že klášter „Maskarella“ neposkytoval jim dostatečného místa. Na jaře roku 1219 přestěhovali se bratři do kláštera, jež si vystavěli u kostela sv. Mikuláše na vinici vedle hradeb města. Vinice sousedila s polem, které P. Reginald na přímlovu kardinála Ugolina, legáta apoštolského v krajině té byl od dobrodinců obdržel.

Kaplan chrámu sv. Mikuláše, jenž do řádu vstoupil, vypravuje, že před příchodem bratří do Bologně žila tam chudá jakási žena, lidmi opovrhovaná, Bohu však milá. Žila na blízku vinice, na níž klášter sv. Mikuláše bratři vystavěli. Často trávívala na modlitbách tváří obrácena jsouc k vinici té. Lidé se jí za to vysmívali, říkajíce: Nač tam koukáš? Vdova odpovídala: „Ó nešťastní zpozdilci! Kdybyste věděli, jací lidé tu budou bydleti a jaké divy se tu stanou, padli byste se mnou na kolena a modlili byste se kajícně k Bohu. Veškerý svět osvěcen bude muži, kteří na místě tomto bydleti budou!“ Muži těmi stali se naši bratři!

Bratr Jan z Bologně vypravuje, že dělníci na vinici sv. Mikuláše často pozorovali světélka a jasnou záři. Bratr Klarin pamatoval se, že když byl mladičkým, šel kdysi s otcem

mimo tuto vinici a že otec mu řekl: „Na tomto místě, často byl již slyšán zpěv andělský.“ Na poznámku, že by to i lidé mohli zpívat, otec odvětil: „Něco jiného, jest hlas andělský a něco jiného je hlas lidský.“ Naši bratři zpívali tam posv. zpěvy — andělé v lidském těle!

Předpovědi tyto se vyplnily, když bratří Kazatelé pod vedením bl. Reginalda v klášteře sv. Mikuláše svatě a vzorně žili. Mnozí z bratří následovali svého svatého zakladatele v nočním bdění, jiní zase cvičili se v jeho skutcích kajících. Kdykoli člověk do kostela sv. Mikuláše přišel, ve dne v noci viděl bratry na vroucích modlitbách. Po kompletári navštěvovali bratři velebnou Svátost a kostelní oltáře, při nichž konali krásné pobožnosti. Po jitřních modlitbách odebrali se jen někteří na odpočinek; většina bratří probděla ostatní noc na modlitbách a studiích. Zvláštním způsobem ctili blah. Pannu Marii. Dvakrát denně navštěvovali její oltář, po kompletári totiž a po jitřní, a pěli k její cti a chvále písně zbožné. Každodenně kázali a nemocným v nemocnicích posluhovali, spojujíce tělesné skutky milosrdenství s duchovními. Srdečná radost zářila jim v obličejích — podobali se víc andělům, než lidem. Opravdová služba boží obveseluje lidská srdce.

Podivuhodná příhoda ukazuje, jak horliví bratři přísně a rádi zachovávali klášterní mlčení. V noci modlil se jeden z bratří v kůru. Z nenadání chopila se ho ruka neviditelná, a nelítostně ho kostelem táhla. Bratr volal o pomoc. Brzo přispěchalo několik bratří na pomoc, ale nepomohli mu, nýbrž byli zároveň s ním ukrutně ztýráni. Konečně přišel bl. Reginald a zavedl ubohého bratra před oltář sv. Mikuláše, kdež osvobodil ho od pekelného pronásledovatele. Ačkoli všichni bratři u veliké úzkosti a hrůze byli, nikdo neodvážil se ani slovíčka promluvit z lásky k mlčení klášternímu, že nebylo ničeho slyšeti, leč bolestné sténání u-

bohého, zlým duchem trápeného bratra. Podivuhodná tato sebevláda byla výsledkem přísné kázně, již bratři navykli. Je to důkazem veliké dokonalosti i toho, jenž kázeň udržoval i těch, kteří se jí podrobovali. Nejnepatrnější proviničení proti řeholi bývala přísně trestána. Jeden bratr laik dopustil se přestupku proti svaté chudobě. Ačkoli byl usvědčen z chyby, nechtěl přijati pokání, vymlouvaje se na to a ono. I umínil si bl. Reginald, že vyhubí rázem vznikající zárodek odporu a nedokonalosti. Poručil bratřím, aby obnažili ramena vinníkova. Zaslzené oči k nebi pozvídaje, pravil ctihodný Reginald žalostivě: „O Pane, Ježíši Kriste, jenž jsi sv. Benediktu moc dal prutem vyháněti zlého ducha, propůjč i mně milost, abych pokušení tohoto ubohého bratra tímž způsobem přemohl.“ Na to vzal prut a zmrskal zapírajícího bratra tak, že všichni okolostojící byli k slzám pohnuti. Bratr se polepšil a nikdy více chyby podobné se nedopustil. Nespravedlivými bychom byli, kdybychom bl. Reginalda z ukrutnosti vinili. Hlavní známkou povahy jeho byla mírnost a laskavost. Právě proto, že láska jeho k bratřím byla *pravá*, nesnesl na nich chyby a treslal vinníka. Byla to dobrá výstraha všem. Bratři byli také o tom přesvědčeni a tresty uložené v tom smyslu si vykládali. Přísná kázeň, o kterou P. Reginald v klášteře pečoval, nebyla neznáma nováčkům do řádu vstupujícím; mnozí z nich viděli v ní jistou cestu k nebesům, a chtějíce se káti, vstoupili do přísného řádu kazatelského. Kde není kázně, není pořádku, a kde není pořádku, není ctnosti a pravé spokojenosti.

Takový byl klášter sv. Mikuláše, když tam časem svatý Dominik zavítal. Prvým činem jeho bylo, že před očima biskupovými roztrhal darovací listinu Oldřicha Gallikana, občana Boloňského, jenž bratřím před nedávnem pozemky značné byl udělil. Sv. Dominik řekl, že jeho vůlí jest, *aby bratři vyprošovali si chléb* a zdůraznil, že nikdy

jim nedovolí, aby veliké statky měli. Pařížský prof. Sabbatier, protestant, jenž ke konci minulého století vydal „Život sv. Františka Assiského“, * píše s jakousi nechutí o sv. Dominiku, a tvrdí mimo jiné nesprávnosti, že prý sv. Dominik „odkoukal“ od sv. Františka chudobu. Nebylo by jistě k necti sv. Dominika, že se od sv. Františka něčemu dobrému přiučil — *svatí* bývají dobrými učiteli jeden druhému i když by nejraději byli žáky — ale v tomto případě mylí se prof. Sabbatier. Náš světec miloval chudobu a zasvětil jí život již jako student v Palencii, a všechna jeho apoštolská činnost v Lanquedoku, kdy sv. Františka naprosto neznal, nesla se celá léta za *přísnou* chudobu. Když konečně světec náš v Římě milého chudáčka Assiského osobně poznal, a na výsost si zamiloval, byla chudoba již dávno základem řádu kazatelského.

Druhým výkonem světec zmenšil poněkud radost bratří, kterou z příchodu jeho pocítili; neboť, co před tím byl učinil v Paříži, učinil teď v Bologni. Věřen jsa zásadě, že símě má se rozsévati a ne hromaditi, rozeslal bratry do nejslavnějších měst horní Italie, hlásat slovo boží a zakládati kláštery. V krátké době dostaly Verona, Florencie, Brescia, Faenza, Placencia a jiná města missionáře řádu kazatelského. Aby se řád v severní Italii rozšířil, k tomu měl světec důvody nemalé. Bludy Manichejských, jež tam veliké spousty natröpily mezi věřícími, měly býti úplně vyhubeny a přemoženy. To bylo v ten čas hlavní úlohou řádu kazatelského. „Bylo v tom něco podivuhodného“, praví bl. Jordán, „kterak svatý Dominik bratry tam a onam do světa rozesílal, ačkoli mu to mnozí zazlívali. Tu bylo viděti, že světec předvídal výsledek, a že mu Duch svatý budoucnost zjevil. A kdo by také o tom pochyboval? Z počátku měl Dominik nepatrný počet bratří okolo sebe, z větší čá-

* Byl též do češtiny přeložen.

sti prosté, nezkušené muže, jež po malých odděleních na všechny strany rozesílal, takže lidé, kteří vše světskou moudrostí a důmyslem měřivají, obviňovali ho, že prý věc počatou více hubí nežli staví. Světec nedal se tím mýlití a provázel duchovní syny své modlitbami a Všemohoucí ruka Páně starala se, aby práce jejich hojně ovoce nesla.“

Bratry, které svatý Dominik rozeslal z Bologně do rozličných měst, nahradili brzy jiní, kteří do řádu vstoupili. Z noviců, které tehdy světec oděl řeholním rouchem, nejvýznačnějším jest bratr Roland, jehož jméno slavným se stalo vítězstvím, kterého dobyl nad Manichejskými v Miláně. Událost ta zasluhuje, abychom se o ní zmínili. Bludaři Manichejští, té doby velmi četní, opovrhovali našimi missionáři. Když bratr Roland kdysi v chrámě se modlil, chtěli si z něho činiti veřejný posměch. Vyslali totiž jednoho ze svých, který přiblíživ se k modlicímu bratru Rolandovi, pravil: „Otče, vím, že jsi muž boží a že modlitbou všecko obdržíš. Prosím tě tedy o požehnání, neboť prudkou trpím horečkou a přeji si uzdravenu býti tvou rukou.“ P. Roland, seznav zlobu pokrytce, odpověděl: „Synu milý, máš-li horečku, tedy prosím Boha, aby tě jí zbavil, nemáš-li horečky a lžeš-li, prosím Ho, aby horečku za trest na tebe poslal.“ Po slovech těch stížen byl licoměrník prudkou horečkou. Hroznými bolestmi jsa trápen, volal: „Požehnej mne, prosím tě, neboť vím, že ti není zvykem lidi trestati, nýbrž léčiti.“ P. Roland odpověděl: „Co jsem řekl, řekl jsem: máš-li horečku, osvobodí tě Bůh od ní, nemáš-li jí, sešliž ji na tebe.“ Co se toto ve chrámu dále, čekali zvědaví kacíři venku, smějíce se žertu, jenž, jak se domnívali, br. Rolanda hodně poníží. Následkem této události obrátil se vinník s celou rodinou na pravou víru. P. Roland poznáv, že pokání vinníkovo je upřímné,

vrátil mu zdraví a vedl ho i s dětmi jeho na cestě dokonalosti.

P. Bonvisi z Placencie, kterého svatý Dominik do řádu přijal, byl ještě před profesí poslán do rodného města kázat slovo boží. Nezkušený zdráhal se jíti, boje se, aby nedostatečností svou řádu neuškodil. Světec povzbuzoval ho, řka: „Milý synu! Bůh vloží svá slova v ústa tvá. Jdi bez bázně a učíš, co jsem ti poručil.“ Šel tedy P. Bonvisi a kázal v rodném městě s velikým úspěchem. Týž vydal o svatém Dominiku při jeho svatořečení toto svědectví: „Nikdy neviděl jsem světce, pokud jsem ho znal, jinak spáti, než na zemi, nebo na desce; nikdy však ne na nějakém od ostatních odděleném místě, nýbrž buď v ložnici nebo v chrámě, neb dokonce i na hrobech zesnulých bratří byl viděn.“

Obrácení P. Štěpána Španělského, jehož svatý Dominik rovněž vlastní rukou oděl řeholním rouchem, bylo věru zázračné. P. Štěpán nám o tom vypravuje těmito slovy: „Když jsem v Bologni studoval, přišel tam mistr Dominik a kázal studujícím. Šel jsem k němu ke sv. zpovědi a seznal jsem, že si mě světec jaksi oblíbil. Když jsem po té hotovil se s několika druhy večereti, vzkázal mi světec po dvou bratrech svého řádu, že mne očekává, abych k němu přišel. Řekl jsem, že přijdu, jakmile pojím. Bratři mně však odpověděli, že Dominik již čeká. Nechav všeho, následoval jsem jich. Když jsme došli do kláštera sv. Mikuláše, viděl jsem mistra Dominika prostřed bratří sedícího. Řekl jim: „Ukažte mu, jak se dělá venie.“ (Obyčejem řádu jest, že žadatel, než roucho řeholní obdrží, na zemi se položí (veniam facit) a o milosrdenství boží prosí.) Když mě byli o věci té poučili, padl jsem skutečně na zem, a mistr Dominik podal mi řeholní šat, řka: „Dávám ti zbraň, jíž celý život vítěziti budeš nad ďáblem.“ Divil jsem se tomu velmi

a nemohl jsem bez ustrnutí pomysli, jak podivuhodným způsobem mě mistr Dominik povolal a v šat kazatelský oděl, neboť nikdy jsem ani slovíčkem se nezmínil, že bych do řádu vstoupiti chtěl. Světec jednal dozajista v té věci ze zvláštního božího vnuknutí.“

Z bratří Boloňských zmínky zasluhuje ještě Fr. Rudolf z Faëncy. Někteří spisovatelé o něm praví, že byl zpovědníkem světce našeho. V „Životech bratří“ jest o něm psáno, že zarmoucen kdysi nestálostí některých bratří, kteří z řádu kazatelského vystoupili a do řádu cisterciáckého vstoupiti chtěli, měl vidění, v němž spatřil Krista Pána, nejblah. Pannu a sv. Mikuláše, kteří ruce své na jeho hlavu kladli a mu ukazovali u břehu řeky velikou loď, na níž bíle odění mniši stáli, pravíce: „Vidiš je, Rudolfe? Všichni jsou ze tvého řádu a odcházejí rozšířit se po veškerém světě.“ Týž P. Rudolf býval prokuratorem (hospodářem) klášterním. Z té doby vypravuje, že jednou dal k obědu bratřím mimo obvyklý pokrm ještě jedno jídlo. Světec ho k sobě zavolal a do ucha mu pošeptal: „Proč zabíjíš jídlem bratry?“ Svatý Dominik byl totiž vzorem sebezapírání a umrtvování. Jedl málo a býval s jídlem brzy hotov. Co potom na jiné čekal, než se najedli, nezřídka usínal, umdlen jsa nočním bděním a denní neustálou prací. Nikdy nechtěl, aby bratři měli hlad, ale stál na tom, aby pokrmy byly jednoduché a jen v té míře se podávaly, které bylo třeba nutně k nasycení.

Boloňský klášter bratří Kazatelů byl pokládán jistým přístavem spásy, a vábil k sobě mnohé lidi. Bl. Jordán vykládá: V tom čase žil v městě studující jakýsi, jehož život nikterak se nesrovnával se životem pravého křesťana. Jednou v noci viděl student ve snách, že byl na velikém poli zastížen prudkou bouří. Chtěje blesku a nečasu uniknouti, hledal přístřeší. Dlouho hledal marně. Z nenadání spatřil v dáli domek. Běžel k němu, zaklepal a žádal za vpuštění. Ta-

jemný hlas mu odpověděl: „Já jsem spravedlnost. Poněvadž nejsi spravedliv, nemůžeš býti přijat v dům můj.“ Smuten odešel student, a zaklepav na jinou bránu, uslyšel hlas řkouce: „Já jsem pravda. Nepřijmu tě, protože pravda chrání ty, kteří ji milují.“ Potom ještě více rozžalostněn obrátil se ku bráně třetí. I tu slyšel hlas: „Já jsem pokoj! Pokoje nedostává se však bezbožným, nýbrž lidem dobré vůle. Odkazuji tě ku své sestře, jež Milosrdná čili milosrdenství se jmenuje. Učiň, co ti řekne.“ Zaklepal tedy na novou bránu a milosrdenství mu odpovědělo: „Chceš-li ujíti bouři života, jdi do kláštera sv. Mikuláše, v němž bydlí bratří Kazatelé. Tam najdeš místo pokání, jesle zdrženlivosti, trávu učnosti, oslici prostoty i vola skromnosti. Panna Maria tě osvíti, sv. Josef ti pomůže, a Pán Ježíš tě spasí.“ Jinoch, procitnuv, viděl v tom vnuknutí boží. Vyhledal klášter sv. Mikuláše a stal se Dominikánem.

Pro znamenité nadání a žasnoucí výsledky prací Reginaldových v Bologni, odhodlal se Dominik poslati ho do Paříže, domnívaje se, že Reginaldova sláva a výmluvnost upevní mladičský řád ve Francii. Bratří Boloňští těžko se s Reginaldem loučili a plakali. Svatý Dominik se v něm nemýlil. Ačkoli blah. Reginald jen kratičkou dobu v Paříži pracoval, získal velmi mnohé duše Bohu a četné členy řádu. Podivuhodná jeho výmluvnost a neodolatelná moc přilákala veliký počet lidu na kázání. Život Reginaldův srovnával se s jeho slovem; všichni ho pokládali za poslanca božího.

Bratr Matěj Francouzský, převor kláštera u sv. Jakuba v Paříži, tázal se ho, kterak si mohl zvoliti tak přísný způsob života, když mohl ve světě jako hodnostář v pohodlích a rozkoších žíti, dal mu muž boží tuto odpověď: „Beze vši zásluhy mé se to stalo. Bůh tolika milostmi a takovou útěchou naplnil duši mou, že veškeré přísnosti řádové jsou mi lahodné a příjemné.“

Ze žáků bl. Reginalda byl též Robert Vilibert Kilword, Angličan, jenž za vlády Eduarda I. stal se biskupem Kanterburským a kardinálem. Byl z nejučenějších bohoslovců své doby. Také ve státnictví se nemálo vyznamenal. Ačkoli byl hodnostářem nejvyšším, nosil vždy řeholní roucho, cestoval pěšky v největší chudobě, sliby řeholní ceně nad každou hodnost jinou.

Bratr Reginald zemřel počátkem roku 1220 v době, kdy v něm řád skládal naděje největší, než kdy jindy. O jeho smrti se sděluje.

Když převor P. Matouš řekl br. Reginaldovi, že se jeho poslední hodinka blíží, a když se ho tázal, nechtěl-li by přijmouti poslední pomazání, odpověděl br. Reginald: „Ano, přijmu s radostí a prosím o ně. Nebojím se smrti; čekám ji s radostí. Též Matce milosrdenství důvěřuji, protože mne v Římě vlastníma rukama pomazala, a úplně se jí odevzdávám.“ Po tom tiše v Pánu usnul.

Bl. Reginald byl bez odporu z nejznamenitějších mužů své doby. Byl velikým učencem a světcem. Nadpřirozená milost pronikla a posvětila všechny jeho přirozené schopnosti, povznášejíc a zdokonalujíc jeho myšlenky a sílu jeho výmluvnosti. Všechny tyto znamenité dary a vlohy Reginaldovy poutaly lid, jehož přízně a úcty nebral br. Reginald pro sebe, nýbrž Pánu je obětoval dle slov Písma: „Nikoli nám, o Pane, nikoli nám, nýbrž jménu svému dej slávu.“

Život bl. Reginalda bude v každé době patrným dokladem, jak „divotvorným jest Bůh ve svatých svých.“ Byly-li počátky řádu dominikánského ponenáhlé a jaksi zdlouhavé, změnilo se vše rázem, když řád byl církevně potvrzen. Dominikova poslušnost k sv. Stolicí, jeho obětavá práce na vinici Páně, jeho neustálá modlitba, chudoba a pokora stáhly na sebe požehnání boží: Hojnost vynikají-

cích členů byla stále větší. Počet klášterů se rozmnožoval, a život klášterní v nich kvetl. Jakou radostí dmula se prsa Dominikova, když vše to pozoroval? Co slíbil kdysi Bůh Abrahamovi, že totiž rozmnoží potomky jeho jako hvězdy na nebi, to uskutečňoval nyní na řadě kazatelském.

BL. JORDÁN SASKÝ A JINDŘICH KOLÍNSKÝ VSTUPUJÍ DO ŘÁDU

Z nejvýtečnějších mužů, jež Reginald do řádu přijal, byl bl. *Jordán*. Svrchu jsme již podotkli, že sv. Dominik nikterak nechtěl urychlití přijetí Jordánovo do řádu a že radil, aby se čekalo, až Bůh rozhodne. Slyšme, jak bl. Jordán vypravuje o svém a příteli svého Jindřicha Kolínského vstupu do řádu: „V noci, ve které duše bl. Reginalda k Pánu se odebrala, viděl jsem ve snách bratry řádu kazatelského na lodi. (Tehdy ještě jsem nebyl oblečen v roucho bratří, pouze jsem slíbil br. Reginaldovi, že do řádu vstoupím.) Najednou se loď potopila, z bratří však nezahynul žádný. Jindy zase viděl jsem ve snách vodomet, jenž z nenadání přestal trýskati, protože místo něho na ráz vyřinuly se dva prameny. Možná, že vidění ve snách něco zvláštního znamenati mělo, vyznávám však upřímně, že nejsem s to, abych si je dokonale vyložil. Víím pouze, že blah. Reginald (než umřel) *dvou řeholníků* sliby přijal, mé totiž a bratra Jindřicha, jenž později stal se převorem v Kolíně nad Rýnem. Bratr Jindřich jest muž, kterého jsem v Kristu tak vroucně miloval, jak málokoho jiného. Byl nádobou počestnosti a dokonalosti. Nepamatuji se, že bych byl v životě viděl člověka, jenž by byl lásky hodnější.“ V dalším sděluje bl. Jordán o br. Jindřichovi ještě toto:

Jindřich narodil se ze vznešených rodičův, a již od útlého mládí posluhoval ve chrámu utrechtském. Kanovník téhož chrámu, hodný a zbožný muž, vychoval Jindřicha v bázni boží a učil ho zlé náklonnosti přemáhati, sebemrtvením dobrými skutky stále se zdokonalovati. Navykl ho umývati

chudým nohy, choditi do chrámu Páně, vystříhati se zlého, rozpustilosti nenáviděti, milovati čistotu. Jindřich rád a dobrovolně podroboval se návodům duchovního vůdce. Dobrých mravů přibývalo zároveň s věkem. Když hodný mladík přišel do Paříže, oddal se studiu bohovědy a došel v ní duševního pokoje. „Tam jsme bydleli v jednom domě, poznali se a tak vyrostlo mezi námi sladké a vroucí přátelství duchovní. Bratr Reginald, blahé paměti, přišel tou dobou do Paříže, kdež s neobyčejným úspěchem kázal. Pohnut milostí umínil jsem si do řádu vstoupiti. Věděl jsem, že v něm najdu jistou cestu spásy, jako jsem si ji představoval, než jsem osobně bratry řádu kazatelského poznal. Jakmile jsem se pevně na tom ustanovil, povstala ve mně myšlenka, abych týmž poutem spoutal přítele svého, v němž jsem všechny dary a milosti dobrého kazatele vrozeny spatřoval. Jindřich se zdráhal. Já však jsem nepřestával naléhati, až šel se mnou ku blah. Reginaldovi se vyzpovídati. Když se od něho vracel, otevřel jsem proroka Isaiáše, a jako bych tam byl radu našel, padlo mně do očí místo: „*Hospodin dal mi jazyk umělý, abych věděl posilniti toho, kterýž ustálý jest, slovem vzbuzuje ráno, ráno budí mi ucho, abych poslouchal ho jako mistra.*“* Co jsem Jindřichovi vysvětloval toto místo, jež nitru srdce jeho se hodilo, a co jsem líčil mu příhodu tuto za hlas nebeský, napomínaje ho, by podrobil mladý věk svůj jhu poslušnosti, zpozoroval jsem v knize několik řádků níže tato slova: „*Pojďme spolu!*“ Slova ta nám pravila, že se nemáme od sebe odlučovati a že máme životy své obětovati témuž cíli. Na událost tuto narážel br. Jindřich, když mně později psal: „Jak se má věc nyní s oním „pojďme spolu“? Vy jste v Bologni a já v Kolíně!“ — Dále jsem mu tehdy vykládal, jak velikých zásluh bychom si získali, kdybychom měli podíl

*Isaiáš 50, 4.

v chudobě Pána Ježíše a Jeho apoštolův a kdybychom z lásky k ní opustili svět! Ačkoli mi Jindřich za řeči přisvědčoval, na konec mně odporoval. V noci po naší rozmluvě šel do kostela Panny Marie na jitřní a pobyl tam do svítání, vroucně se modle k Matce Boží, by povstálý odpor v srdci jeho pomohla mu zlomiti. Za modlitby neobměkčila se neústupná hrdost jeho, což v ten rozum si vykládal, že ho Panna Maria nevyslyšela. Proto zvolal: „A nyní, Panno svatá, poznávám, že se mnou nemáš útrpnosti a že pro mne ve škole chudých není místa.“ Pravil to s hořkým a opravdovým bolem, protože do jisté míry nachýlen byl životu dobrovolné chudoby, věda, co znamenati bude život chudoby dobrovolné v den posledního soudu. Najednou zdálo se mu, že viděl Krista na soudné stoličce mezi nesčetnými zástupy lidí, z nichž část byla souzena, část však s Kristem soudila. Když na podívanou tuto bez bázně a s pokojným svědomím patřil, vztáhl z nenadání jeden z těch, kteří byli na straně soudcově, proti Jindřichovi ruku a volal: „Ty tam dole, čeho ty jsi zřekl se pro Pána?“ Otázka ta Jindřicha velice zastrašila, protože neměl, co odpověděti. Od té chvíle toužil po dobrovolné chudobě, avšak odvahy s dostatek neměl, aby touhu ve skutek uvedl. — Potom opustil kostel Panny Marie velmi zarmoucen, že mu nebylo dáno síly za níž prosil. Najednou docela přeměnil ho Pán, jenž se zalíbením na pokorné patří. Z očí Jindřichových vyronily se slzy, v duši se mu uvolnilo a zatoužil celým srdcem oddati se Bohu. Nerozhodnost, jež ho byla sklíčila, nadobro zmizela. Jho Páně jevilo se mu skutečně sladkým a lehkým. V prvním pohnutí a nadšení vyhledal br. Reginalda a složil sliby v ruce jeho. Potom přišel ke mně s usazenou tváří a řekl: „Učinil jsem Bohu slib a vyplním jej. Oba poodložili jsme dobu, kdy do řádu vstoupíme až do postu. V té době získali jsme též myšlenku jednoho zná-

mého, pozdějšího bratra Lva, jenž za bratrem Jindřichem stal se převorem.

Když přišel den, ve který církev věřícím hlavy posypává a žehná popelem na znamení, že jsou z prachu a ve prach že se obrátí, rozhodli jsme se, vyplniti daný slib. Ostatní z našich druhů nevěděli nic o našem úmyslu a jeden z nich vida, an Jindřich opouští dům, tázal se: Kam jdete?“ Načež tento odpověděl: „Do Bethanie“, ukazuje na hebrejský význam slova toho, jež znamená: *dům poslušnosti*. Šli jsme tedy všichni tři do kláštera sv. Jakuba a vstoupili tam v okamžiku, když bratří zpívali: „oblečme člověka nového“. Nečekali naší návštěvy, která však, ač neoznámena, byla jim vítána. Šťastně svlékli jsme starého člověka a oblékli se v nového člověka.*

*Bl. Jordán „Život sv. Dominika, n.-42.“

PO PÁTÉ DO ŘÍMA. SVATÝ
DOMINIK A SV. FRANTIŠEK ASSISKÝ.
KLÁŠTER SV. EUSTORGIA

Když bratr Reginald odcestoval do Paříže, zůstal svatý Dominik po nějakou dobu v Bologni, aby mír mezi šlechtou a občany zjednal. Práce jeho potkaly se s nejskvělejším úspěchem. Obě strany zvolily si ho za prostředníka smíru. Bylo to počátkem zvláštní důvěrné lásky, kterou mu Bologna vždy prokazovala. Důvěry měšťanstva ke světcovi přibýlo, když se přesvědčili o Dominikově veliké nezištnosti. Chtějící totiž ukázati vděčnost, dávaly mu veliké dary. Světec zdráhal se však něco od nich vzíti a nepřijal více, než co denně na výživu bratří nutně potřeboval. Sbírati almužnu pro den zítřejší, nedovoloval. Často chodíval sám prosit o almužnu, maje v tom nemalou zálibu, že tu a tam dostalo se mu pokoření...

V říjnu odcestoval horami Appeninskými do Florencie založit tam klášter. Ve Florencii žila paní Boneta, která pro pohoršlivý život u lidí ve zlé byla pověsti. Bůh potrestal ji za bezbožnost tím, že často napadána byla zlým duchem. Uslyševši kdysi našeho světce kázati, obrátila se hříšnice k Bohu a prosila světce o modlitbu, aby byla zlého ducha zbavena. Stalo se tak a kajícnice vstoupila do řádu, kdež dáno jí jméno Benedikta. Když se světec po čase vrátil do Florencie, stěžovala si Benedikta těžce do nějakého kněze, jenž ji urputně pronásledoval za to, že do řádu vstoupila. Duchovní onen byl totiž na bratry nemálo rozhorlen k vůli tomu, že jim byl dán kostel, v němž před tím kaplanoval a kde se chtěl státí farářem. Uslyšev stesky Bo-

netiny, odpověděl světec: „Buď trpělivá, sestro milá. Kněz jenž tě nyní pronásleduje, stane se brzy naším bratrem a snáseti bude v řádě mnoho dlouhých a velikých útrap.“ Jak předpověděl, stalo se. Tím mu přibylo úcty a důvěry u všech, kteří to věděli.

Z Florencie odcestoval Dominik do Viterba, kdež tehdy papež dlel a od něhož světec velmi laskavě přijat byl. Papež s radostí poslouchal vyprávění Dominikovu o pokroku řádu a dokázal svou blahosklonnou lásku k bratřím tím, že dal světcům dvě breve pro řád; jedno dne 15. listopadu, druhé dne 8. prosince roku 1219. V prvním doporučuje papež bratry Kazatele biskupům a duchovním představeným ve Španělsku; ve druhém odporučuje bratry všem arcibiskupům, biskupům, opatům a prelátům veškerého křesťanského světa. Dne 17. května roku 1220 daroval týž papež sv. Dominiku právní listinu na klášter sv. Sixta, který dosud náležel řádu jen ústním slibem.

Začátkem roku 1220 přišel náš Patriarcha po páté do Říma. Bl. sestra Cecilie vypravuje o tom zajímavou drobnostku, kteráž ukazuje něžnou povahu Dominikovu lépe než mnohá událost jiná.

„Když byl světec po nějakém čase ze Španěl se vrátil, — vykládá s. Cecilie, — přinesl sestrám u sv. Sixta lžice z cypřišového dřeva na památku.“ Jak srdečný a dětinně prostý byl tento muž! Za obtížných cest, za důležitých a velikých záležitostí, pamatuje, čím by učinil sestrám v Římě radost a přináší jim ve vaku na ramenou ze Španěl do Říma každé po dřevěné lžici! Co bychom dali, kdybychom dnes jednu jedinou ze lžic těch měli! Jak chutnala postní řádová chudíčka jídla zbožným sestrám, když jedly lžicemi, které jim daroval posty umrtvený sv. zakladatel! I nepatrný dáreček z lásky bývá nejmilejší, má své kouzlo a význam. Tak svaté duše, jakými byly naše první řádové se-

stry, jistě daru sv. Otce dobře porozuměly a vděčně ho užívaly.

Svatý Dominik kázal v Římě každého dne. Letopisec tvrdí, že kázal o svatém růženci a že četnými zázraky obrátil nesmírný počet lidí k dokonalému životu křesťanskému. Ačkoli byl velice zaměstnán, oddal se s péčí otcovskou výchově noviců v klášteře sv. Sabiny. Poučoval je denně a vedl horlivě na cestě spásy. Úřad ten byl mu velikou útěchou a takořka odplatou za veliké útrapy, které snášel, neboť novicové jeho byli tak horliví, že je k dobrému nikoli povzbuzovati, nýbrž skoro mírniti a napomínati musil, aby si dopřáli potřebného oddechu a úlevy.

Kázati slovo boží, bylo bratřím hlavní povinností. Byli-li posláni do světa kázat, nebrali sebou ničeho než Písmo svaté. Jak apoštolský duch pronikal bratry, viděti z toho, že, když světec chtěl poslati do vzdálených krajín, přiběhli *všichni* bratři k němu, prosíce, aby je poslal hlásat slovo boží. Svatá jakási žárlivost a touha po palmě mučednické byla mezi nimi věru zárný příklad budoucím věkům. Takovými řeholníky mohl světec obrátiti svět.

Té doby sešel se v Římě sv. Dominik se sv. Františkem z Assisi v paláci kardinála Ugolina. Po dlouhé rozmluvě o věcech duchovních tázal se jich kardinál, dovolí-li, aby jejich poddaní přijímali církevní hodnosti? Svatý Dominik skromně odvětil: „Mým bratrům největší jest ctí, že povolání jsou hájiti víry proti nevěřícím a bludařům.“ Svatý František pravil: „Moji synové přestali by býti „Menšími“ bratry, kdyby se stali velikými hodnostáři. Chceš-li, aby vydávali ovoce dobré, nech je, čím jsou.“ Ačkoli kardinál Ugolino cítil se takořka odpovědi světců pokárán, nevzdal se mínění svého, a když se stal papežem, povznesl veliký počet hodných bratří obou řádů na biskupy. Zřádu kazatelského celkem 42 bratry povýšil k různým hodno-

stem a vysokým úřadům. Nelze zde vypočítávati všech důkazů lásky a náklonnosti, jež řádu našemu prokázala stolice papežská v tom čase. Zmiňujeme se pouze, že tu dobu jmenoval papež písemně sv. Dominika velmistrem (generálem) veškerého řádu kazatelského. Důležitý úřad ten zastával světec již dávno, avšak bez písemného stvrzení svatě Stolice, kterého se mu nyní výslovně a skutečně dostalo, k veliké radosti jeho řeholních bratří.

Zatím, co se dály přípravy ku všeobecnému sjezdu (generální kapitole) řádu kazatelského, rozšiřovali se bratří po Lombardsku den co den, a založili v Miláně veliký klášter sv. Eustorgia. Kostel daroval jim tam kardinál Ugolino. Poustevník, v blízké jeskyni svatě žijící, dávno lidu milánskému předpověděl: „Za nedlouho bydleti budou v domě tom bratří, jižto se jmenují Kazatelé a osvěcují svým učením a ctnostným životem zemi.“ Klášter sv. Eustorgia stal se hlavním klášteřem Lombardské provincie, a byl vždy prvním v boji proti hříchu a bludům.

P. Rings upozorňuje (str. 257), že, když sv. Dominik u papeže ve Viterbě dlel, byl požádán od arcibiskupa Berengara z Barcelony, aby ve Španělich, nejraději v Barceloně, založil klášter dominikánský. Světec vyhověl prosbě té, nevěda, že za Berengarem stojí proslavený právník *Rajmund Pennafort*, jenž po čase se vzdal professury na universitě, vstoupil do řádu kazatelského, stal se třetím velmistrem jeho a doživ se vysokého věku, zemřel, zanechav po sobě nehynoucí památku učenosti a svatosti. Církev ctí v něm velikého právníka, jenž různé a do té doby roztroušené výnosy papežské v ladný celek sebral, urovnal, rozdělil a vydal pode jménem „*Decretale Gregorii IX.*“ Toto právnícké dílo přetrvalo a přetrvá věky, jsou nepřehledným pramenem církevního zákonodárství. Svátek svatého Rajmunda koná se v řádě našem dne 23. ledna.

Generální kapitola řádová ustanovena byla na svátky svatodušní r. 1220, čtyři léta po stvrzení řádu. Žasneme, vidouce, jak řád velice se rozšířil v době tak krátké. Náboženská dnešní chladnost a lhostejnost, ba často i nevraživost a nenávist proti víře, nedovede pochopiti posvátného nadšení, jež hýbalo středověkem. Jak hluboce musíme se pokořiti, přirovnáme-li slabost a mdlou svou k síle a zdravotě duchovní temného středověku. Nejpodivuhodnějším jest, že hrdinové veliké doby středověké sotva slůvkem zmiňují se o svých bohatýrských skutcích, jakož i o vzácném životě duchovním, jímž obnovili tvářnost země. Apoštolské práce své za spásu nesmrtelných duší málem by byli zamlčeli, kdyby vrstevníci nebyli jich prostince zaznamenali. Takový duch ovládal tehdejší kláštery. Každý bratr řeholní cítil v sobě, co svatý zakladatel na řádovém sjezdu všeobecném o sobě pronesl: „Zasluhuji, abyste mnou pohrdali, zvlažněl jsem, a nejsem s to, abych něčím dále prospěl.“ To pravil světec, ač hořel horlivostí pro slávu boží a žíznil po spáse duší, maje stále na očích *vůli* nebeského Otce. Veliká zbožnost, hluboká pokora a opravdová svatost vložily mu v ústa i do srdce slova ponížená a upřímná, jako druhdy sv. Pavlu, jenž „služebníkem vyznával se neužitečným“, ačkoli stal se „všem vším“ a „vyvolenou nádobou“ milostí božích, touže „duši položit“ za život bratří.

PRVÝ VŠEOBECNÝ SJEZD (GENERÁLNÍ KAPITOLA) ŘÁDU KAZATELSKÉHO

Koncem únoru roku 1220 opustil sv. Dominik Řím a odcestoval do Bologně, kamž svolána byla generální kapitola. Na cestě pobyl několik dní ve Viterbu, kdež se mu od papeže dostalo nových důkazů přízně pro řád kazatelský. Papež vydal tři listiny pro řád důležité. Stalo se tak dne 20., 23. a 26. března. Byly poslány obyvatelům v Madridu, do Bologně a do Segovie, na poděkování za štědrou lásku, kterou bratřím prokazovali a na povzbuzení, aby v tom neochabovali. Dne 6. května doporučil papež Honorius III. Dominikány důtklivě arcibiskupu Tarragonskému a dovolil (12. května) duchovním rozličných řádů, aby připojili se družině světcově a v kázání mu pomáhali.

V předvečer letnic dospěl sv. Dominik kláštera sv. Mikuláše v Bologně. Bl. Jordán, jenž shromáždění obcova, málo nám o něm vypravuje, a z listin sjezdových nezbylo nám téměř ničeho. Neznáme tudíž ani počtu ani jmen bratří shromážděných na prvé kapitole řádové. Víme jen, že Itálie, Francie, Španělsko, Polsko, Rusko a Německo vyslalo tam bratry ze svých klášterů. Sv. Dominikovi bylo tehdy již 50 let a posud nepozbyl ničeho z duševní síly a z tělesné svěžesti, jimiž nad jiné vynikal.

Prohledáváme-li sporé zprávy o těchto velikých a pro řád důležitých událostech, shledáme, že ani nejvyšší hodnost řádová, ani tolik slavných a učených mužů, kteří se správě Dominikově byli svěřili, nezměnilo pokorného a prostého srdce jeho. Cílem veškeré činnosti a všech snah Domini-

kových byla čest Boží. Proto bylo první jeho prosbou na generální kapitole, aby s něho sňali břímě vrchní správy řádové, již se považoval nehodným. Mimo to pobádala ho k tomu i naděje, že mu potom bude snad možnějším hlásat evangelium mezi pohany a dosíci tam palmy mučennické. Podle svědectví br. Pavla Benátského říkával světec bratřím: „Až řád zřídím, půjdu Kumánům kázat pravou víru a získat je Pánu.“ Shromáždění bratři na generální kapitole nesvolili k žádosti světcově a přinutili ho, aby zůstal v úřadě velmistra řádového, jež mu svatá stolice udělila. Světec podvolil se vůli bratří, ale za té podmínky, že na obmezení jeho moci dání mu budou čtyři rádcové, kteří za doby generálního shromáždění prozkoumají všechny záležitosti řádové, a kdyby shledali, že nedostál plně povinností svým, zbaví ho velmistrovského úřadu.

Mnohé věci, jež ustanoveny byly v kapitole této, trvají v řádě podnes. Hlavním předmětem porad sjezdových byl slib chudoby. Stanoveno, aby řád zřekl se všech statkův a bratři aby den ode dne žili almužnou. Světec odstoupil jmění a statky řádu darované řeholnicím rozličných klášterů. Nutným-li učinily pozdější převraty společnosti lidské, aby věc, jež na první řádové kapitole byla hlavním předmětem závazných usnesení, do jisté míry se pozměnila a časovým potřebám přizpůsobila, není to nikterak divno, ale znamením výbornosti Stanov a prozíravosti bratří, kteří vyhověli učiněnými změnami duchu řeholnímu i duchu času. Třeba že světec naprostou chudobu velmi miloval, nebyla hlavním cílem jeho řádu, nýbrž jen prostředkem k cíli. Zprvo počátku, kdy zvláštní chudoby bylo třeba, stala se téměř prostředkem hlavním a nutným. Jakmile však nebylo více třeba zdůrazňovati úplnou chudobu, protože by se stala spíše překážkou než pomůckou k cíli, totiž spáse duší, bylo záhodno, aby vrchní autorita církve uvolnila ustanovení to,

nařídívši zachovávat Stanovy řádové, pokud jde o chudobu, přesně v podstatné její části, nikoli však v přísné vedlejší strnulosti. Dokud bylo s prospěchem, aby řád neměl statků, totiž za dob, kdy nevěrci přísnou chudobu předstírajíce, lid klamali a od víry odvraceli, dotud bylo nutno, aby se v řádě naprostá chudoba zachovávala; později však, kdy poměry se změnily, nebylo třeba přizpůsobiti se novým potřebám, ovšem tak, aby podstata chudoby zůstala nedotčena.

Sv. Dominik chtěl z počátku veškeré časné záležitosti řádu svěřiti bratřím neknežím, čili konvršům (=Fratribus Conversis), aby kněží beze vší časné starosti obírali se pouze modlitbou, studiem a kázáním. Bratři kněží vzepřeli se tomu na generální kapitole, protože zkušenost, již nabýli z jiných řádů, dokazovala, že takové zařízení bývá nebezpečným. Světec podrobil se rozumu sněmujících bratří. Generální kapitola se rozešla rozhodnuvši ještě, že se sejde každý rok buď v Bologni neb v Paříži. Pro příští rok ze zvláštní příčiny určena opět Bologna místem sjezdovým. Toto usnesení se pozměnilo, když veliká rozšíření řádu a jiné příčiny nutily slaviti všeobecný sjezd řádový i ve městech jiných.

Není známo, jak dlouho trvala první generální kapitola. Víme jen, že svatý Dominik počátkem příštího léta zakládal již nové kláštery. Poslal bratry do Marokka a jiných zemích a jak někteří spisovatelé tvrdí — i do Skotska. Biskup Luka píše: „Všude bylo viděti v té době kláštery bratří řádu kazatelského i františkánského. Kdekoliv se objevilo bludařství, hned tam byli synové sv. Dominika, by se mu opřeli a je zničili.“

ITALSKÉ MISSIE DOMINIKOVY.

U FRANTIŠKÁNŮ V KREMONE

Císařové němečtí byli hlavní příčinou, že kacířství v horní Itálii mohutně se šířilo a že věrnost ke sv. Stoliči římské ochabla. Světec náš, poznáv nebezpečí, procestoval horní Itálii a kázal všude pravou víru. V létě vidíme ho s bratrem Bonvisem v Miláně, kdež světec povážlivě onemocněl. Bratr Bonvisi vypravuje nám o trpělivosti a veselosti Dominikově v nemoci takto: „Když jsem s otcem Dominikem dlel v Miláně, onemocněl horečkou a bylo mi dopřáno ho ošetřovat. Celou tu dobu neuslyšel jsem od něho jedinkého stesku. Ležel modle se nebo rozjímaje. Minul-li zimničný záchvat, mluvil náš duchovní otec s bratřími o věcech božských, chválil Boha a radoval se z nemoci. Na tvrdém loži odpočívaje četl nebo si dal předčítati „Rozmluvy Kassianovy“ a Listy sv. Pavla, jež bývaly nejoblíbenější jeho četbou.“

Veliké množství novicův, učených i prostých, starších i mladičkých vstupovalo toho času do řádu. Sv. Dominik vzdělav je v životě duchovním a vyučiv je na dobré kazatele, ustanovil, aby kázali horlivě slovo boží, a byl přesvědčen, že Bůh ústy jejich mluvití bude, jako mluvil kdysi ústy apoštolův a proroků. Výchova nováčků nepřestávala býti hlavním zaměstnáním světcovým; novice vychovával a vzdělával si skoro sám. Ačkoli v Bologni přílišně byl zaměstnán, hlásal též slovo boží i v jiných italských městech takovému množství lidu, že kostely je nemohly pojmouti a mnozí posluchači stáli pod širým nebem. Lid tak ctil našeho světce, že po kázání do kláštera nadšeně ho doprovázel, chtěje ho stále viděti a s ním mluvití.

Kdysi se přiblížili sv. Dominikovi dva studující, z nichž

jeden ho oslovil: „Otče, prosím Vás, modlete se k Bohu za odpuštění mých hříchů; opravdově jich želim a zkroušeně jsem se ze všech vyzpovídal.“ Muž boží, pomodliv se maličko, odpověděl: „Důvěřuj v Boha a vytrvej v lásce jeho. Odpustil ti veškeré tvé hříchy.“ Druhý studující o to též ho prosil. Tomu však odpověděl světec: „Milý synu! Neodvažuj se podváděti Boha! Zpověď tvá nebyla úplná. Zamlčel jsi vědomě ze studu jeden hřích.“ Pojav mladíka stranou, připomněl mu hřích, který skutečně ve zpovědi zamlčel. Studující, všecek zahanbený přiznal se k tomu.

Jindy, když světec na veřejné ulici kázal, přišel k němu místodržitel ze sv. Severina a prosil ho za požehnání. Na znamení vděčnosti a veliké úcty daroval mu kostel a klášter v Ankoně. V Kremoně sešel se světec se sv. Františkem Assiským, jenž právě tam dlel. Oba světci bydleli v klášteře františkánském. Co spolu rozmlouvali, přišlo k nim několik bratří řádu sv. Františka, a pravili: „Nedostává se nám v klášteře dobré pitné vody. Vy jste otcové naši a sluhové boží. Prosíme vás, přimluvte se za nás u Pána, aby požehnal studnici naši, jejíž voda jest kálná a nečistá“. Oba světci na sebe pohlédli, jeden druhého k odpovědi vybízíce. Po chvíli řekl sv. Dominik: „Naberte vody ze studnice a doneste nám ji!“ Bratři šli, a když donesli v nádobě vodu, pravil Dominik z úcty k Františkovi: „Otče, požeňte ji!“ Velice pokorný František zdráhal se tak učiniti a vyzval Dominika, by vodu požehnal. Pokorná hádka a zbožná přemezi nimi trvala chvíli, až konečně Dominik, podrobiv se Františkovi, kříž nad nádobou učinil a poručil vodu požehnanou vlíti do studně, která od té doby dávala zdravou a čistou vodu. Jindy přišel Dominik ku branám cisterciáckého kláštera, a domnívaje se, že mniši již odebrali se na odpočinek, položil se s druhy svými na zemi před branou a prosil Boha, aby se o ně staral. A hle! Najednou octli se uvnitř

kláštera. Událost tato ukazuje, jak se Bůh o našeho světce na cestách staral. Když cestoval, býval světec prvním *žebavým* bratrem mezi ostatními. Na ramenou nosíval vak a lišil se od jiných pouze nápadnou září, jež se na čele jeho ukazovala..

Na svátek Nanebevzetí Panny Marie byl světec opět v Bologni, kde ho čekal nemalý zármutek a hoře. Bratr Rudolf z Faênzy, správce kláštera, pozměnil něco na budově klášterní za nepřítomnosti světce. Světec zavrhl to úplně, praviv, že taková věc nesrovnává se s chudobou. Maje slzy v očích, volal sv. zakladatel: „Chcete stavěti paláce ještě za živobytí mého? Vězte, že učiníte-li to, zničíte řád. Zranili jste krutě srdce mé.“ Tato slova dotkla se srdcí všech, kteří je slyšeli. Nikdo neodvážil se, pokud světec žil, zmíniti se o dostavění budovy. A přece byly cely, jež světec neskromnými a nádhernými považoval, velmi chudé, malé a velice málo rozdílné od světniček v budově starší. Před odchodem z Bologně zařídil Dominik vše, čeho třeba bylo, aby budova klášterní svaté chudobě úplně odpovídala a nijakých okras a nádhery neměla.

Nebude od místa, povíme-li zde něco o chudobě a prostotě klášterů, založených té doby. Sv. František přišel do Bologny navštívit svých bratří, kteří před nedávnem ve městě se usadili. Když byl bratry našel ve velikém a prostranném domě, velice se na ně rozhorlil a poručil, aby dům opustili. Sám tam nechtěl vůbec bydlet a šel na nocleh k bratrům Kazatelům, jichž klášter byl více dle jeho přání. Tam se oba světci opět několik dní pozdrželi a navzájem v lásce boží utvrdili.

VŠE OBDRŽEL, ZAČ SE MODLIL.

BR. JAN Z VICENZY

Brzy po příchodě sv. Dominika do Bologně vstoupil do řádu mistr Konrad. Byl universitním profesorem a proslul vědomostmi i ctnostmi tak, že bratří naši toužebně si přáli, aby k nim do řádu vstoupil. V předvečer svátku Nanebevzetí Panny Marie hovořil světec náš důvěrně s mnichem cisterciáckým, jenž později biskupem se stal a toho času byl převorem v Kasemare. Náš světec poznal ho v Římě a velmi k němu přilnul. Hovoře s ním o věcech duchovních, pravil: „Přiznávám se, Otče milý, co jsem posud nikomu neřekl, a co i Vy jako tajemství až do mé smrti zachovejte: „Co jsem živ, nikdy mně Bůh neodepřel, oč jsem ho prosil.“ Věci té převor velmi se podivil a řekl: „Je-li tomu tak, nuže, prostě Boha, aby Vám dal mistra Konrada, jehož všichni bratří členem řádu míti přejí!“ „Milý bratře“, odpověděl Dominik, „mluvíte o věci, již nesnadno dosíci. Budete-li se však dnes v noci se mnou modliti, důvěřuji v Boha, že nám udělí milost a povolá mistra Konrada do řádu.“ Pater převor zůstal s Otcem naším té noci v kostele na modlitbách. A hle! Když v kůru při modlitbě breviáře (Primě) kantor zanotil hymnu „Jam lucis orto sidere“ („... již vzešla hvězda ranní“), vstoupil nenadále mistr Konrad do kůru a pokleknuv před svatým Dominikem, prosil, aby ho do řádu přijal. Převor Kasemarský splnil daný slib a nevypravoval o tom, co včera od Dominika slyšel až do jeho smrti. Mezi novici, jež sv. Dominik té doby do řádu přijal, zasluhuje zvláštního povšimnutí br. Jan z Vicenzy. Otec poslal ho studovat práva na universitu paduanskou. Náš zakladatel přišel tehdy do města a protože kostely nestačily

ohromnému množství lidu jej poslouchajícimu, kázal pod širým nebem. Student Jan také naslouchal kázání a byl tak pohnut, že si umínil nechati studia práv a vstoupiti do řádu kazatelského. Po kázání odebral se ku světci a prosil ho za roucho řeholní. Svatý Dominik poslal ho do noviciatu Boloňského, odkudž po zkušebním roce vrátil se br. Jan do Padovy a stal se nejslavnějším kazatelem své doby. Nazýván byl apoštolem Lombardským a to nikoli neprávem, neboť s úspěchem velikým hlásal mír v zemi, krutými válkami zpustošené, nelidskostí Bedřicha II. utýrané a zuřivým Ezzelinem strašně sužované. Aby nějak bojující strany k sobě přiblížil, zavedl krásný pozdrav: „Bůh tě chraň!“ Po boku jeho vidívání byli na kazatelně andělé; proto asi zněla slova jeho jako slova anděla míru a pokoje. Svatý růženec byl nejmilejší jeho pobožností. Když o něm kázal, bylo prý na jeho čele viděti zlatou růži. Velikou měl P. Jan moc i nad nejlitějšími zvířaty; orlové poslouchali hlasu jeho a znamením svatého kříže zkroutil kdysi divokého koně. Slyšíme-li dnes takové věci, zdají se nám jako pohádky. Schází nám víra, která „hory přenáší“, a schází nám modlitba spravedlivého, jež nebe rozráží, pronikajíc před trůn boží, odkudž stávají se věci zde nemožné možnými. Až budeme tak silně věřiti a tak vroucně se modliti, jak věřili a se modlili svatí divotvůrcové, jichž zázrakům se podivujeme, potom to pochopíme — a bude-li vůle boží — třebas i učiníme. Zatím dobře bude, když se pilně modliti budeme a uctívati důvěrně těch neustaneme, jež vyvolil Bůh za nástroje zázračné všemohoucnosti své.

P. Jan měl neobyčejnou úctu ku svatému zakladateli řádu. Bratr Štěpán vypravuje, že P. Jan pouhým výkladem o životě a divech sv. Dominika mnoho tisíc hříšníků obrátil. Jaké vážnosti br. Jan požíval, viděti z toho, že ho papež poslal do horní Italie zjednati mír. Po kázání, jež měl v „U-

dolí“, zjednotil bouřlivé strany a usmířil nepřátely. Divoký hrabě Ezzelin byl jediný ze všech, který se nepoddal. A tu měl o něm br. Jan nebeské vidění. Spatřil totiž ve snách Všemohoucího, an sedí na velebném trůně a posílá Ezzelina jakožto nástroj hněvu svého, aby jím potrestal hříšné Lombardsko. Horlivý misionář osobně Ezzelina neznal. Uzřev ho však po vidění tom, zvolal: „Patřte na metlu Lombardska! Běda, běda tobě země ubohá! Tyran tento dá ti vypítí kalich pomsty až na dno.“

Na svátek sv. Augustina přihodilo se ve Veroně něco neobyčejného. Tři tisíce osob, mezi nimiž mnoho kněží a prelátů, shromáždilo se na břehu řeky Adiže, aby slavnostně se usnesli na míru. Pro bratra Jana zbudovali tam kazatelnu, s níž by kázal a jim požehnal. Též Ezzelin, jenž několik neděl před tím hubil krajinu mečem a ohněm, byl přítomen. Ohnivá a uchvacující výmluvnost bratra Jana změnila k lepšímu smýšlení mnohých. Stojе prostřed zástupců všech čelnějších měst proti Ezzelinovi spojených, začal br. Jan kázání slovy: „Pokoj svůj zanechal jsem Vám, pokoj svůj dávám Vám“. Dojem kázání byl tak mocný, že Ezzelin zakryl si rukama tvář a plakal hořce. Shromáždění jako jedním hrdlem volalo: Mír! Odpuštění!“ Když se pohnutí utišilo, počal P. Jan kázati znova a nakonec udělil všemu lidu papežské požehnání. Mír byl zjednán aspoň na chvíli. Nepokojný Ezzelin a bratr jeho Alberik jmenování byli čestnými občany veronskými. Večer byla veliká slavnost, které město již dávno nevidělo. Bohužel, mír netrval dlouho, ale sláva a zisk toho dne převyšoval vítězství válečná. Náruživý Ezzelin oddal se znovu násilným skutkům a táhna Lombardií rozšiřoval bludy, k nimž se přidal a podle nichž také jednal. Proti jeho ukrutenství vzbouřila se města a když se ho zmocnila, vrhla ho do žaláře. Ezzelin nepřijal v žaláři pokrmu a zoufalou smrtí ze-

mřel. O smrti bratra Jana z Vicenzy nezachovali nám dějepiscové nic jistého. Někteří praví, že ho Ezzelin dal v žaláři usmrtiti; jiní praví, že zemřel smrtí mučednickou u Kumánů.

Mezi novici, jež sv. Dominik do řádu přijal, byl také jistý právník; přátelé jehož ozbrojeni vrazili do kláštera sv. Mikuláše hrozíce, že ho násilím odvedou, nevrátí-li se dobrovolně domů. Když bratři sv. Dominika vyzývali, aby žádal úřady za pomoc, odpověděl: „Nestrachujte se, bratří milí, nepotřebujeme pomoci úřadů, neboť vidím více než dvě stě andělů před klášterem, jež Pán poslal k ochraně naší!“ Mnichům se také nic zlého nestalo; celá věc urovnána k obapolné spokojenosti. Někdy ovšem se přihodilo, že po hrozbách následovalo násilí, jak se z té doby o bratru Tomáši vypravuje. Týž byl mladík takové čistoty a prostnosti mravů, že ho sv. Dominik vroucně miloval, nazýváje ho svým „synem“. Několik dřívějších druhů Tomášových bylo pohněváno, že jim do kláštera odešel. Vylákali ho tedy z kláštera a strhnuvše s něho řeholní roucho, oblekli ho v šat světský. Když se o tom dověděl sv. Dominik, šel se modlit do chrámu. Co se modlil, křičel bratr Tomáš před kostelem, že cítí pod světským šatem na celém těle velikou palčivost a nesnesitelné bolesti. V křiku se neutišil, dokud nebyl zbaven světského šatu a znova přioděn řeholním hávem, jenž mu sjednal úlevu a klid. Spisovatelé, kteří nám oznamují tuto událost, uvádějí ještě jiné podivné příhody ze života Dominikova. Tak zmiňují se o jistém akademiku, jenž sv. Dominikovi při mši sv. přisluhoval a po ní mu ruku políbil, načež ihned zlého pokušení zbaven byl, kterým již dlouhý čas trápen byl. Lichváře jednoho, jemuž světec podal sv. přijímání, pálila sv. hostie v ústech jako žhavý uhel. Přestrašen jsa tím a k lítosti pohnut, vrátil lichvář všechn nespravedlivě nabytý majetek a nadobro se polepšil.

Svatí a světice bývají nejvhodnějšími nástroji v rukou božích, jde-li o šíření království nebeského. V tom smyslu slíbil Kristus Pán (Jan XIV, 12) sv. apoštolům, že jménem Jeho budou činiti větší zázraky než činil Sám. Že miláček boží, apoštolský Dominik, zvláštní podíl měl na připovědi té, jest ve světle víry docela pochopitelné. Kdo pod tímto zorným úhlem pozoruje divy a proroctví Dominikovy, vnikne v hlubinu tajemství božích a pozná i ruku i cesty Páně k nám, poučí se a povzbudí právě tím, co nevěrcům a pochybovačům bývá bláznovstvím a pohoršením. „Slepý slunce nevidí, poloslepý jasů jeho nesnese“: podobně nevěra a pochybovačství nevidí a nesnesou světla víry a jejich paprsků-zázraků a proroctví Páně a Jeho svatých.

Z Bologně odcestoval Dominik po šesté a naposledy do Říma, kamž dospěl počátkem prosince r. 1220. I tentokráte přivítal ho papež Honorius III. srdečně a dvěma listinami dal najevo, jak miluje a otcovsky pečuje o řád sv. Dominika. První listina ze dne 8. prosince jedná o svěcení několika bratří; druhou doporučil papež bratry řádu kazatelského všem duchovním představeným veškerého křesťanstva. Za tohoto pobytu v Římě dožil se světec té radosti, že se setkal s dávným svým přítelem-biskupem Fulkem z Toulousu. Jak radostné bylo toto sejití! Sotva uplynula tři léta, co Dominik za přítomnosti Fulkovy 16 bratří do světa rozeslal, a hle, v tak kratičké době řád kazatelský jak velice se rozmohl! Jak to potěšilo dobrotivého biskupa, jenž od počátku řádu byl jeho příznivcem a Dominikovi věrným přítelem. Bývalý převor kláštera prouillského, hlava stáde, jehož budoucnost každému temnou a beznadějnou se zdála, stal se ve třech letech velmistrem velikého řádu, jehož kláštery byly rozšířeny téměř po celé Evropě! Z té doby zachovala se nám listina psaná ve způsobě závěti, která jest důkazem jednak veliké oddanosti a

lásky biskupa Fulka k řádu kazatelskému, jednak veliké nežistnosti sv. Dominika. Listina jest ze dne 17. dubna 1221 a zní: „Ve jménu božím budiž všem známo, kteří list tento uvidí, že My, Fulko, z milosti boží biskup Toulouský, na odpuštění svých hříchů, k ochraně katolické víry a k užitku celé diecese Toulouské, Vám, milý Dominiku, mistře řádu kazatelského, jakož i Vaším nástupcům a bratřím řádu Vašeho, dáváme chrám Panny Marie ve Fangeau se všemi jemu náležejícími desátky a právy, to jest, i ty, které naší osobě, i ty, které chrámu a jeho kaplanům náležejí, vyjma práva, které Nám a Naším nástupcům přísluší ku péči o spásu duší, již svěříme knězi, který Nám velmistrem řádu nebo převorem zmíněného chrámu anebo bratřími Dominikány bude doporučen. A My, Dominik, velmistr řádu kazatelského, jménem svým a svých nástupcův a bratří ponecháváme Vám, biskupu Fulkovi a Vaším nástupcům šestý díl desátku všech farních kostelů diecese toulouské, který jste nám dříve za souhlasu kanovníků od sv. Štěpána byl daroval a zřikáme se navždy daru toho, a potvrzujeme, že nikdo z nás, dle zákonův a církevních ustanovení se jich nikdy dožadovati nesmí.“

DRUHÝ VŠEOBECNÝ SJEZD ŘÁDOVÝ. BLAHODÁRNÁ ČINNOST ŘÁDU KAZATELSKÉHO.

O pobytu svatého Dominika v Římě nedochovalo se nám jiné zprávy, než že denně navštěvoval sestry v klášteře sv. Sixta a upevňoval je v duchovním životě. Kdysi, zaklepav na bránu klášterní, tázal se po sestrách Theodoro, Thedraně a Nymfě. Odpověď zněla, že všechny tři jsou nemocny. Světec na to: „Vzkažte jim jménem mým, ať ihned sem přijdou!“ Sotva nemocné sestry o rozkazu světcově zpraveny byly, náhle se uzdravily, s lože povstaly a odešly ku bráně.

Svatý Dominik Řím brzy opustil a odebral se do Bologně, kamž na svatodušní svátky *druhý všeobecný sjezd řádový* byl ustanoven. Na cestě do Bologně, přišel do Bolzena a byl hostem a jistého měšťana, jemuž po své smrti jeho pohostinství, kterého mu častěji dopřál, odplatil zvláštním způsobem. Neboť, když po té Bolzeno velikým navštíveno bylo krupobitím, zjevil se světec nad vinicí hostitelovou, a rozprostřev nad ní plášť, uchránil ji veliké škody. Veškeré město bylo svědkem té události. Podle zpráv Děťřicha z Apoldy stál ještě na konci 13. století na vinici té domeček, v němž sv. Dominik dlíval. Potomci bývalého světcova hostitele opatrovali domeček na vinici velmi svědomitě.

Generální kapitola byla dne 30. května roku 1221 způsobem slavným zahájena. V zasedání prvním měl Dominik zahajovací řeč, již vysvětloval, jak věci řádu se mají. Šedesát klášterů bylo již založeno a mnoho jiných se právě

stavělo. Aby veškeré kláštery řádně byly spravovány, rozděleny jsou v provincie a sice v provincii Španělskou, Provenskou, Francouzskou, Lombardskou, Římskou, Německou, Uherskou a Anglickou.* Každé v čelo postaven převor provinciální čili provinciál. Přední místo dáno bylo provincii Španělské ze zvláštní úcty ke sv. Dominiku, jelikož Španělsko bylo jeho otčinou. Provinciálem této provincie byl P. Suero Gomez, ve Provenské byl P. Bertrand Garrík, ve Francouzské P. Matouš, v Německé P. Konrád, v Uherské P. Pavel, v Lombardské blah. Jordán Saský, v Římské P. Jan z Piacenzy a v Anglické P. Gilbert Frascinet. V Uhrách se bratři dosud *pevně* neusadili; proto poslal tam světec na posilu několik nových bratří.

Bratr Pavel, jenž pro Uhry ustanoven byl, učil kanonickému právu na universitě Boloňské a byl před nedávnem do řádu přijat. Dostalo se mu na cestu do Uher čtyř druhů, mezi nimiž byl i bratr Sadok, rodem Polák, vážený pro ctnosti, kterými nad jiné vynikal. Týž muž došel později s několika druhy koruny mučednické v kláštere sv. Jakuba, v polském městě Sandoměři. Zpívající „Salve Regina“ byli tito naši bratři Kumány přepadeni a umučeni. — Ráb, Vesprin, Stoliční Bělehrad byla první uherská města, kde založili bratři svatým Dominikem poslaní, nové kláštery. V Rábě založen ze všech uherských nejprvnější klášter, v němž později bl. Mořic, jeho bratr Karel a několik jiných bratří svatý život vedlo. O uvedení bratří do zemí uherských vypravuje P. Dětrich z Apoldy toto: V tom čase přišli dva bratři řádu kazatelského do jisté vesnice, kdy se právě lid ke mši sv. scházel. Po mši sv. odebral se lid

* „Slovanské“ provincie — jak chce P. Lubojacký v přeloženém Životopise sv. Dominika od P. Lacordaira na str. 204., tehdy ještě nebylo. Země slovanské neměly tehdy sv. Hyacinta provinciálem. Řádová provincie Česká a Polská povstaly později. V tom čase náležely provincii Německé neb snad (některé) i Uherské.

domů, chrám zavřen, a bratři stáli pod širým nebem před chrámem, aniž si jich kdo všimnul anebo nejmenšího k jídlu jim podal. Spatřiv to chudý rybář byl útrpností pohnut. Neodvážil se však pozvati bratry k sobě, protože neměl, čím by je pohostil. Šel tedy domů a pravil manželce: „Ach, kéž bychom něco měli, co bychom oněm bratřím dali. Velmi jest mně jich líto, že před kostelní branou stojí a nikdo se jich neujímá.“ Manželka odpověděla: „Nemám nic k jídlu než trochu kaše.“ Když jí však muž nutil, aby bedlivě prohledala peněžní schránku, zdali by tam snad nějaký groš nebyl, našla v ní, ač myslela, že marným vše hledáním, dva zlaté peníze. „Pospěš honem“, zvolal rybář pln radostí, „nakup chleba a vína, upec kaše a připrav několik ryb.“ Na to spěchal ke chrámu a prosil bratry, aby vešli do jeho domu. Přišedše tam, zasedli za prostičký stůl a tišili hlad pokrmů, které jim laskavá péče rybáře a jeho manželky připravila. Srdečně za pohostinství poděkovavše odešli, snažně Boha prosíce, by vše štědře dobrodincům odplatil. Bůh vyslyšel prosby jejich; neboť od té chvíle nevyprázdnila se schránka rybářova úplně nikdy. Pověst říká, že vždy v ní zůstávaly dva zlaté peníze. Po letech koupil si rybář dům, pole i dobytek. Bůh obdařil ho též synáčkem, po němž před tím marně toužil. Když měli všeho dosti, přestal zázrak, jímž Bůh štědrost jejich k bratřím hojně odměnil.

Ctihodný P. Pavel působil též mezi Kumány, kdež se mu na konec po dlouhých útrapách a nebezpečích a když již dva z druhů jeho mučednickou smrtí zemřeli, podařilo dvě knížata na víru obrátiti, jichž příkladu následovalo tisíce rodin. Právem se tudíž dostalo P. Pavlovi jména „apoštol Kumánů“. Po dvacítilété apoštolské činnosti byl s 90 soudruhy od Tatarů ve chrámě, do něhož se utekl, zavražděn a dostalo se mu i druhům jeho koruny mučednické. Z pr-

vých druhů Pavlových byl bl. Berengar, biskup Krakovský, též několik let později umučen. Roku 1260 následovalo příkladu jeho v mučednictví 70 bratrů, kteří všichni byli duchovními syny sv. Hyacinta v Polské řádové provincii.

Z počtu mučedníků souditi můžeme na skvělé výsledky, jichž dodělali se hrdinští zakladatelé víry katolické v divokých oněch krajinách. Klášterům řádu kazatelského v zemích severních dostalo se nového semene krví mučednickou; semene, jež stonásobně dává ovoce. Kláštery naše v zemích těch zasety v krvi, praví učený P. Marchese, a vyrostly v krvi. Čím větší byl počet mučených, tím více množil se počet bratrů v klášterích žijících. Krví mučednickou zbudovanou provincií bylo brzy rozdělití ve dvě, jichž kláštery zkvetaly mezi Slovany na jihu v Sedmihradech, v Chorvatsku, Bosně a Dalmacii, na severu v Polsce a po dalekém Rusku.

Sv. Dominik dožil se ještě radosti, že přijal do řádu mladíka, jenž z největších a nejvzácnějších ozdob řádu se stal. Byl to *sv. Petr Veronský*, syn rodičů nekatolických. Studoval na universitě Boloňské a jakkoli mu bylo teprve šestnáct let, vážili si ho spolužáci pro ctnosti a učenost velice. Dominik si ho oblíbil pro andělskou jeho čistotu, jež s nadpřirozenou statečností za víru spojena byla v mládenečku Petrovi. Později nazýván byl bratr Petr „kladivem kacířů“ a když byl od nich přepaden a smrtelně raněn, napsal prstem ve vlastní krvi namočeným v půdu slovo „věřím“. Roku 1253 byl papežem Innocencem IV. prohlášen za svatého. Vrah jeho, Carinus, vstoupil později za fratera do řádu, činil tuhé pokání a zemřel v pověsti dobré.

Řádová missie Anglická měla též příznivý výsledek. P. Gilbert přišel v průvodě biskupa z Winchesteru v červnu do Kanterbury a byl od arcibiskupa Štěpána přátelsky přiví-

tán a vyzván, aby téhož dne místo arcipastýře lidu kázal. Kázáním Gilbertovým byl arcibiskup velmi uspokojen. Přislíbil, že celý život bratřím Kazatelům bude ochranou a všemožnou podporou. Potom šel P. Gilbert s druhy svými dále, až přišli na svátek Nanebevzetí Panny Marie do města Oxfordu, kdež vystavěli na počest Neposkrnné Panny kapli, zařídili si domácí školu, jež se nazývala Edvardovou. Protože místo, které jim král ku stavbě nového kláštera vykázal, příliš vzdáleno bylo od města a nemohlo účelu plně vyhověti, obdrželi dům v židovské části města, aby příkladným životem a hlásáním slova božího také židy na víru obraceli. Za nějaký čas ponechali jim kanovníci u sv. Bohumíra za nepatrnou cenu stavební místo, na němž, podporováni jsouce dary hraběnky Oxfordské a biskupa Valtera, kostel s klášterem vystavěli. Po 40 letech opustili klášter tento, protože pro veliký počet noviců neměli v něm dosti místa a usadili se na jižní části města u brány na krásném ostrůvku, kdež až do pronásledování krále Jindřicha VIII. zůstali. Nejsme s to, abychom zde uvedli všechny znamenité muže, které řád v Anglii odchoval. Každý list v dějinách Anglických mluví dostatečně o slávě našeho řádu a o velkém počtu učenců ze všech oborů vědeckých, v nichž s úspěchem pracovali.

Založivše v Londýně a Oxfordě kláštery, odebrali se bratři do Irska, by i tam řád rozšířili. P. Ronald, později arcibiskup v Armaghu, byl prvním, jenž v Irsku vystavěl klášter dominikánský. Nelze nám mlčky pominouti, že bratři Kazatelé v největších universitních městech v Paříži, Bologni a Oxfordu zakládali kláštery. University byly hlavním podnětem, že zakládány byly dominikánské kláštery ve jmenovaných městech, neboť od počátku řádu chtěli bratři působiti jako řád učitelský. Z té příčiny potřeboval řád universit i pro své žáky i pro řádové profesory. Za 7

let po založení řádu působili bratři již na universitách jako věhlasní učitelé; ostatní bratři studovali na vysokých školách, bydlíce v klášteřích řádových. Stanovy řádu kazatelského určily hned z počátku zvláštní soustavu studijní. Studium bylo v řádě zařízeno tak, že studující stále dleli v kázni klášterní. Vzdělání ve vědách bylo jen pomůckou dokonalého náboženského vychování. Proto zakládány ve všech velikých městech kláštery, kamž bratří, z jiných klášterů posíláni byli, by ve vědách dokonale se vycvičili. Tak byl život universitní a klášterní spojen a pokrok ve vědě podporován kázní řeholní. Studia byla vždy tak zařízena, že vždy směřovala k Bohu byt nebyla všecka pouze bohoslovecká. Bratři byli na universitách účastnými všeho, jen různé hodnosti a čestná vyznamenání, jehož se dostávalo učencům světským, neměla pro ně ceny, protože řád měl svůj zvláštní způsob povyšování k hodnosti učitelské.

Učením křesťanským byl rozum vychováván po křesťansku. Světské vědy tehdy pěstovány, aby se staly dobrou služebnicí bohovědy. Studie dány byly v ochranu klášterní poddanosti ve službě duchovní, jež udržovala v mezích pokory. Soustava tato určená a stanovená svatým Dominikem zrodila v době pozdější sv. Tomáše Akvinského. Pravíme soustava stanovená svatým Dominikem, neboť již prvního roku, kdy světec klášter sv. Jakuba v Paříži po prvé navštívil, pojmenoval papež tamnější společnost řádovou: „Bratry řádu, kteří Písma svatá v Paříži studují.“

Prizpůsobení výborné této soustavy učebné potřebám časovým bylo hlavní příčinou vniterní moci a síly řádu, již po smrti zakladatelově překvapujících dodělal se výsledků. Věda a svatost veškeré Evropy stékaly se v moře — v řád dominikánský! Blahoslavený Jordán, první nástupce sv. Dominika, přijal do řádu přes dva tisíce novicův. P. Marténe vypravuje o něm, že v Paříži tolik mistrů bo-

hosloví, doktorů práv, profesorů filosofie a umění a mnoho jiných učencův ochotně se přihlašovalo do řádu a v ruce Jordánovy slib poslušnosti skládalo, že celý svět se hrozil síly a moci Jordánových kázání — a překvapujících účinků, jichž se byla dodělala výmluvnost jeho.

Bratr Konrád, jenž, jak jsme vyprávěli, zvláštním řízením božím na modlitbu sv. Dominika do řádu vstoupil, byl od generálního shromáždění boloňského poslán za provinciála do Německa. Když tam přišel a správy provincie se ujal, žádali obyvatelé Kolínští, aby u nich založil klášter bratří Kazatelů. P. Konrád povolal za tím účelem bratra Jindřicha z Utrechtu a ustanovil ho představeným kláštera kolínského, jenž v době pozdější stal se jedním z nejslavnějších klášterů celého řádu. Od profese (slibů), kterou skládal zároveň s bl. Jordánem, nikdy neopustil P. Jindřich města Kolína nad Rýnem, kdež jak pro laskavou povahu, tak pro úchvatná kázání obecně byl vážen. Důkazy lásky a cti, jimiž byl obsypáván, neporušily pokoje a míru srdce jeho. Blahoslavený Jordán praví o něm, že nikdy nebyl ani nepokojným, ani smutným. Svátý klid a mír a radost dobrého svědomí zářily z duše jeho. Stačilo podívat se na něho, aby si člověk Bøha zamiloval. Když se v Utrechtě dověděli, že P. Jindřich do řádu vstoupil, zarmoutili se přátelé jeho, nejvíce kanovník, jeho někdejší vychovatel. Někteří z nich chtěli se odebrati do Paříže a přemluvit Jindřicha, aby z řádu vystoupil.

Když však večer před odchodem se modlili, aby poznali, jaká jest v té věci vůle boží, uslyšeli hlas, řkoucíp: „Co se stalo, z vůle boží se stalo a nezměnitelno jest.“ Ze slov těch poznali vůli boží, br. Jindřichovi dopsali, aby v řádě vytrval.

Klášter kolínský založen byl v roce 1224. S počátku byl tam P. Jindřich sám. Učenost a krásné jeho ctnosti dobyly

mu srdce mnohých. Za nedlouho shromáždil více bratří kol sebe. Moc jeho u lidu byla neobyčejná. Všeobecnou nectností v Němcích tehdy bylo nesmírné klení a zlořečení. P. Jindřich postavil se proti tomu a časem podařilo se mu zjednatí nápravu. Kolín stal se rok později úrodnou štěpnicí řádovou: přišel tam *bl. Albert Veliký*, a mezi jeho žáky, kteří vědeckým vzděláním a svatým životem ozářili svět, zasluhuje sv. Tomáš Akvinský, učitel andělský a *bl. Ambrož Sienský* místa prvního. — V dobách pozdějších, kdy protestantství v Německu tolik posvátných zrušilo památek, bylo i synům svatého Dominika nemálo trpěti; mnozí z nich zpečetili svou krví pravdu boží, kterou národům hlásali. „Dobrý pastýř dává život za ovce své.“ (Jan X., 11).

ZAŁOŽENÍ A PŮSOBENÍ ŘÁDU KAZATELSKÉHO V ZEMÍCH SLOVANSKÝCH

Pro slovanské národy jest nad míru potěšitelným, že mezi prvními učenníky sv. Dominika byli mužové slovanští, totiž sv. Hyacint, bl. Česlav, ctihodný P. Jindřich Moravský a P. Heřman z Korutan. První tyto slovanské novice přijal do řádu sv. Dominik, sám je vychoval, ducha svého jim vštípil, osobně sv. sliby jejich přijal a Slovanům kázat je poslal. Čím v devátém století byli Slovanům svatí Cyrill a Metoděj, tím byli ve století třináctém svatí Česlav a Hyacint Moravanům, Čechům, Slezákům, Litvanům, Lechům a jak uvidíme, zároveň i Rusům. U nás slavná jména těchto sv. Dominikánů jsou málo známa, za to však v Polsku jsou podnes velice vážena a ctěna. Svatý Hyacint nebo jak Poláci říkají Jacek, jest země polské patronem a se sv. Stanislavem postaven na roveň. Slavnost, která se konává v Krakově o svátku sv. Hyacinta jest velikolepá. Všecky vrstvy národa mají podíl na slavnosti té. Kdo toho neviděl, nedovede si představit, jak Dominikán sv. Hyacint v polském národě jest okázale slaven.

Blahoslavený Česlav byl rodu vznešeného a jak staré památky a breviář řádu našeho tvrdí, byl prý rodným bratrem sv. Hyacinta. Otec Česlavův staral se velice o důkladné vychování synáčkovo a mladý Česlav prospíval skutečně ve všem dobrém tou měrou, že možno napsati o něm slova, která kdysi ke chvále Spasitelově byla pronesena: „Prospíval věkem a moudrostí před Bohem a před lidmi.“ Když nadějný Česlav předběžného vzdělání nabyl

v otčině, byl poslán od rodičů po vůli strýčka Ivona, biskupa krakovského, na vysoké učení do Itálie. Na školách vlašských byl mladistvý Česlav všem s podivem a příkladem. Nástrahy, které mu v cestu byly kladeny, překonal všechny. Když po letech vrátil se do otčiny, bylo jeho srdce tak nevinné, jako když na učení do ciziny druhdy se odebral. Přátelé a známí nemohli se vynadiviti skromnosti a obětavosti mladého jinocha, ve Vlaších za doktora veškerých práv a bohovědy prohlášeného. Že bohobojný Česlav v Itálii také knězem se stal, dovídáme se z breviáře dominikánského.

Jaké bylo působení mladistvého kněze v Polsce, poznáme nejlépe z toho, když uvážíme, že přísný a nábožný biskup Ivo Krakovský ustanovil ho po několika letech probostem Sandomířským při kostele Panny Marie. Sluha boží k takové hodnosti povýšený, snažil se, nejen skutečně všechněch chyb býti prost, nýbrž i všemu podezření ujíti a každé zlé příležitosti bedlivě se vyhýbat. Tím se také stalo, že tam nad něho kněze zbožnějšího a oblíbenějšího nebylo. Mnozí, vidouce jeho zbožný život, jalise žitictnostně a bohobojně.

O příkladném životě Česlavově dověděl se ovšem také vrchní jeho představený, biskup Ivo Krakovský. Chtěje prokázati vzornému knězi vděčnost a důvěru, pozval ho k sobě a žádal ho, aby mu byl společníkem na cestě do Říma. Poslušný Česlav byl biskupovi po vůli. Co v Římě se s nimi dalo, není nám neznámo. Slyšeli jsme, že po prvé potkali se s Dominikem, když zázračně vzkřísil mládence Napoleona. Česlavovo srdce dojal zázrak do té míry, že si přál přilnout k muži božímu navždy. Také biskup Ivo byl pro Dominika všecek nadšen, a žádal ho, aby mu své duchovní syny do Polska poslal. Co sv. Dominik v odpověď biskupovi dal a koho z jeho družiny získal, pověděli jsme na

začátku. Památka na obláčku bl. Česlava a sv. Hyacinta dosud se chová v kostele sv. Sabiny. „Přijde-li cestující do kostela sv. Sabiny“, píše P. Lacordaire, „který po dnešní den je mistrovským dílem a okrasou Říma, a rozhlédne-li se prostrannými loděmi svatosabínskými, zpozoruje v postranní kapli starobylé fresky, z nichž jedna představuje sv. Dominika, oblékajícího v řeholní háv mladíka, zatím co jiný mladík u nohou světcových leží a za týž posvátný oděv prosí. Pozorovatel obrazu, ač tváře žádného z obou mladíků nevidí, cítí se ku zbožnosti puzen. Otáže-li se, jak se mladí mužové jmenují, dočte se, že jsou to slovanští bratři Hyacint a Česlav.“

Do noviciátu řádu kazatelského byv přijat, prospíval Česlav za vedení Dominikova do té míry, že vzorným příkladem se stal bohabojným synům svatého zakladatele. Hluboká pokora, všech křesťanských ctností plodná matka, živá víra, bez níž Bohu zalíbiti se nelze, vroucná láska k Bohu a k bližnímu, bez níž dle Apoštola ničím jsme, a pevná naděje, bez níž odpuštění hříchů se neděje, závodily o přednost v Česlavově bohulibém nitru. V modlitbách a nábožných rozjímáních, v umrtvování a plném svaté řehole zachovávaní byl Česlav dnem i nocí velmi horlivým. V breviáři se o něm píše: „Zdál se skutečně pravým a sv. otce Dominika ve všem hodným synem.“

Blažené chvíle, které Česlav ztrávil u milého, velikého otce Dominika, blažené chvíle ty pominuly brzy a poslušnému synu bylo loučiti se s milovaným otcem a odejít do rodných zemí slovo boží hlásat, pravdy Kristovy obhajovat, za Krista trpět a bojovat. Kdo nám poví jak tlouklo Česlavovi srdce, když ležel u nohou Dominikových podruhé v životě, žádaje, ne jako ve sv. Sabině řeholní háv, nýbrž otcovské požehnání k apoštolské práci na vinici Páně v zemích slovanských. Naučení, které svatý otec sva-

tému synu tehdy dal, neznáme; s jistotou však tvrditi můžeme, že každé slovo Dominikovo hluboko utkvělo v Česlavově dobrém srdci. Cílem cesty Česlavovy byla naše česká stověžatá Praha. Než do ni přišel, kázal Slovincům, Chorvatům, Slovákům a Moravanům, což asi potrvало několik let. Dějepiscové nedovedou nám pověděti, kdy, v kterém roce do Čech přišel, ale když tam konečně byl, kázal tak úchvatně, že „téměř uchvátil posluchačům nábožné srdce.“ Láska, kterou k němu Pražané vzplanuli, tím nade vši pochybnost na jevo dána, že král Přemysl Otakar I. vystavěl Dominikánům v Praze klášter a daroval jim kostelík sv. Klimenta. Stalo se tak asi r. 1226. Po dvanácti letech přestěhovali se Dominikáni do nového prostranného kláštera u sv. Klimenta, vystavěného králem Vladislavem. R. 1552 postoupili klášter tento Jesuitům. Za náhradu dal našim císař Ferdinand opuštěný klášter sv. Anežky, dav jej dříve na vlastní útraty opravit. Po bitvě Bělohorské přesídlili Dominikáni ku sv. Jiljí, kde jim císař Ferdinand II. daroval kostel a klášter s příslušnými pozemky na výživu. Od té doby zachovali si toho bydliště u sv. Jiljí až na naše časy.

Mimo klášter bratří Kazatelův u sv. Klimenta založil Česlav v Praze také klášter pro sestry řádu sv. Dominika, do kterého později vstoupila Markéta Rakouská, dcera arcivévody Leopolda. Také bl. Zdislava Berková, jejíž sv. ostatky uloženy jsou v dominikánském klášteře ve městě Jablonném, obdržela roucho sester III. řádu sv. otce Dominika z rukou velikého apoštola Slovanů, bl. Česlava. Zkrátka: Česlav, svatý jsa, pohnul svou svatostí mnohé, že do řádu vstoupili a tam veliké dokonalosti dospěli. Počet žadatelů do řádu byl tak veliký, že bylo možno i v jiných městech českých dominikánské kláštery zakládati. Tím vznikla dominikánská provincie Česká, jejímž původ-

cem vším právem nazvati můžeme bl. Česlava. Provincie ta dosud trvá, byvši po různých převratech a změnách r. 1905 vdp. P. Cornierem, velmistrem řádovým znovu zřízena a úplně samostatnou učiněna.*

Z Prahy odchvátal neunavný Česlav do rodné země Slezska a vedl si tak horlivě, že mnoho zbloudilých víře Kristově získal, nesčíslné hříšníky na cestu pokání přivedl a pravou zbožnost k rozkvětu pozvedl. Té doby hubili divocí Tataři požehnané kraje polské a slezské. Vše, co jim do rukou padlo, bylo buď jejich, anebo stalo se obětí ohně. Ký div, že obyvatelé utíkali před Tatary a skrývali se jako plachá zvěř před dravci. Také bl. Česlav utekl s jinými do pevné Vratislavy, domnívaje se, že zdi její divokým útokům tatarským odolají. V městě tom oslavil ho Bůh způsobem netušeným. Když totiž obávaní Tataři město oblehli, spěchal Česlav s jinými proti nim na hradby. I bylo ho viděti častokráte, kterak střely tatarské zachycoval a několikráte v noci, všecek záře, ohnivě koule do jejich le-

* Nyní (r. 1921) čítá řádová provincie česká asi 100 řeholních bratří, kteří působí v těchto klášterích: V Praze u sv. Jiljí, kdež jest zároveň při řádovém kostele i farní úřad, vedený našimi kněžími; v Litoměřicích, kdež také původní řádový klášter byl bratřím vzat a za nynější, bývalý minoritský, vyměněn. V Ústí a v Chebu udržel se řád náš nepřetržitě od svého počátku až na naše časy. V Plzni a Čes. Budějovicích původní kláštery v dobách násilných bouří válečných a konfiskačních řádu zabrány, ale v době nejnovější opět nově a na jiných místech postaveny. V Plzni postavil náš klášter Pražský nový klášter a kostel Panny Marie růžencové, v r. 1910, při čemž zřízen tam i farní úřad. V Čes. Budějovicích daroval vdp. biskup Jos. Hůlka v roce 1916 nově vystavěný kostel sv. Jana Nepomuckého a farní budovu našemu řádu. Na Moravě má náš řád kláštery v Olomouci, v Uher. Brodě a ve Znojmě. V Olomouci mival řád klášter a kostel sv. Michala (nynější arcibiskupský seminář): za konfiskaci Josefinských byl tam odtud vypuzen a obdržel klášter františkánský u Panny Marie Neposkv. Počaté, kde dosud trvá. V Uherském Brodě a ve Znojmě zůstaly řádu jeho původní kláštery. Také *sestry Dominikánky* ke konci minulého století u nás znova zavedeny, jež v krátké době přes dvacet klášterních domů získaly. Zabývají se hlavně výchovou a vyučováním mládeže. Hlavní klášter — mateřinec — mají v Řepčině u Olomouce.

žení házel, čímž je tak polekal, že města s hrůzou nechali a odtáhli. Proto také vyobrazuje se bl. Česlav, jak drží v rukou ohnivě koule. To nebyl jediný zázrak, kterým Všemohoucí tehdy oslavil služebníka svého. P. Steill vykládá o něm, že vzkřísil jistého hochu, jenž se utopil a po osm dní ve vodě ležel. Mimo to přivedl k životu tři jiné zemřelé a uzdravil mnohé nemocné.

Dle příkladu sv. Otce Dominika dlíval Česlav celé noci ve chrámu Páně. První hodiny noční věnoval nábožnému rozjímání před nejsv. Svátostí oltární. Zbožně rozjímaje proléval hojné slzy, jež neklamným byly znamením vnitřního pohnutí mysli a úzkého spojení s Bohem. Po té bičoval panenské tělo, jež považoval nebezpečným nepřítelem; bičoval je do krve, aby je zavedl „v porobu“ ducha. Posiliv se potřebným spánkem, chvátal na půlnoční kůrové modlitby. Po hodinkách věnoval všechen čas, který mu do východu slunce zbýval, posvátným studiím a přípravě na kázání.

Po dlouholeté namáhavé práci pro Krista a jeho sv. církev přiblížila se hodinka, která Česlava vyrvala světu tomuto a odnesla ho v život lepší. Zemřel 16. července v městě Vratislavě, oplakáván jsa známými a oslavován Pánem mnohými zázraky. Církev nezapomněla velikých prací horlivého P. Česlava a odměnila je tím, že ho na oltáře pozdvihla a věřícím veřejně za „blahoslaveného“ uctívati dovolila. Stalo se tak za papeže Klementa XI.

Druhý ze slovanských noviců sv. Dominika je sv. Hyacint. Ze starých knih dovídáme se, že otec jeho slul hrabě Eustach Odrowąnz a měl bratra Iva, biskupa Krakovského, který o Česlava i Hyacinta starost měl a oba záhy ve všem dobrém vychovati dal. Prvního vzdělání dostalo se Hyacintovi v Krakově. Po tom poslán byl na vysoké učení do Bologně v Itálii. Studia konal tam velmi dobře. V usta-

novený čas podrobil se zkoušce z Písma svatého i z obojího práva. Ač byl velice mlád stal se doktorem posvátné bohovědy. Na to se vrátil do Krakova, kde mu dán kanonikát při biskupském kostele. V úřadě a postavení tom vynikal nábožný a učený Hyacint nade všechny kanovníky, a byl jim vzorem, jak v důstojenství takovém mají žiti. Jak Česlava, tak i Hyacinta vážil si Ivo, biskup Krakovský. Na cestě, kterou do Říma k sv. Otcí konal, vidíme mezi důvěrníky jeho mimo jiné také Hyacinta a Česlava. Když do Říma přišli, viděli, jak sv. Dominik vskřísil mrtvého mladíka Napoleona, předsevzal si Hyacint, že nechá kanonikátu i hraběcích statkův a stane se duchovním synem chudického divotvůrce. Úmysl svůj šťastně provedl. Čas, který v noviciátě prožil, neúnavně studiem a modlitbou se zabýval. Tím způsobem nasbíral si mnoho potřebných vědomostí pro budoucí působení. Po slavných řeholních slibech poslal ho sv. Dominik do severních krajů slovanských hlásati slovo boží. Od P. Steila ve spise „Lustgarten des Prediger-Ordens“, II., 16. Aug. se dovídáme, že odcházejícímu Hyacintovi vyjevil Dominik všecko, co ho radostného i smutného na apoštolských cestách u Slovanů čeká. Aby nescházelo novým apoštolům požehnání náměstka Kristova, zavedl sv. Dominik k papeži všechny duchovní syny, kleré do slovanských krajín posílal. S radostí slyšel veliký papež Honorius III. o úmyslu a dobré vůli horlivých synů Dominikových, a požehnal jim, opatřiv je na cestu zvláštními pochvalnými listy.

To byly poklady, jimiž obdaření vycházeli z bohatého Říma chudí synové sv. Dominika kázati evangelium v severních krajinách mezi Slovaný. Jména těchto apoštolů jsou: Hyacint, Česlav, Jindřich a Heřman. Cestou zastavili se v tehdy slovanském městě Frýsaku v Korutanech, a jali se v něm tak horlivě slovo boží kázati, že od obyvatelů

prošení byli, by u nich klášter vystavěli a trvale zůstali. Ve Frýsaku získali také několik nových členů svému řádu. V klášteře, který si na žádost lidu vystavěli, žili bratři naši nad míru přísně. O svatém životě frýsackých Dominikánů staré knihy vědí vykládati mnoho. My zde uvedeme aspoň něco: Stalo se jednou, že jakýsi kněz běžel rychle po chodbě, pod níž byli pohřbeni první bratři naši. Z nenadání zavoláno na něho hlasem hrozivým: „Caute ambula; quot passus facis, tot sancta corpora tangis“. „Ne spěšnými v předber se kroky, poněvadž kolik jich uděláš, tolika svatých těl nohou se dotýkáš.“ Udivený kněz byl málem bez sebe, když spatřil, že volající není nikdo jiný, než Kristus pnějící na velikém kříži, postaveném na konci té chodby! Jindy zase stalo se, že knězi mši sv. sloužícímu a o přítomnosti Krista Pána pod způsoby chleba a vína pochybujícímu, náhle proměnily se způsoby vína v krev viditelnou a přelily se z kalicha na korporale. O sv. Tomaši Akvinském se dočítáme, že když ve Frýsaku dlel, přeměnil slova svého chvalozpěvu o nejsv. Svátosti „quod non capis, quod non vides!“ takto „quod non capis, hoc *hic* vides“ „co nechápeš, to zde vidíš.“ Ve frýsackém klášteře zdržel se svatý Hyacint několik měsícův a odešel, když byl vše náležitě uspořádal podle Stanov řeholních, a když byl čtým novým řeholníkům za představeného čili za převora ustanovil bratra Heřmana Korutanského, muže opravdu dokonalého.

Na cestě do Polska založil sv. Hyacint klášter dominikánský v Olomouci na Moravě asi r. 1220. Klášter stál „na hradě“. Bratra Jindřicha Moravského ustanovil tam sv. Hyacint prvním převorem. Roku 1244 daroval král Václav I. Dominikánům Olomuckým sousedící chrám sv. Michala se všemi pozemky. Za dob reformačních bylo bratrům v Olomouci mnoho snášeti. R. 1709, kdy hrozný požár Olomouc zcela spustošil, lehl celý klášter popelem. Sotva jej bratři

vystavěli, bylo jim z nařízení císaře Josefa II. klášter opuštiti a do kláštera františkánského k „Neposkvrněné Početí Panny Marie“ přesídliti, kde dosud dlí, český noviciát a řádové domácí studie mají.

Druhý, od sv. Hyacinta na Moravě založený klášter, jest ve Znojmě. R. 1222 dostalo se tam bratřím štědrostí českého krále Přemysla Otakara I. velikých darů. Proto nazývá se štědrý tento Přemyslovec druhým zakladatelem kláštera znojemského. Všeho toho podnes dočísti se lze na staré pamětní desce, zasazené do zdi budovy klášterní.

Když byl sv. Hyacint založil klášter olomucký a znojemský, ubíral se do Polska. V Krakově ho přijali rádi. Tři léta bydlel se svými řeholními bratry v dřevěném domku u kathedrály. Roku 1223 odevzdán řádu kazatelskému kostel nejsv. Trojice, při němž sv. Hyacint vystavěl klášter.* Prvním převorem nového kláštera polského byl zvolen světec. Za málo let rozmnožil se řád po celém Polsku a všude zachovávány svaté řeholní Stanovy svědomitě. Sv. Hyacint byl také prvním provinciálem polským. Jak řád v Polsce kvetl, viděti z toho, že v jediném klášteře Krakovském ještě za živobyetí světcova přes dvě stě řeholníků bylo. Klášterů našich, založených sv. Hyacintem, bylo v Polsku tolik, že se říkalo: „Není téměř většího města, v němž by bílí mniši nebyli.“ Úspěchem tím srdce Hyacintovo se nespokojilo. Touha, nejhorlivěji sloužiti Bohu a nejvíce prospěti sv. církvi, pudila ho do Pruska, do Litvy a do Ruska. Ve všech těch zemích zakládal kláštery a obsazoval je vzornými řeholníky, že o něm staří spisovatelé řádoví neváhají tvrditi: „Svatý Hyacint byl po sv. otci Dominikovi předním pěstitelům řádu“, který rozšířil po celém severním Slovan-

* *Żywot św. Jacka*. Napisal Fr. Sadok Werberger, Ord. Praed. Kraków 1894. Strana 36 — 40.

stvu, v Polsku, na Bílé Rusi a v Prusku, které tehdá celé slovanským bylo.

Jak poslal dobrotivý Bůh jižním krajinám evropským sv. Dominika, tak severním daroval sv. Hyacinta. Úlohy obou otců byly stejny. Rozsvítiti mezi národy zhasínající světlo víry, zvelebiti úctu k přesvaté Matce Páně svatým růžencem! Oba provedli životní úkol svůj na nejvýš svědomitě, oba hájili víry horlivě, oba nadšeně velebili Pannu Marii.

„Zdá se nám“, píše P. Steill, „jakoby ctnostný a ve všem vzorný život sv. Dominika byl přešel v život Hyacintův. Jako svatý zakladatel náš, byl též Hyacint pln hluboké pokory, andělské čistoty, svaté lásky k Bohu a bližním, byl nadmíru střídmy v jídle a pití, byl pečlivý v rozšiřování víry a v potírání bludů, byl plný soustrastné ochoty v nehodách bližního, byl neunavný v rozšiřování řádu kazatelského, byl podivuhodný v obcování s hříšníky, byl moudrý v udílení rady, byl horlivým v zachovávaní božích přikázání a řeholních předpisů, byl nejvýše svědomitý a v pokání stálý. Po příkladě Dominikově probděl noci na stupních oltářních modle se a rozjímaje. Přemáhal-li ho spánek po těžkých denních pracích, odpočinul si chvíli na tvrdých kamenech svatyně Hospodinovy, leže před tváří Jeho v nejsvětější Svátosti skrytého, po zvyku řádovém ve venii (t. j. celým tělem na pravém boku na zemi se položil). Nebylo pátku ani dne před svátky Panny Marie a sv. Apoštolů, aby se byl nepostil o chlebě a vodě. Nikdy ani minuty nezahálel, ale vždy buď se modlil, nebo učil, zpovídal, kázal, nemocné navštěvoval, začátečníky u víře poučoval, zkrátka jako sv. Pavel „všem vším se stal.“ Hlavní jeho ctností, a to zrovna překrásnou, byla po příkladě Dominikově vroucná, něžná a dětinná láska k nebes Královně. Neminulo dne, neminulo noci, by několik hodin před jejím obrazem byl neprobděl,

velebě její přednosti a ctnosti. Za to také od ní přeutěšený slib obdržel: „Raduj se, synu můj Hyacinte. Příjemny jsou modlitby tvé Synu mému milému; začkoli Ho mým jménem poprosíš, jistě obdržíš!“ Sv. Hyacint vyobrazuje se, jak vynáší z hořícího kostela velebnou Svátost a sošku Panny Marie. Letopisy řádové vypravují o tom asi toto: Když kdysi světec kostel hořeti viděl, neváhal vydati život v nebezpečství a vrhl se odhodlaně do plamenů, aby zachránil velebnou Svátost. Podařilo se mu to. Maje v ruce Monstranci s velebnou Svátostí unikl ničivému ohni. Najednou uslyšel za sebou hlas: „Synu můj, Hyacinte, vezmi mne s sebou!“ Obrátiv se v tu stranu, odkudž prosebný hlas pocházel, spatřil na sloupci ve výklenku zděném dosti velikou dřevěnou sochu Panny Marie. Nemeškaje přiskočil a vzal do náručí sošku Mariánskou, a drže v jedné ruce nejsv. Svátost v druhé sošku Marie Panny, z kostela bez pohromy šťastně ven se dostal. *P. Sadok Werberger*, popisuje to ve své (zde již uvedené knize) asi takto: Když sv. Hyacint v Kijevě na Rusi sloužil jednoho dne mši svatou, rozlehl se kostelem náhle křik: Tataři jdou! „Otče, utíkejme!“ volali přítomní na světce. Týž, nerozmýšleje se, vzal velebnou Svátost a sošku Panny Marie, a odchvátal z kostela. Když dospěli s bratřími řeky Dněpru, nebylo tam převozníka, a utíkající nevěděli, jak na druhou stranu řeky. Tu rozkázal světec bratru Florianovi, aby rozprostřel plášť na hladinu říční a odporučiv se Bohu, první vstoupil na soukenou lodičku, jež nejen jeho, nýbrž i bratry všechny na druhý břeh řeky šťastně dopravila. Dřevěná soška Panny Marie byla přenesena do našeho kláštera ve Lvově. Váží 26 polských funtů, to jest asi 10 kilogramů. (*Żywot św. Jacka*, str. 65.)

O zázracích, jež sv. Hyacint ve jménu božím konal, bylo by dlouho mluvit. Největším zázrakem jeho jest v pravdě apoštolská činnost a ctnostný život.

Po přemnohých pracích apoštolských blížil se konečně okamžik, kdy Bůh věrného sluhu k sobě povolati ustanovil. O svátku sv. Dominika přišla na čtyřiasedmdesátiletého P. Hyacinta těžká nemoc, které den ode dne přibývalo. Řeholní bratři jeho a všichni, kdož ho znali, byli velmi zkormouceni: světec těšil je a napomínal zvláště těch, kteří Bohu v řeholi sloužili, by pamětlivi byli slibů Bohu učiněných a zachovávali vše, jak je za života učíval, zvláště aby horlivě kázali, zbožně se modlívali a v lásce žili. O Nanebevzetí Panny Marie modlil se ještě s nimi kněžské hodinky. Když byl přijal svátosti umírajících, vzal do jedné ruky kříž, do druhé obraz Panny Marie a modlil se: „V ruce Tvé, ó Pane, poroučím duši svou“. Ještě jednou pozvedl oči k nebesům, a blaženě skonal. Papež Kliment VIII. vyhlásil ho za svatého.

POSLEDNÍ APOŠTOLSKÁ CESTA
DOMINIKOVA.
NÁVRAT DO BOLOGNĚ. NEMOC A
BLAŽENÁ SMRT SVĚTCOVA

Sv. Dominik vyplnil životní úkol a dospěl konce pozemské pouti. Pět let bylo mu popřáno sbírat ovoce dlouhých a těžkých prací, a jakkoli kratičká byla doba ta, dostačovala, aby byl úplně spokojen. Viděl, zajisté, jak nepatrné símě, které druhdy po luzích Lanquedockých byl rozseval, vzrostlo v mohutný strom, jehož ratolesti rozkládají se po dalekém světě. Dílo světcovo bylo šťastně dokonáno. Mohl odejít a přenechat jiným, aby dovršili, co on započal.

S vrchu zmíněný druhý všeobecný sjezd řádový skončen byl 31. května. Dne 30. téhož měsíce byla sv. Dominikovi magistrátem města Bologně prokázána neslýchaná po tu dobu čest. Slavnostní listinou uděleno mu bylo právo občanské s výslovným přáním, aby v radě městské zasedal a o všech veřejných záležitostech volně rokoval. Čestné toto vyznamenání mělo platnost míti nejen pro sv. Dominika, nýbrž i pro jeho řádné nástupce; mělo býti důkazem vděčnosti za mír, který světec zprostředkoval mezi měšťanskými stranami, dlouhá léta krvavě mezi sebou bojujícími.

Po řádové kapitule nastoupil Dominik novou missionářskou cestu. V Benátkách sešel se s kardinálem Ugolinem a položil tam základy k novému, slavnému klášteru svatého Jana a Pavla. Někteří spisovatelé se domnívají, že

světec šel do Benátek, aby ve skutek uvedl dávný úmysl svůj — odebrati se totiž mezi Kumány. Zdá se však, že než Dominik Bolognu opustil, byl od Boha zpraven o brzkém odchodě svém z tohoto světa. Bl. Jordán píše: „Když se jednou sv. Dominik modlil a vroucí touhou si žádal patřiti Bohu tváří ve tvář, zjevil se mu muž nevidané krásy a takto k němu promluvil: „Pojď, Dominiku, miláčku můj, pojď a vejdi v radost, kterou jsem ti připravil“. Od toho dne pozorovati bylo na světci nápadnou změnu. Zdálo se, že věděl i hodinu, v níž z tohoto světa odejde. Rozmlouvaje se studujícími universitními, náhle povstal a pravil: „Přátelé milí! Vidíte mne zdravého, ale rozloučím se s vámi dříve, než slaviti budete svátek Nanebevzetí Panny Marie.“ Slovům těm všichni nemálo se podivili, nevidouce na něm nejmenší známky nějaké nemoci. Od toho dne, maje jistotu o nastávající smrti, zdvojnásobil světec horlivost v kázání i v modlitbě, chtěje, aby ho Pán, až přijde, našel bdícího. Neúnavná tato horlivost urychlila hodinku jeho smrti. Když se po několika nedělích vrátil do Bologně, byl úplně změněn. Na zpáteční cestě do Bologně, velmi mnoho trpěl nesmírným parnem. Večer, když se do kláštera sv. Mikuláše vrátil, byl všecek zemdlen. Nedbaje veliké slabosti, hovořil ještě s převorem bratrem Venturou a s hospodářem kláštera, br. Rudolfem o záležitostech klášterních až do modliteb půlnočních, jimž s bratřími přítomen byl, ačkoli ho br. Rudolf snažně prosil, aby na jitřní nechodil a trochu si odpočinul. Po kůru nebyl světec s to, aby horečce odporoval a ulehl. Připravili mu lože. On však na něm odpočívati nechtěl a lehl si oblečen na zemi, na níž hrubé sukno prostřeli. Ačkoliv trpěl veliké bolesti, nikterak se nešetřil a kázal přivést k sobě všechny novice, aby si s nimi pohovořil. Dobře zajisté věděl, že s nimi naposledy zde na světě mluví a že jich potom už neuvidí. Těšil je a napomí-

nal, aby Boha i řád milovali, zbožnými byli a Stanovy řádové přesně zachovávali. Slova jeho byla velice laskavá. Milá tvář jeho a vážné vzezření dodávalo jim neobyčejného důrazu. Potom dal si zavolat 12 nejstarších bratří a vykonal před nimi bratru Venturovi, představenému kláštera, celoživotní zpověď. Vyzpovídav se, pravil: „Milosrdenství boží zachovalo mně až do této hodiny neporušené panenství. Chcete-li této milosti dojít, chraňte se podezřelého života; toť nejlepším prostředkem, zachovati tuto ctnost, která služebníka božího Pánu našemu Ježíši Kristu příjemným činí a u všeho lidu důvěry zjednává. Setrvejte horoucnou pílí ve službě boží. Snažte se mladý řád zachovat a na všechny strany rozšiřovat. Stálými buďte ve svatosti. Dokonale zachovávejte Stanovy a prospívejte ve všech bohumilých ctnostech.“ Pochvilce přidal: „Toto jest mé dědictví, jež vám, dítkám svým zanechávám: Milujte se vespolek. Zachovejte pokoru po příkladě Pána našeho Ježíše Krista, a setrvejte v dobrovolné chudobě. Vězte, že Bohu sloužiti, jest panovati. Služte Bohu rádi a z celého srdce. Věrností v dobrém a svatým životem budete řádu ke cti!“

Zarmoucení bratři nikterak nemohli se srovnati s myšlenkou, že jim milý Otec umře. Doufajíce, že změna vzduchu mu prospěje, odnesli ho na radu lékařskou na návrší nedaleko Bologně. Nemoc jeho se však zhoršila. Dobře věda, že lidská pomoc nepomůže a že konec života neodvratně se blíží, zavolal znova bratry k sobě. Přišlo jich s převorem, bratrem Venturou asi 20. Když před ním stáli, dal jim poslední dojemné napomenutí. Na to přijal svátost posledního pomazání. Dověděv se od bratra Ventury, že světské duchovenstvo chrámu Panny Marie zamýšlí tělo jeho ve svém chrámě pochovati, pravil: „Kéž nedopustí Bůh, abych jinde pohřben byl, než u svých bratří. Vyneste mne na vinici, abych tam zemřel a zatím vykopejte hrob

ve svém chrámě.“ S pláčem nesli ho bratři kam byl naporučil. Na cestě do kláštera sv. Mikuláše tak mu přitížilo, že se obávali, aby jim cestou neumřel. Protože sv. náš patriarcha v klášteře své celly neměl, položili ho do světničky bratra Monety. Tam chtěli ho převléci v jiný šat, ale že vlastního neměl, dal mu bratr Moneta oděv svůj. Odpočinuv si asi hodinu a zpozorovav, že bratři hodlají začít modlitby umírajících, zavolal k sobě představeného kláštera a pravil: „Počkejte ještě.“ Domníváme se, že v okamžení tom, jak později svaté Brigitě zjeveno bylo, byla u něho nejsv. Panna, kterou vždy vroucně ctil, a že přislíbila mu, že řád jeho pod svou ochranu bere. Sil mu vůči hledě ubývalo a všechno nasvědčovalo, že neodvratný konec kvapně se blíží. Bratr Ventura podepíral rukou hlavu světce a stíral šatem pot s čela jeho. Ostatní bratři stáli kolem, hořké roníce slzy. Bratr Ventura, skloniv se k svatému zakladateli, pravil: „Otče! V jakém nás zanecháváte zármutku! Pomněte nás před Pánem!“ Načež svatý Dominik oči a ruce k nebi pozvednuv, hlasitě se modlil: „Nejsvětější Otče! Vyplnil jsem vůli Tvou. Zachoval jsem ty, které jsi mi svěřil. Nyní poroučím je Tobě, ochraňuj a opatruj je!“ Potom, ku svým se obrátiv, libezným řekl hlasem: „Neplačte, dítky moje, neboť na místě, kam se ubírám, budu vám užitečnějším, než jsem býval zde.“ Na otázku kteréhosi bratra, kde si přeje, aby ho pohřbili, odpověděl: „Pod nohama svých bratří.“ Nyní teprve uznamenal, že leží na loži. Proto prosil, aby ho položili na popelem posypanou zemi. O něco později řekl: „Začněte!“ Začali tedy bratři modlitby za umírající. Svatý patriarcha modlil se tiše s nimi. Když se modlili slova: „Svatí, přispějte ku pomoci, pospěšte mu vstříc andělé Hospodinovi, přijměte duši jeho a odnesete ji přede tvář Nejvyššího“, pohnul světec rtoma naposledy, pozdvihl ruce k nebesům a odevzdal duši Pánu

Milovaný, svatý náš Otec zemřel šestého srpna roku 1221 v pátek o hodině polední, maje 51 let. Duchovní synové jeho stáli slzíce kolem něho a chvíli nikdo neodvážil se dotknouti těla jeho. Potom svlékl bratr Rudolf s Dominika

oděv bratra Monety a odepnul mu železný pás, který na těle nosíval a oblekl ho v roucho jiné. Bratr Rudolf daroval pás světcův blahoslavenému bratru Jordánovi, jenž jej jako drahý ostatek po svatém Dominiku dlouho u sebe choval a ctil. Zvláštním řízením božím byla slavena zádušní mše za zemřelého u přítomnosti muže, který za živobytí světcova býval mu nejvěrnějším a nejupřímnějším přítelem. Byl to kardinál Ugolino, jenž z Benátek do

Bologně přichvátal a zádušní služby boží za zemřelého přítele konal. Lid Boloňský, jenž za nemoci světcovy velikou dával na jevo soustrast, byl zádušní mši svaté velmi četně přítomen. Patriarcha Akvilejský, několik biskupův, opatův a vznešených pánů světských sešlo se prokázat poslední službu přátelskou a úctu zesnulému. Při zádušní mši svaté sejevila na tvářích přítomných veliká bolest. Truchlivé zpěvy smutně zaznívaly kostelem a vroucí modlitby vznášely se k nebesům ne tak za zemřelého, jako spíše k němu, aby orodoval za své u trůnu božího. Znenáhla ztrácela se však bolest bratří a hostí vědoucích, že *zemřel světec*. Smutné zpěvy proměňovaly se v jásavé hymny a všech zmocnila se sladká radost. V témž okamženi vstoupil do chrámu kněz Albert od sv. Kateřiny v Bologni, kterého svatý Dominik za živa upřímně miloval. Veselý výraz tváře bratří dojal zkormoucené srdce Albertovo. Naříkaje klesl na mrtvolu světcovu. Mnohými zkropiv ji slzami, dlouho ji líbal a objímal, jakoby zemřelého přinutiti chtěl, by povstal a s ním promluvil. Konečně vstal kněz Albert od mrtvoly a neobyčejnou radostí záře, pravil k bratru Venturovi: „Šťastná zvěšť, otče převore! Mistr Dominik mne objal a pravil, že ještě tento rok spojím se s ním v Kristu.“ Slova ta vskutku se vyplnila. Do roku zemřel kněz Albert a odebral se do věčné slávy za svatým přítelem.

V hodinu, kdy světec zemřel, zmocnila se bratra Gualy, představeného kláštera v Brescii, neobyčejný spánek. Ve spánku tom viděl dva žebříky s nebes na zemi sahající. Na nejvyšším stupni jednoho žebříku stál Kristus Pán, na druhém Panna Maria. Po žebřících sestupovali andělé, nesoouce sedadlo, na němž byl (vzácný) bratr řádu kazatelského. Bratru Gualovi nebylo však možno rozeznati, kdo by byl onen bratr, ježž andělé nesli, protože měl hlavu kapucí zahalenou. Po chvíli byly žebříky vytaženy do nebe a

s nimi i sedadlo, na němž vzácný bratr Dominikán seděl. Když bratr Guala se probudil, nebyl s to, aby si vidění vyložil. Bez prodlení odcestoval do Bologně, kdež zvěděl, že svatý otec náš téhož dne a tutéž hodinu zemřel, kdy

ono divné zjevení měl. Příhoda ta zdála se mu jistým znamením, že duše Dominikova hned po smrti do nebeské slávy přijata byla.

Téhož dne, kdy Dominik zemřel, šli dva bratři, P. Raul a P. Tankred, z Říma do Tivoli, kamž před polední hodinou došli. Bratr Raul sloužil tam mši svatou. Když dospěl ve mši místa, kde modlí se kněz za živé a když vzpomněti chtěl nemocného Otce Dominika, vytržen byl v mysli

u vidění a viděl světce z Bologně vycházejícího. Na čele jeho byla vzácná koruna a neobyčejné světlo vyzařovalo z něho. Dva vážní muži provázeli ho. Vniterný jakýsi hlas pravil bratru Raulovi, že Otec Dominik zemřel, a do nebeské vlasti slavně anděly doprovázen byl.

Po zádušní mši svaté vložili bratři mrtvolu zemřelého zakladatele v jednoduchou rakev, železnými pruhy obitou a položili ji ve chrámě do vyzděného hrobu, na který těžký přivalili kámen beze všeho nápisu. Odpočíval tedy Dominik pod nohama bratří, jak si výslovně za živa přál, neboť tím místem chodili bratři k službám božím.

Br. Gerhard Frachet vypravuje, že studující jakýsi v Bologni, jenž světce velmi miloval, ale pohřbu jeho přítomen býti nemohl, spatřil u vidění světce ve chrámě sv. Mikuláše na trůně sedícího a neobyčejnou slávou ozdobeného. Žasna, pravil student: „Jste to vy, mistře Dominiku, jenž jste dnes zemřel?“ Světec odpověděl: „Nezemřel jsem synu můj. Mám dobrotivého Pána, s nímž v nebi věčně žiji.“

„Blahoslavení, kteří v Pánu umírají!“

PŘENESENÍ OSTATKŮ SVATÉHO DOMINIKA.

PROHLÁŠENÍ ZA SVATÉHO

Nechceme se zmiňovat o zázracích, jimiž Bůh svatost sluhy svého hned po smrti na jevo dával. Nejeden spisovatel těžce nesl a veřejně si do toho stěžoval, že bratři Kazatelé v Bologně tak četných zázrakův a tolika vyslyšených modliteb na hrobě světcově nedbají a mrtvolu jeho téměř v zapomenutí ve hrobce ležeti nechali. Četné votivní dary, které za splnění prosby lid na hrob světcův snesl, duchovní synové jeho často odstraňovali, málo o nich na veřejnost dávající, jakoby se báli, aby jim drahé ho Otce někdo nějak nevzal a o jeho lásku s nimi se nedělil. Představení řádoví vůbec nemínili zasazovati se o to, aby zakladatel řádu kazatelského *svatým* úředně vyhlášen byl. Vedla je k tomu snad nedbalost a neúcta k zemřelému? Nikoli! Právě smýšlení bratří poznati můžeme z odpovědi, kterou dal jeden z nich na otázku: „Proč není dosud Dominik za svatého prohlášen?“ Bratr odpověděl: „Bůh zná svatost mistra našeho Dominika. — K čemu tedy před lidmi vyhlašovati ho za svatého?“ Totéž smýšlení, zdá se, vžilo se v řád, neboť letopisy naše velmi málo zpráv zanechaly nám o životech největších světců řádu našeho: „Bratři nehledali chvály světa.“ Jakkoli stkvělá jest památka řádu kazatelského v církvi svaté, přece mnohé činy řádové na veřejnost nepřicházejí, není-li toho nezbytně třeba. Věc ta týká se nejvíce našich řádových Svatých, kteří žili a působili v zemích severních. V době novější vypátrány některé rukopisy, jež svědčí o slavných činech bratří Kazatelův a

o jejich vzorném životě, veřejnosti dosud málo u nás známých.* Někteří byli též veřejně vyhlášeni za svaté a blahoslavené. Přemnozí však *svatí* bratři a svaté sestry dosud veřejně v počet známých nebešťanů zařazení nejsou, snad i z té příčiny, že by jich bylo tuze mnoho. —

Náhoda přinutila boloňské bratry, aby přenesli ostatky svého zakladatele. Starý chrám sv. Mikuláše v Bologni bylo totiž třeba upravit, protože nemohl pojati velikého počtu návštěvníků. Než nový chrám byl vystaven, utrpěl značně hrob svatého Dominika. Proto radili se bratři, jak přenést drahé ostatky ve hrob důstojnější a mínili, že se to bez papežského dovolení státi nesmí. Poslali tedy několik bratří k papeži, prosit rady a pomoci. Kardinál Ugolino, jenž po Honoriu III. stal se papežem a jmenoval se Řehoř IX., přijal bratry laskavě, ale učinil jim trpké výčitky, proč patriarchy svého tak dlouho v zapomenutí nechali a mu úctu veřejnou v církvi nesjednali. „Znal jsem“, doložil na konec, „muže toho, věru apoštolského, a nepochybuji, že se mu dostalo v nebi podílu na slávě a blaženosti apoštolů.“

O svátcích velikonočních roku 1233 sešla se třetí generální kapitola řádu kazatelského, za předsednictví velmistra P. Jordána, nástupce sv. Dominika. Z rozkazu papežova, jenž velmi jsa zaměstnán, osobně přenesení svatého těla Dominikova obcovati nemohl, účastnil se slavnosti arcibiskup Ravennský a biskupové: Boloňský, Brescijský, Modenský a Turinský. Zároveň dostavilo se kolem tří set bratří řádu kazatelského, veliký počet světských vznešených pánů a vážených občanů z okolních měst. „Bratři“, vypravuje bl. Jordán, „byli nesmírnými trápeni starostmi a strachem, bojíce se, že tělo svatého Dominika, jež ve hrobě zanedba-

* Pěkné, velmi poučné ukázky ze „Života bratří a sester“ řádu kazatelského uveřejnil v „Růži dominikánské“, ročník XXIX.—XXXI., P. Aemilián Soukup, kněz řádu sv. Dominika v Oloumouci.

ném a nechráněném před deštěm a parnem slunečním odpočívalo, snad již červy zničeno neb aspoň zohyzděno bude a že zápach nepříjemný z něho vycházející uškodí dobré pověsti Dominikově. Mezi těmi, kteří se tak strachovali, byl též bratr Mikuláš. Bůh však chtěl jeho a všechny bratry zvláštním viděním bázně té zbaviti. Zjevil'ť se bratru Mikuláši muž veliké důstojnosti a pravil jasným, radostným hlasem: „Hic accipiet benedictionem a Domino et misericordiam a Deo salutari suo = obdrží požehnání od Pána a milosrdenství od Boha Spasitele svého“. Bratr Mikuláš poznal ze slov těch blaženost Dominikovu. To bylo mu předzvěstí pocty, kterou Bůh propůjčí tělesným ostatkům světcovým.

Dvacátého čtvrtého května, den po velikonoci, shromáždil se časně ráno arcibiskup Ravennský a ostatní biskupové, velmistr řádu kazatelského se svým sborem, starosta města Bologně a mnoho občanů z města i okolí u hrobu sv. Dominika. Bratr Štěpán, provinciál lombardský a bratr Rudolf, hospodář kláštera sv. Mikuláše, namáhavě odvalili hrobový kámen a prorazili náhrobkové zdivo. Tu vyšla náhle z hrobu příjemná vůně, jež všechny vůně daleko převyšovala. Potom byla vyzdvížena rakev, v níž tělo světcovo odpočívalo. Též z rakve vycházela příjemná vůně, jež okolo stojící okouzila a veliké síly dostoupila, když víko rakve otevřeli. Ustrnutím a radostí jati, skláněli se přítomní s pokornou úctou a chválili Boha, slzy radostné roníc. *Tělo sv. Dominika bylo neporušené*; důstojnost a laskavost, jimiž za živa se vyznamenával, zářily posud z obličeje jeho. Bl. Jordán vzal s největší uctivostí posvátné tělo a vložil je v novou rakev z modřínového dřeva.

Potom sloužil arcibiskup Ravennský za přítomnosti nesčetného množství lidu slavnou mši svatou, jež začínala slovy: Accipite jucunditatem gloriae vestrae = vezměte

příjemnost slávy své. "Po mši svaté zavřená rakev třemi klíči, z nichž jeden dán městské radě, druhý velmistru řádovému a třetí P. provinciálovi provincie Lombardské. Potom vsazena byla rakev v chrámové kapli do hrobu, nad nímž postaven byl mramorový pomník. Za osm dnů byla rakev opět otevřena, protože několik vznešených osob naléhavě prosilo, aby svaté ostatky jim ukázány byly. Přání jejich vyhověno. Blahoslavený Jordán vzal do rukou svých ctihodnou hlavu světcovu, ukázal ji vzácným hostům a více než 300 bratřím, kteří svaté ostatky líbali. A tu opět byli všichni překvapeni nadpřirozenou libovůní, již vydávalo tělo sv. Dominika. Bl. Jordán píše o tom: „Pocítili jsme vůni smysly vlastními a co jsme cítili a viděli, o tom svědčíme. Nemohli jsme se ani libého toho dojmu nasytiti. Ačkoli jsme mnoho hodin u hrobu světcova prodleli, nebyla nám vůně ta obtížnou, ale nadchla srdce naše k velké pobožnosti. Dotknul-li se někdo rukou nebo pasem nebo jiným předmětem svatého těla, hned voněla věc ta libovůní tou.“

Zázraky, jež se staly za přenášení těla Dominikova, pohuly papeže Řehoře IX., že *vyhlásil Dominika za svatého*. Než se tak stalo, nařídil papež, aby zvláštní komise prozkoumala život a činy Dominikovy. Za tou příčinou zplnomocnil duchovní hodnostáře — Tankreda, arcijáhna Boloňského, P. Tomáše, představeného kláštera u sv. Marka, a kanovníka Palmera, aby dokonale vše prozkoumali. Jmenovaní komisaři vyslyšali pod přísahou devět bratří z řádu kazatelského, s nimiž zakladatel řádu důvěrně za živa obcoval. Byli to bratři: Ventura z Verony, Vilém z Montefaratu, Vilém z Milánu, Bonvisi z Piacenzy, Jan z Navarry, Rudolf z Faënzy, Štěpán ze Španělska, Pavel z Benátek a Frugeri ze Sienny. Protože však nikdo ze jmenovaných svědků, vyjma P. Jana Navarrského, Dominika v prvních dobách apoštolského života mezi Albigenkými neznal,

ustanovili papežští komisaři též v Lanquedoce vyšetřovací sbor a určili za členy jeho opata ze sv. Saturnina, arcijáhna chrámu Toulousského a arcijáhna od sv. Štěpána. Sbor tento zevrubně vyslechl 26 svědků, jichž výpovědi potvr-

dilo přes 300 vznešených osob přísahou a podpisy. Svědkové vypovídali o ctnostech a zázracích sv. Dominika, jež se u nich druhdy staly a jež dobře z osobní zkušenosti znali.

Když nálezy obou vyšetřovacích sborů, toulousského a boloňského, papeži a sv. kollegiu v Římě předloženy byly, řekl papež o sv. Dominiku: „O svatosti muže toho pochybuji tak málo, jako o svatosti apoštolů Petra a Pavla.“ *

* Výrok tento zaznamenal *P. Štěpán ze Salanhaku*, souvěký spisovatel.

Bulla svatořečení byla v měsíci červenci r. 1234 křesťanskému světu oznámena a svátek sv. Dominika ustanoven na 4. srpen.

Úcta ke sv. Dominiku rozšířila se hned po jeho svatořečení celou Evropou. Na mnohých místech stavěny kostely a zasvěcovány oltáře na jeho počest. V uctívání sv. Dominika vyznamenalasenejvíceBologňa.Roku1267bylyostatky světcovy po druhé přeneseny arcibiskupem ravennským za přítomnosti mnohých biskupů, generální kapitoly bratří řádu kazatelského a rady městské. Také tenkrát byla rakev otevřena a hlava světcova, kterou biskupové a všichni přítomní bratří líbali, byla shromážděnému lidu s kazatelnou, zvláště za tou příčinou zřízené, veřejně ukázána. Když se to stalo, byly drahé ostatky uloženy v krásnější a nádhernější hrob. Po třetí byla rakev otevřena r. 1383. Při té příležitosti byla dána hlava světcova do zvláštní, stříbrné schránky, aby lid pohodlně úctu světci prokazoval. Konečně byl r. 1473 mramor z hrobky odstraněn a na jeho místo přišlo umělecké dílo, na němž vytesány jsou mistrným dílem Mikuláše z Bari rozličné události ze života světcova. Od toho času zůstal náhrobek sv. Dominika netknut a jest předmětem nejen veliké úcty náboženské, nýbrž i uměleckého podivu odborných znalců. Na počest sv. Dominika slaví se ročně tři svátky. Dne 4. srpna slaví se výroční památka jeho úmrtí, 25. května památka přenesení jeho sv. ostatků a 15. září památka divotvorného obrazu světcova v Soriáně. Poslední slavnost zavedena teprve v době novější a my zde o ní píšeme na konci tohoto díla.

SPISY SV. DOMINIKA. JEHO PODO-
BIZNA OD FRÀ ANGELIKA A DANTEA.
JAK POPISUJE BL. JORDÁN PO-
VAHU SVĚTCOVU

Ze spisů sv. Dominika, vyjma polemické proti bludařům, nic se nám nezachovalo. Jisto jest, že náš světec sepsal více děl. Z listů, které posílal bratřím, zachoval se list poslaný řádovým bratřím do Polska. Výklady epištol sv. Pavla, které sv. Dominik sepsal, byly známy ještě za dob P. Jana Kolonny. Vzpomeneme-li si, že „Listy sv. Pavla“ bývaly sv. Dominikovi milou četbou a že podle nich kázával i na dvoře papežském, uhodneme snadno, že k nim napsal i výklady a budeme želeti jich nenahraditelné ztráty. Rovněž nedochovaly se nám přednášky světcovy a výklady Žalmů, které mívával v Bologni, jakož i výklad evangelia sv. Matouše. Vše to ve středověku bylo známo ještě z ústního podání. Škoda, že aspoň v té podobě nebylo napsáno a pozdějším věkům dochováno!

O knize, kterou světec složil na vyvrácení bludů Albigenkých a která, byvši třikrát do ohně hozena, vždy neporušena zůstala, je posud zajímavá pověst. Ve sbírce listův o Neposkvrněném početí bl. Panny Marie, již vydal P. Alexander Sankto Canale z Tovaryšstva Ježíšova, roku 1742 v Palermě, psáno jest: „Všechny duchovní řády, následující citů matky církve, jevily vždy stálou a sv. horlivost pro ochranu Neposkvrněného početí Panny Marie. Z těch řádů také jest učený a svatý řád kazatelský, jenž hned od založení svého s nemalou horlivostí Neposkvrněného Po-

četí se ujímal. *Hájilť již sv. Dominik pravdy té v Toulousu* proti Albigenským k největší cti a slávě katolické církve. Od dob Dominikových až na naše časy dochovala se v archivu města Barcellony starobylá tabulka, na níž je zaznamenána disputace čili učená rozprava sv. Dominika s kacíři Albigenkými. Také lze se tam dočísti, že vítězství pravdy té bylo dokázáno zázrakem, neboť spis světcův, ač do plamenů vržen, neporušen zůstal, kdežto jemu odporující spis hned shořel, jak do týchž plamenů hozen byl. O spisu světcově čte se na zmíněné tabulce: „Sv. Dominik sepsal knihu o člověčenství Ježíše Krista, neboť Albigenští tvrdili, že nejčistší Panna byla počata ve hříchu dědičném. Sv. Dominik odpověděl, jak již ve knize byl napsal, že mínění Albigenských jest klamné, protože v Písmě sv. praví se o Marii Panně: „Všecka jsi krásná, vyvolená moje a poskvrny není na Tobě“, a dále opět: „Jako prvý Adam z panenské, neproklaté země stvořen jest, tak záhodno bylo, by i druhý Adam (Kristus) podobným způsobem zrozen byl (z neposkvrněné matky).“ — —

Dva proslavení mužové, výtečníci ve svém oboru, dochovali nám *podobiznu sv. Dominika*, ovšem každý svým způsobem. Br. Angeliko, vychovaný v tradicích řádových, jež živým slovem vypravovaly od pokolení do pokolení, zvěčnil uměleckým štětcem svatého Dominika a vymaloval podobiznu sv. zakladatele nikoli dle toho, jak světec za života tělesně vypadal, nýbrž dle popisu bl. sestry Cecilie a jak si ho dle zkazek řádových v rozjímáních představoval. Týž bratr vymaloval světce v několika skupinách představujících různé děje ze života Dominikova. Ve všech těchto obrazech lze viděti tutěž myšlenku; všude představuje se světec s jasným čelem, s důstojnou velebností a zbožným vzezřením. Ve všech obrazech září uctivá, prostá *postava Dominikova s hvězdou na čele a s lilii v ruce.*

Jindy vidíme ho mezi velikým množstvím andělův a svatých pod křížem Spasitelovým, anebo na blízku hvězdnatého trůnu Panny Marie. Všude poznáváme Dominika po něžnosti, kterou za živa lidi okouzloval: z jeho čela vychází tajemný lesk, jenž k sobě mocně vábil a všechny k uctivé důvěře vybízel. Nedávno* vydal o tom skvostnou knihu, barevnou reprodukci obrazů Frà Angelikových, Dominikán P. Strunk. Rovněž v Pamětním spise, vydaném r. 1916, jsou mnohé z obrazů Frà Angelikových.

Největší básník světový, Dante, zvěčnil sv. Dominika vzácnými verši. Danteovy básně jsou poesii tím, čím obrazy Angelikovy jsou malířství. Ač každý jinak pracovali - Dante a Frà Angelico — nadšeni byli stejným duchem křesťanským a tvořili dle něho nesmrtelná díla. Dante čerpal své názory ze sv. Tomáše Akvinského. Chce-li kdo vniknouti v Danteovu „Božskou komedii“, musí prostudovati „Summu bohosloveckou“ našeho sv. Tomáše. Mluvě o sv. Dominiku, nazývá ho Dante bojovníkem za křesťanskou víru. Slyšme Danteovy verše (Ráj. XII. 46 a násl.) v překladě Vrchlického:

„Kde zefír sladký rodí se vždy znova
a po Evropě listí otevírá,
jímž vzplane ji zas zeleň smaragdová.

Nedaleko, vln příboj břeh kde svírá,
za kterým slunce unavené poutí
se tají každému, že tma je čirá:

Tam blahou Calarogu zříš se pnouti,
jež pod ochranou velkého je šlITU,
v němž vítězit lva zříš i podlehnouti.¹

**Frà Angelico*, aus dem Dominikaner-Orden. Von P. Innocenz Strunk O. Pr. 1916. B. Köhlens Verlag M. Gladbach.

¹ Narážka na znak Kastilie a Leonu.

Zde víry milenec tak jemný v citu,
zde narodil se athleta ten svatý,
k svým dobrotiv, leč k vrahům bez soucitu.

A sotva stvořen, jeho duch byl jatý
a naplněný takou živou ctností,
že matky jeho klín byl věštbou vzňatý.¹

U zřídla svatého když s pobožností
byl svazek jeho s vírou uzavřený,
jenž oboum stejně velké blaho hostí.

Tu kmotra, již byl v náruč položený
plod divuhodný ve svém snění zřela
jím s řádem jeho na svět přinešený.²

A jeho cena aby ve všem zněla,
duch s nebe pohnul se, jej kázal zvátí
jen toho jmenem, jemuž patřil zcela.

A Dominik jej začli jmenovati:
jako o rolníku mluvím, jehož Kristus
v sad svůj na pomoc ráčil povolati.

Onť pravý posel, soudruh, jež měl Kristus
neb láskou první, co v něm zjevně vzplálo,
dal první radě v oběť, již dal Kristus.³

A jeho chůvě to se často stalo,
jej němého na zemi zřela bdítí
jak „Proto přišel jsem“, mu v oku plálo.

Slul Felix právem ten, jenž dal mu žití
a matka Johanna též právem slula,
když s překladem lze běžným souhlasiti.⁴

¹ Matka sv. Dominika snila, že porodí černobílého psa, jenž s pochodní
v ústech celý svět zapálí.

² Kmotra jeho viděla při křtu na čele jeho hvězdu, ozařující východ
i západ.

³ Mat. 19. 21.

⁴ Felix = šťastný, Johanna = milostí plná.

Ne jako nyní mysl jeho snula
 se v Taddea a Ostijského v dráze,¹
 leč láskou k pravé maně zaplanula.
 Tak záhy učenosti strhal hráze,
 obcházeťi hned začal po vinici,
 jež hyne, umdlévá-li vinař v snaze.
 A potom vymoh sobě na Stolicí
 jež s ctnými dřív si vedla šetrněji
 (ne v křivdě ona — leč ji spravující).
 Ne dispens dvou a tří, za šest jenž znějí,
 ne první tučné místo uprázdněné,
 non decimas, quae sunt pauperum Dei.
 Leč dovolení dávno vytoužené
 v boj s bludným světem jíti pro to símě,
 zkad dvacetčtyry květů kol se klene.²
 Pak s dovolením, které získal v Římě,
 v svět hnal se s učeností svou a vznětem,
 jak ručej z hloubky jenž vln čerpá břímě.
 A na tom místě utkal svojím letem
 houšť keřů kacířských, kde ze vsí síly
 mu vzdorovaly, a dál spěchal světem.
 A mnoho potoků se z něho chýlí,
 jenž zavlažují teď křesťanství sady,
 čím keře jejich teď se osvěžily.“

Obsahově verše Danteovy zní: Tam, kde něžný vánek
 čerstvými vane květy, jež Evropy zdobí luhy, a s nimi šeptmo
 si pohrává nedaleko břehu, o který se odráží vlny, jež za
 šerosvitu k sobě lákají veliké světlo denní, prostírá se pře-
 šťastná Kalaroga; tam první spatřil světlo křesťanské víry
 věrný přítel, svatý rek válečný, tak drahý a tak milý přá-

¹Jindřich ze Susy, biskup v Ostii, Taddeus z Bologně byl znamenitý lékař.

²Větec světél, v němž Dante stál s Beatricí.

telům, tak strašný pravdy nepřátelům. Dominik jeho bylo jméno. Zvolen byl za přítele a vyslance Kristova, jehož láska cele ku první radě, kterou Kristus dal, se nesla, k chudobě. Často zastala ho na zemi kojitelka jeho, jakoby říci chtěl : „Toť jest, proč jsem přišel!“

Veliká jeho ku pravdě láska, odpor jeho ke světu ve krátké době u velikého jej vzdělaly učitele. Předě trůnem papeže stál, ni milosti hledaje ni pocty, ne by tučné statky, chudiny dědictví si přivlastnil, nýbrž jen by svobody dosáhl v boji proti bludu slovem božím. Pak ozbrojen vědou pravou, nezdolnou vůlí hnal se do boje apoštolského, jako když divoká bystřice se skalín výše se řítí. A proudu tohoto síla valila se na kacírství, jež vlny jeho staviti chtělo, rozcházela se daleko, široko a ve mnohé se rozdělila potoky, zahradu církve by vlašila!“

Tu vidíme světce ve vši jeho velikosti, kdež znamenitý básník vzletnou svojí poesíí předvádí nám zakladatele řádu kazatelského. —

Avšak nejlepším svědectvím o povaze a životě sv. Dominika jest popis, který nám zanechal blah. Jordán. Jest to zpráva nejspolehlivější, ježto bl. Jordán světce Dominika osobně dobře znal a stal se jeho následovníkem v úřadě velmistrovském. Mohl tedy zachytiti všechny památky, jež v řádě o sv. zakladateli byly v živé paměti.

Bl. Jordán, promluviv v životě sv. Dominika o zázracích, jež přímluvou jeho se staly, takto končí :

„Nade všechny zázraky větším a vznešenějším jest, že světec takovou čistotou mravů vynikal, a božským duchem tak nadšen byl, že vpravdě nádobou počestnosti a milosti byl, nádobou okrášlenou nejvzácnějšími drahokami (čili ctnostmi). Býval mysli vždy veselý, vyjímaje chvíle, kdy soustrastí a milosrdenstvím jat byl. A poněvadž bodré srdce rozradostňuje tvář, bylo pozorovati na tváři jeho

nadpřirozenou jakousi jasnost, jejíž výronem byla laskavost a milé obcování s jinými. Nikdy ani dost málo hněvivě se nezasmušil.

Tak pevně stál na tom, co před Bohem byl uvážil a co si rozumně předsevzal, že nikdy od toho neustoupil. Ve tváři jeho, jakož s vrchu řečeno bylo, vždy velikájevila se bodrost, svědčíc o čistém svědomí. Bodrost tato a dobromyslnost byla nadpřirozená, a zjednávala si snadno všech lásku, vábíc každého, kdo naň popatřil. Kdekoli byl, ať na cestě se soudruhy, ať v domě hostitelově, ať mezi velmoži, knížaty nebo jinými hodnostáři, vždy plynula z úst jeho řeč poučná, vždy s dostatek znal vyprávěti poučných příkladů, jimiž hýbal myslmi posluchačů, aby následovali Krista a opovrhovali (hříšným) světem. Všude osvědčoval se mužem sv. evangelia slovy i příklady.

Nebylo za dne k bratřím a druhům muže úslužnějšího, nebylo též v hodinách nočních k bdění a modlitbám jemu rovného. „S večera trval jemu pláč, k jitru nastala mu veselost.“ (Žalm 29, 6.)

Den věnoval bližnímu, noc Bohu dle slov žalmisty Páně: „Ve dne prokazuje (mi) Hospodin milosrdenství své: a v noci (jest) píseň jeho (u mně).“ Žalm 41. 9.

Plakával hojně a velmi hořce. Slzy byly mu chlebem ve dne i v noci. Ve dne proléval slzy nejvíce, když mši svatou sloužil; v noci pak, když modlil se za obrácení hříšníků a bičoval při tom za hříchy lidské své nevinné tělo.

Obyčejně přenocoval v kostelích, nemaje jistého místa k odpočinku. Zde trávil na modlitbách a neustálých bděních, pokud dovolovalo mu to ztýrané tělo. A když konečně, všecek jsa seslaben a unaven, maličko spánku si dopřál, tu, buď před oltářem, buď na jiném místě, nebo na kameni jako druhdy patriarcha Jakub hlavu skloniv, maličko odpočíval, aby, až procitne, znova modlitbě se oddal.

Všem lidem projevoval velikou lásku, ježto všechny miloval a ode všech byl milován. Radovati se s radujícími a plakati s plačícími, bylo mu vlastním. Jsa srdce soucitného, ze vsí síly věnoval se spáse bližních, a sdílel se s nimi o neštěstí a trápení jejich.

A co nejvíce ho milým každému činilo, bylo, že jsa upřímného srdce, nikdy slovem ani skutkem neodbočil na cestu dvojitosti a přetvářky.

Byl pravým milovníkem chudoby. Hrubým vždy odíval se rouchem. V jídle a pití byl velmi skromný. Strava nejednodušší byla mu nejmilejší. Tělo mocně ovládal a když někdy z potřeby tělesné vína požil, smíchal je s vodou a pil málo.

Kdož by byl s to, aby vyšinul se na tak vysoký stupeň svatosti, jako tento muž? Žasneme nad jeho horlivostí, následovati ho takměř nemůžeme. Z jeho příkladu poznejme nedbalost svoji a doby naši. Vykonati, co on vykonal, není v pouhé moci lidské; k tomu třeba zvláštní milosti boží. Následujme bratři, jak můžeme šlépějí otcových a díky vzdávejme Vykupiteli, že dal nám služebníkům svým takového vůdce na kluzké cestě života, jehož příkladem znova zroditi se máme. Prosme Boha milosrdného, aby nás milostí Ducha svatého, již jsme se dítkami božími stali, naplnil, abychom v šlépějích předků rovnou cestou k blaženosti věčné kráčeli a tam jednou přišli, kam vešel přeblažený Otec náš.“

JAKÉ VYSVĚDČENÍ DÁVAJÍ PAPEŽOVÉ ŘÁDU SV. DOMINIKA?

Slovutný historik, P. Mandonet, profesor na universitě Frýburské ve Švýcařích, kde naši řádoví bratři vyučují na fakultě theologické a filosofické, sestavil přehledně výroky papežské o činnosti a významu řádu dominikánského v církvi. Vybíráme z něho toto. (P. Rings, str. 347—353.)

Řehoř IX.

Obnova a obrácení takového množství lidu v čase poměrně krátkém, vykonané řádem, který si byl na prapor vepsal heslo „Podle evangelia“, očividně ukazuje, že zde Všemohoucí rukou znamení dáno bylo. Svatá matka církev raduje se, že byla ozářena takovým světlem. Máme ve vás neochvějnou důvěru. Jisto jest, že vás moudrost boží postavila za svítilnu národům. Bratři Kazatelé jsou mocni slovem i skutky. Život jejich oživuje učení a učení osvětluje jejich skutky. V jejich jednání zrcadlí se, co zaznívá z jejich kázání.

Innocenc IV.

Od prvopočátku nepřestal řád kazatelský pokračovati a v dobrém prospívati. Proto náleží mu podiv náš, láska a blahovůle. Dobrá pověst pomohla mu k rozkvětu; velké vědomosti zbudovaly jeho slávu a vzorné ctnosti ukázaly jeho snahu. Šlo-li o slávu boží a čest církve, o právo a svobodu království božího na zemi, neznali bratři Kazatelé bázně, která by je byla odvrátila, aby na sebe nevzali rozkazu, který jim uložila moudrá obezřetnost sv. Stolice. Radujeme se v Pánu, že řád kazatelský podporoval církev

muži, kteří neváhali vycediti za ni krev a trpěti za spravedlnost. Bůh založil řád kazatelský, aby byl oporou církve v jejím stáří. Řád kazatelský jest jako válečný oř, jenž neváhá v boj se vrhnouti proti bludařům, proti špatným křesťanům, a proti tyranům, jichž krutovládu hledí setřásti; řád kazatelský bere na sebe obtíže celé církve a pomáhá všude církevní svatovládě.

Alexandr IV.

Vždy jsme bývali přáteli řádu vašeho; vždy jsme se zastávali cti a práv jeho. Váš řád je podivuhodnou zahradou, která mnoho květin a plodů pobožnosti přinesla. Řád váš rozšiřuje široko daleko ctnosti vašeho života. Bratři vaši jsou milými ve všech krajinách Bohu i lidem. Bratři Kazatelé jsou muži činu, vyznamenávající se jemným chováním a moudrou opatrností. Vy jste vyvolenými a milovanými syny církve svaté. Bratři toho řádu jsou osvíceni božskou vědou, každodenní horlivostí a neúnavným hlásáním slova božího, jejich rtů detekla se milost boží, aby pravé učení hlásali a věřící dobře na cestě spasení vedli. Jako zvuk libé hlásné trouby zaznívá jejich slovo po okrsku zemském. Mezi řády církevními vyniká řád kazatelský čistotou mravů, hlubokou učeností a vzácnými ctnostmi.

Urban IV.

Řád váš skvěje se do té míry zbožností, že osvěcuje tvářnost země.

Kliment IV.

Řád váš podobá se opevněnému městu, jež opatruje pravdu a shromažďuje v sobě věřící lid. Řád váš je sluncem, které svítí v chrámě božím; je cypřišem na horských vrcholech, jest ukazovatelem pravdy učencům, jest plodo-

nosným polem vzácných, Bohu milých květin. O řádě vašem možno říci, že je dokonale krásným a poskvrny prostým.

Mikuláš III.

Právem běřeme řád váš ve zvláštní ochranu a máme k němu zvláštní náklonnost. Kocháme se jeho krásou a opíráme se o něj jak o pevnou skálu.

Celestin V.

Vznešený řád kazatelský je bohat ctnostmi a pevně v Pánu zakotven dobrými skutky. Ode chvíle, kdy založen byl, aby církev hájil, nepřestal býti oporou víry a obranou pravdy, jsa stále množstvím záslužných prací a horlivým kázáním slova božího celé církvi původcem svatosti a záchrany mnohých.

Bonifác VIII.

Nepochopitelné prozřetelnosti boží uráčilo se za našich dnů ukázati světu, že chce jeho záchranu uskutečniti pomocí nového řádu, jenž v církvi vznikl a jenž rosou nebeskou hojně je zvlažován... Je to řád bratří Kazatelů, založený sv. Dominikem, jehož členové stali se světlem národů učeností, svatostí a horlivostí. Jsou to hvězdy na obloze boží, hořící pochodně domu božího, osvěcují všechny lidi poučováním dle sv. evangelia. Světlé paprsky jich osvěceného ducha ukazují smrtelníkům cestu k nebi.

Jan XXII.

Řád bratří Kazatelů vyznává se před ostatními řády ve velikosti zásluh, vzácnými ctnostmi, příkladnou zbožností a neobyčejně jasným učením. Kocháme se krásou nebeskou vašeho řádu a cítíme se bezpečnými velikou vaší zbožností.

Benedikt XV.

Pokud jde o práci a horlivost bratří Kazatelů pro víru, je jisto, že nikdo nikdy neodrážel nepřátel víry statečněji a rozhodněji, než tito bratři. Nebylo řídkým úkazem, že mnozí z nich zpečeťovali vyznání víry svou krví.

Při doporučování řádu dominikánského dlužno jeho neochvějnou a vždy osvědčenou věrnost ke sv. Stolicí zdůrazniti, což nejlepším jest důkazem jeho čisté a neporušené víry. Nesmí se mlčením pominouti, že v dobách, kdy moc světská tvrdě utlačovala církev, vytrpěli bratři Kazatelé vedle ostatních (řádů) mnoho bolestně ponižujícího, protože stáli věrně k papeži. Kdykoli šlo o práva církevní a jejich obranu, byli Dominikáni vždy mezi prvními, kteří se církve ujímali a přesvědčivě ji hájili. Pokud nepomine světlá památka sv. Kateřiny Sienské, potud spojovati bude zvláštní přátelská páska apoštolskou Stolicí s řádem dominikánským.

Že Dominikáni přinesli světu mnoho světla, není nikoho tajno. Všem jest známo, jak velice snažili se pěstovati pravou vědu, která pomáhá opravdovému pokroku lidstva. Netřeba upozorňovati na bratry, kteří z nadměry svých vědomostí a z duchovního bohatství svých ctností o nejvyšších záležitostech zanechali potomstvu nesmrtelná vedla. — —

Taková svědectví vydávají papežové řádu sv. Dominika. Víme, že i jiní církevní řádové, ba všichni, kteří v církvi jsou, dobyli si nesmírných zásluh o lidstvo a sv. Stolicí. Nikterak jim toho neupíráme ani nezávidíme. Naopak! Velebíme je za to a máme u vděčné účtě, berouce si z jejich horlivosti, učenosti a svatosti krásný příklad pro přítomnost a budoucnost. Žárlivost zde nemá místa. Co jsme uvedli ku chvále řádu kazatelského z veřejných projevů papežských, má pouze ten účel, abychom připomněli, jak

povolání soudcové církevní o řádě sv. Dominika veřejně soudili a co od něho v budoucnosti očekávají. Chtěli jsme tím také povzbudit bratry řádu kazatelského, aby, vzpomínajíc dávných a apoštolských prací, vzácných ctností, zbožnosti, učenosti, příkladné horlivosti a neochvějné věrnosti k církvi a její nejvyšší viditelné hlavě, snažili se ze všech sil, hodnými býti vychvalovaných předků. Všecky řády církevně schválené mají na sobě znamení vyvolených synů božích. Jejich řehole a stanovy obsahují takovou plnost nebeské moudrosti, tolik prostředků bezpečné spásy, že kdo koliv a kdekoliv je svědomitě plní, jistě dokonalým bude, jak si Duch svatý přeje, jenž církev zvláštním způsobem osvětluje, když ten neb onen řád církev schvaluje. Nezapomenutelnými jsou mi slova, která kdysi pronesl opat emauzský *dr. Benedikt Sauter*, když na otázku, který řád považuje nejdokonalejším a nejzáslužnějším, odpověděl: „Všecky jsou stejné, poněvadž všecky dílem téhož Ducha svatého jsou. Je-li snad tu a tam některý řád nebo některý jeho člen lepším než jiný, je to proto, že líp a dokonaleji zachovává řeholi, než jiný.“ Jak radovali by se v nebi svatí zakladatelé všech církevních řádů, kdyby viděli, že jejich duchovní synové na světě plní horlivě a jeden přes druhého řeholní pravidla! Taková horlivost a svatá žárlivost neuškodila by z nás nikomu, prospívala by všem a ukazovala by přesvědčivě, že všecky řády jsou „dílem výborným od Otce světlosti.“ Svatý Pavel napsal: „Ale, jste — — — vzděláni na základ apoštolův a proroků, kdež jest nejlepší uhelný kámen sám Kristus Ježíš, na němž všechno stavení (všecky církevní řády, díím ve smyslu shora vyloženém) příslušně vzdělané roste v chrám svatý v Pánu, na kterémž i spoluvzděláváte se v příbytek boží v Duchu.“ (Kor. II. 19-22).

BOŽÍ POŽEHNÁNÍ A HVĚZDY

NA NEBI

„Na božím požehnání všechno záleží“, praví naše osvědčené lidové přísloví. Pravdu jeho vidíme i na díle Dominikově, na řádě kazatelském. Z počátku mnoho namáhavé práce a výsledku viditelného málo; ale potom šlo to horempádem, a Dominikovo dílo v celé církvi se šířilo. Sedm set let uplynulo od blažené smrti zakladatele řádu kazatelského a bratři Kazatelé „neuplynuli“, jsou na světě dosud a chtějí ještě dlouho, až do skonání světa zde býti, pro spásu nesmrtelných duší pracovati, pravou víru šířiti a v neochvějně věrnosti k apoštolské Stolicí až do posledního dechu vytrvati. Naše studia, kázání, modlitby, oběti všeho druhu strádání mají jediný cíl. — „Vše pro Krista“ a pro „spásu nesmrtelných duší“.

Dle kronikářů položil sv. Dominik řádu svému základ již r. 1203. Byly to ovšem tehdy jen přípravné práce, ale namáhavé. Plných 12 let pracoval náš světec, než tolik žáků nasbíral, aby papeži svůj životní plán — *založiti apoštolský řád* bratří Kazatelů — pokorně k schválení předložil, maje úchvalu boží z privátní osobní inspirace již dávno zajištěnu. Překonav dle návodu papežova značné počáteční obtíže, dosáhl světec v r. 1216 úředního veřejného potvrzení řádu svého a semeno „hořčičné“ vzrostlo záhy v mohutný strom v církvi svaté. „Prst boží byl tu“, můžeme říci s Písmem. Klášter povstával za klášterem, bratří přibývalo v úhledě, a jakých! Sv. Dominik založil řád, ne, jak dosud bývalo, pro rozjímavé mnichy, nýbrž pro činné, obětavé missionáře, kteří život rozjímavý spojovali s životem činným, spojující mnicha s apoštolem, čili, jak to *sv. Tomáš*

Akvinský výstižně vyjádřil, kteří ve světě jiným sdělovali, co v tichosti klášterní prorozjímalí a na sobě dobrým shledali. „Contemplata aliis tradere.“ Bojovati s bludem, hájiti pravdy boží a chrániti proti nepřátelům katolickou církev, vyžadovalo nejen dobré vůle a ctnostného života, nýbrž i jasné hlavy, důkladné vědy a osobní statečnosti, po případě mučennické obětavosti. Vyžadovalo se tedy mnoho na členech řádových a mohlo by sesnad zdáti, že nebylo mnoho žadatelův o řeholní roucho. Lidé mívají raději život pohodlný než obětavý a namáhavý. Unás nebylo tomu tak, zvláště ne v počátcích. Členů řádových přibývalo nápadně. Již za života Dominikova bylo třeba rozdělití r. 1221 řád na osm provincií. V roce 1228 na řádovém sjezdě byly utvořeny čtyři nové provincie: Sv. země, Řecká, Polská (Česká) a Dánská. Na začátku 14. století bylo třeba rozdělití tři veliké provincie, každou na dvě. Tak povstalo 18 provincií řádových, mezi nimi již samostatná řádová provincie Česká. Rozhodnutí toto stalo se v Kolíně nad Rýnem r. 1301 a provincie Česká, již náležely také kláštery dominikánské na Moravě a později i ve Slezsku, byla patnáctou a následovala za provincií ve Svaté zemi. V roce 1221, kdy ještě sv. Dominik žil, čítal řád šedesát klášterů mužských a 4 kláštery ženské. V roce 1277 byly již 404 kláštery mužské a 149 ženských. V roce 1358 čítalo se 642 klášterů mužských a 157 ženských.

Bohužel, nemáme přesné statistiky členské z těch dob, abychom pověděli jistě, kolik bylo v jednotlivých provinciích a jejich klášterích bratří a kolik sester. Dle odborného znalce, P. Mandoneta, prof. dějepisu na universitě Frýburské ve Švýcařích, čítal řád náš dne 15. srpna 1217, když sv. Dominik po prvé bratry do světa rozesílal, jen 16 členů. Čtyřicet let na to (1256) bylo již na 6000 členů a na konci 13. století 10.000 členů. V roce 1337 uvádí se přes 12.000

řádových příslušníků a má se za to, že jich ve skutečnosti bylo značně více. Bratři a sestry pocházeli ze všech evropských zemí a národův a ze všech společenských tříd. Vedle členů z nejchudších chatek byli členové z rodin nejbohatších, nezřídka i královští princové a princezny. Pátý velmistr, bratr Humbert de Romanis, byl potomkem královského panujícího rodu francouzského. Poněvadž řád byl určen pro úřad kazatelský a učitelský, bylo v něm vždy mnohem více kleriků než laiků, a hlavní střediska řádová byla ve světových městech, kde na vysokých školách bratři studovali a vyučovali. Zvláště vynikaly řádové domy v Paříži, Bologni, Římě, v Neapoli, v Kolíně nad Rýnem, v Praze, ve Vídni, v Toulousu a Madridě, Valencii, Salamance, v Oxfordě atd. Tím se asi stalo, že řád záhy nabyl světové pověsti vědecké a že proslavil se ve všech oborech lidského vědění, zvláště však v bohovědě a filosofii, jímž vytknul nové dráhy.

Požehnání boží jevílo se i tím v řádě kazatelském, že mu dána vzorná a moudrá vrchní správa, jež rozuměla potřebám časovým a uměla dobře využiti schopností jednotlivých členů, jimž pomáhala, aby se náležitě rozvinuli a v oborech působení svého plně se uplatnili. Sv. Dominik byl výborným organisátorem a vůdcem. Od roku 1203—1221 zbudoval řád úplně, dav mu silnou vnitřní strukturu, určitý cíl i potřebné prostředky. Všichni chválí na sv. Dominiku jeho ráznost a důslednost. Za ním následoval jeho žák, bl. Jordán (od r. 1222—1237), jenž spojoval jemnocit s opatrnou horlivostí a neodolatelně vábil svou osobní přitažlivostí. Jsa výborným řečníkem uchvacoval posluchače a získal přes 1000 vysokoškolských studentů, — kteří, když se v řádě vzdělali, stali se jeho ozdobou a nehynoucí slávou. Sv. Rajmund z Pennafortu (1238—1240) byl největším církevním právníkem své doby. Tohoto muže určila Prozře-

telnost, aby vybudoval řádové zákonodárství, jež se tolik osvědčilo. Pro vysoké stáří vzdal se světec velmistrovského úřadu a uchýlil se do zátíší. P. Jan z Němec (Teutonicus) řídil řád od roku 1240—1252. Byl mužem všestranně vzdělaným. Ovládal různé řeči a uměl se všude dobře uplatnit. Mezi jeho příznivce náleželi nejen vysocí hodnostáři církevní, nýbrž i světští. Na *dvorech* královských býval bratr Jan tak ctěn a vyhledáván, jako u trůnu papežského. Mnohé výsady, jichž řád užívá, vymohl mu bratr Jan. Ctihodný br. Humbert de Romanis, jenž po něm následoval ve vrchní správě řádu (1254—1263), byl ducha nad míru praktického. Vychvalují na něm, že uměl spojovati přísnost s mírností. Četné jeho spisy velice upevnily ducha řádového a vtiskly mu na dlouhé časy význačný jeho ráz. Blahoslavený br. Jan z Vercell (1264—1283), byl mužem rázným, přísným a přímým, ale také i jiným názorům přístupným. Velice se přičiňoval, aby se řád nejen na výši udržel, které dospěl, ale aby si ji zabezpečil a zvelebil. — Doby, jež později nastaly a světem i řádem naším otřásaly, nacházeli ve velmistrech řádových většinou muže, kteří za těžkých okolností hleděli udržeti a zlepšiti, co se udržeti a zlepšiti dalo. Dnešní velmistr řádový, P. Ludvík Theissling, rodem Holanďan, jest sedmasedmdesátým velmistrem řádovým. Před ním byl velmistrem P. Hyacint Cormier, o němž Pius X. říkal: „svatý muž“, a jehož Lev XIII. chtěl míti kardinálem. Před P. Cormierem byl velmistrem řádovým P. Ondřej Fröhwrth, nyní kardinál, pomáhal založiti slovanský noviciát v Olomouci.

Než ukončíme tuto hlavu, rádi bychom ještě pozvedli čtenářovo oko k dominikánskému nebi, na němž také požehnání boží se jeví. „Dominikánské nebe?“ Ano! Myslíme tím slovem naše řádové světce a světice, kteří stkví se jako hvězdy na nebi a lákají nás jasnými svými ctnostmi, aby-

chom šli za nimi. Máme světce, kteří velikými se stali, spravující řád jako jeho vrchní představení. Vedle sv. Otce Dominika známe v té příčině bl. Jordána, sv. Rajmunda Pennafortského, a bl. Jana Vercellského. Na trůně papežském září blahosl. Innocenc V., který místo neočekávaně zemřelého velikého sv. Tomáše Akvinského vedle sv. Bonaventury zvolen byl za hlavního bohosloveckého znalce církevního sjezdu Lyonského (1274) a později jednomyslně papežem byl prohlášen. Bl. Benedikt XI. (1307) a Benedikt XIII., jakož i sv. Pius V., zůstanou vždy ozdobami církve Páně. Mezi svatými biskupy vyniká bl. Guala z Brescie († 1244), bl. Albert Veliký z Řezna (1280), bl. Jakub de Voragine, arcibiskup Janovský (1298), od něhož pochází druhdy náramně rozšířená „Zlatá legenda“, přeložená snad do všech jazyků. Sv. Antonín byl arcibiskupem ve Florencii. Mezi učenci vedle již jmenovaného Alberta Velikého září slunce bohoslovců sv. Tomáš Akvinský, snad se sv. Augustinem největší veleduch církevní. Uváděti veliké theology a filosofy z řádu kazatelského za Tomášem, bylo by psáti historii theologie a filosofie, tolik je jich! Věhlasní kazatelé byli v řadě vždycky. Bl. Reginalda Orleanského již jsme jmenovali; sv. Hyacinta a bl. Česlava také. Dále uvádíme sv. Vincence Ferrerského, bl. Jana ze Salerna, bl. Petra Gonzaleza (1240), bl. Jordána z Pisy, bl. Ambrože Sienského a sv. Ludvíka Bertranda. Mučednickou korunou ozdobení stkvějí se na nebi: bl. Vilém Arnald a druhové jeho, bl. Sadok a druhové jeho, sv. Petr Veronský, sv. Jan Kolínský (čili de Gorkum), bl. Alfons Navarette a druhové jeho, bl. Petr Sanz a druhové jeho atd. Mezi svaté bratry laiky čili konvrše počítáme bl. Jakuba z Ulmu, bl. Šimona, bl. Jana Massiase, bl. Martina z Porresu Sestry Dominikánky málem „zalidnily“ celé nebe. Veliké světice Kateřina Sienská, Kateřina de Ricci, Růžena Lim-

ská, sv. Anežka z Monte Pulciana, bl. Zdislava Berková, bl. Kateřina Rakonicki, bl. Villána, bl. Markéta Uherská a Savojská, bl. Klára Gambakurta, bl. *dívenka* Imelda Lambertini atd. Stačíž upozornění, že v řadě našem takměř každý den uctíváme v kostelích některého ze svých milých řádových svatých a blahoslavených. Dosud pořád ještě o *nové* světce a světice boží v Římě se jedná. Mezi svaté umělce, malíře, stavitele a řezbáře třeba zařaditi br. Angelika z Fiesole, br. Beata, br. Bartoloměje, br. Ristora, br. Eberharda a Sista atd. Z mystiků nelze pominouti bl. Jindřicha Seuse čili Susona a Mistra Jana Taulera, vedle jiných přčetných. Ze spisovatelů asketických a výborných kazatelů nutno vždy s úctou vzpomínati cti. P. Ludvíka Granadského, jehož „Vůdce hříšníků“ závodil kdysi o popularitu s knihou Tomáše Kempenského „Onásledování Krista“. Spis Ludvíka Granadského „Památník životakřesťanského“ zasluhuje podnes, aby byl pilně čten, uvažován, rozšířen. Kéž nám někdo (z našich mladých bratři) oba tyto vzácné spisy brzy přeloží! (Desoldovo vydání „Vůdce hříšníků“ nelze již dostati.) Co učinil pro osvobození otroků br. Bartoloměj de Las Casas, bude vždy zlatým písmem zapsáno v dějinách lidstva. Péče řádu o chudinství, školství, vzdělání půdy (v misiích zámořských), o nemocné a o písemnictví všeho druhu, u všech národů (v češtině máme dosud *mluvnický* neoceněný „Passionál“ od bratra Kazatele ze 14. století), a vůbec o vzdělání lidstva, je tak pronikavá a všeobecně uznávaná, že netřeba v té příčině ani sebeobranu ani sebechvály. Obnoviti dávné věky slávy veliké a budovati na nich dále stačí nám. Doufejme, že Prozřetelnost boží utiší vlnobití světa a milostí svou vzpruží řád sv. Dominika, aby zmohutněl a znova plně věnoval se účelu svému — spáse duší. Po bouři bývá klid a vše krásně roste. Kéž je tak i po nynější světové bouři! Kéž nastane klid a

vzroste símě pravdy boží zvláště u nás v nové naší republice československé a kéž i řádu našemu dopřáno v ní pilně pracovati ke cti Boží na prospěch nesmrtelných duší!

NA KOLENOU PŘED OBRAZEM

SV. OTCE DOMINIKA

Modlitba bl. Jordána,
druhého velmistra řádu kazatelského.

Knězi Boha přesvatý, vyznavači vznešený, kazateli slo-
vutný, blahoslavený Otče sv. Dominiku, panici od Boha
vyvolený, nade všechny druhy doby své Bohu zvláště milý,
životem, učením a zázraky slavný, z jehož vzácného přispě-
ní u Boha se radujeme! K tobě, jehož mezi svatými a vy-
volenými zvláštní zbožností ctím, volám z hlubin duše
v tomto slzavém údolí: Přispěj, prosím Tě, milostivý Otče,
hříšné duši mé, ctnosti a milosti potřebné, mnohými skvr-
nami pokleskův a hříchův obtíženě. Pomož bídne a nešťast-
né duši mé, ó požehnaná a blažená duše muže božího, již
tolikerym požehnáním naplnila milost boží, že nejen tebe
k blaženému pokoji, k pokojnému odpočinutí a k slávě ne-
beské přivedla, nýbrž i nesčíslný počet jiných k téže bla-
ženosti, Tvým chvály hodným životem přivábila, Tvým
sladkým napomínáním pobádala, svatými naukami poučila
a horlivým kázáním probudila.

Přispěj mi tedy, blažený Otče, ku pomoci a nakloň mi-
lostivě ucha slovům prosby mé. K tobě se utíkajíc ubohá
duše má, před tebou se koří s největší ponížeností, tobě
se představuje slabá, tebe seč může, hynouc, prosíc a dů-
tklivě žádá, abys ji mocnými zásluhami a zbožnými pros-
bami svými obživiti, vyléčiti a požehnáním naplniti ráčil.
Vím jistě a dobře povědom i ujištěn jsem, že to učiniti
můžeš, a důvěřuji, že pro svou velikou lásku to také učí-
niti chceš. Doufám pro neobsáhlé milosrdenství Spasitelo-

vo, že od Něho vše, začkoli bys Ho požádal, vymůžeš. Pro velikou lásku, kterou s nejmilejším [Spasitetem, Ježíšem Kristem spojen jsi, doufám, že ti ničeho neodepře, ale že od Něho (ačkoli Boha, přece však přítele svého) všechno obdržíš, začkoli Ho poprosíš. Co by také milý milému odepřel? Čeho by neudělil tomu, jenž, všeho se odřekna, sebe a své všechno jemu dal? Tak jistě tvrdíme, tak tě chválíme, tak tě ctíme.

Ty jsi již v mladistvém věku panictví své krásnému ženichu panen obětoval, Ty jsi, očištěn byv vodou svatou a okrášlen Duchem svatým, v nejčistší lásce duši svou králi králů zasnoubil. Ty jsi, v boji duchovním záhy byv vyučen, stále v dobrém pokračoval. Ty jsi, od ctnosti k ctnosti vzrůstaje, vždy lepším se stával. Ty jsi učinil tělo své obětí živou, svatou a Bohu příjemnou. Ty jsi, mimořádně jsa o-milostněn a veden, službě boží cele se zasvětil. Na cestu dokonalosti se vydav, chudý chudého Krista jsi následoval a raději poklady nebeské, nežli poklady pozemské sbíral. Sebe sama přísně zapíraje a kříž svůj mužně nesa, Spasitele našeho, pravého vůdce šlépějí všady jsi následoval. Ty jsi, horlivostí a nebeským ohněm pro čest boží roznícen z nesmírné lásky k svaté chudobě, úplně, síly své dokonalému apoštolskému úřadu věnoval a k tomu cíli dávno již prohlédaje, řízením božím řád kazatelský založil. Na celém světě vzácnými zásluhami a ctnostmi svatou církev jsi osvětil. Opustiv konečně tělesnou schránku, mezi nebešťany slavně jsi přijat byl. Ty jsi rouchem nevinnosti ozdobený, jako přímlovce náš k Bohu se odebral. Přispěj mi tedy ku pomoci, prosím tě, a všem milým mým, ano i veškerému kněžstvu a lidu a zbožnému pohlaví ženskému, jenž jsi po Marii Panně, královně panen, přede všemi Svatými naděje má a sladké potěšení mé. Ty jsi zvláštní útočiště mé. Vzhledni tedy milostivě ku pomoci mé! K tobě jedinému se utí-

kám, k tobě jedinému směle přistupuji a k tvým nohám padám. Tebe přímlyvce svého úpěnlivě vzývám; tebe prosím, tobě se zbožně poroučím. Přijmi mne milostivě, chraň a opatruj mne, abych na tvou přímlyvu žádoucí milosti boží dosáhl, milosrdenství nalezl a spásy věčné došel. To mně, mistře, vypros u Boha. To ať se mi stane, prosím, vůdce vznešený, Otče velebný, blažený Dominiku! Přispěj mi a všem tě vzývajícím a buď nám ustavičným Dominikem, t. j. stádce Páně věrným ochráncem. Bdi vždy 'nad námi, spravuj nás, a očistěné s Bohem smiř a po tomto vyhnání radostně nás představ požehnanému Bohu a milému Synu božímu Ježíši Kristu, Spasiteli našemu, jehož to čest, chvála a sláva, nevýslovná radost a věčná blaženost s Marií Pannou a s celým nebeským dvorem zůstává na věky věkův. Amen.

ZÁZRAK SVATÉHO DOMINIKA

V SORIANĚ

O zázraku, jež se udal 15. září roku 1870 v Sorianě v dolní Italii vydal tehdejší velmistr řádu P. Alexander Jandel následující list:

„Pamětlivi jsouce slov Ducha svatého, který doporučuje hlásati díla Všemohoucnosti boží, ježto zvěstují slávu Její, toužíme již od měsíce září zpravit Vás o zázračném zjevu, jímž ráčila Prozřetelnost boží na novo oživit svatyni patriarchy našeho Dominika v Sorianu v Kalabrii. Avšak, jako vůbec v takových případech bývá, bylo by i zde méně moudrým bývalo, nepředloženě uvěřiti veřejnému mínění, jež klamává. Proto umínili jsme si vyčkati s listem, dokud by příslušný nejdůst. pan biskup na žádost naší o věci té řádného vyšetřování byl nezavedl. Když se tak stalo, propůjčila nám Jeho biskupská Milost prostřednictvím vedůstojného P. provinciála z Kalabrie všechny vyšetřovací listiny, bychom v ně nahlédli. O výsledku toho tímto Vám rychle zprávu podáváme.

Známo Vám, kterak svatému Otci našemu Dominikovi věnovaná svatyně v Sorianě, jakož i starobylý obraz, podivuhodný původem, neustálými milostmi, jimiž hojně obdařen jest, nesčetných získali ctitelů nejen v provincii a vůkolních krajinách, nýbrž i v zemích cizích. Patnáctý den zářijový, kterého slaví se v řádě našem památka zázračného obrazu, bývá v Sorianě dnem slavnostním; koná se průvod, při němž nosívá se dřevěná socha světcova v životní velikosti. Tohoto tedy roku a téhož dne vystavena byla socha světcova k veřejnému uctění a sice po levé straně hlavního oltáře. Slavnost skončena krátce před poled-

nem. Lid rozešel se domů, a jen asi třicet osob modlilo se ještě před sochou. Tu najednou oživne socha světce, pokročí v před, zase se otočí, zdvihne pravici a opět ji spustí. Mezitím svráští čelo, zrak její patří hned vážně a hrozivě, hned smutně, hned láskyplně a se svatou ostýchavostí, obzvláště zahledí-li se z obrazu Královny přesvatého růžence. V tu chvíli, praví svědkové, zdálo se, jakoby nějaký kazatel před námi na kazatelně stál.

Těžko vyspati vzrušení diváků kteří svědky byli události té. Každého pojímala bázeň a posvátná hrůza. Stáli jako přimrazení, nechtějíce v prvním okamžiku věřití očím svým. Brzy však tázali se na vzájem a ujišťovali, že skutečně viděli sochu se pohybovati, a že to není klam, nýbrž čistá pravda a nepopíratelná skutečnost. Co chvíli zaznívalo kostelem: „Svatý Dominik! Svatý Dominik! Zázrak, zázrak!“ Jiného promluvití nikdo nemohl.

Rozumí se, že zpráva ta bleskem po městě se rozlétla. V kratší době, než bys myslil, naplnil se kostel lidmi; každý spěchal, zanechav zaměstnání, do svatyně na místo zázraku. A tu na dva tisíce osob bylo svědky zázračného pohybování posvátné sochy, jež přes půl druhé hodiny trvalo. Tak veliký počet svědků, jednohlasně o zázraku svědčících, vyvrátil všelikou možnost klamu nebo podlé lsti. Ovšem našli se, nemnozí, kteří raději svým smyslům nevěřili, než aby zázrak připustili. I zkoušeno a zkoumáno vším možným způsobem, na konec však shledáno, že se tu pohyby přirozeným způsobem dáti nemohly — že tedy byly zázračny.

Abý dosti učiněno bylo námitkám, že to snad klam zráku, stržena ozdoba nad posvátným obrazem (obloukovitě se pnoucí) a odstraněna pokrývka ze stolce, na němž socha stála. A hle! I tu ukázala se lichou domněnka, že jde o klám zráku. Veškeré námitky ukázaly se bezpodstatný-

mi proti jednotnému úsudku tolika přítomných svědků. Nižádná příčina přirozená zvláště ne, jak někteří mysli, silný vítr, jenž toho dne val, nebyl s to, pohnouti dřevěnou, těžkou sochou, ježto vítr do svatyně asi málo vnikal, že v ní ani svíčky neshasly a mnoho jiných lehounkých předmětů nepohnutě stálo. Toť vše důkazem, že zázrak opravdu se stal. Proto usneslo se zbožné obyvatelstvo Sorianské z vděčné uznalosti uspořádati toho večera veřejný průvod se zázračnou sochou. Tak činivali též otcové naši, strážcové svatyně, dříve než postihl Italii politování hodný osud, jenž průvody církevní zakázal.

Toť jest ctihodní Otcové naše zpráva o neobyčejném zjevu v Sorianě. Nejprve stvrzen zázračný výjev soukromými zprávami veledůstojného pana děkana Sorianského. Tento hodnostář sebral o věci na rozkaz Jeho Milosti pana biskupa z Miletu, hodnověrnou zprávu, jež třiceti očitými, z nejrozumnějších a nejváženějších lidí kraje toho volenými svědky, přísahou stvrzena jest. Týž dodává, že by ještě mnoho jiných svědků stvrdilo zázrak uvedený, kdyby třeba bylo. Potom přišla úřední zpráva, jež totéž potvrdila.

Není nám možno vyzpytovat úradky boží; skloňme se raději před nimi, jsouť nevyzpytatelný. „Nebo kdo poznal smysl Páně? aneb kdo byl jeho rádcem?“ (Ř. 11 hl. 34 v.) Avšak víme, že „všecky cesty Hospodinovy (jsou) milosrdenství a pravda.“ (Žalm 24. 11.) I smutné poměry časové, v nichž zázrak se udál, dokazují nám, že tu zvláštní znamení shůry. Či nezdá se pravdou, že Bůh chtěl naznačiti zázrakem tímto, že dovršena jest míra nepravostí lidských? Zdalíž nechtěl povzbuditi nás ku větší horlivosti, abychom umírnili hněv Jeho spravedlnosti?

Ať jsou úmysly Prozřetelnosti božské při zjevu tom jakékoli, my se zápalen posvátným krácejme horlivě ve šlépějích svatého patriarchy, jako hodní synové jeho, a vy-

trvalou modlitbou úpěnlivě prosme Milosrdenství boží, by ráčilo zmírniti hněv Svůj a uděliti církvi dávno žádaného pokoje a míru.

Jelikož naši řeholní synové skoro po všem světě roztroušeni jsou, nebylo nám možno pro okamžité záležitosti poslati list tento jednomu každému z nich, jak jsme si to přáli, jsme však přesvědčeni, ctihodní Otcové, že nepřítomné o tom všecy časem zpravíte.

S touto nadějí žehnáme Vám a Vaším provinciím, poroučejíce se modlitbám Vaším.

Dáno v Římě v klášteře Panny Marie nad Minervou, dne 8. prosince 1870.

Fr. Alex. Vincenc Jandel,
velmistr řádu kazatelského.

Fr. Kajetán Lo Cicero,
profesor bohosloví a tajemník.

PATNÁCTIÚTERKOVÁ POBOŽNOST K SV. DOMINIKU

Pobožnost tato záleží v duchovních cvičeních, která se konají po patnáct, nepřetržitě za sebou následujících úterků ke cti sv. Dominika a k oslavě tajemství sv. růžence. Důvody, které pobádají k důvěře k sv. Dominiku a ku konání této pobožnosti, jsou z jeho životopisu dosti známy. Byl veliký náš světec světa Bohem dán ku spáse mnohých duší, jež kázáním a neunavnou horlivostí v udělování sv. svátostí, nebi získal; proto nazývá ho církev „velikým hospodářem duší“.

Umíraje, přislíbil světec, že nám po smrti více, než za života pomáhati a přispívati bude. Jak věrně slib splnil, dokazují, kteří moc přímlyvy jeho zkusili.

Po blahé smrti sv. Dominika (r. 1221) přicházeli věřící k jeho hrobu, aby na přímlyvu jeho nějakou milost si vyprosili. Někteří modlili se klečíce na hrobě, jiní dali sloužit mše sv., neb rozžali svíce ku počtě jeho, nebo přistupovali v úterý ku jeho cti a chvále k sv. přijímání. Že právě úterek byl ustanoven k pobožnosti této, má příčinu v následujícím :

V úterý svatodušní r. 1233 vydal papež Řehoř IX. rozkaz, aby vzácné ostatky sv. Dominika byly slavnostně z hrobu vyzdviženy. Když rakev, v níž sv. ostatky ležely, u přítomnosti arcibiskupa z Ravenny a jiných biskupů a nesčíslného množství lidu byla otevřena, rozšířila se nebeská vůně a naplnila kostel. Mnohým z přítomných dostalo se mimořádných milostí a všichni mocně dojati byli. Lid se hrnul po několik dnů do kláštera v Bologni, neboť každý chtěl viděti tělo světcovo, takže duchovní synové jeho, chtějice

uspokojiti touhu zbožného lidu, nuceni byli následující úterý svaté ostatky opětně vystaviti. Od toho času zbožný lid zamiloval si úterek pro pobožnost k sv. Dominiku.

Všeobecně rozšířila se pobožnost tato teprve r. 1631. Té doby v městě Florencii vypukl strašný mor, jemuž nebylo možno se ubrániti. Všechny přirozené prostředky, jichž bylo použito, minuly se s výsledkem. Tu vyzval lid P. Michal Angelus Pruni, aby když dosavadní prostředky nepomáhají, k duchovním útočiště bral, a tímto způsobem hněv Boží od sebe odvrátil.

Zvlášť v jednom dojímavém kázání radil, aby si vyvolili sv. Dominika přímluvčím u Boha, a za tou příčinou po 15 úterků, které ještě k svátku Dominikově zbývaly, aby k svátostem přistupovali a dobré skutky konali.

Slova horlivého kazatele líbila se lidu i vznešeným a město Florencie v těchto 15 týdnech činilo pokání jako druhdy Ninive.

Po všechny úterky byl velký kostel u Panny Marie přeplněn lidem, jenž u nohou sv. Otce našeho nábožně se modlil, o přímluvu ho žádaje. Po všech 15 úterků přistupovalo veliké množství lidu k sv. zpovědi a k sv. přijímání. S městem stala se úplná změna; všichni dali se na pokání, zřekli se hříšného života a polepšili se. Brzy na to, pro veliké zásluhy a mocnou přímluvu sv. Dominika, byl hněv Boží usmířen a mor úplně zanikl. Při té příležitosti stalo se i mnoho zázraků, jichž pověst roznesla se v celém okolí a budila vždy větší a větší důvěru v mocnou přímluvu sv. Dominika. Ze zázraků těch uvádíme aspoň jeden. Jistý muž trpěl nezhojitelným neduhem. Manželka, slyšíc o zázracích, které se na přímluvu sv. Dominika ve Florencii staly, umínila si, že tam půjde na pouť. Na cestě potkala mnicha v rouchu dominikánském, jenž se jí láskyplně tázal, proč jest zarmoucena. „Ach, ctihodný Otče,“ odvětila, „jak ne-

mám býti smutna? Všecko dala jsem na vyléčení muže, ale lékař nemůže ho vyhojiti; ano, řekli mi, že všeliká pomoc lidská jest marna. Jestliže mi tedy Pán Bůh na přimluvu sv. Dominika ku pomoci nepřispěje, budu za krátko opuštěnou vdovou a děti mé sirotky. Důvěřujíc v přimluvu světcovu, jdu do vašeho kostela ve Florencii, prosit sv. Dominika o mocnou přimluvu u Boha, které již mnozí zakusili. „Ano, dobře činíte“, odpověděl řeholník „jděte, pomodlete se před obrazem sv. Dominika a slibte, že po 15 úterků k jeho cti a na památku 15 tajemství sv. růžence přistoupíte ku sv. zpovědi a ku sv. přijímání, a já vás ujišťuji, že nejen váš muž docela se uzdraví, ale že i všichni pobožnost tu konající od Boha obdrží, zač s pevnou důvěrou prositi budou.“ Slovy těmi velmi potěšena spěchala žena do města a nemálo se podivila i zaradovala, když u-zřela v chrámu Páně obraz sv. Dominika a poznala v něm tvář, kterou měl mnich, jenž na cestě s ní byl mluvil. I nabyla přesvědčení, že onen kněz nebyl nikdo jiný než sv. Dominik. Jsouc úplně přesvědčena o pravdivosti slibu jeho, padla před obrazem na kolena a živou věrou za uzdravení mužovo prosila. Zároveň umínila si, že, jak jí raděno bylo, po 15 úterků pobožnost svědomitě konati bude. Důvěra její nebyla marná; když domu se vrátila, nalezla muže úplně zdravého. Tázajíc se, kdy ozdravěl, dověděla se, že ve chvíli, kdy v kostele slíbila konati patnáctiúterkovou pobožnost.

Nový tento zázrak rozhlásil se po celé Italii a povzbudil lid konati tuto pobožnost, která i v kostelích řádu sv. Dominika se až dosud koná. Lid přistupuje každý úterek v hojném počtu ku sv. svátostem; mnohdy bývají chrámy Páně v ty dny pilně navštěvovány. Z Italie rozšířila se pobožnost tato do Španěl, Francie, Německa, ano i do Indie. Obzvláště v Nizozemí, ktež r. 1678 ponejprv se konala, úžasně pro-

spívala. I v našich krajinách druhdy kvetla krásná pobožnost ke sv. Dominiku, ale nedostatkem poučení a pro nepříznivé doby zahynula, až zase ke konci minulého století znovu ožila.

Za našich časů, kdy se víra tupí a nevěra se rozmáhá, třeba, bychom více k Pánu Bohu lnuli, uctívající svaté miláčky jeho a vyprošující si tím milosrdenství božího.

Sv. Dominik, jenž celý život pro víru sv. a za církev katolickou bojoval, pomůže nam jistě přímluvou svou, abychom si vzácný poklad sv. víry zachovali, budeme-li k němu útočiště bráti.

Přímluvou sv. Dominika obdržíme nejen milosti časné, nýbrž i milosti pro duši. Mnozí konajíce tuto pobožnost, vyznali, že nade vše očekávání byli od Boha omilostněni, zvláště že pocítili veliký odpor proti hříchu a velikou lásku ke ctnosti; mezi manžely pominuly nepokoj a neláska, neposlušné a rozpustilé děti se polepšily, když jejich rodiče patnáctiúterkovou pobožnost konali; zatvrzelí hříšníci dali se na pokání, kající byli upevněni v dobrém a ve ctnosti atd. Pobožnost patnáctiúterková klade největší váhu na hodné přijetí svátosti pokání a nejsvětější Svátosti oltářní. Církev sv. schválila pobožnost patnácti úterků ke cti a chvále sv. Dominika a mnozí papežové udělili odpustky všem, kteří pobožnost tu konají.

První papež, který tuto pobožnost potvrdil a odpustky věřícím udělil, byl Inocenc X. Následník jeho Alexander VII., pak Klement IX., Klement X., Inocenc XI. udělili 100 dní odpustků na každý z patnácti úterků všem, pobožnost tuto konajícím.

Papež Pius VII. udělil bullou „ad augendam“ dto. 16. února 1808 všem věřícím pobožnost patnácti úterků ke cti a slávě sv. Dominika konajícím, plnomocné odpustky na

jeden z těchto patnácti úterků a na ostatní 100 dní odpustků.

Posléze papež Pius X. apoštolským brevem ze dne 7. června 1905 udělil v jeden úterek plnomocné odpustky všem věřícím, kteří se skroušeně vyzpovídají, Tělo Páně přijmou a kteří aspoň po 8 úterků, svátek sv. Dominika předcházejících, pobožnost tuto vykonají, kostel v němž se koná navštíví a tam na úmysl sv. Otce se pomodlí. Každý pak z ostatních úterků odpustky 200 dnů. Oboje tyto odpustky možno obětovati též za duše v očistci.

V nejnovější době pak udělil papež Benedikt XV. ze dne 6. května 1915 a 25. listopadu t. r. všem věřícím, když sv. svátostí přijmou a zúčastní se patnáctiúterkové pobožnosti ku cti sv. Dominika veřejně konané s dovolením nejduš. Ordinariátu v kterémkoliv kostele nebo kapli a na úmysl sv. Otce se pomodlí, plnomocné odpustky po všech 15 úterků; kteréžto odpustky možno přivlastniti i duším v očistci.

Návod ku konání „Patnáctiúterkové pobožnosti ku cti svatého Dominika“ dostati lze v každém klášteře řádu dominikánského.

P O Z N Á M K Y

1. *P. Echard*: „Scriptores Ord. Praed.“ I. 3. uvádí v poznámce B) rok 1170 a tvrdí, že je to zjištěno, „et certo colligitur ex ejus aetate, cum mortuus est, quam omnes eandem referunt.“ Tamtéž píše se dále: „Patriam non Chalaroga . . . nec Calaroga (ut vulgo a také v Breviáři dom. in festo s. P. Dominici lect. 4) . . . sed Caleruega enuntiandum monet *Garibay* in „Histór. Hisp. II. 167.
2. *P. Jakubička* píše o tom v „Ruži Dominikánské“, ročník XXXII. od sešitu listopadového do květnového.
3. *Bollandisté* vzali v pochybnost hraběcí původ Dominikův z rodu Guzmanů, (*Acta Sanctor. 4. Augusti, commentar. prae. § 9. str. 384—87. Ed. 1867 Paris. et Romae.*) *P. Antonín Bremond*, velmistr řádu našeho, dovedl toho obšírně ve spise „*Demonstratio de Guzmanastirpes. Dominici.*“ Také *P. Mamachi*, Ord. Praed. píše o tom v Letopisech řádových „*Annales Ord. Praed*“ od str. 11—72 a ukazuje (str. 13), že i v bibliotéce hrabat Corsini v Římě nachází se prastará podobizna sv. Dominika (před 14. stoletím), na jehož škapulíři dole je hraběcí odznak Guzmanský, čehož by nebylo, kdyby světec z rodiny té byl nepocházel. Odtud také v našem řádovém znaku hraběcí koruna na památku, jakého původu náš zakladatel byl.
4. Blahoslavená *Johanna z Azy* má svátek dne 2. srpna, tedy dva dny po svátku svého syna Mannesa, jenž se uctívá 31. července a dva dny před svátkem sv. Dominika, jenž se koná 4. srpna. Pochována byla blažená Johanna z Azy v městečku Pennafielu na Duratoně, jenž je přítokem Duera. Po smrti blahosl. Johanny byla její tělesná schránka uložena na epištolní straně hlavního oltáře. Po jejím blahořečení byly tělesné pozůstatky z hlavního oltáře přeneseny do blízké postranní kaple (na evangel. straně hlavního oltáře), kterou vystavěl princ Jan Emanuel a tam v oltáři prostředním odpočívají dodnes. Nad vzácnými ostatky těmi zvedá se krásný bal-

dachýn a pěkná socha bl. Johanny z Azy, která jest pilně od četných návštěvníků uctívána.

5. Breviar. Ord. Praed. II. str. 493 in festo s. P. Dominici lect. 4. „Deinde clarissimum Praedicatorum ordinem unde innumera totius sanctitatis et doctrinae exempla in Ecclesiam promanarunt instituit.“
6. P. Bremond: „Demonstr. de Guzmanu stirpe s. Dominici“ pg. 227 Ed. 1740.
7. Bl. Jordán (u P. Echarda I. 2 ad 1.) „Cujus matri ante quam (?) conciperet ipsum, in visione monstratum est, quod catulum gestaret in utero, qui facem ardentem in ore portabat et de ventre egrediens omnem orbem incendere videbatur, quo praefigurabatur, concipiendum (?) ab ea praedictorem insignem, qui sacrae eruditionis latratu soporatas peccatis animas ad vigilandum excitaret et ignem, quem Dominus Jesus venit mittere in terram mundo spargeret universo“. Blahosl. Jordán klade zde sen matčin před jejím početím Dominika, kdežto jiní auktoři dávají to až před narození Dominikovo. V Breviáři l. c. lect. 4 výslovně se praví, že *těhotné* matce zdálo se etc. „Hujus mater gravida sibi visa est per quietem continere in alvo catulum, qui facem ore praeferens, orbem terrarum incenderet.“ Proto v řádovém znaku řádu dominikánského pod hraběcí korunou viděti psíčka, držícího v tlamě hořící pochodeň, jíž zapaluje svět.
8. Breviar. Ord. Praed. lec. 4. in festo s. P. Dominici: „Quo somnio significabatur fore, ut splendore sanctitatis ac doctrinae ejus gentes ad christianam pietatem inflammarentur.“ — V témž breviáři čteme ke dni 20. prosince osvátku sv. opata Dominika ze Silos, ke konci 6 lekce „Ad cujus sepulchrum orans B. Joanna Felicis Guzman uxore, olim infoecunda, filium impetravit, cui sancti hujus nomen imposuit.“ Že by blah. Johanna z Azy byla neplodnou bývala před početím Dominika, nelze přijmouti za pravdu, leč snad v tom smysle, že na své dítky *po svatbě asi dlouho čekala*. Ví se jistě, že před Dominikem dva syny měla — Antonína a Mannesa. Možná, že po jich narození zůstala delší čas bezdětna,

a že, přejíc si ještě jedno dítě, putovala na hrob svět-cův do Silos. S tím bylo by v jakési souvislosti tvrzení Jordánovo, že „před počtím“ Dominika do Silos chvá-tala, byvši divným snem přestrašena.

9. Ibidem lectio 6. in festo s. Dominici de Silos: „Quod (nomen) quidem ipse mira vitae sanctitate, sacroque Praedicatorum Ordine instituto, multo reddidit illustri-us, quam accepit“.
10. Ibidem. ad 15. Sept. in Commemor. s. P. Dominici in Suriano lect. 6.
11. Ani v tom není mezi auktory úplné shody. Někteří tvrdí, že prý to viděla matka Dominikova, někteří zase piší, že to spatřila „jakási vznešená paní“, která při křtu byla. Jiní zase spojují sen matčin o hořící pochodni s hvězdou, která se ukázala na čele světcově při křtu. *P. Fontana* píše v díle „Monumenta Dominicana“ Romana 1679 pg. 2. „Cuidam autem matronae nobili, quae de sacro fonte infantem levarat, visus est per somnium (?), quasi stel-lam habere in fronte, quae terram totam suo lumine per-lustrabat, quo dignosceretur puerum in salutem anima-rum gentium divinitus datum esse, et quia peccatores per poenitentiam directurus erat in coelum adhuc in-fantulus, suoque lectulo dimisso... super terram quies-cebat.“ Bl. Jordán o tom má: (u Echarda loc. cit. sub. 4. pg. 3.) „Denique matri suae in visione velut habens stellam in fronte a Deo coelitus est ostensus, quo... praefigurabatur, dari eum in lucem gentium. *P. Mamachi* (loc. cit.) hledí věc srovnati takto: Všichni spiso-vatelé staří, kteří o sv. Dominikovi psali, zvláště nej-llepší znalec jeho života P. Dětrich z Apoldy, tvrdí, že hvězdu na čele Dominikově při křtu viděla jeho *du- duchovní matka* čili kmotra. Spor vznikl chybným opi-sováním rukopisného díla Jordánova, kdež bylo slovo „spiritualis“ (duchovní matka) vynecháno, čímž potom vše popleteno. Náзор P. Mamachiho zdá se správným. Na křest dítěte, zvláště uděluje-li se záhy po porodu, matka nechodívá a jde-li, zůstává v sakristii a čeká na úvod, který se po křtu tu a tam konává. — V řádo-vém znaku dominikánském také i *hvězda* se spatřuje.

12. *P. Theodoricus de Apoldia* Ord. Praed. ve spise „*Vita s. Domiminici*“ parte I. c. 1. XIV. vyjadřuje se o tom slovy: „*Linquam ejus melle divinae sapientiae affluere praefigurabatur*“. Sv. Paulin, biskup Nolský, vypravuje o sv. Ambroži, že, když byl v kolébce, obletovaly a usadily se včely na jeho ústech, čímž „medotekoucí“ jeho libá výmluvnost se předznačovala.
13. *P. Mamachi* loc. cit. str. 10., 11., 16., kdež i vyobrazena jest památná křtitelnice, z níž sv. Dominik byl křtěn.
14. *P. Lacordaire* v „Životě sv. Dominika“, přeloženém do češtiny a vydaném v Holešově 1892. Str. 4—5.
15. *P. Rings Mannes* Ord. Praed.: „*Der hl. Dominikus. Sein Leben und seine Ideale. Dülmen in W. 1920 str. 37, kdež je také zaznamenáno (str. 47—48), co vykládáme, ze zjevení ctihodné Marie Escobarovy o dětství Dominikově.*
16. S. Thomas Aq. III. quaest. 37. art. 4. „*Respondeo dicendum, quod illos, quos Deus ad aliquid elegit, ita praeparat et disponit, ut ad id, ad quod eliguntur, inveniuntur idonei.*“
17. *P. Malvenda* ve spise „*Annales Ord. Praed.*“ pg. 35 píše: „*Exacta in paterna domo innocenter infantia, anno salutis 1176 sanctiori disciplinae traditus est*“, k čemuž *Bollandisté* přidávají „*ut elementis literarum incumbere et in pietate proficeret.*“ P. Fontana zdůrazňuje: „*et cum esset ingenio docilis proficiens in divini cultus institutis, morabatur in Ecclesia Psalmos et hymnos concinendo, in quibus spiritualibus exercitiis usque ad 15. aetatis annum summa spiritus exultatione perseveravit.*“ Dle toho není shody mezi auktory, kdy určitě přišel sv. Dominik ke strýci, zda v 6. neb 7. roce a jak dlouho tam byl. Přihlížíme-li k tomu, že od strýce odešel Dominik do Palencie studovat filosofii a theologii, můžeme pravdě podobně tvrditi, že světec byl v Gumieližanu 8—10 let, to jest, až vychodil obecné a střední školy.
18. V českém překladě Lacordairova spisu (str. 5.) stojí psáno Valencie místo Palencie. Také v Kryštůfkově církevním dějepise II. str. 274 stojí, že byl Dominik povolán na „universitu“ do Valencie. Ve „Vlasti“ ročník

XXX. str. 308 píše *Hlošina*, že Dominik studoval na „universitě“. Tím jsem se dal svést a napsal jsem v „Pamětním spise řádu kazatelského“ (vydán roku 1916 v Praze) na str. 11, že sv. Dominik studoval na universitě ve Valencii. Pozdějšími studiemi, jež jsem konal po vydání spisu toho, poznal jsem z pramene, jež zde uvádím, že je to nesprávné. Sv. Dominik nestudoval ve Valencii, protože Valencia byla té doby pod krutou vládou mohamedánských Maurů, kdežto Palencia byla pod správou králů španělských, z nichž Alfons VIII. r. 1190 povolal biskupa Telliona, aby studium zvelebil, což se i stalo, a to právě v čase, kdy tam Dominik trávil. University v Palencii té doby nebylo, nýbrž kvetlo tam vyšší studium čili „*artes liberales*“, při němž „*viguit scholastica sapientia*“, tedy jakési studium generale, z něhož později jako u nás v Praze vyvinula se universita. To se stalo v Palencii až v roce 1212—1214, kdy už Dominik dávno byl po studiích, jež tam konal 10—12 let, počínaje rokem 1186. Doklady o tom přesvědčivě podává P. Echard l. c. a P. Denifle Ord. Praed. ve spise „*Die Entstehung der Universitaeten des Mittelalters*“ I. str. 471 v Berlíně r. 1885 vydaném. Z té příčiny není také možno, aby byl Dominik stal se doktorem theologie v Palencii, jak někteří tvrdí, i když se z dlouhých jeho tamnějších studií a z velikého vzdělání theologického v pozdějších disputacích s bludaři dokázaného za to míti může, že studoval „ad gradum“ čili k takové hodnosti, kterou studium generale udělovati smělo na př., že kandidáta jmenovalo bakalářem neb „mistrem“. Někteří tvrdili, že prý sv. Dominik také vyučoval na studiích theologických v Palencii, zvláště že vykládal Nový zákon. Literárně historicky to zjistiti nelze, i když v procesu kanonisačním sedmý svědek Stephanus tak tvrdil. P. Echard loc. cit. I. 4. uvádí: „ipsemet (totiž sv. Dominik) s. doctrinam, libros N. et V. Testamenti, quod tunc maxime in usu erat, interpretatus est . . . ut indicat septimus testis Stephanus.“ P. Denifle op. cit. pg. 473 pozn. r. 1033 rozhodně popírá, že sv. Dominik stal se v Palencii doktorem, pro-

tože tam nebylo té doby školy, která by takovou hodnost udělovala. Majíce vyložit, jak dlouho Dominik v Palencii studoval, rozcházejí se auktoři v různé dohady. P. Malvenda a za ním P. Mamachi domnívají se, že Dominik studoval v Palencii od r. 1186—1890 „humaniora“ čili filosofii; potom až do r. 1194 že se oddal theologii a když byl hotov, že snad odešel tam odtud. Proti tomu namítal P. Echard, že na ten způsob nelze vyložit, kde trávil a co dělal sv. Dominik až do r. 1198 respective 1199, v němž se stal řeholním kanovníkem v Osmě. Že by světec mezi tím časem někde jinde býval než v Palencii, žádný současný spisovatel netvrdí. Proto domnívá se P. Echard, že je pravděpodobno, že Dominik po r. 1194 zůstal v Palencii, na školách dále se vzděláváje, při čemž dle tehdejšího zvyku (P. Rings op. c. pg 63) také přednášival. Tomu by nasvědčovala přísežná výpověď Štěpánova, jenž byl sedmým svědkem při processu o svatořečení Dominikově a tak by se asi nejlépe vyplnil čas mezi rokem 1194—1199, kdy již máme o Dominiku zprávy bezpečné. Domněnku Echardovu podporuje v pozdějším životě Dominikově zjištěná veliká znalost Listů sv. Pavla a Evangelia podle sv. Matouše, jež Dominik nosíval sebou a jež také vykládal i na dvoře papežském služebnictvu sv. Otce, že za to dostal čestný název „mistr papežského paláce“. (Mag. s. Palatii). Že obyčejná studia theologická, na nichž se po 4 léta studují všechny předměty bohovědecké před vysvěcením na kněze, nedostačují, aby zjedнала posluchačům *veliké* vědomosti Písma, zvláště obtížných Listů Pavlových, je jisto. U svatých není v té věci, bez zvláštního zasáhnutí božího, výminky: vědí tolik zpravidla, kolik nastudovali. Odkud vzala se v Dominiku veliká znalost Písma a vůbec theologie, že později s takovým prospěchem na disputacích s kacíři vystupoval, nenabyl-li zvláštním předběžným studiem v Palencii k tomu způsobnosti? V Osmě již neměl času ani příležitosti k obsáhlým studiím; v Osmě již užíval jako kazatel vědeckých znalostí svých. Zůstává tedy Palencie a léta v ní strávená na výklad, odkud a

kdy Dominik vědomostí velikých nabyl, nechceme-li se utíkat k mimořádnému zasahování Prozřetelnosti do života jeho, a to v této věci nečiní staří spisovatelé, poukazující pouze na jeho studie a přirozené vlohy („erat ingenio docilis“).

19. Dle *P. Malvendi* stalo se tak roku 1191, když bylo Dominikovi 21 let. Dle *P. Echarda* (op. cit. pg 3 u E.) bylo to až roku 1199. *P. Malvenda* dovolává se *Frant. Tomáše Cantipratenského* (*De Apibus* II. 3, 38.), který svědčí, že v celém Španělsku byl roku 1191 veliký hlad, kdežto *P. Echard* píše, že tehdy zle bylo v Palencii, tedy pouze v části Španělska, a dodává, že tenkrát (r. 1199) *prodal Dominik podruhé knihy* své. Rozdíl mezi oběma vážnými auktory byl by touto poznámkou dosti dobře vyložen. Dominikova lidumilnost jest nade vši pochybnost zjištěna, ať má ten či onen neb i oba spisovatelé pravdu: ve věci se shodují, a o tu jde. *P. Mamachi* (op. cit. str. 116) kloní se k *P. Malvendovi* a ostatní spisovatelé — *Lacordaire*, *Rings* — také.
20. Kdy se stal sv. Dominik knězem, není také mezi auktory shody. Většinou uvádí se roku 1194: Tak zvláště *P. Mortier* *Ord. Praed.*, jehož dílo „Histoire des maitres généraux de l'ordre des Frères Prêcheurs“ vol. I. podává mnoho cenného a vnáší nejlepší chronologický pořádek do života Dominikova. *P. Lacordaire* (str. 9.) klade roku 1194, kdy Dominik stal se knězem. *P. Fontana* (op. cit. str. 2) tvrdí, že se tak stalo roku 1199.
21. *P. Mamachi* (op. cit. str. 122). Biskup *Martin de Bazan* zreformoval kanovníky v Osmě roku 1194. Jich představený, převor *Didak Azevedo*, hleděl brzy po té do kapitoly získati Dominika „De Dominico audierunt esse praestantem doctrina et moribus juvenem (tedy dosud ne „knězem“, nýbrž pouze „mladíkem“?), cui anteferri posset nemo... Statuerunt quin juvenem allicerent eunque in suum collegium... cooptarent... Qui, cum venisset (k *Didakovi*)... hortatur... (od *Didaka*), ut sibi talem vitae rationem suscipiat.“ Vyloživ, v čem záleží reforma u řeholních kanovníků zavedená, ujišťoval biskup *Martin* Dominika blahovůlí svou i kapitoly

a radil mu, aby řeholní kanonikát v Osmě přijal. To se také stalo a Dominik byl oblečen v roucho řeholních kanovníků od biskupa Martina de Bazan, který byl prý jeho duchovním vůdcem po celý zkušební rok. Tak vykládá *Tomáš Miguel*, uvedené Mamachim (na str. 122), kterýž i dodává, že, když si Dominik odbyl rok zkušební, byl od biskupa Martina v Osmě roku 1195 na kněze vysvěcen a brzy po té od kapitulárů za jich podpřevora neboli „probošta“ zvolen. (Mamachi op. cit. str. 123. n. 1.)

22. Hlavinka „Bludy a lži v dějinách“ I. vyd. str. 238 a následující. (v Brně 1888.)
23. Touto *dvou* cestou do Dánska vyložil by se rozdíl, který jest mezi auktory, mají-li pověděti, *kdy* šli biskup Diego s Dominikem do Dánska. Prvá cesta by byla asi ke konci roku 1203 a na začátku 1204; druhá ke konci roku 1204 a potrvála až do jara roku 1205.
24. V Římě poznal sv. Dominik kardinála Savelliho a Hugolina, kteří později dosedli na trůn papežský pode jménem Honoria III. a Řehoře IX., a byli Dominikovi a jeho řádu otcovsky nakloněni. Bez jejich mocné pomoci a ochrany byl by sv. Dominik veliké měl svízele s řádem kazatelským, jež právě zakládal. O události té zmiňuje se již P. Bernard Quidonis a po něm ji připomíná znova P. Rings (op. cit. str. 90.), jenž zdůrazňuje, že známost, kterou tehdy náš světec v Římě s oběma vysokými hodnostáři si udělal, proměnila se časem v upřímné přátelství obou papežů k našemu zakladateli a prospěla řádu velice. Jak bedlivě pozorovali oba tito mužové sv. Dominika a jaký dojem na ně činil, vysvětluje z toho, že Honorius III. ochotně řád kazatelský v roce 1216 potvrdil a Řehoř IX., když se jednalo úředně o svatořečení Dominikovo prohlásil: „O svatosti jeho nepochybuji právě tak, jako nepochybuji o svatosti apoštolů Petra a Pavla.“
25. P. Rings zmiňuje se o tom na straně 93. uváděje, že když dumavý Dominik kdysi představenému Karthusiánů vyjevil jak ho srdce táhne na samotu a jak je šťasten, když sám nerušeně obcuje v modlitbách s Bo-

hem, že převor karthusiánský odpověděl: „Jdi, můj synu, od nás! Bůh určil tě pro věci jiné a veliké.“

26. Dne 31. května 1204 psal Innocenc III. papežským vyslancům, že téměř všichni — naráží na duchovenstvo v jižní Francii — odpadli od věci dobré a že mnozí jsou docela neužitečnými služebníky. Kronikář Vilém Puy Laurens píše, že stav duchovní tehdy byl v takové nevážnosti a opovržení u laiků, že se říkalo: „Kněz a žid jeden prevít.“ Místo, aby někdo řekl: „Stanu se židem“, říkával: „Budu knězem.“ (Rings op. c. strana 100—101.)
27. Dominik byl s počátku těchto apoštolských prací nikoliv v popředí, nýbrž úmyslně v pozadí, jsa pouze spolupracovníkem a rádcem biskupa Diega. Je to docela pochopitelné. Biskup Diego byl předně Dominikovým představeným diecesním a poté byl od papeže zvláště zplnomocněn k pracím apoštolským v jižní Francii. Vrozená úcta Dominikova k autoritě představených a hluboká pokora zatlačovaly velkého světce do pozadí, z něhož však hned první srážky s bludaři vyvolaly velikého bojovníka za pravdu víry v první řady obhajcův, učinivše ho takměř proti jeho vůli hlavním vůdcem katolíků. Veliká duchovní a duševní převaha Dominikova v boji s bludaři zjedнала mu největší důvěru katolíkův a nejhorší nenávist kacířů. Biskup Diego vše záhy rozpoznal a učiniv si Dominika nejdůvěrnějším osobním rádcem a přítelem, rád mu svěřoval nejtěžší práce, snad ani netuše, že tím způsobem po vůli božské Prozřetelnosti zavádí Dominika k hlavnímu životnímu povolání jeho, po němž světec, nevěda dosud jasně, co Bůh s ním zamýšlí, dychtivě toužil. Dominik stává se apoštolem a vzrůstal za vedení Diegova ve vůdce a zakladatele kazatelského řádu, jenž nejen na nějaký čas působiti měl v jižní Francii proti bludům albigenským, nýbrž určen byl za trvalou všeobecnou baštu církve v celém světě na budoucí časy, učiniv si hlavní úlohou hájiti katolické víry a zachraňovati nesmrtelné duše! Výstižně o tom píše církev v kněžských hodinách řádu dominikánského v antifoně (ad II. resp. in festo s. P. Do-

minici) o sv. Dominiku: „Ó světlo církve, učiteli pravdy ... kazateli milosti, spoj nás s blaženými.“ Veliká, vpravdě apoštolská, neobyčejnými výsledky korunovaná osobní práce Dominikova v jižní Francii a z ní vyrostlý nový řád v církvi, řád bratří Kazatelů, zjedнала Dominikovi za života a spolupůsobení Diegova, hlavně však později, až práci Dominikovu bylo lze úředně oceniti, takové uznání a slávu, že Dominikovi připadl vítězný věnec nehynoucí slávy, na níž ovšem i biskup Diego význačný podíl má.

28. *P. Mamachi* (op. cit. str. 157) připomíná, že někteří pozdější životopisci Dominikovi uvádějí, že zázrak ten opakoval se vícekrát jinde a že sv. Dominik dokonce i do ohně šel a z něho ven neporušen vyšel, aby dokázal, že učí pravdě boží. Ale, poněvadž o tom součastníci Dominikovi ničeho nezaznamenali a poněvadž netřeba opovážlivě zázraků vyvolávat a Boha pokoušeti — což jistě svatý sluha boží nikdy nečinil, — varuje *P. Mamachi*, aby se tomu nevěřilo. Stačí, když dvojí zaručený zázrak v *Montereale* a ve *Fangeanxe* proti pochybovačům (*Bailetovi* a *j.*) pevně se drží.
29. V *breviáři* dominikánském III. responsorium zní: *Verbum vitae dum palam promitur, surgunt hostes, liber conscribitur, favent omnes: Sic error vincitur, fides extollitur.* — *Ter in Flammas libellus traditus, ter exivit illaesús penitus.*“
30. In *Vita s. Dominici* cap. 44, jehož slova *Bollandisté* „*Act. Sanctor.* 4. August. § 13. nn 228—229 otiskli.
31. Věčná škoda, že staří letopiscové doslovného znění těchto zákonů neuvádějí. Přihlížíme-li však k životnímu dílu a heslu Dominikovu „vše pro spásu nesmrtelných duší“, jistě nechybíme, domníváme-li se, že v témž duchu byly jím složené zákony pro sestry *Prouillské*. Mezi jiným stanovil světec zvláštního představeného kláštera, přidav mu čtyři pomocníky. Tito sociové měli prefekta, — to jsou úřední jich názvy — podporovati v jeho práci učitelské a vychovatelské, věnované sestrám (*docendis et informandis virginibus*, praví latinský text.) Mimo to měli tito 4 bratři býti nápomocni představenému při

správě klášterních statků a vůbec ve všech časných záležitostech, aby se sestry nerušeně svému vznešenému povolání věnovaly. Toto ustanovení Dominikovo schválili papežové Řehoř IX. a Innocenc IV., — tedy po jeho blažené smrti — uznávající je po nabytých zkušenostech a výborných výsledcích velmi příhodným. Proto nařídily, aby v Prouillech nebyly dva úplně od sebe oddělené domy — jiný pro bratry a jiný pro sestry — nýbrž, aby obojí ústav (bratrský i sesterský) byl v jeden celek spojen, ovšem náležitě od sebe uvnitř rozdělený a pro sebe uzavřen a v obém domě aby byl vždy jeden a týž vrchní představený. („Quamquam non erat inter eos tecti communio“, dí se u P. Mamachiho str. 166. X., jenž tvrdí, že to tak bylo ještě r. 1756.) Jak velice osvědčilo se zařízení Dominikovo, viděti ze chval, jež bl. Jordán, nástupce Dominikův ve vrchní správě řádu, jenž osobně Prouilly znal a z úředních zpráv o všem věděl, sestrám vydal, chvále jejich ctnostný život, vzornou kázeň a výbornou práci, jež daleko za hranice Francie jsou známy. (Echard, Script. Ord. Praed. I. 6.)

32. Opat Arnold dal zbylým misionářům v čelo P. Quida Vallu, který s nimi a s Dominikem dále kázali a mnoho vytrpěli, zvláště od jakéhosi Theodorika (Mamachi 185. XV.) Zvěděvše o smrti Diegově, vrátili se za 3 měsíce Cisterciáci do svých klášterů. Dominik vytrval a poznává neodkladnou potřebu misii, bedlivě uvažoval o založení řádu kazatelského, jak o tom s biskupem Diegem již často byl rozmlouval.
33. *P. Fontana* Op. cit. pg. 4: „Post duos annos (Didacus) beatum Dominicum suum vicarium et caput omnium cruce signatorum ordinavit... et rogavit s. Dominicum, ut ibi in haetericorum conversione cum aliquibus Cisterciensibus permaneret... et discessit (Didacus) P. Mamachi (137. pozn. 2.) rozhodně dává za pravdu P. Fontanovi proti P. Lacordairu, tvrdě, že „žádný ze souvěkých spisovatelů tehdejších nepíše o odchodě Dominikově do Španěl, leč Jan Ferreras, (v *Histor. general.* tom. IV. pg. 12. Ed. Paris 1751) jenž se dovolává Petra Walliceurského a Viléma de Podio, v nichž však o od-

chodě Dominikově do Osmy s Didakem r. 1207 ani slůvka nestojí.

34. Biskup Diego pochován byl v kapli Spasitelově v kathedrále osmenské. Na hrob jeho dán nápis: Hic jacet Didacus Azebedo Episc. Oxom. obiit aera 1245; P. Mamachi (op. c. str. 183) tvrdí, že Diego umřel ke konci prosince 1207 a vysvětluje slovo „aera 1245“ v ten způsob, že nápis počítá podle starého letopočtu a ne podle nového. Později proměněna hrobka Diegova v kapli sv. Dominika.
35. Bl. Jordán Saský v „Životě sv. Dominika.“
36. P. Echard: „Scriptores ord. Praed. I. pg. 88. Ed. Paris 1719. —
37. P. Fontana (ad. ann. 1214): „Fungebatur autem tunc in Tolosanis partibus contra Albigenses inquisitoris officio s. Pater, a cardinali legato in eo munere confirmatus unde propria auctoritate mandavit (neměl té moci již od opata Arnolda v r. 1208?) ministris justitiae, ut supradictum haereticum, quem poenitentem futurum cognovit, non comburerent.“
38. P. Fontana, jakoby chtěl věc ještě více zamotati, či vlastně ukázati, že naprosto se neví, kdy a jak stal se Dominik inkvisitorem, píše (Op. cit. str. 11.), že prý sv. Dominik stal se inkvisitorem teprve v roce 1215 po slyšení, které měl u Innocence III., a to na doporučení biskupa Fulka, jenž vylicil papeži, co Dominik v jižní Francii apoštolského již byl vykonal. Má-li v tom P. Fontana pravdu, byla by na sv. Dominika s povolením papežským přenesena biskupská inkvisice (a ne papežská, kterou měl prý od Arnolda) v diecési Fulkově, a tím způsobem vznikly by veliké pochybnosti, od koho vlastně sv. Dominik a jakou inkvisiční moc dostal. Auktoři dovolávají se pro inkvizitorství Dominikovo hned opata Arnolda v roce 1207, hned Innocence III. v r. 1208., hned kardinála legáta v r. 1214, hned biskupa Fulka v roce 1215, takže nejistoty přibývá v letech, v osobách i v pravomoci Dominikově. Mně to stačí na důkaz, že inkvizitorství Dominikovo je pohádkou. Utvrzuje mne v tom P. Fontana, který, mluvě o předání inkvisičního

úřadu Dominikovi v roce 1215, mezi jiným takto dí: Když se sv. Otec Dominik vrátil z Říma do Toulousu, dostal rozkaz od papeže, aby s druhy svými opřel se jako silná zeď bludům albigenským a hájil mocně církve svaté. Aby to snáze provedl, ustanovil ho papež po úradě s kardinály (dříve se uváděl biskup Fulko!) inkvisitorem, uděliv mu v té příčině „největší“ pravomoc, vyšetřovati, trestati a smiřovati kacíře s církví, jak vysvitá z listu papežova, který v kostele sv. Romána v Toulousu veřejně Dominik předčítal, když se navrátil z Říma. — To je všecko velmi krásně a určitě pověděno, ale — kde jsou toho původní listinné doklady neb aspoň jich hodnověrné opisy, po případě, kteří souvěci spisovatelé a kde o tom psali?

39. Podle *P. Bernarda Quidona* dostali Dominikáni úřad inkvisiční r. 1233. První inkvisitoři z řádu dominikánského začali úřadovati v Toulousu. Zmíněný *P. Bern. Quidonis* píše (in *chronico Pontificum*), že papež Řehoř IX. svěřil Dominikánům inkvisici v Jižní Francii proti Albigenským v r. 1233. Podle Viléma Podia (in *Chron.* 48. cap.) jmenovali se první inkvisitoři dominikánští *P. Petr Cellani* a *P. Vilém Arnold*. *P. Gerard Frachet* (In *vitis Fratrum parte V. cap. 1. § 1.*) tvrdí totéž, přidává, že naši řádoví bratři měli z inkvisičního úřadu mnoho nepřijemností . . .
40. *Alanus ab Insulis* „De fide catholica contra sui temporis haereses praecipuas, Waldenses praesertim et Albigenses“. Antverp. 1654 p. 201.
41. Od toho odvozeno naše české „kacíř“, čímž se pravidelně označují různí bludaři a proticírkevní reformátoři.
42. „Dialogo della serafica S. Caterina da Siena“, tract. 4. c. 158, pravil Bůh doslovně naší velké světici: Dominik vzal na sebe úřad mého jednorozeného Syna. Právým apoštolem ukázal se na světě, světlem pravdy rozséval slova moje a zaplašoval bludy. Byl světlem, které jsem dal světu na přímluvu Mariinu . . . aby zaplašil tmu bludů. Sv. Dominik stal se tedy zachráncem světa na přímluvu Rodičky boží. Byl jejím miláčkem od kolébky a ctitelem neunavným. Tím si vysvětlíme, proč

světec s takovou důvěrou v této strastné době utíkal se k Marii Panně a proč od ní dostal vzácnou radu, aby nepřesvědčoval zbloudilých pouze kázáním a disputacemi (spisy), ale aby k tomu přidal pobožnost všem snadno pochopitelnou a tak uspořádanou, aby obsahovala hlavní pravdy víry a nejkrásnější ústní modlitby. Takovou praktickou modlitbou jest sv. růženec, jímž uctíváme Boha (a blah. Pannu) 150 Zdrávasy, rozjímající při tom o 15 hlavních tajemstvích víry, čili o narození, utrpení a oslavě Pána Ježíše a Panny Marie. Celý růženec čili Žaltář mariánský rozdělujeme na 3 díly — růženec radostný, bolestný a slavný, — které mají každý po 5 desátcích (čili 50 zdrávasů rozdělených na 5 dílů), začínají vždy Otčenášem a končí doslovem „Sláva Bohu Otci atd.“

43. *Dei genitrix inventrix, s. Dominicus potius promulgator extitit* — *Raccolta delle indulgenze pubblicata per Ordine di S. S. (Roma 1877 p. 151)* : „S. Domenico . . . per revelatione data dalla. S. S. Vergine . . . circa l'anno 1206 institui defficacemente promulgo la divozione del S. Rosario etc.“
44. *P. Esser* Ord. Praed. „Unserer lieben Frauen Rosenkranz.“ Paderborn 1889 str. 159.
45. *Acta Sanctorum (Bollandisté)* 4. Augusti, pg 435 N. 406. vypisují z našeho P. Choqueta důrazně toto : „*Defuit siquidem illis (kteří na šňůrách podobných Žaltáři mariánskému — růženci — říkali otčenáše neb i zdrávasy) ipsa Rosarii forma et species ; interpunctio scilicet decadum per adjunctam orationem dominicam et mysteriorum disjunctio atque meditatio. Quemadmodum enicum rudis atque indigesta lapidum lignorumque molles domus non est, donec artis formam inducat, ita Rosarium non est angelicarum salutationum repetitio . . . sed earumdem in quindenas classes ad praecipua vitae, mortis et gloriae Christi, Deique Parentis totidem sacramenta attentius meditata compositas, studiosa et apta digestio*“. — Tamtéž na str. 431 n. 386 se čte : „*Rosarium constat orationibus dominicis 15 et salutationibus B. Mariae 150. Corona B. Mariae habet sex*

septemve decadas salutationum cum 6 aut 7 orationibus dominicis, pro diversa auctorum sententia de ejus (B. Mariae) annis vitae.“ Bollandisté dobře rozeznávají „korunky“ mariánské od „růžence“ a upozorňují nejen na různou zevnější podobu čili formu pobožností těch od růžence, ale též ukazují, že obsah obojí pobožnosti jest nestejný. „Korunky“ mají za předmět léta života bl. Panny neb její bolesti; „růženec“ má obsahem život, smrt a oslavu Páně a jeho přesvaté Matky. — Šňůry, na nichž bývaly závazné uzly čili suky, při nichž věřící modlívali se otčenáš, nazývají se „pátečky“ čili Pater noster filus“. V některých krajinách na Moravě říkají dodnes růženci pátečky. V mém rodišti — Přestavlký u Vel. Týnce u Olomouce — zpívali jsme za mého mládí: „Jsou jeptišky v klášteře, *modlívali se tam páteře*“, čímž jsme vyrozumívali růženec. V životě sv. Kateřiny Sienské čteme, že nosívala šňůru „pater noster“. O „růženci“ není tam zmínky. Čím a kdy se stalo, že „pátečky“ ztotožněny s „růžencem“?

46. Brev. Rom. In solemn. S. S. Rosarii B. M. V. Lectio IV. V breviáři dominikánském (o též slavnosti) čte se podobně: „Est autem Rosarium sive Psalterium sacra quaedam formula precandi Deum in honorem B. Mariae, qua per quindecim salutationis angelicae decades, interjecta singulis oratione dominica, quindecim praecipua humanae reparationis mysteria piis meditationibus percensentur.“
47. *P. Alanus a Rupe*, Dominikán francouzský, zemřel r. 1475, maje 47 let (Echard I. pg. 850), má jistě veliké zásluhy o obnovení a rozšíření pobožnosti růžencové v 15. stol. V breviáři dominikánském děje se o něm chvalná zmínka v oktávě slavnosti růžencové (Lectio 4 et 5). Týž zvláštní muž zanesl však do růžence, zvláště do jeho původu od sv. Dominika, tolik fantastického a nesprávného, dovolává se docela i zvláštních soukromých zjevení, jež mu učinila o růženci sv. Panna, že mezi vzdělanci a literárními znalci růženci uškodil a právě *původ růžence* (nedokázatelnými svými legendami) svatému Dominiku připsali, téměř nemožným učinil.

Polemiky, jež o původu sv. růžence mezi učenými povstaly, dosud nejsou skončeny a také v brzké budoucnosti skončeny nebudou protože sporných otázek je plno a jistoty málo. Tak, abychom aspoň na jednu obtíž ukázali, neumíme po dnes svědecky a nade vši pochybnost jistojistě dokázati, kdy, jak, od koho nynějších 15 tajemstvích do růžence zavedeno bylo, ač nyní užívaná tajemství náležejí tak nezbytně jeho podstatě, že bez nich růžence není. V pramenech, které nesporně o růženci podávají historicko-literární pravdu, předvádí se nám růženec v „nynější formě“ jako *hotová* událost. O tom však, kdy a kde růženec jistojistě povstal, jak se vyvínoval, než „nynější formy“ nabyl a jako „hotová událost“ se zjevil, nemáme v pramenech těch — ku př. v bulle Sixta V., jež je nejstarším dokumentem papežským o růženci, — nic *vědecky*-literárně zjištěno. Vše to halí se v mlhy nejistoty a doměnek, do nichž vniká jediný paprsek světelný — *tradice řádová a církevní*, která všeobecností a nepřetržitostí svou *nabývá práva*, aby se o růženci, jeho původě a vývoji tak dlouho ve smyslu tradičním smýšlelo, dokud opak toho nebude vědecky pozitivně nade vši pochybnost zjištěn. Dosud se tak nestalo. Všecky „vědecké“ pokusy, vyhlásiti pouhou „legendou“, co tradice o původu růžence skýtá, jsou ukvapeny, ne hotovy a právě tím *nevědeckými také legendami*. Z té příčiny domnívám se, že není správně na ten čas upírati původ růžence svatému Dominiku jménem „*historické vědy*“ a považovati to naprosto zjištěnou pravdou. Rovněž mám za to, že obhájcí tradičního názoru šli by příliš daleko, kdyby za každou cenu původ růžence připisovali sv. Dominiku. Stačí, poukáží-li na vědecký *nehotový* názor opačný, a když zdůrazní, že do doby, než přesně vědecký literárně-historický *pozitivní důkaz* proti tradici bude proveden, že možno a nutno k vůli pravdě držeti se zásady „*Melior est conditio possidentis*“, která mluví do dnes pro názor tradiční. — Velikost a sláva sv. Dominika nikterak nevyžadují, abychom mu něco vědecky nepravdivého přisuzovali. „Učiteli pravdy“,

jak církev zove Dominika, jenž proti nepravdám své doby tak velice bojoval, že je *všude* potíral, není nic tak proti vůli, jako ho dělali původcem nějaké nepravdy. Zásada ta platí i v otázce růžencové *pouhou* tradici *vědecky* dostatečně nevyjasněné. Ať budoucnost přinese o původě sv. růžence cokoli vědecky zjištěného, zůstanou vždycky veliké zásluhy řádu dominikánského o pobožnost tu historicky nepopíratelný, zůstane vždycky *právo dědičné* na růženec řádu dominikánskému, jenž po vůli církve tolik a tak velikolepě pro růženec pracoval a pracuje, že bratři Kazatelé s růžencem takorba v církvi srostli.

48. *P. Echard* (op. cit. 16. n 31) sděluje: Roku 1218 byl dán našim bratřím od Mistra Jana, děkana u sv. Kvintina a od *university pařížské* dům u sv. *Jakuba v Paříži* a to na zakročení Honoria III. Bratři Kazatelé přišli do Paříže v srpnu (8. idus Aug.) 1218 a ubytovali se blízko biskupství, jednak aby byly po ruce pro výpomoc v duchovní správě (hlavně kázáním), jednak aby měli blízko na universitu, kde chtěli se důkladně vzdělati. Tak tomu také bylo před tím v Toulousu, kde též navštěvovali vysoké učení. Z počátku byli v Paříži v nájmu a hledali vhodný příbytek. Děkan universitní, Mistr Jan de Barestre, vyšel jim v ústřety, rozpustiv právě v ten čas jakési Konvrše, které byl kdysi do domu svého přijal, jež nyní bratřím Kazatelům darem nabídl. V domě byla kaple sv. Jakuba apoštola. Darovaná budova stála nedaleko brány Orleanské. Darovací listina zněla: „Já Jan, děkan sv. Kvintina, známó činím, že všecka práva, jež mám na dům Pařížský proti sv. Štěpánu . . . daruji milému bratru Matěji, převoru a jeho spolubratrům Kazatelům“. V náhradu za to vyžádal si děkan Jan, aby mu bratři prokazovali úctu, která se všeobecně patronům kostelním vzdává, zvláště však, aby *úmrtí* jeho oslavovali modlitbami a zádušními službami božími, jak se děje každému zemřelému bratru Kazateli. Zvláště však vyprošuje si dárce, aby se ten zbožný zvyk zachovával v den úmrtí jeho na další roky. Toto darování přijala za své a *potvrdila universita pařížská*, následujícím kul-

turně důležitým listem, jenž ukazuje, jak hluboce náboženský a přísně katolický duch ovládal tehdy profesory i laiky první university světové: „Ke cti Boží, bl. Panny Marie, sv. Jakuba, apoštola a všech svatých. My universitní profesori a žáci, pro spásu duší svých, cokoli práva máme a jsme měli v domě sv. Jakuba, jenž jest proti kostelu sv. Štěpána na východu Paříže bratru Matěji a jeho spolubratřím Kazatelům a jich řádu, dobrovolně a rádi nabízíme a darujeme na znamení úcty, aby místo to drželi a měli od naší university, jež jest jeho majitelkou a paní, žádající, aby nás pamětlivi byli a a našich nástupců, udělující nám část na svých zásluhách a všech dobrech řádových vůbec nyní a vždycky jakobychom jich spolubratři byli“ . . .

Mimo to vymínují si dárcové, aby bratři Kazatelé každoročně po sv. Mikuláši obětovali za *živé* profesory a žáky a za ochranu učiliště Pařížského mši svatou, jíž všichni klášterníci od sv. Jakuba přítomní budou. Ke cti a chvále Očišťování Panny Marie aby konány byly smuteční bohoslužby za zemřelé členy pařížské university. Také aby za každého universitního profesora, když by zemřel v úřadě svém, aby se konaly zádušní služby boží v týž způsob, jakým se konají, zemře-li některý člen řádu kazatelského, a každý kněz Dominikán ať slouží mši svatou za zemřelého každého universitního profesora a převor ať nařídí „tria psalteria legi pro eodem“, aby tři Žaltáře (*150 Žalmů*) za něho byly pomodleny. Tak to musí býti za každého člena profesorského sboru z kterékoli fakulty. Je-li zemřelý profesor knězem, ať ho Dominikáni pochovají v síni kapitulní; je-li laikem, ať ho uloží pod chodbou klášterní. Dáno v Paříži roku 1221. — Z breve Honoria III., daného v Římě dne 27. února 1220 *sv. Dominiku*, vysvítá, že Dominikáni studovali na universitě, ač měli také doma své řádné učiliště. Papež nazývá je „studentes in sacra pagina“, a raduje se, že mezi universitou a Dominikány vládne přátelská shoda, vzájemná přízeň „sicut decet devotos filios.“ Profesori universitní nazývali tehdy Dominikány „confratres“. Možná že jen těm Dominikánům dávali

titul, kteří byli professory na domácím studiu, a ne vůbec všem členům řádovým u sv. Jakuba. Časem povstal tam veliký klášter a proslavená řeholní škola. Velicí učenci řádoví — sv. Tomáš, bl. Albert Veliký a (později) papež Innocenc V. — zvaný dříve P. Petr de Tarantaise — byli tam (doma i na universitě) profesory. P. Echard upozorňuje, že naši bratři dle bydliště svého nazýváni byli *Jakobíni* (Jacobei seu Jacobini L. c. pg. 17). P. Echard (I. 12, ad D.), vyloživ, proč papež doporučil Dominikovi, aby si vybral některou ze starých řeholí a přidal k ní nové Stanovy, jež by se řádu kazatelskému dobře hodily, poznamenává: A to velmi moudře nařídil papež, poněvadž v XIII. hlavě Sněmu Lateránského nařízeno bylo, aby přílišná různotvárnost řeholí nebyla církvi na škodu, ať zůstane se při osvědčených starých řeholích schválených a *nové* aby povolovány nebyly. Že by byl papež Innocenc III. „odmítl“ žádost Dominikovu, jak se domnívá Fr. Bernard Quidonis (uvedený Ballandisty ad 4. Ang. pag. 436. N. 413), není správně. Nejstarší spisovatelé životopisu Dominikova — Bl. Jordán Saský a P. Humbert de Romanis — nemají o tom zmínky. Papež pouze upozornil Dominika na obtíže a radil, jak vše překonat a ustanovením sněmovním vyhověti. To jistě není odmítnutím, nýbrž zřejmým je projevem blahovůle toužíc *pomoci* plánu Dominikovu. Světec rád vyhověl moudré radě velikého papeže a vyvolil si řeholi sv. Augustina, přidal jí vhodné Stanovy, jež většinou vzaty z řádu praemonstrátského, jež sv. Dominik velice miloval a v němž také milován byl. P. Echard (I. 1?) myslí, že takovým způsobem nebyl téměř *nový* řád ani zaveden, nýbrž starý nově upraven, čemuž nasvědčuje místo dominikánského breviáře, kdež se dí (o *svátku* sv. Dominika) „Ordinem Canonicum auxit in Apostolicum“ — jako že řád řeholních kanovníků, jehož byl 9 let členem, zvýšil na řád apoštolských kazatelů. Ve stravě, šatstvu a jiných klášterních věcech, chtěl mít řád svůj mnohem přísnějším, než byly prvky, z nichž vyšel — totiž předpisy řeholních kanovníkův Osmenských a Praemonstrá-

tů. Zvláště zamýšlel náš světec, aby se jeho řád zřekl „držby majetkové“, posty aby byly přísné, šatstvo drsné, postele a klášterní světničky chudičké a nejnutnější věci k živobytí, aby byly almužnami vyprošovány. „Non tam novus Ordo, sed *nova* Canonicorum Regularium praedicationi speciatim addictorum *Congregatio* videretur (P. Echard I. 13. ad E.) sicque jussis Concilii nihil adversus fieret.“

49. *P. Malvenda* (Annales Ord. Preed. ad ann. 1216. cap. 3.) píše: „At Humbertus, Glis Mag. Ord. nostri, ... certissimus auctor est, virum Dei (scil. Dominicum) ex Ord. Praemonstratensi primum suas Constitutiones mutuatas omnium consensu elegisse cum regulis Augustini — *quasdam* ex Praemonstratensi religione Constitutiones ... quamvis temporis decursu in diversis capitulis *plures* sint *adjectae*. V prvotných Stanovách řádových nařizovalo se u nás: „Perpetua a carnibus abstinentia, nisi in gravi morbi necessitate, aspera jejunia a festo Exaltationis s. Crucis ad Pascha continuata, lineis indusiis an carnem nullo pacto vestiri aut uti in lectis et stragulis linte aminibus!“ Jaká láska a jaký duch tedy vůbec Praemonstráty a Dominikány navzájem pronikaly a jak Dominikáni duchovního života praemonstratského vysoce cenili, vysvitá ze vzájemné smlouvy, kterou Praemonstráti na prosbu Dominikánů takto v život uvedli. Na generálním sjezdě řádovém v roce 1233 usnesli se shromáždění opatové praemonstratští, aby Dominikáni měli podíl na všech duchovních dobrech a zásluchách řádu sv. Norberta, kterých si již získal aneb ještě získá, Dominikáni budou účastní této duchovní praemonstratské pomoci proto, aby se kazatelské práce bratři sv. Dominika mezi lidem víc a více uplatňovaly, přinášejíce větší a větší užitek nesmrtelným duším a církvi. Tohoto dobrodiní nepožívají Dominikáni pouze pro sebe, nýbrž mohou je přivlastniti také věřícím jejich duchovní správě svěřeným; *Acta Sanctorum* I. c. pg. 438 n. 421. uvádějí doslovný text usnesení praemonstratského, zakončující takto: *Auctoritate praesentium vobis* (= Dominikánům) *plenam*

concedimus facultatem concedenti, erogandi orationes nostras omnibus illis, qui ad praedicationem vestram aut monitionem a peccatorum perpetratione cessabunt aut injurias vel inimicitias inimicis remittent. Valete. Datum Praemonstrati in Cap. Gli, anno gratia 1233.“ Jak šlechetně a zbožně jednali synové sv. Norberta s našimi! Zdaž plně si nezasloužili, aby Dominikáni vedle Františkánů veškerou lásku nevěnovali synům sv. Norberta? Čiňme tak vždycky a rádi.

O B S A H:

Místo předmluvy	9
Rodiště a původ svatého Dominika	19
Narození Dominikovo a jeho křest	22
Jeho dětství	28
Dominik na školách	32
Dominik knězem a řeholním kanovníkem	40
Na cestě do Dánska jižní Francii.	45
První cesta Dominikova do Říma	50
Veliké obtíže. Zázračná kniha.	55
Sv. Dominik zakládá a řídí první ženský klášter v Prouillech r. 1206.	62
Biskup Diego vrací se do Španěl. Dominik missijním vikářem Jižní Francie	70
Byl sv. Dominik inkvisitorem?	75
Albigenští. Válka proti nim	80
Světlo v temnotách	85
Dva Dominikovy úřední listy. Jeho charakteristika	93
Dominik a svatý růženec	102
Vítězství u Muretu	112
Dominik zakládá svůj řád v Toulousu	120
Druhá cesta sv. Dominika do Říma. Zatímní schválení řádu	123
Dva svatí přátelé — apoštol a seraf	128
Porada bratří v klášteře P. M. Prouillské	131
Třetí cesta Dominikova do Říma. Sv. Dominik mistrem apoštol- ského paláce. Potvrzení řádu papežem Honoriem III.	138
Sv. Dominik vrací se do Toulousu a rozesílá bratry do světa	145
Smrt hraběte Montforta. První řádoví mučenníci	151
Jak sv. Dominik cestoval?	154
Třetí řád svatého Dominika	158
Po čtvrté do Říma. Klášter sv. Sixta	166
Svatý Dominik v klášterní jídelně	173
Svatý Dominik volá bratry Tankreda a Jindřicha do řádu	177
Sv. Dominik zavádí řeholní kázeň v žen. klášt. P. Marie za Tiberou.	181
Světec vzkřísil mrtvého mládence a uzdravil těžce nemocnou řeholnici	185
Popis nejstarších klášterů dominikánských a původní řeholní život v nich.	190

Sv. Dominik v klášteře sv. Sabiny. Sv. Hyacint a bl. Česlav vstupují do řádu	194
P. Maria určuje roucho řádu kazatelskému	197
Svatý Dominik vychovává bratry a sestry	201
Jak světec žil a se modlil	203
Zápisky klášterů sv. Sabiny a sv. Sixta	208
Svatý Dominik cestuje do Bologně a do Španěl	217
V Segovii	220
Návrat Dominikův do Francie. Bl. Jordán Saský. Cesta do Říma.	225
Kláster v Bologni. Kázání bl. Reginalda. Jeho smrt	231
Bl. Jordán Saský a Jindřich Kolínský vstupují do řádu	243
Po páté do Říma. Sv. Dominik a sv. František Assiský. Klášter sv. Eustorgia	247
Prvý všeobecný sjezd (generální kapitola) řádu kazatelského	252
Italské missie Dominikovy. U Františkánů v Kremoně	255
Vše obdržel, zač se modlil. Br. Jan z Vicenzy	258
Druhý všeobecný sjezd řádový. Blahodárná činnost řádu kazatelského	264
Založení a působení řádu kazatelského v zemích slovanských	272
Poslední apoštolská cesta Dominikova. Návrat do Bologně. Nemoc a blažená smrt světcova	284
Přenesení ostatků svatého Dominika a prohlášení za svatého	292
Spisy sv. Dominika. Jeho podobizna od Frà Angelika a Dantea. Jak popisuje bl. Jordán povahu světcovu	298
Jaké vysvědčení dávají papežové řádu sv. Dominika?	306
Boží požehnání a hvězdy na nebi	311
Na kolenou před obrazem sv. Otce Dominika	318
Zázrak svatého Dominika v Sorianě	321
Patnáctiúterková pobožnost k sv. Dominiku	325
Poznámky	331

S E Z N A M V Y O B R A Z E N Í

Titulní obrázek: Svatý Dominik od Frà Angelica	4
1. Při udílení křtu sv. byla nad čelem Dominikovým viděna zářící hvězda	24
2. Svatý Dominik jako student rozprodal všečen svůj majetek i knihy, peníze pak rozdal chudým	36
3. Svatý Dominik přijímá roucho řeholních kanovníků v Osmě	41
4. Svatý Dominik radí opatům řádu cisterciackého, aby bludaře Albigenké poučovali nejen kázáním ale též příkladem	53
5. Kniha sepsaná sv. Dominikem na obranu sporných článků, hozena byvše do ohně zůstala neporušena	59
6. Svatý Dominik na svých apoštolských cestách jest od bludařů potupen a posmíván.	86
7. Svatý Dominik jest od vůdce, zarytého to bludaře zůmyslně voděn po cestách pokrytých ostrým kamením a trním, aby chodě bos, utrpěl zranění	87
8. Tonoucí ve vlnách na přímluvu sv. Dominika jsou zachráněni.	89
9. Boží prozřetelnost postarala se Dominikovi o peníz, jímž by zaplatil převozné	90
10. Svatý Dominik odmítá přijmouti nabízená mu biskupství vládou Španělskou	97
11. P. Maria podává řádu kazatelskému prostřednictvím svatého Dominika růženec, jakožto mocnou zbraň proti útokům nevěry a bludů	110
12. Sv. Dominik poznává ve sv. Františku spoludruha v apoštolské práci a uzavírá s ním a jeho řádem trvalé přátelství	130
13. Sv. Dominik přijímá z rukou papeže Honoria III. písemné potvrzení řádu kazatelského. (22. pros. 1216)	139
14. Svatý Dominik důvěrnou modlitbou a znamením svatého kříže vzkřísil dítě římské vdovy Guadonie.	170
15. Bůh poslal skrze anděly na přímluvu sv. Dominika nouzi trpícím bratřím potřebných chlebů	174
16. Synovec kardinála Štěpána z Fossa Nuova, Napoleon, který pádem s koně se zabil, svatým Dominikem k životu opět přiveden jest	176
17 Svatý Dominik dostává u vidění ujištění, že řád jeho stojí pod zvláštní ochranou Matky Boží nejbl. P. Marie	211

18. Svatý Dominik umírá v kruhu svých bratří smrti spravedlivého 288
19. Ostatky sv. Dominika, neseny jsou ku hrobu kardinálem Ugo-
linem z Ostie, a patriarchou Bertoldem a jinými knížaty církev-
ními. 290
20. Věřící putují ku hrobu svatého Dominika, jehož Bůh oslavuje
až dosud četnými zázraky 296

Fr. Filip Konečný
SVATÝ DOMINIK

Vytiskl

František Obzina
ve Vyškově.

Vydal

Lad. Kuncíř v Praze
léta Páně 1921.